

TRIBUNA *list*

študentski

OOO... NE SPET
PRINCESA ██████
VSAK DAN PA SE
RES NE MOREMO
PRTISKAT...

HEY, CAPI !!
MUR...
CENZURIRANO

JA, KAU
PA TALE
MOMLJA?

JA ADMIRAL
SVMIRSKJE
FLOTE OO... BEČ...
VA..MM.. DA ČU
UNIS..TI.TI OVE
SALENCE!!

EJJ... LUKA !!
PRIHAJAJO
SRBENCI. ZOPET
BODO ZAPLE-
NILI NAŠO
BOJNO
LADJO...
(JOYH)

NE HVALA,
TRIPJO!! NE BOM
JEDEL. SAJ VEŠ
MORAM SE NAVADIT
HUŠAT ZARAD
INFLACIJE!!

JAZ OBI-
WAN... HIKK
SEM NJEG-
OV SPONZOR
-HIK HIK-

TI BIIP...
TULI...
SKII...

NOVI
SLOVENSKI II
SIF
STRIP

RIŠE IN PIŠE : LOS LAMPOS

TRIBUNA

glasilo UK ZSMS LJUBLJANA
št. 11. leto XXXVII
6. april 1988

UREDNIŠTVO:

Tomi Gračanin (glavni urednik), Ruža M. Barić (odgovorna urednica), Tomaž Toporišič (kultura), Simona Fajfar, Borut Rismal, in Brane Senegačnik (lektor)

TISK:

Tiskarna Ljudska pravica

PRIPRAVA:

BEP-Dnevnik

NAKLADA:

5000 izvodov

NASLOV:

Kersnikova 4, Ljubljana

TELEFON:

319-496, 318-457

TRIBUNA izhaja načeloma vsakih štirinajst dni, med počitnicami pa počivamo. Cena posamezne številke je 800 dinarjev.

Oproščeno temeljnega davka za promet po sklepu št. 421-170 z dne 22. 1. 1973

Uradne ure:

ponedeljek: 11³⁰ – 13³⁰

sreda: 18 – 19³⁰

petek: 11 – 13

Sestanki uredništva:

sreda 18 – 19³⁰

ZAHTEVA ZA REFERENDUM O USTAVI

»Gre pa za to, da je lahko na Filipinih, ki so trikrat bolj zaostali kot Jugoslavija, ljudstvo odločalo o ustavi z referendumom. Če so bili tam zreli za to, mislim, da nam ni treba 50 let demokratizacije. Tukaj vlada popolnoma neupravičen strah pred ljudstvom, da bi prišlo na volišče in glasovalo. Če imamo pravico glasovati na referendumih o samoprispevku, potem imejmo pravico tudi vsi glasovati o ustavi.«

»Zaradi federalne zasnove države ustava že tako ne upošteva načela en človek – en glas. Dva milijona Slovencev zastopa v Predsedstvu SFRJ en član, toda šest milijonov Srbov ima prav tako enega člana. Toda v federalni državi to moramo imeti, in je to sprejeto s konsenzom.«

Mladen Aleksander ŠVARC
(diskusija na Javni tribuni Društva slovenskih pisateljev o ustavnih spremembah, Cankarjev dom, 16. 3. 1987)

DER
31875+

SELIH YU
31875 SELIH YU
72930 LOBARVIVU
PRIMA: ODVETNIŠKA PISARNA SELIH,
ODVETNIK ANDREJ TOS
SALJE: ODVETNIK ALEKSANDAR LOJ-
PURN, BEOGRAD

BEOGRAD, 22. 3. 1988
POSTOVANI KOLEGA,
U POZNATOM VAM PREDMETU OPS-
TINSKOG SUDA U LJUBLJANI V P-
789/86 TUZIJOCA VLADIMIRA MAR-
KOVICA PROTIV TUZENISKA SR SLO-
VENIJE JOS NISEM DOBIO PRESUDU
PA BIH VAS ZAMOLIO DA JEDNOGA
DANA KADA BUDETE BILI U SUDU
PROVERITI DA LI JE PRESUDA GOTO-
VA I ZASTO MI NIJE POSLATA.

S POSTOVANJEM,
ALEKSANDAR LOJPUR, BEOGRAD
72930 LOBARVIVU

ADVOKAR TOSS JE ODSUTAN
HOCE LI SE SKORO VRATTITR
NE
NECE SE VRATTITI CELE OVE SEMDICE
JER JE NA SKJANJU.
BLAGO NJEMU, ALI ZAMOLITE GA
NEKA NAREDNE SEMDICE MI POMOG-
NE?
SVAKAKO SAMO REITE STA
PA NAPISAO SAM NA POCETKU TELE-
XA
U KNGU RDU JAVIT CEMO VAM SE
SLEDECE SEMDICE
LDV
HVALA. POZDRAV
72930 LOBARVIVU
31875 SELIH YU

Spoštovanil

Prejel sem Vaš osnutek izhodišč Društva za novo kulturno življenje. Veseli me, da organsko raste pobuda za ponotranjenje ekološko-entropijske paradigme in se širijo obzorja in znanje, dejavnost in odmev prijateljev Zemlje in bodočih generacij. Osebnost se po svojih močeh in vsaj delno osvoboje(!) na zelenem področju trudim za zunanje širjenje obzorja nove paradigme, ki je tukaj: vedno in povsod, vendar je nočemo videti, kaj šele prepoznati, udejanjiti. Upam, da bom še sposoben vztrajati na dolgoročno edini sprejemljivi civilizacijsko-eksis-
tenčni paradigmi. Čeprav sem si navidezno izbral drugačno pot za udejanjenje nove paradigme, usmerjeno tudi navzven, sem vesel in to še posebno novih poti – usmerjenih navznoter, v srž biti posameznika, njegovega življenja, kulture bivanja. K osnutku izhodišč nimam bistvenih pripomb, saj so skrbno prehtana in kljub zavestni nedolgoveznosti dovolj jasna in povedna. Morda le nekaj sugestij:

Osebnost sodim, da bi bilo uvodoma potrebno le v nekaj kratkih črtah nekoliko bolj razširiti kritiko destruktivno in v osnovi protinaravno usmerjene »sodobne« civilizacije, ki jo označuje kruto bojevanje, nasilje nad naravo, nad njenimi neobnovljivimi naravnimi viri in elementi, kot so zlasti prst, voda, zrak in morda še energija (mislim na fosilno, ne na neposredno sončno). Temu altruističnemu odnosu do narave (in seveda tudi do so-ljudi) sledi (bolje služil) potrošniško zasnovan model oziroma hierarhija vrednot, ki nudi opravičilo (odvezo, četudi »lek« moralno) za skrajno agresiven in egoističen odnos do vsestransko omejenega planeta. Morda bi bilo smiselno podčrtati skrajno zgrešenost količinsko zasnovanega modela gospodarske rasti, ki sloni na profitu in filozofiji o neomejenih možnostih za količinsko povečevanje snovno-energetskih tokov.

Glede ponotranjanja ekološko-entropijske paradigme, same nove kulture življenja nimam pomembnejših sugestij. Morda le misel, da nova kultura življenja je življenjski obrat, skratka revolucija, proces širjenja nove kulture pa mora biti zasnovan evlucijsko, nenasilno, a zanosno, s prepričanjem, da prinaša svežo in bogato brazdo za preživetje. Ponotranjenje, ki ga prinaša nova kultura življenja, je morda najbolj trdna in zanesljiva opora, da se ne izrodi v novo totalitar-
nost, takšen ali drugačen IZEM.

Veselim se novega društva, skupine ljudi, ki bo razširila široko paleto ljudi, ki se veselijo življenja samega in v naravi vidijo svojega prijatelja, zaveznika in zaščitnika!

11. 2. 1988

Zeleni pozdrav
Dušan Plut

LJUBLJANSKA EKOLOŠKA SKUPINA
PRI
MK ZSMS LJUBLJANA

EKOLOGJA IN VETO

V zadnjem času smo v Sloveniji bili priča »zanimivim političnim poizkusom«. Možnost javnega razpravljanja o kandidatih za člane predsedstva SRS, volitve na podlagi programov, v družbeno življenje prodirajo ljudje, ki bi jih lahko še pred leti smatrali za oporečnike. Vse to kaže na nekaj, prelom s preteklostjo ter vzpostavljanje bolj učinkovitih pragmatičnih oblik družbenega življenja. Merilo naj bi postalo edino učinkovitost političnega sistema. Toda ali je res tako? Mar se pod to fasado večina stvari ne dogaja naprej še po starem. Corpus delicti, na katerega lahko upamemo »zdrave« premike, je še vedno varstvo okolja. Kratkoročne in, dolgoročne strategije razvoja so ekološko veliko bolj degradirajoče, kot tiste pred desetletji, pa naj se bere plane občin ali pa republike. Vrtnec brezbrzičnosti se je zasolil samo še s cinizmom. Ekologija se ne sme več zanemarjati, potrebno je varovati okolje, pozeleneti je potrebno SZDL... Pametna razmišljanja in zdrave ideje, toda bolje da o primerih ne govorimo. Od leta 1985 ob veliki manifestaciji za zaščito gozdov se ni zgodila nobena zakonska ali sistemska sprememba, ki bi zavrla obstoječe antiokološke trende. Poročilo o gozdovih iz leta 1985 je bilo katastrofalno. 30% gozdov, na nekaterih območjih pa celo več kot 50%, je bilo zelo poškodovanih. Piše se leto 1988, s katerim smo podedovali zgolj še 5,9% zdravih jelk in 21,8% zdravih smrek. Govori pa se še vedno zgolj o poizkusnih pilotskih filterih in Šoštanj, čeprav imajo po ocenah nekateri slovenski gozdovi zgolj še par let življenja.

Tudi lista prepovedanih ali zelo škodljivih snovi v kemiji, farmaciji in kmetijstvu zaostaja za zahodom vsaj deset let, če ne več. Čeprav zato ni potrebnih nobenih bistvenih raziskav. Dovolj je že spremljanje tujega strokovnega tiska.

Za sprejemanje zdravih idej so v naši družbi potrebni strašni napori in sistemska procedura. Čeprav zakon o davčni stimulaciji ali manjši carini na pralne praške brez fosfatov, ki so bolj prijazni in manj strupeni za okolje, tega ne zasluži. Ne zasluži pa tega tudi zakon o vrnitvi starih baterij nazaj trgovini, podobno kot je s steklenino, o strupenosti teh baterij pa ponovno javnost ničesar ne ve. Kaj torej narediti? Z dobro voljo in tudi velikimi napori se ne da veliko. Zato in zaradi skora je apokaliptičnih ekoloških trendov, predlagamo, da se ob spremembah republiške ustave uvede možnost »ekološkega veta«, ki naj bi ga prizadeta javnost izrekla za določene posege v okolje, ki so

neracionalni, ter ogrožajo in puščajo za sabo prizadete posameznike ali skupine ter uničeno okolje. Veto naj bi lahko dala družstva, organizacije ali skupine za varstvo okolja pri posegih, kot so pozidava ali prekatgorizacija kmetijskih zemljišč v druge namene, izsekovanje in uničevanje gozdov, za energetsko in industrijske objekte, ki bi spreminjali ali huje ogrožali biotop, tako kot za vse plane in strategije, ki take posege vključujejo. Veto bi se izrekal v odvisnosti od velikosti in aktualnosti ter nosilcu posega na določenem področju. To je na nivoju krajevne skupnosti, občine, mesta ali republike. Društva skupine in organizacije, ki bi tak veto izrekle, bi seveda odvisno od velikosti območja, kjer bi se ta veto dal, morale vsebovati v svojih vrstah določen quorum ljudi, ali pa zbrati določeno število »NE« podpisov. Da pa ne bi prišlo do »zastoj« ali očitkov, da je bilo na ta način vsiljeno mnenje manjšine večini, ima krajevna skupnost, občina, mesto, regija, ali republika še eno možnost. Glede na velikost skupnosti, v kateri je bil veto podan, se lahko o tem problemu ljudje odločijo na referendumu. Z razpisom referenduma lahko »oblastna struktura« ovrže ta veto. Da je v obratno pozicijo potrebno postaviti tistega, ki se zavzema za referendum, nam lahko dokaže primer iz krajevne skupnosti Rudnik, kjer naj bi se gradil objekt Polikema in Galvane. Začetek afere traja že par let. Mimo vednosti občanov so sprejeli zaidalne načrte, ki naj bi poleg obrtne in industrijske cone zgradili še objekte za hrambo izredno strupenih snovi, o katerih uradni organi seveda niso želeli ničesar izdati. Tudi vse peticije so bile zastoj. Ponavljanja, da so barjanska tla kot žele v primeru potrebe, ter da grozi sigurno uničenje barjanske podtalnice, pa so bila bob ob steno. Kaj bi se zgodilo s stanovanjci v tej krajevni skupnosti in delom Ljubljane v primeru huje industrijske nesreče, pa tudi nihče ni želel ničesar pojasniti. In tako kot mačka okoli vrele kaše.

Da o ostalih primerih ne bi govorili. Spomnimo se samo hidroelektrarn na Muri, kateri projekti še do sedaj niso ovrženi, primera PCB v Krupi, tega kar se dogaja v rudniku urana Žirovski vrh... Zato je tak institut neposrednega odločanja veliko boljši kot dosedanj, v katerem ni nihče za nič odgovoren in noben ničesar ne ve, če se kaj zgodi.

Da več ne bo potrebno zbirati tisoče in tisoče podpisov, da se doseže zgolj moratorij na jedrsko energijo.

Da se ne ponovijo projekti, kot je bil predlog izgradnje hidroelektrarn na Muri, ki še do sedaj niso v celoti zavrnjeni, čeprav je na razpravo v Cankarjev dom moralo priti z avtobusi veliko število ogroženih ljudi.

Da se ne izgradijo nove Jesenice ali Kidričevo, ki so bile forsirane kljub velikim protestom javnosti.

Da se ne ponovi primer, kot je rudnik urana Žirovski vrh, ki žabam odvzema krake in dodaja glave.

Da se ne ponovi Krupa.

za Ljubljansko ekološko skupino
PETER KODERMAC
BISERKA KARNEZA
DAMJAN SKUBIČ
SABINA POZNIČ
TOMAŽ HLASTAN

Zveza mladinskih organizacij in gibanj

Leta 1974 se je Zveza mladine preimenovala v Zvezo socialistične mladine, hkrati pa je bila ukinjena Zveza študentov kot samostojna organizacija. Za zaspek v ideologizacijo mladinske organizacije je sledil nekaterim poskusom osamosvojitve v začetku sedemdesetih let, ki sami po sebi niso predstavljali radikalne preokinitve s staro prakso, vendar so nakazovali možnosti za širše odpiranje organizacije različnim slojem mladine.

Da bi praktično presegle vsaj nekatere zapreke in ozkost, ki ji je bila vsiljena leta 1974, je ZSMS od 1981. naprej poskušala afirmirati princip frontnosti v svojem delovanju. Ta princip je vsaj približno zaživel na 12. kongresu v Krškem, ko je pritisk od spodaj, predvsem iz novih družbenih gibanj, oblikoval nekaj jasnih zahtev po civilni družbi. Vendar je praksa dela ZSMS po letu 1986 jasno dokazala, da je v tem trenutku mladinska organizacija močno omejena tako od znotraj kot od zunaj. Od znotraj jo omejuje lastna organizacijska, funkcionalna in kadrovska struktura, od zunaj pa razni koordinacijski odbori za kadrovska vprašanja, neformalne in formalizirane politične koordinacije, monopolizirani mediji, demokratični centralizem, ki deluje preko članov ZK v vodstvih ZSMS, kjer so običajno v večini itd.

Jasno je, da taka organizacija ne ustreza niti času niti prostoru in da bi že zdavnaj ostala na smetišču zgodovine, če bi obstajala možnost politične konkurence. Zato je potrebno v sami organizaciji do naslednjega kongresa pripraviti predlog radikalnih sprememb. Te bi morale iti v naslednjih smereh:

1. Praktično odpreti organizacijo vsem mladim, ki hočejo družbeno ali politično delovati. Izziliti možnost in ustvariti pogoje, da se oblikujejo samostojne mladinske organizacije kmetov, študentov, delavcev oziroma zaposlenih in dijakov. Ohraniti mladinske organizacije tudi v krajevnih skupnostih. Priznati družbena gibanja kot samostojne oblike interesnega in v nekaterih primerih tudi političnega organiziranja ter jim zagotoviti materialne pogoje za delovanje. Gibanja tako ne bi izgubila popolnoma nič od svoje avtonomnosti, dobila pa bi možnost neposrednega vpliva preko politične institucije. Te organizacije, ki naj bi svoje posebne interese organizirale in zastopale samostojno in neposredno na vseh nivojih, se s ciljem vpliva na sprejemanje splošnih in ključnih odločitev združujejo v zvezo mladinskih organizacij in gibanj, ki se preoblikuje iz sedanje republiške oziroma občinskih konferenc ZSMS. Dopustiti pa je treba tudi povsem avtonomno organiziranje mladih. Vsaka organizacija bi morala tudi kasneje imeti možnosti, da izstopi iz zveze.

2. V skladu s programsko in organizacijsko spremembo bi spremenili ime organizacije, saj sedanje (Zveza socialistične mladine) zahteva vnaprejšnje pristajanje na socializem kot najvišjo vrednoto. Povsem jasno pa je, da danes socializem večini mladih ni sinonim za edino dobro na tem svetu in da mnogi med njimi verjamejo v vrednote, za katere ni nujno, da se s socializmom izključujejo, lahko da z njim nimajo stičnih točk ali da jih enostavno ne zanima. Lahko bi bila to preprosto Zveza mladinskih organizacij in gibanj. Zveza Slovenske mladine ali kvečkemu Demokratična zveza mladinskih organizacij in gibanj.

V skladu z reorganizacijo se bo morala spremeniti tudi struktura vodstev Zveze. V njih bodo zastopani izvoljeni predstavniki posameznih organizacij in gibanj, hkrati pa tudi ljudje, ki bodo usklajevali pa tudi konceptualizirali skupne interese, ideje in pobude.

Reorganizirane in na novo ustanovljene mladinske organizacije bodo delovale preko že obstoječih kanalov in institucij (SZDL, skupščinski sistem) in z neposredno akcijo (preko medijev, množičnih zborovanj in razprav, solidarnostnih akcij). Hkrati pa si bomo izborili tudi mesta za neposredno zastopanje interesov posameznih slojev mlade generacije, kar v praksi pomeni, da bomo za skupščinske volitve kandidirali neposredno predstavnike zveze študentov, mladih kmetov itd. tako njihove potrebe, želje in pobude ne bodo šle skozi serijo filtrov, ampak bodo res neposredno prisotne na mestih, kjer se odloča o njihovi usodi. Obenem se bomo tudi borili za stalno sestavo skupščin (stalni poslanci).

Zveza mladinskih organizacij in gibanj in njeni organi na republiškem in občinskih nivojih bo predstavljala politično institucijo, katere program bo sestavljen tudi in predvsem iz ključnih zahtev, ki se bodo oblikovale v posameznih delih generacije. Če bo zveza študentov sprejela odločitev, da zahteva reformo in avtonomijo univerze, potem se bo tudi zveza na celotni politični fronti tolkla za uresničitev te zahteve. Če bo zveza mladih kmetov zahtevala ukinitev zemljiškega maksimuma, bo ta zahteva avtomatično postala del operativnega programa Zveze. Če bo zveza mladih delavcev zahtevala legalizacijo stavke, se bomo s skupnimi močmi borili za legalizacijo stavke. Če bo plenum mirovnih skupin ali mirovno gibanje vztrajalo na priznavanju pravice do ugovora vesti, bomo vztrajali skupaj. Hkrati pa bo Zveza v organe v skupščinskem sistemu in v SZDL, ki se npr. ukvarjajo s področjem ekologije, delegirala predstavnike ekologov. Zveza mladinskih organizacij in gibanj bo tako bistveno povečala politično moč, ki jo ima sedanja ZSMS, hkrati pa se bo iz filtra izvornih interesov mladih prelevila v političnega zastopnika teh interesov.

3. Tako osnovne oblike organiziranja in gibanja kot tudi najvišji predstavniki in politični organi v Zvezi študentov, kmetov, delavcev, dijakov itd. ali v skupni Zvezi organizacij in gibanj bi morali biti programsko, finančno, kadrovsko in organizacijsko samostojni in neodvisni od ostalih političnih organizacij ali državnih organov. V ta namen je treba oblikovati samostojen program, zagotoviti pretežno lastna sredstva za delovanje (članarina, prispevki, lastna dejavnost), ignorirati nelegalno vmešavanje kadrovske koordinacije pri volitvah predstavnikiških in političnih organov ter postaviti organizacijo, ki ustreza interesom in potrebam članstva. Zelo pomembna je materialna samostojnost

Organizacija, katere dejavnost se financira iz sredstev članov, je od teh članov neposredno odvisna, od njih pa so odvisna tudi vodstva. To poleg zunanje samostojnosti krepi tudi odgovornost znotraj organizacije. Če pa dobiva večino ali vsa sredstva iz proračuna, pa si materialno odvisno od tistih političnih struktur, ki imajo največji vpliv na razdelitev proračunskih sredstev. Kljub temu pa bi morali ohraniti tudi proračunska sredstva DPS kot dodaten vir financiranja, saj so končno to tudi naša sredstva, kajti velik del mladih je na tak ali drugačen način ustvarjalno oziroma aktivno vključen v produkcijo, plačuje davke in prispevke, iz katerih se financira tudi politična aktivnost.

4. Vsaka od organizacij in gibanj, ki bi bila vključena v Zvezo, bi imela samostojno področje in program delovanja. Zveza na republiškem nivoju bi imela samo osnovni program, v katerem bi bile opredeljene nekatere demokratične principe oziroma ključne točke, za katere bi se zavzemala, kot npr.

4.1. Svoboda posameznika, ki je omejena samo z enakovredno svobodo drugih, svoboda političnega organiziranja in priznavanja politične konkurence, kar omogoča svobodo izražanja, predvsem govora in tiska;

4.2. Tržno gospodarstvo z različnimi vrstami lastnine in legitimeteto vseh posledic, ki iz tega izhajajo;

4.3. Svoboda vsakega naroda do samoodločbe vključno s pravico do oceptivne;

4.4. Nevtralna in aktivna miroljubna zunanja politika, ki omejuje sodelovanje z državami, ki so v vojaškem spopadu in izključuje vsako trgovanje z orožjem in vojaško opremo.

Na te ključne točke, ki predstavljajo zelo široko demokratično platformo, se lahko vežejo vsebinsko različni programi praktično vseh organizacij in gibanj, ki so potencialni člani zveze. V času priprav predlogov za reorganizacijo ZSMS pa bo ekipa, ki si zastavlja ta program, delovala predvsem na afirmaciji in uresničevanju predlogov, ki so se v zadnjih nekaj letih pojavili v slovenskem političnem prostoru, tudi v ZSMS in ki predstavljajo na eni strani zahteve po pravni državi in na drugi strani zahteve po vplivu civilne družbe na politično odločanje. S tem mislimo posebej na spremembo kazenske zakonodaje oziroma ukinitev verbalnega delikta, na zahteve po neposrednih volitvah, na zahteve po večji samostojnosti gospodarskih organizacij, na predloge o upoštevanju ekoloških kriterijev v razvojnih načrtih, na zahteve po neideološki šoli in neideološki armadi, na zahteve po enakopravnosti jezikov in pisav v JLA, na zahteve po samostojnosti sodstva, na zahteve po priznavanju ugovora vesti, na zahteve po prednostnem znanstvenem in tehnološkem sodelovanju z razvitim svetom, na zahteve po večji vključenosti v evropske gospodarske, kulturne in družbene tokove, na zahteve po ustanovitvi kmečkega sindikata in kmečke mladinske organizacije, na projekt alternativne televizije, na zahteve po osebnih odgovornosti pri sprejemanju političnih odločitev itd.

Posebno pozornost bomo posvetili **ustavnim spremembam**. Naredili bomo vse, kar bo v naših močeh, da bodo ustavni amandmaji sprejeti po demokratični poti z referendumom in da bodo v njih smiselno zajete zgoraj našete zahteve. Izhajajoč iz pravice vsakega naroda do samoodločbe se zavzemamo za to, da se najprej sprejme republiška in šele nato zvezna ustava.

Podpora tem zahtevam je logična iz dveh razlogov. Najprej zato, ker izražajo tudi naš interes in naša hotenja in drugič zato, ker predhodna realizacija vsaj nekaterih izmed njih sploh omogoča zastavljeno prestrukturiranje mladinske organizacije.

Na očitke, da to niso interesi mladih, odgovorjamo s tezo, da je najprej treba ustvariti pogoje, da se ti interesi samostojno oblikujejo in tudi politično organizirajo, potem pa bo takoj jasno, kaj je res in kaj ne. Smatramo, da je vloga mladinske organizacije prav v tem, da te pogoje omogoči. Še več. Prihaja čas, ko si mora ta generacija hočeš nehočeš spet priboriti nazaj svoje perspektive, svojo sedanjost in vizijo prihodnje družbe, ustvariti in uresničevati svoje ideale. Prišel je tudi čas, ko je treba jasno povedati, da smo pacit svoja generacija in ne več Titova ali cigarkoli že, da je minil čas štafetnih diradajev, maskarad in udarniških parol in da odrekamo pravico komurkoli, da bi manipuliral z nami. Hočemo neideološko šolo, ki bo mlademu človeku nudila temeljna, raznovrstna in kvalitetna znanja brez ideološke navlake in brez težnje po vzgoji usmerjenih generacij. Hočemo gospodarsko in družbeno politiko, ki bo temeljila na stroki, znanju in selekciji po sposobnostih. Hkrati zahtevamo odgovornost. Odgovornost za zgrešene gospodarske naložbe, za zgrešene družbene eksperimente, kot je usmerjeno izobraževanje, za nespa-

metno znanje in notranjo zadržanost, za korupcijo, za neupravičeno klanje zgodnjih petelinov, za zapravljene perspektive. Za nazaj, za sedaj in za vnaprej zahtevamo odgovornost za vsako politično odločitev, ki je sprejeta tudi v našem imenu oziroma za katere materialne posledice bomo trpeli mi.

Svojih pogledov ne vsiljujemo nikomur, temveč zastopamo stališče, da naj si tudi v drugih republikah mladi oblikujejo mladinsko organizacijo v skladu z razmerami in s svojimi potrebami, ki so lahko tudi bistveno različne od naših. Na zveznem nivoju naj se formira taka oblika koordinacije in organizacije, na katero bodo lahko pristale vse organizacije v republikah in pokrajinah. Sedanja konferenca ZSMS je zgolj oblika nekorišnega zapravljanja denarja za jalove manifestacije in turistična potovanja birokratov.

Zavedamo se, da je ob zaostrovanju družbene in ekonomske krize v Jugoslaviji vsaj minimalno upoštevanje nekaterih načel pravne države v zadnjih letih v Sloveniji liberaliziralo politično življenje do take mere, da je možno razmišljati tudi o resnejših in dolgoročnejših političnih projektih, med katere uvrščamo tudi naš program. Hkrati se zavedamo, da je ta liberalizacija do neke mere tudi rezultat prizadevanj bloka naprednejših sil v obstoječi oblasti strukturi oziroma v Zvezi komunistov Slovenije. Tem težnjam bomo nudili podporo vse dotlej, dokler bodo odpirale prostor liberalnejšim konceptom, ki ustvarjajo pogoje za demokratizacijo.

Hočeš nočeš bo reorganizacija ZSMS v smeri, ki jo zagovarjamo, objektivno vzpostavila polje organizirane politične konkurence in vsaj v začetku bo zveza mladinskih organizacij in gibanj predstavljala kanale za pretok (tudi političnih) interesov, ki se bodo lahko oblikovali tudi izven zveze, kar ji bo dajalo nekatere značilnosti klasične politične stranke. Toda Zveza bi bila toliko manj stranka, kolikor bolj bi ostale organizacije, kot npr. SZDL, vršile svojo funkcijo. ZMOG bi že s svojim obstojem prisiljevala ostale politične organizacije, da opravljajo svojo funkcijo organiziranja političnih interesov na podlagi hotenja ljudi, drugače bi objektivno izgubljale svoj vpliv in politično tezo.

Na očitke, da je naš program boj za oblast, odgovorjamo pritriljno. Nikoli ne bomo pristali na tezo, da je oblast rezervirana samo za nekakšno avantgardo. Naš program torej je boj za oblast, in sicer za tisti del oblasti in vpliva, ki mladi generaciji povsem normalno pripada glede na njen prispevek k družbeni akumulaciji in razvoju in za tisti del vpliva, ki nam pripada glede na dejstvo, da smo mi tisti, ki bomo v največji meri in najdlje trpeli posledice preteklih in sedanjih odločitev.

S tem pa ne odrekamo pravice drugim, da sodelujejo pri političnem odločanju. Nikakor sebe in svoje organizacije ne smatramo za edine pametne in sposobne v tej družbi. Zato zahtevamo možnost organizirane politične konkurence v okviru široke demokratične platforme, ki naj na eni strani prepreči politične monopole in na drugi strani zagotovi učinkovito politično odločanje.

Nobenega zaupanja več nimamo v tiste, ki so nas prijeljali v sedanjo krizo. Kljub temu pa so prav ti več ali manj še vedno na oblasti v vseh republikah in pokrajinah, njihov največji dom na zvezni ravni pa so zaprte seje in komunikaciji, s katerimi skrivajo jalovost svojega početja in nespobnost, da bi priznali prave vzroke krize in svojo odgovornost zanjo.

Kdor je bil nespособen šestdeset let, bo tak tudi ostal. Zato v naš program uvrščamo tudi zahtevo po radikalnih kadrovskih spremembah od občine do federacije, kajti gromozanski politično-birokratski aparat, ki se je v zadnjih desetletjih vsesal v družbeno telo, predstavlja največjo stvarno oviro za spremembe, ki lahko omogočijo izhod iz močvirja sedanje krize.

Smo v razmerah, ko potrebujemo učinkovito politiko, učinkovito gospodarstvo, učinkovito državo in tudi učinkovito mladinsko organizacijo, ponujajo pa nam na eni strani utopijo, na drugi pa grozijo z represijo. Ta program je poskus vzeti vsaj delček usode v svoje roke.

BOŽIDAR NOVAK	ROMAN PLOHL
MIRAN KALIN	JANEZ SODERŽNIK
SAŠO DRAVINEC	IRENA COKUL
BRANKO SVETIČIČ	STOJAN HAJBANIČ
DEJAN PUŠENJAK	JANEZ JANŠA
GORAN ŠUSTER	PRIMOŽ TASIČ
IVO ŽAJDELA	PETRA ŠKOFIČ
SAMO RESNIK	PETER KODERMAC
MARKO RESNOVIČ	POLONA FIJEJ
ANDREJ RUS	VILJA RAVNJAK
METKA MENCIN	PAVEL ŽOKELJ
MITJA BUTUL	

Skupina kandidatov za organe RJK ZSMS, ki pripravljata ta program, ni zaprta. Vanjo lahko pristopijo vsi ostali evidentirani kandidati, ki podpirajo osnovno vsebino programa.

BALKANSKI ŠPIJON

Pogovor z Antonom Kolendićem, jugoslovanskim 007, ali kako je dr. Kurt W. ušel udbi in druge polomije.

Predstavljamo vam človeka, kateremu sta ušla tako Pavelić kot Waldheim, ki je švercal Broza (Josipa, op. p.) v Avstrijo, komunista, visokega oficirja udbe, diplomata, doktorja zgodovinskih ved in publicista.

Kako bi se vi predstavili, gospod Kolendić?

Rodil sem se davnega leta 1914. Gimnazijo sem končal v Skopju, kjer je moj oče služboval kot univerzitetni profesor. Že v gimnaziji sem postal komunist. Po maturi sem odšel študirat v Beograd, kjer sem 1932. leta postal član Skoja. Kot skojevec, študiral sem medicino, sem skupaj s kolegi medicinci še istega leta organiziral prvi štrajk medicincev. Jaz sem zaradi tega odšel v zapor, moj kolega Momo Marković pa med profesionalne revolucionarje. Iz zapora sem se sicer kmalu izlekel, vendar sem zamudil dva semestra in bil izgnan iz Beograda. Odšel sem v Zagreb, kjer sem se vključil v delo Skoja, postal član KP

zaporu v Sremski Mitrovici. Toda v stari Jugoslaviji, čeprav je bila monarhija, profašistična, gnala itd., so se v zaporih držali zakona, ker le-ti niso bili pod policijo, temveč pod pravosodnim ministrstvom in obstajal je zakon, po katerem mladoletnik, ki ni izgubil pravice časti, sme študirati, in tako sem se jaz vsa štiri leta redno vpisoval na fakulteto, testiral semestre ipd., ter po prestani kazni v treh mesecih opravil vse izpite od prvega do četrtega letnika. Po ukazu policije sem ostal v Skopju, kjer pa sem nadaljeval s partijskim delom in bil januarja 1940 ponovno aretiran in odgnan v taborišče v Bileči. Po povratku iz koncentracijskega taborišča v Bileči sem nadaljeval z delom, vendar prišlo je leto 1941 in bil sem nemudoma dodeljen v formiranje enot v Makedoniji (sem nosilec spomenice 41) in sem sprva deloval v partizanskih odredih. Nato sem se zoperstavil makedonskemu vodstvu zaradi pogledov na sodelovanje z Bolgarijo in bil premeščen na tako imenovano posebno dolžnost ali obveščevalno delo. Medtem so me Bolgari, ušel sem jim tako rekoč iz rok, že drugič obsodili na smrt in za menoj razpisali tiralico z veliko de-

če, kjer sem bil skupaj z Moše Pijado, raznimi Rankovići in podobnimi.

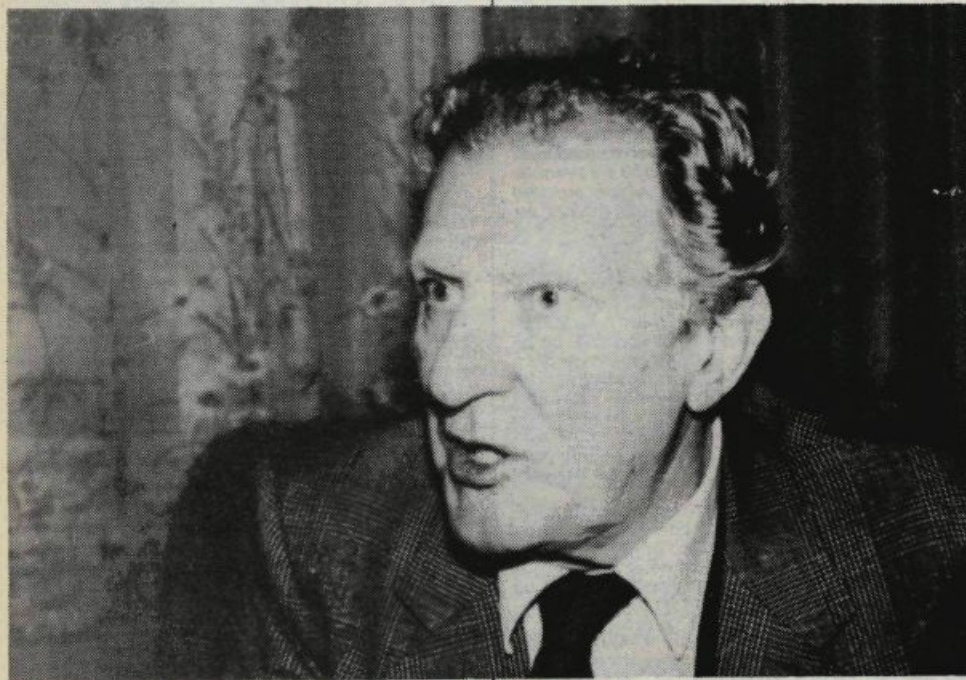
V Avstriji je bila moja glavna naloga ujeti Pavelića, a nam je ušel še preden sem jaz prišel na Dunaj. Imeli smo napačne informacije, saj je bil že več kot leto v Latinski Ameriki, kamor je odšel iz Vatikana, kjer mu je papež izročil potni list. Vendar dela ni manjkalo, saj so ustaši z ameriško in angleško pomočjo pripravljali izredno močne oborožene skupine za vdor v Jugoslavijo in tako je mojemu centru uspelo med njih vriniti svoje ljudi ter smo jih tako dejansko začeli voditi. Tako smo jih čez 150 speljali v domovino in jih tam obsodili na smrt, med njimi tudi take krvnike, kot so bili Kavran, Miloš, Moškov in podobni.

Tedaj sem imel priložnost spoznati tudi gospoda Waldheima (dr. Kurt, danes predsednik Avstrije, op. p.). Leta 1949 sem postal na Dunaju šef protiinformbirojevskega boja v tujini. Da se razumemo: policaj nisem bil nikoli, niti se nisem bavil s policijskimi opravili, ter bil nekaj časa uradno najprej Djilasov, potem pa Dedijerjev pomočnik na direkciji za informiranje. Kasneje so me poslali v diplomacijo z različnimi nalogami v Avstrijo, Nemčijo itd. Leta 1969 so name naredili atentat ustaši v zahodnem Berlinu, kjer sem bil šef vojne misije. Neoborožen, ranjen sem obvladal oboroženega ustaša, kar je prvi primer, da je bil kak ustaš živ ujet z orožjem v roki pri poskusu umora.

Toda kmalu zatem se začno dogajati čudne stvari, v katerih se jaz, ki sem celo življenje gledal z odprtimi očmi, še danes ne znajdem. Začela so se podtikanja, provokacije, izmišljotine ter dejstvo, da sem pri 55 letih nagnan v pokoj, čeprav je sam Tito nasprotoval temu, saj sva bila dobra znanca. Formirana je bila visoka državna komisija, na čelu katere je bil najprej Tito, kasneje Dolanc (Stane, op. p.), ki je raziskovala te igre okoli maspoka, Karađorđeva ipd. in tako sem bil prvič v svojem življenju objekt ... Zakonska osnova za mojo upokojitev je bila težka invalidnost po atentatu. Najbolj čudno pa je bilo insceniranje sodnega procesa proti meni, civilnega procesa, ki se je kuhal polnih sedemnajst let, in je najdaljši proces povojnega srbskega sodstva. In v trenutku, ko je na čelo beogradske partije prišel neki Pavlović, sem bil nenadoma proti vsem zakonom tega sveta in države obsojen, kljub vsem dokazom in dokumentom, ki so sedemnajst let odbijali obtožbe, da sem vzel odškodnino, ki bi jo naj dobil po atentatu in je nisem razdelil z ljudmi, ki bi jo naj dobili. Tožbo je sprožila neka Nemka, tesna ustaška sodelavka, v Zahodnem Berlinu, ki pa je vmes že zdavnaj umrla. Po atentatu sem se zdravil dve leti, imel sem metek v glavi in tri v nogi ter sem ostal 90 % invalid in nikoli nisem dobil niti dinarja odškodnine. Senat Berlina je plačal, toda ne meni, ampak državi Jugoslaviji, 99.980 mark za moje zdravljenje; za vse to obstajajo računi, dokumenti, toda ne – jaz bi naj plačal od svoje penzije nekim Nemcem dosmrtno odškodnino, jaz, ki nimam ne vikenda, ne hiše, ne avta, ne vile, ne jahte, ne deyznega in ne dinarskega računa. To je politika Živka Nikolića, to je prvi akt, ki mu sledita »Vojko in Savlek«, to je pot, ki daje zakonitost stalinističnim klikam, ki so uzakonile cel naš sistem.

Sicer sem napisal precej knjig, kar je še pomembnejše – dosti dram in komedij, najbolj znana je »Buzdovan«, ki je bila uprizorjena več kot trestokrat, tudi v več tujih državah.

Mislim, da je tudi to pomembno: imam sina, ki je magister znanosti, govori štiri tuje jezike in je imel najboljše ocene v sekretariatu za zunanje zadeve, odkoder so ga nagnali in od takrat dalje

in bil premeščen na delo v partijski tehniki, saj sem zaradi očeta, visokega državnega funkcionarja, profesorja in akademika, imel pravico do potnega lista in tako večkrat potoval v tujino. Nato sem po ukazu CK KPJ odšel organizirat partijsko organizacijo Makedonije, čeprav sem imel vsega devetnajst let.

Pred tem je namreč padla skupina Makedoncev na čelu s Kosto Racijem, jaz sem nato obnovil organizacijo, formiral časopis, radio in na koncu so tudi nas ujeli, preko sto, mene zadnjega med njimi. Po običajnem pretepanju in mučenju so nas odvedli pred sodišče in me kot vodjo skupine obsodili na štiri leta strogega zapora (za primerjavo: dr. V. Šešelj je bil leta 1985 v Sarajevu obsojen na osem let strogega zapora zaradi neobjavljenega časopisnega članka, op. p.), ki sem ga od prvega do zadnjega dne presedel v

narno nagrado. Tako sem med vojno delal na tem obveščevalnem sektorju, bil občasno komandant kakšne brigade, a to so nepomembne malenkosti. Konec vojne so me premestili na »posebno dolžnost« na področju sodelovanja z Bolgari in tako sem tudi po osvoboditvi obeh dežel še nekaj časa ostal v Bolgariji. Nato so me premestili v Beograd, kjer sem bil eden od urednikov »Borbe« in kmalu postal prvi dopisnik iz tujine, spet iz Bolgarije, kjer sem moral vsak dan napisati kakšen članek, moja glavna funkcija pa je bila šef jugoslovanskega obveščevalnega centra v Bolgariji. To je trajalo do leta 1947, ko so me premestili na Dunaj. V Bolgariji pa sem opravil cel niz pomembnih nalog, postal dober prijatelj z Dimitrovim, Kolarovim, Černjenkom; mnogokaj so mi omogočila znanstva še iz Bile-

ne dobi službe, star je 36 let in je brezposeln od 1983. Izgovor za odpust je bil skrajno bedast, da so našli v njegovi hiši slike njegove lastne žene na nudistični plaži. Našla jih je čistilka? Toda, ko so spoznali, da je to res neumno, je uradno izgnan, češ da je sam nosil svoje karakteristike, ki imajo oznako »strogo zaupno«, kar je spet oslarija, saj je karakteristika javni akt, zraven tega pa je imel diplomatski potni list in ga sploh nobeden ni mogel pregledati, da bi mu to našel. A ker je na pritožbo bilo potrebno nekaj odgovoriti, so namignili, da je imel več kot sumljive zveze z ameriškim, angleškim, nemškim in ruskim in ne vem katerimi še diplomatskimi predstavniki. Štiri leta je bil deležen uradnih pohval zaradi širokih zvez, saj je bil edini človek na veleposlaništvu, ki je govoril vse jezike, saj veste, kakšni so drugi naši poslaniki (Anton K. potrka po leseni mizi, op. p.). Seveda se je pritožil na višjo instanco, a je bilo ugotovljeno, da je njegova pritožba prišla dan prepozno, on je sicer dokazal nasprotno, toda s sekretariata so odgovorili, da pritožbe niso obravnavali, ker je zamudila.

Gospod Kolendić, povejte prosim, kako ste vi, predvojni komunisti, doživljali čistke v Rusiji in kasneje pakt Hitler-Stalin?

Veste, mi, takratni komunisti, smo veliko brali, opazovali stvari in o njih razmišljali, vendar smo bili tudi derviši. Bili smo kot tisti derviši, muslimani, ki sem jih nekoč gledal v Skopju, kako so v transu plesali po žerjavici in si s sabljami prebadali lice. To je maksimum fanatizma. Tu se vse podredi koncentraciji, moč pa se črpa v ideologiji. In mi smo bili taki. Nekoč smo gladovno stavkali šestnajst dni, in sta dva med nami umrla, petim pa je življenje viselo na nitki... Prva zgodovina KPJ je bila tiskana v Mitrovici, pa mi pokažite zapornike danes... vsi trdijo, da danes kaj takega ni mogoče. Govoril sem o tem tudi z Džilasom, pa mi je rekel: »Ti ne veš, kako je tam danes«. Vem; kako pa da imajo danes kriminalci narkotike, alkohol, ženske itd.? Ni je sile, ki bi z ustavila dobro organizirane, fanatizem zapisane in na žrtve pripravljene ljudi. Mi smo verjeli, da je vse to potrebno. Jaz sem od prvega dne poznal resnico, resnično vso resnico. Ampak kar partija zahteva, to se mora narediti. To je normalna žrtev.

Kdaj ste se prvič srečali z Josipom Brozom?

To najino prvo srečanje je zelo zanimivo. Od Srđana Price, sekretarja komiteja v Zagrebu, sem dobil nalogo, da se moram javiti advokatu Ramnjaku, ta pa mi bo povedal, za kakšno nalogo gre. Tu sem izvedel, da bcm spremljal nekega zelo pomembnega tovariša, ki mora priti za vsako ceno živ na Dunaj. Čakal sem kakih pet minut, nato pa je prišel neki človek, ne ravno star, z očali, zelo energičen, eden tistih najbolj izkušenih revolucionarjev. To sem znal oceniti, saj sem poznal kar nekaj teh prekaljenih revolucionarjev in nekatere člane CK. Imena sem se spomnil že od prej, ker smo zanj nekoč delali pasoš, ilegalni pasoš za Josipa Broza. To je bilo po tistem, ko je prišel iz zapora. Takrat nam tistega pasoša ni uspelo narediti. Spomnim pa se delavca, ki je pasoš delal in je, ko je zagledal sliko, rekel: »Pa to je Jože, Josip Broz.« Takrat sem prvič slišal to ime. No jaz sem ga spremljal preko Samobora do Maribora. Tu je on ilegalno prestopil mejo, jaz pa sem ga čakal na avstrijski strani, od tu pa smo z vlakom, s pomočjo kurirja prišli na Dunaj k sekretarju Gorkiču.

- A -

Bil je neki Jugoslovan, ki sem ga osebno spoznal v Bileci leta 1940 in ki je zase trdil, da je bil od partije poslan v bolgarske partizane, kjer da je postal poveljnik bataljona s činom kapetana bolgarske vojske.

11. str. 412

Zadnja leta vojne in nekaj časa po vojni ste bili v Bolgariji. S kakšno zadolžitvijo ste bili tam?

V Bolgariji sem bil najprej specialni dopisnik »Borbe«. Bil sem prvi tuji novinar tam. Kasneje sem bil ataše za tisk, pozneje pa namestnik oz. prvi svetnik, ker je bila »gužva« in bi me Rusi kot nediplomata »pogoltnili« ...

Pogoltnili ...?

Iz Bolgarije sem pred Rusi z avtomobilom pobegnil v Jugoslavijo. To je bilo po enem izmed naših velikih uspehov, ko smo mi Bolgarom odkrili zaroto, in to prej, kot so zanj izvedeli Rusi. Podatke o zaroti sem dal Titu, Tito Dimitrovu, ta pa Rusom. Rusi ga vprašajo odkod mi podatki, on pa jim reče, da jih je dobil od nas. Takoj so poklicali našega ambasadorja, Nikolo Kovačevića, tj. brata Save Kovačevića, k Dimitrovu oz. Berjuzovu, ki je bil pri Dimitrovu. Kovačević pa o vsem tem ni imel pojma in me je dal poklicati.

Jaz pa sem takoj po tistem, ko sem predal dokumente, sedel v avto in se odpeljal v hribe loviti postvri. Ko so me našli, sem bil, skupaj s Kovačevićem, poklican na rusko poveljstvo. Peljali so naju v veliko dvorano. Tu so ob polkrožni mizi sedeli Berjuzov na sredini, ob njem Dimitrov, na vsaki strani pa še Vasilij Kolarev, gen. Čerepanov (to je general, ki je učil Čankajška) in kontraobveščevalni gen. Čerпов. Najprej so spraševali Kovačevića, a ta ni imel pojma, za kaj gre. Nato so se lotili mene, Očitali so mi, da mi je podatke podtaknila CIA. Šlo je za podatke o premestitvah divizij in organiziranosti vojske. Hoteli so vedeti, odkod mi ti podatki. Jaz pa sem jim rekel: »Tu je telefon, pa pokličite maršala Tita, in če on ukaže, da povem ...«

Nato smo se kakih deset minut prerekli, potem pa je vstopil neki polkovnik in predal maršalu Berjuzovu neke papirje (skušal sem kaj prebrati, pa nisem preko ramena ničesar videl). Takoj je bilo videti, da je napetost popustila. Berjuzov je rekel: »Ugotovili smo, da so vaši podatki točni. No povejte nam sedaj, kje ste jih dobili.« Jaz pa sem mu rekel: No, če ste zadovoljni z informacijami, potem ... (to kar lahko naredili le najdrznejši »beogradski majmun«) ... »zdravstvujte tovariši« in odidem ven, pa v avto in proti Beogradu ...

- B -

Žena nekega novinarja je o svojem možu govorila, da ima najvišjo plačo v Bolgariji, ker ima tudi največjo odgovornost. Najbrž je trditev glede plače držalako je bil Waldheim vpisan v seznam vojnih zločincev. Danes obstajajo o tem mnoga ugibanja ...?

Mi smo, delno na Dunaju, delno pa v Jugoslaviji, zbrali obsežno dokumentacijo o vojni dejavnosti poročnika Waldheima (dr. Kurta, op. p.).

Dokumentacija z overjenimi dokumenti podkrepljena odločba zvezne državne komisije, v kateri je Kurt Waldheim proglašen za vojnega zločince. Zahteva se tudi njegova izročitev. Ta akt sem jaz predal najprej Rusom, potem Angležem, nato pa je bil, po intervenciji nas z Dunaja, predan preko zunanjega ministrstva v London in kasneje registriran v listi vojnih zločincev pri Združenih narodih. To so dejstva, ki jih ni mogoče spregledati! Obstaja vendar kup dokumentov, ki so bili kopirani v tisoč izvodih. Danes pa se v knjigi o Waldheimu piše, češ da ti dokumenti ne zadostujejo, da so nekateri med njimi bili demantirani ... Zakaj molčijo pravniki? Niti naša državna komisija niti londonska komisija (obe so sestavljali strokovnjaki) ne bi sprejeli zahteve in proglasitve nekega človeka za vojnega zločince, če za tako zahtevo ne bi bilo argumentov. Saj ni mogoče, da bi nekoga kar tako razglasili za vojnega zločince. Najvažnejše pri tem pa je, da je bila zahteva sprejeta pri ZN. Združeni narodi so

izbrali le nekatere iz londonske listel Zakaj se o tem molči?

Toda kako to, da se je kasneje nanj pozabilo ...?

Nanj se ni pozabilo, ne po vojni ne kasneje. Nanj se je še kako računal! Kajti, na stvari morate gledati realno. Jaz sem predal dokumentacijo Rusom - dokumentacija pa je takoj izginila, predal sem jo Angležem - pa je spet izginila ...

Vi osebno ste jo predali ...?

Osebno jaz, v spremstvu nekega polkovnika!

Predali smo jo angleškemu zunanjemu ministrstvu (to je povsem druga administracija, drugi sektor) in oni so dokumentacijo registrirali. Ali razumete razliko? Najprej, ko smo jo tukaj predali Rusom in Angležem (obveščevalne službe imajo pač svoje interese) je dokumentacija izginila. Ministrstvo, ki je povsem drugi sektor, pa jo je registriralo. Dokumentacija dobi oznako »A!« Veste to so: Eichman, Artuković ... - in to ne po abecednem redu, ampak po teži zločinov! Waldheim pa je takrat že delal v Gruberjevem kabinetu! (Gruber je bil takratni avstrijski zunanji minister, op. p.). Jaz sem Gruberju rekel: »Vi imate vojnega zločince v svojem kabinetu.« On pa mi pravi: »Mi smo vendar naredili denacifikacijo (to je bil proces čiščenja; danes bi temu rekli diferenciacija), Waldheima pa sem dobil že petinštidesetega od Friza Moldena. Vi veste, kdo je Friz Molden ...?« Seveda sem vedel. Bil je šef ameriške obveščevalne. In medtem ko sem odpotoval v Beograd, je gospod Waldheim izginil. Odletel je v Pariz in tam se je izgubila za njim vsaka sled.

Ali je Tito vedel za Waldheima?

Jaz vam zagotavljam, da Tito ni vedel. Ni vedel iz preprostega razloga. Na naši listi je bilo 43.000 imen. Kdo bi si jih zapomnil! Pozneje pa, v času kominforma ... kdo bi takrat mislil na nekega malega vojnega zločince. Vem pa, to sem slišal od Jožeta Smoleta, pa od Titovega steno-grafa in drugih, da je Waldheim trdil, da ni še nikoli bil v Jugoslaviji in bi si jo zelo želel spoznati ... Pa še nekaj je. Jaz sem poznal Tita. On je lahko pogoltnil mnogo neprijetnih stvari. Spomnim se, ko se je prvič srečal z Gadafijem. Ob osmih naj bi bila večerja. Tito se obleče, pride točno, gostitelja pa ni ...

V tem pogledu je bil Tito absolutno točen - nemška šolal Čaka, 8.05.8.10, ... 8.30, ko pridejo najprej neki ljudje iz spremstva, Gadafija pa ni od nikoder. Prišel je po deveti ... in rekel kako mu je bilo vroče, pa se je šel kopat! Razume se, da Tito tega ni nikoli pozabil. Toda lahko je šel preko tega. Prvi nemški ambasador pri nas je bil duhovnik. Če bi on vedel, da je bil neki človek med vojno pri Nemcih ... Tito je bil vezan na revolucijo in je bil glede takih stvari občutljiv ...

- C -

Kolendić se je, po odhodu dr. Franceta Hočevarja, spraval leta 1947 na generala Avšiča, našega političnega predstavnika na Dunaju. Kolendić je imel tako domišljijo, da vsakogar spregleda in oceni že na prvi pogled, general Avšič pa mu je postal sumljiv, še preden ga je spoznal. Bilo je dovolj, da je zvedel, da bo neki Slovenec, general, prišel na Dunaj za predstavnika, pa je že sklepal, da ne more biti dovolj zanesljiv človek in da ga je treba nadzorovati. Ne sicer s prisluškovalnimi napravami, temveč po avstrijski sobarici in Slovenki, tajnici. Oba načina sta spodletela. Kolendić pa ni obupal in je rovaril naprej ...

11. str. 477

Zavezniki so vedeli za Waldheima?

Zavezniki... Določeni obveščevalni centri. Američani so med vojno tiskali priročnik za njihove obveščevalne oficirje, v katerem so bila pojasnila, kaj pomeni gestapo, ss... pojasnjene so oznake nemških grupacij itd. V tem priročniku je na listi 266 1 C ime Kurt Waldheim. Kaj naj še rečem... To je bilo tiskano avg. 1944.

Ali ste govorili s kom iz te komisije, ki raziskuje njegovo preteklost?

Klicali so me, pa sem jim rekel, da tega, kar oni iščejo, jaz nimam. Oni hočejo dokaz, da je ubil pet ali šest Judov. Jaz pa mislim, da mora on, ker je proglašen za vojnega zločinca, na sodišču dokazati, da ni kriv.

Zakaj pa Milka Planinc ni sprožila postopka...?

To pa morate vprašati Milko. Vem, da so jo takrat prosili, naj zavzame stališče glede tega...

Ne vem, koliko smete povedati, toda govori se...

Ne da ne smem, nočem, ne morem. Nihče mi ni ničesar prepovedal. To je služba, v kateri se zaradi interesa države pač ne sme povedati nekaterih stvari... No, normalno da smo hoteli novačiti Waldheima... imeli smo že enega njihovega ministra in nekaj visokih funkcionarjev...

Se pravi, vi osebno ste ga poizkušali novačiti?

Seveda, jaz osebno. Toda, ko sem videl, kako so Rusi reagirali... in ko smo zbrali dokumente, je izginil...

Ste delali po nalogu udbe ali koga drugega?

V času vojne sem delal po direktivi partije, direktno pod Titovim vodstvom, kasneje, od avgusta 1944, pa kot oficir udbe. Vendar vedno le v obveščevalni.

Ali je obstajala povezava udbe in sovjetske obveščevalne službe?

Nikoli. Bila je podrejenost, vendar, da se razumemo, le v smislu enake sheme organizacije. Ruski svetovalci pa so morali oditi že leta petinštirideset.

Kdo je bil vaš nadrejeni?

V obveščevalni Ranković, drugače pa Milić, general in filozof, nekdanji španski borec.

Kaj lahko rečete o Rankoviću?

Bil je strokovnjak in organizator, kakršnega nismo imeli ne prej ne potem. Bil pa je precej krut in neizobražen in ni rad bral knjig. Ne verjamem, da je prečital v življenju več kot deset knjig. Bil je moj šef in nič drugega me ni vezalo nanj, čeprav sem ga poznal že iz zapora.

Se je po njem spremenilo delo obveščevalne službe?

Po 4. plenumu je prišlo do velikega preobrata, v katerem se je izgubilo tudi mnogo dobrega v delu obveščevalne službe...

Katera civilna institucija nadzira obveščevalno službo?

Veste, tako službo je zelo težko imeti pod kontrolo, še posebej v državi, v kateri ni zakonitosti. Povsod prihaja do zlorab, ampak to so le ekscesi. Če obstajata red in zakonitost, je takih zlorab malo. Obveščevalna služba mora biti močna, sicer to ne bi bila obveščevalna služba. Pri nas pa interesi skupin, tolp, večkrat prevladajo, ker pri nas zakonitosti ni...

- D -

Kolendić je celo napredoval, če lahko smatramo za napredovanje, da je dobil v Gradcu mesto generalnega konzula in

opolnomočenega ministra, to je položaj, kjer je lahko svobodneje odločal kot na Dunaju; tam mu je bil general Avšič vsaj formalno nadrejen. V Mariboru se še danes spominjajo, kako se je po mariborskih ulicah hrupno vozil naš graški generalni konzul v športnem porscheju, ko je prihajal tja predavat aktivnim častnikom JLA. Nihče ga ni vprašal, od kod mu tako reprezentativno vozilo, ki ga še resnični jugoslovanski ministri kot zasebniki niso premogli. Kolendić je bil nedotakljiva osebnost, hkrati pa zelo zagonetna.

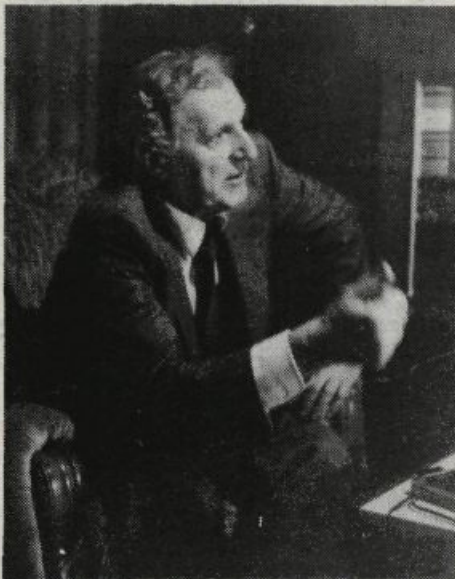
111. str. 119

Sredstva delovanja teh služb so večkrat nezakonita...

To je že »krimi«. Tu gre za interes države, mi pa smo omejeni z zakoni... toda so trenutki ko... je interes države močnejši. Tako je bilo tudi pri nas! Mislim, da se je to v zadnjih letih spremenilo še na slabše...

Kako ste izbirali potencialne vohune?

Treba je pač imeti nos, sicer lahko naredite kakšno neumnost. Zgodi se, da vam oni nastavi-

jo agenta... Agentov se ne izbira kar tako na splošno, ampak za določeno nalogo.

Na kak način ste stimulirali vaše obveščevalce, z ideologijo ali materialno?

Pri nas, pa tudi drugod po svetu, je šlo v 99,9% za ideološko pripadnost... včasih tudi kaka darilca itd. Veste, člane bolgarskega politbiroja, partije in CK...

Ste komunist?

Komunist sem bil in sem še, knjižico pa sem vrnil že pred časom.

Mnogi komunisti so po vojni živeli zelo razkošno, tudi Tito...

Da, vendar moramo vedeti nekaj, da on tega ni imel zase. On je le v tem užival, nikoli pa ni vzela niti ene stvari, ki je bila državna last in tega zapustil teti, bratu ali sinu. To je velika razlika! On je imel rad bogato življenje, rad se je lepo oblekel, ni pa vzel draguljev in jih dal v žep, ali pa dal ženi. Nobene vile si ni kupil. Edino kar pa je kupil, iz svoje plače, je tisti vinograd v Kumrovcu, ki ga je

kupil družini in zapustil državi. Lahko bi si cer diskutirali, če je bilo to simpatično ali ne, je pa le razlika, če nekdo grabi.

Kaj pa Tito in kult osebnosti...

Uhuhuu... kdo pa je brez napak? Veste, človek pride v leta in popusti... Tito je pač imel vse človeške lastnosti, tako dobre, kot tudi slabe.

Kolikšna je bila po vašem mnenju vloga Jovanke?

Ne vem... nikoli se mi ni dopadla, ne toliko kot oseba, ampak njeni poizkusi igrati pomembno vlogo v politiki. V določenem obdobju je imela velik vpliv na ljudi okoli Tita, na to, koga bo Tito sprejel ali ne, če bo odpoval v Afriko ali ne, itd.

Ste poznali tudi Herto?

Herta je osebnost. Nikoli ni bila samo objekt, temveč je ločitev aktivno prenašala. To so človeške tragedije... Kakor hitro se formira dvor, se pojavi tudi dvorno osebje, ki čisti in ureja dvor, organizira sprejeme...

Ste slišali za Dachauske procese?

Stvari okoli tega še danes niso povsem jasne. Tam so se dogajale stvari, ki so za komuniste amoralne... Bila je direktiva - partijske voditelje je bilo treba čuvati po direktivi, morali so preživeti... Tako so se zamenjevala imena na spiskih ljudi, namenjenih v plinske celice itd. Nekaj podobnega je bilo tudi v Jasenovcu... Bila je že formirana komisija, ki naj bi to raziskala, pa jo je, ne vem Tito ali Ranković, razpustil. Šlo je za hrano, poslano otrokom, ki so jo ženske (narodni heroji) jemale oz. kradle, da bi preživele...

Veste njihova imena?

Vem, pa jih ne želim povedati. Nekateri še živijo, druge imajo otroke...

Leta 1969 so ustaši na vas, takrat šefa vojne misije v Berlinu, naredili atentat. Kako se spominjate tega?

O tem sem pisal v eni mojih knjig (Iza jednog atentata, izd. 1977 Izdanje Zagreb, op. p.). Takrat se je prvič zgodilo, da je bil ustaški terorist ujet živ z orožjem v roki. Imeli smo priprave na velik sprejem, za okrog 500 gostov. Makavejev, naš režiser, je takrat dobil prvo nagrado na berlinskem filmskem festivalu. V sobi smo bili trije moški in dve ženski, ko sta vstopila dva mlada moška. Eden od njiju je potegnil pištolo in vzkliknil: »Ruke u vis!« »Niko da ne miče!« Eden od obeh, hišnik, je imel pred sabo v pisalniku »mašinko«, drugi pa je telefoniral in je imel na telefonu gumb za alarmiranje mednarodne policije (policija berlinskih zasedbenih sil). Oba sta dvignila roke, jaz pa sem v naročju držal kup pošte. Oni je spet zavpil: »Ruke u vis! Svi čete crknuti! Kleknite!« Oba sta pokleknila, jaz pa sem še naprej stal... »Ti češ prvi!« mi pravi in ustrelji. Zadel me je v glavo in takoj me je oblika kri. Jaz pa sem mu vrgel pošto, ga zmedel in se vrgel nanj... Prišlo je do prerivanja, v katerem me je še nekajkrat zadel... (oni drugi je med tem, ko je videl, da nisem takoj padel, pobegnil). Med prerivanjem sem mu, to je tisti znani japonski trik, hotel iztakniti oči, a sem ga slabo zadel, zagrabil le eno oko, ki mu je kot raku obviselo... To so mu pozneje v bolnici uredili. Na koncu je padel na marmor in obležal nezavesten...

Vam je žal, ker nimate danes vile, jahte...?

Žal mi je, ker nimam denarja za življenje. Cela družina živi od moje pokojnine... sin brezposelen dela kot novinar, žena, bivša partizanka, pa se je pokojnini odrekla. Tega mi je žal... pogleda na uro... »Auu, mene bo žena ubila...!«

Teksti, ki so v okvirjih, so iz knjige Ivana Krefta (DZS 1983) in jih dodajamo, ker sodimo, da so zanimivi, četudi bi dr. Kolendić imel verjetno kake pripombe na te Kreftove trditve.

29. februar 1988
TOMI DROZ
KARLI ERDEN

YU ZADOLŽENOST, KAMEN OKROG VRATU

Niso pa zunanji dolgovi edini kamen, ki ga ima naša država obešenega okrog vratu. Lahko bi dejali, da nosi Juga okrog vratu kar precejšnje kamnito ogrlico, ki jo nezadržno vleče k tlom: inflacija, notranja in zunanja zadolženost, stagnacija družbenega proizvoda, slaba izkoriščenost produkcijskih sredstev itd. Iz dveh razlogov sem omenila samo ekonomske probleme (če bi začeli sestavljati spisek političnih, bi potrebovali nekaj strani):

– ker jih je zadnje čase politika načrtno zanemarjala (branje časopisov, odkrivanje notranjega sovražnika in kontrarevolucije je očitno lažje delo, medtem ko je potrebno za študij ekonomskih in političnih znanosti tudi nekaj intelekta – slednjega pa lahko pri naših politikih iščete z lučjo pri belem dnevu – svetle izjeme pri tem zgolj potrjujejo pravilo)

– ker je reševanje ekonomskih problemov pri nas prvenstveno politično vprašanje. Na tem mestu ne bomo ponavljali razprave o ponesrečenih ekonomskih reformah ob odsotnosti ekonomskih in o nujnosti uveljavitve »popolne konkurence« v politiki (nepopolno imamo že več kot štirideset let), temveč bomo šli in concreto dokazovati prej omenjeno trditev na primeru jugoslovanske zunanje zadolženosti. Gremo lepo po vrsti.

1. Zakaj se je Jugoslavija zadolževala?

Že začetek nikoli končane zgodbe o jugoslovanskih dolgovih je nejasen in poln sprenevedanj. V šestdesetih letih je imela Jugoslavija minimalen dolg, ki ni pretirano naraščal, pa tudi odplačevanje je potekalo čisto kulturno (leta 1961 je skupni dolg znašal 700 milijonov dolarjev, leta 1970 pa eno milijardo dolarjev). V naslednjem desetletju pa je zadolževanje eksponentno naraščalo. Strahovite dinamike ne moremo razložiti z dvema naftnima šokoma (ker nas je prizadel samo drugi), deloma jo lahko pojasnimo z nezadostnim izvozom, pretežno pa z jugoslovansko inačico ohranjanja razredno-nacionalnega miru. Jugoslovansko eksponentno zadolževanje časovno sovпада:

1) Z polariziranjem na samoupravljanje in socializem na eni strani in označevanje druge strani za liberalno-tehnokratsko strujo ter v eliminiranju slednje v imenu samoupravnega socializma,

2) Z modificiranjem Jugoslavije v veliko gradbišče: napredek države naj bi se kazal v gradnji ultramodernih objektov; šlo je za nekakšen remake hitrega spreminjanja oblička države kot v prvih letih po vojni, kar vse je ustvarjalo legitimizacijski obrazec, da je v Jugoslaviji vse mogoče (da ne govorimo o izredni pridobitvi v BiH v času »vladovanja« Džemala Bijedića, tako da bi ta republika lahko izstopila iz kluba nerazvitih, le-tega pa nekako »ni hotela«). Skratka, v Jugoslaviji je bilo v sedemdesetih letih nujno ustvariti materialno blagostanje in napredek, ker bi se drugače celoten kompleks vprašanj o socializmu, ki je prisoten sedaj, pojavil že deset-petnajst let prej. Sposojena welfare state je zagotovila fazni premik v osemdeseta leta in če našega vodstva takrat ni skrbelo, kako drag bo ta kredit, zakaj bi se potem kreditorji ukvarjali s problemi Jugoslavije. V času padanja povprečne profitne stopnje se kapital ne investira, raje se ga posoja, ker je njegova cena višja (obresti so zagwarantirane, profit je nezanesljiv). To je preprosta ekonomska resnica, ki se je ne da zabrisati s poceni govorčenjem o odgovornosti in moralnosti tistih, ki so Jugoslaviji posojali denar (to smo zadnjič slišali na televiziji, misel pa je izrekel izkušen tovariš, čigar izjave budno spremljamo).

2. Molk

O finančnem stanju države javnost dolgo časa

Kazalniki zadolženosti držav v razvoju v obdobju 1977-1984

v milijardah dolarjev in v %

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Zunanji dolg (v milijardah dolarjev)								
Skupaj	329,3	398,2	472,0	559,9	646,5	724,8	767,6	812,4
Kratkoročni	51,7	63,7	75,0	106,5	128,1	148,2	126,2	97,6
Dolgoročni	279,7	334,0	306,3	463,1	518,1	576,6	641,4	714,8
Zunanji dolg	126,0	131,1	110,0	109,0	110,0	142,3	100,4	145,1
Izvoz blaga in storitev (v odstotkih)			118,0	109,0	110,6	142,3	160,0	145,4
Zunanji dolg	24,7	25,6	25,0	24,9	27,7	32,6	38,6	37,9
Družbeni proizvod (v odstotkih)								
Letna odplačila dolga (v milijardah dolarjev)	40,3	54,5	71,2	87,9	113,7	124,0	114,6	122,6
Obresti	15,1	21,4	31,5	46,6	63,9	71,6	67,4	75,0
Glavnica	25,2	33,2	39,7	41,3	49,7	52,4	47,3	47,6
Letna odplačila dolga	15,3	18,0	17,9	17,1	21,0	24,3	22,5	21,9

Izvoz blaga in storitev (v odstotkih)

Vir: IMF, World Economic Outlook, 1984

ni bila obveščena (ni dvoma, da bi se vznemirila, če bi kaj zvedela). O dolgovih se je začelo govoriti v letih 1981-82, ko je država zabeležila rekordni minus v plačilni bilanci (5 milijard dolarjev in nekaj čez). Takrat smo dobili novo vlado, ki je najavila spoštovanje ekonomskih zakonitosti, ki je uspela narediti evidenco zadolženosti in ki je neslavno (ne zgolj po svoji krivdi) končala mandat z deviznim zakonom. **1983. leta je bil sklenjen prvi stand by aranžman z MDS** (isto se je dogajalo tudi v naslednjih letih, razen v lanskem, v času ko to pišem pa ne vem, ali bi verjela tujim agencijam, ki poročajo o sklenitvi aranžmaja za letošnje leto, ali naj počakam, da svoje reče še Tanjug). Stand by aranžman je kredit MDS za doseg pozitivne plačilne bilance, na osnovi sklenjenega aranžmaja pa se tudi ostali kreditorji odločijo za svojo politiko do Jugoslavije. Pred sklenitvijo sporazuma MDS pripravi svojo študijo o ekonomskih pokazateljih v državi in svoje sugestije za izboljšanje ekonomije, prav tako pa svoj načrt predstavi tudi dolžnik. **Ta dva dokumenta nista tajna, torej sta dostopna javnosti** (tajna so samo pogajanja: ve se, da se na pogajanjih dela konsenz med načrtoma obeh strank, tajno pa ostaja, kako se konsenz doseže, tajna ostaja torej pogajalska večšina, kar je dokaj običajna zadeva v mednarodnih odnosih). Skrivnosti večin se pač ne razlagajo, vsebina pa se – razen seveda pri nas. Medtem ko je bilo moč v tujih publikacijah (ki so dostopne tudi pri nas) prebrati ocene tujih ekspertov o ekonomski sceni pri nas (in o možnostih za njeno izboljšanje), je naš ZIS samovoljno udaril embargo na informacije. Novinarji niso mogli pisati o načrtih za zmanjšanje dolga (ker jim doma nihče ni dal podatkov), delegatom v skupščini pa tudi ni nihče povedal, kaj počne operativni organ Skupščine (kateri je konec koncev formalno odgovoren). Medtem smo lahko prebirali Financial Time in bili vsak dan bolj zaskrbljeni

– zaradi države, ki ima svoje državljane za bédake in jim ničesar pove,

– ker smo vsako leto zasledili ponavljajoče se zahteve MDS (realne obresti, znižanje inflacije, več izvoza, ukinitve nerentabilnih), kar si je bilo moč razložiti zgolj z dejstvom, da naša politika pozabi na nasvete MDS takoj, ko dobi nove kredite.

3. Tehnike odplačevanja dolgov

To, da jugoslovanska politika vegetira, je moč razbrati tudi iz silno revnega instrumentarija odplačevalnih tehnik. Prevladuje najemanje srednjeročnih kreditov, servisiranje in reprogramiranje. **Do junija lani je naše vodstvo lahko govorilo, da Jugoslavija redno odplačuje obveznosti** (tudi na račun tega, da je od enega prislužnega dolarja 45 centov šlo za odplačevanje dolgov), **potem pa se je ustavilo**. Ko je bilo treba

plačati relativno majhen obrok (240 milijonov dolarjev), denarja ni bilo. **To neljubo dejstvo je vlada tako megleno razložila** (ni res, da ni denarja, vendar trenutno nimamo pregleda nad prilivi in odlivi), **da smo lahko zgolj zardevali in si mislili, da nismo tako slabo ljudstvo kot imamo zanič vlado**. Ko je Jugoslavija izgubila »sloves« rednega plačnika, je postalo legitimno razmišljanje o drugačnih tehnikah odplačevanja. Pionirji novih pogledov (novih samo za SFRJ) so bili člani delegacije, ki jih je država pošiljala v žerjavico po kostanj k MDS (kjer so nesrečneži zardevali in verjetno še zardevaljo, kadar morajo nekako razložiti nerazložljive eksperimente v našem gospodarstvu). Gre predvsem za odkup kreditov (kjer tretja stranka odkupi del kreditov in z jugoslovanskimi organizacijami začne skupno vlaganja) in moratorij (ki so se ga pri nas bali bolj kot hudič križa, v zadnjem času pa so primeri Argentine in Brazilije pokazali, da je v času moratorija z raznimi transakcijami možno zmanjšati obseg dolgov). Nova razmišljanja pa zahtevajo prožnejšo organizacijo – to pomeni: priti v labirint Narodne banke, ZIS-a in še koga. Razmišljanja o tem, če lahko kaj takega pričakujemo v bližnji prihodnosti, prepuščam bralstvu. Po mojem to ni možno (ob takih odnosih, kot so sedaj).

4. E pur si muove?

Letos se je prvič zgodilo, da so delegati lahko prebrali »strogo zaupne« pogoje, ki jih je postavil MDS. Končno je ZIS omogočil (še vedno zelo zaprt) objavo informacij, česar pa gotovo ne moremo šteti za velik korak v razreševanju jugoslovanskega dolžništva. ZIS je storil samo to, kar bi moral že dolga leta, pa ni. **Zadolževanje ni tabu tema, vse več ljudi razmišlja o tem, konstituira se strokovna javnost, ki pa jo država nesramno ignorira in vztraja na rakovi poti**.

Naše gospodarstvo je tako strukturirano, da potrebuje vedno nove kredite, ki jih ni sposobno vračati, naša politika reproducira nedorečene odnose, ki dobrih ne nagrajujejo in slabih ne ukinjajo, naši politiki imajo nekje globoko v sebi nacija omejenih dobrin namesto protestantske etike, in zaradi vsega tega ne bomo nikoli prišli v kapitalizem.

Ali se kaj premika? Seveda se – nezadržno gremo vzvratno v neznanost.

JASMIN DRŽANIČ

P. S.

Veselin Djuranović je bil na obisku v Londonu. Tam je vprašal po kreditih. Maggie je »pokazala razumevanje za naše težave, vendar je opozorila, da je Velika Britanija pripravljena pomagati Jugoslaviji le pod pogojem, če bo le ta vodila pametno politiko«. Njeno izjavo so sicer prevedli v srbohrvaščino, vendar ne verjame, da so jo tisti, ki jim je bila namenjena, razumeli.

S ŠOK TERAPIJO V PREPAD

Čprav je pogajanje z Mednarodnim monetarnim fondom (IMF) za Jugoslavijo izrednega pomena, se beogradska politokracija do lastne javnosti vede v sebi lastni maniri boljševiških dedičev. Informacije o poteku pogajanj, kakor tudi vsebina aranžmaja, ostajajo neznane. Memorandum od jugoslovanske vlade zahteva določene ukrepe, sicer pa smo že iz preteklosti vajeni, da ukrepov, ki so jih tuji upniki priporočali sedanji vladni garnituri, ni nikoli mogla ali želela dosledno izvajati.

Dokumenti so označeni s »strogo zaupno« – morda bi njihova vsebina utegnila vznemiriti javnost. **Značilen ne-javni vsebinski potek pogovorov našo delegacijo postavlja v položaj zarotniške skupine**, saj se dogovor, ki bo sprejet na visoki ravni, dotika bistvenih vprašanj bodočega ekonomskega in družbenega razvoja. Učinek novih zadolžitvev (letos potrebuje Jugoslavija 4600 milijonov dolarjev tujih posojil) in restriktivni ukrepi, bi imeli pravi smisel samo v primeru, če bi vzporedno potekala korenita gospodarska reforma.

Tudi informacije iz tujih virov o pogajanjih z MMF so protislovne: na eni strani govornice, da bo zvezna vlada še pred 15. majem ukinita kontrola cen. Glavni cilj pa je potreba po denarju, **do katerega bi vlada prišla s posebnimi davki**, potem ko bi se povečale cene, kar bi menda zadovoljilo zahteve MMF po liberalizaciji cen. Po ekonomskih virih sodeč, pa so funkcionarji MMF od jugoslovanske vlade zahtevali strogo zamrznitev cen, da bi se omejilo porabo.

S čim nas bo v prihodnosti osrečila Mikuličeva katastrofična gospodarska politika, lahko predvidevamo glede na tendenčna gibanja v prvih mesecih tega leta. Ker je bila gospodarska politika vedno arbitrarno-selektivna do različnih interesov gospodarskih subjektov, in to predvsem v korist kronično neučinkovitih, je vedno več prostora namenjala distributivni vlogi svojega delovanja, namesto ustvarjanju stabilnih okoliščin za oživiljanje gospodarstva. Regenerativne sposobnosti podjetij, ki so vsaj za jugoslovanske kazmere dosegala nadpovprečne rezultate, so z vedno večjimi posegi v akumulacijo do ravni enostavne reprodukcije opešale, kar je privedlo do njihovega rapidnega nazadovanja.

Da je sedanje stanje zatišje pred viharjem tudi za do nedavnega za silo stabilno slovensko gospodarstvo, nam vsaj manifestativno prikazujejo vsebine člankov tujih novinarjev ob obisku Gorbačova v Sloveniji, ki jo opisujejo kot nekakšno zgledno oazo bogastva, blagostanja in demokracije v okviru možnosti nekega socialističnega režima (kar seveda pripisujejo povsem drugačni kulturi, kot je balkanska), medtem ko kažejo aktualni gospodarski kazalci nekaj povsem drugega:

»Prebivalci Ljubljane so mimo sprejeli Gorbačova, če ne upoštevamo politične akcije. Pet tisoč ljudi je šlo na ulice, da bi pozdravili novega vzhodnega imeratorja. Toda to so počeli brez razdovednosti in veselja, ki je prevzel balkanski in zaprašen Beograd. Tukaj je več čistoče, obrazi mladih spominjajo na nemške, in jeans je boljše kvalitete. Prihajajoč iz Beograda, se obiskovalec

znajde v drugi kulturi in v drugem svetu.« (La Republica)

Pred nedavnim sestavljena skupina za gospodarsko reformo se bo verjetno ukvarjala s problemi na način: rešiti, kar se še da. Odsotnost nekaterih najuglednejših ekonomistov, kritikov gospodarske politike kaže, da bo to prejkone pomenilo samo nadaljevanje razdiralne usmeritve kratkoročnega krpanja in blažitve stranskih učinkov. Tudi Branko Horvat je mnenja, da se s takšno zasebo skupine ne da početi ničesar pametnega. Nakazuje pa se še ena premisa nepriljubljenosti sodelovanja pod kompromitirano Mikuličevo firmo. V normalnih razmerah zahodnih demokracij se diletanti do najvišjih položajev v državni ekonomiji in managementu sploh ne morejo povzpeti. Zato bo tem bolje tudi za nas, da Mikulič čim prej oddie.

Ob zahtevi po njegovem odstopu bi bilo primerno premisliti tudi o odgovornosti tistih slovenskih politikov, ki so v pričakovanju novega zavezništva (BiH) za krepitev nemočne koalicije (Slovenija, Hrvaška) proti silam centra podprli kandidaturu trmastega Bosanca. Zgodovinski spomin nas opominja, da je edino nasprotovanje njegovemu mandatu povzročilo zaplembo Mladine in sprožilo sojenje proti avtorju teksta: »Korak naprej k demokratizaciji?!« Avtor bi si vseka kor zaslužil takšno rehabilitacijo kot vse nedolžne žrtve političnih procesov, saj so posledice tega koraka zares katastrofalne.

BORUT MEŠKO

Miloslav Samardžić:

KDO VLADA V JUGOSLAVIJI?

»Če so oni marksisti, jaz nisem Marx.«

Karl Marx

Kdo je na oblasti v Jugoslaviji? Oblastniki pravijo: delavski razred, a delavskega razreda nihče uradno (denimo v obliki kake velike ankete) ne pobara o tem, saj bi odgovor lahko bil »napačen« ...

Teoretična postavka o oblasti delavskega razreda, ki jo je Marx formuliral sredi prejšnjega stoletja, ima danes neštete hibe, pa vendar vztraja celo v tako pomembnih dokumentih, kot je ustava. Nihče je ne preverja, jemljejo jo kot nekaj za vselej danega, kot nekaj, kar je razumljivo samo na sebi. Konec koncev si deli usodo z večino Marxovih tez (na kragujevski univerzi je npr. v rabi učbenik marksizma, ki študentom dopoveduje, da mora v ZDA nujno priti do proletarske revolucije!).

Takšna obravnava Marxa prinaša resničnim oblastnikom velike koristi, družbi pa seveda škodo. Vzemimo kot primer pojmovanje socialistične cene proizvodnje. Vse tri domače cene proizvodnje – vrednostna, dohodkovna in specifična – izhajajo iz oblasti delavskega razreda, spričo tega pa avtomatsko postanejo neobjektivne. Ali pa vzemimo »zgozlj« moralno škodo, ki jo trpijo delavske mase. Pred nedavnim je svet Zveze sindikatov naznanil, da v Jugoslaviji obstajajo delovna mesta, na katerih se ne dočaka starostne upokojitve. Seznan teh delovnih mest pa kajpak stvarna oblast dobro skriva pred fiktivno. Iz »razumljivih razlogov« ...

Vendar je tukaj še posebno zanimivo dejstvo, da tezo o oblasti delavskega razreda prodajajo kot Marxovo in marksistično. Pa nil Dobesedno pravzaprav je – formuliral jo je Marx s kožo in kostmi. Jako mikavna je bila in brez dvoma je

precej pripomogla »delavcem«, da so se dokopali oblasti. Toda, ko je nastopil čas, da jo prepušte zgodovini in formulirajo novo – marksistični teoretiki tega niso storili. Posledici takšnega početja sta za teoretike dve: (1) niso več marksisti in (2) v milosti so pri oblasti, tj. so apologeti.

Zadeva je preprosta: kvazimarksisti so spregledali neko za marksizem tako pomembno »pordornost«, kot je dialektika. Opazovanje narave in družbe skozi spremembe, nepretrgano gibanje in razvoj, enotnost in boj nasprotij ... Marx ni kar na pamet postavil delavskega razreda na prestol napredka in mu »dodelil« OBLAST. To je storil tako, da se je strogo držal znanega analitičnega aparata in predhodno potrjenih družbenih zakonitosti (o bazi in nadstavbi, o biti in zavesti ...). Trdil je, da v vsakem zgodovinskem obdobju en družbeni razred vleče naprej. Z materialističnimi dialektičnimi načeli pred očmi je posamič imenoval: v fevdalizmu je najbolj napreden razred kmečki, na prestol napredka pa ga je postavil ročni mlin; v kapitalizmu 19. stoletja (to gre poudariti!) je najbolj napreden razred delavski, in to na račun pamnega stroja.

Ko je Marx umrl, je parni stroj še veljal za enega od najpomembnejših elementov družbene baze, ki določajo družbeno nadstavbo. A kmalu prične izgubljati pomen. Hitri tehnološki napredek 20. stoletja pač terja svoje in ga za vselej umakne z zgodovinskega prizorišča (menim, da spada v tem kontekstu pripisovanje pomena energiji vodne pare iz termocentral in nukleark na področje političnega vica). Z drugimi besedami povedano, tako ustvarjena nova družbena baza ni vplivala na koncipiranje novih elementov družbene nadstavbe. Stare Marxove zaključke so spremenili v nedotakljive dogme, njegov nauk pa je s tem izgubil temeljnega duha in smisel;

marksizem je, skratka, postal antimarksizem. Logika »argumentov« oblasti mu ne dovoli, da bi kapituliral, pa če ga življenje še tako demantira.

Ena izmed posledic tehničnega napredka je tudi stalno zmanjševanje števila delavcev (kakor svojčas števila kmetov). V najbolj razvitih državah delavci že ne tvorijo več pretežnega dela zaposlenih. Od skupnega števila zaposlenih v Italiji je leta 1983 bilo 42,7 odstotka delavcev, pičli dve leti prej pa 52,2 odstotka; v Veliki Britaniji jih je leta 1982 bilo 42 odstotkov, leta 1971 pa 58,7 odstotka. Kot stvari stojijo, obstaja verjetnost, da bodo kvazimarksistični teoretiki prodajali teorijo o oblasti delavskega razreda še tedaj, ko le-tega sploh več ne bo!

Sledeč Marxovi logiki, lahko na vprašanje, kdo naj danes (in jutri) nosi perjanico napredka in kdo naj bo na oblasti, mirno odgovorimo – inteligenca. Shema je namreč takšna: ročni mlin – kmečki razred; parni stroj – delavski razred; računalniki, avtomati, roboti ... – inteligenca. Novi komunistični manifest bi se lahko analogno imenoval »Inteligenca vseh dežel, združi sel«

Toliko kar se tiče marksizma. Toda obstaja cela vrsta teoretikov nemarksistov, ki trdijo, da je vprašanje kdo naj bo na oblasti napačno. Povsod vladajo vlade, pravi npr. Američan Karl Popper. Zato se pravo vprašanje glasi: ali je vlado moč zamenjati po demokratični (mirni) poti ali ne. Če je moč, je takšna dežela demokratična, če pa ni moč, gre za nedemokratičen režim.

A to je druga tema.

P. S.

V katero Popperovo skupino bi vi uvrstili Jugoslavijo?

Prevod: A. Šušulčić

RAČAN AGAINST ...

Politična dogajanja na hrvaškem političnem odru je zelo težko označiti za takšna ali drugačna in s stoodstotno gotovostjo reči, kaj nam prinašajo v prihodnosti. Nasprotno se lahko za politično dogajanje na Hrvaškem reče, da težijo k procesu demokratizacije družbe, kot povsem taka pa jih ne gre označiti zaradi kalkulacij partijskega vrha SR Hrvatske v zvezi z predstoječimi volitvami za predsednika CK ZKJ. Glede na republiško pariteto je letos na vrsti za to funkcijo človek iz SRH. Hrvaška delegata v predsedstvu CK ZKJ sta **Ivica Račan** in **Stipe Suvar**, človeka, ki pripadata isti partiji, nimata pa ravno enakih idej glede razvoja te družbe ali pa vsaj glede metod za razvoj. Medtem ko je Račan relativno nepoznan politik na zveznem nivoju, je Suvar toliko znan, da kar se njega tiče, ni dvomov. Nekateri bi ga hoteli kot primer idealnega, drugi pa menijo, da je »dečko koji obečava« že iztrošil svojo pravico na napake. Ta iztrošena pravica na napake se v največji meri nanaša na Suvarjevo vztrajno forsiranje reforme šolstva, ki ni prinesla niti približno pričakovanih rezultatov, izjave v stilu tistih, da je drobno gospodarstvo pot v kapitalizem, pa tudi najnovejši poskus obračuna z liberarnim tiskom pri nas (primer za to je lahko tudi tribuna v zagrebškem domu JLA, kjer je Suvar poskušal obračunati z Danasom). Navedeni primeri dovolj govore o Suvarjevi politični naravnosti. Žal tudi takšen, kot je, ima svoje pristaše v političnem življenju SRH. Lahen proces demokratizacije, ki se še kako občuti v Hrvaški, bi moral biti garant, da so »šugarjevci« v manjšini. Partijski vrh reagira navidez mirno, kakor da partijske volitve niso tik pred vrati.

Razlago za tako vedenje gre iskati najprej v želji, da bi se izognili atmosferi obračuna. Klasičnega političnega obračuna, kakor je bil tisti v Srbiji, v Hrvaški ne bo, toda zato bodo povsem zagotovo pomladanske partijske volitve označile če ne že konec enega pa prevlado drugega načina

mišljenja o smereh političnega razvoja. Hrvaški partijski vrh se tega še kako zaveda in le malo verjetno je, da bo preko noči dovolil izginotje tistega, kar so dolgo in vztrajno gradili zagovorniki demokratizacije družbe.

Ob partijskih volitvah bo odločilno vlogo odigralo mnenje hrvaških komunistov. V CK ZKJ bo tudi to mnenje nekajkrat pretehtano, kajti povsem logično je, da bodo tudi komunisti iz drugih republik dobro premislili, kaj jim prinaša izbor nekega človeka za predsednika ZKJ. Ravno zaradi procesa demokratizacije v Hrvaški teče po sistemu »dva koraka naprej, korak nazaj«. Politično vodstvo Hrvaške se ne želi znajti v situaciji, da bi pred partijskimi volitvami odgovarjalo na pripombe, da se v SR Hrvatski razvija nekaj, kar bo prineslo rušenje socializma in samoupravljanja. Da takšna mnenja obstajajo govori tudi srbska osma seja, na kateri se je obračunavalo z vsem, kar diši po liberalizaciji in demokratičnosti. Ta »korak nazaj« je bil najbolj očiten kot pritisk na tisk (prepoved SL-ja) ali kot odgoditev nekaterih sprememb v političnem življenju. V Hrvaški se v zadnjem času ne gleda samo na to, kaj pišejo časopisi v SRH (posebno mladinski in študentski), ampak tudi na to, kako pišejo v **Mladini**. Tako je eden od največjih grehov **Studentskega lista**, seveda v obeh politikov, povezava z Mladino in z ostalim slovenskim mladinskim tiskom. Glede na to, da ob sedaj ni odstavljeno niti eno mladinsko uredništvo v Hrvatski, je očitno, da politični vrh Hrvatske, vsaj njegov večji del, ne misli zares tako, ampak da se tako vede, da bi se lahko vklopil v jugoslovansko povprečje in da bi bil tisti manjši del vodstva, ki bi vse te zagovornike demokratizacije zmaknil s scene, zadovoljen. Ravno tako so storili tudi njihovi istomišljeniki v Srbiji.

V javnosti se pojavljajo nekakšne kalkulacije, da bi zaradi preprečevanja **Suvaru**, da bi prišel

na vrh partije, **Račan** in **Stojčević** lahko izvršila rošado in da bi v tem primeru **Stanko Stojčević** lahko bil novi predsednik CK ZKJ. Ta možnost je skoraj neverjetna, kajti partijsko vodstvo Hrvaške v tem primeru ne bi dokazalo pravo stanje stvari v republiki in bi tako zakoličili nadaljnje spremembe v družbi. Pričakovati je torej, da bo novi predsednik ZK izbran med **Račanom** in **Suvarjem**, in da bo izbran tisti človek, čigar politika je stvarni odraz razpoloženja večine javnosti. V tem slučaju je to lahko samo **Ivica Račan**.

V SRH tečejo tudi ostale volitve na republiškem nivoju. Do sedaj so izvršene samo volitve v RK SZDLH. To je bil za novega predsednika izbran že drugič stari predsednik. Gre za volitve **Marjana Kalanja**, ki na volitvah ni imel protikandidata. Javnost je zelo oštro reagirala na to, pa se sedaj za vse predstoječe volitve forsira več kandidatov. Po tem sistemu je bil pred nekaj dnevi tudi predsednik Republiškega sveta zveze sindikatov. Na listi so bili trije. Nejasno je edino to, zakaj so na listi trije ali štirje kandidati, če nihče izmed njih ni predstavil svojega programa dela. **Volilci tako izbirajo človeka, ki je lahko lepši in privlačnejši od tistega drugega, ne izbirajo pa programa, ki bi jim bolj ustrežal.**

S takšnim načinom vse to spominja na farso, katere cilj je pomiriti javnost. Morda pa je ravno to tisti majhen premik k demokratizaciji. V Hrvaški še vedno niso pripravljani na večje spremembe. Raje se ravna po sistemu »ne talasaj«. Stvari se rešujejo počasi, toda sigurno. Premiki so vidni, čeprav so še vedno nezadostni. Kljub vsemu, sprejemni izpit do sedaj narejen na polju demokratizacije v Hrvaški bo v času partijskih volitev v Beogradu. Morda bo sedanje vodstvo celo obžalovalo svojo neodločnost!

ANTE GUGO

SPOROČILO JAVNOSTI

V vsakdanu našega političnega življenja se lepo uveljavlja nova oblika komunikacije med voditeljsko elito in ljudstvom. Na vrsti so **pisma najvišjih predstavnikov naše demokracije ljudstvu**. Preberemo jih v dnevnem časopisu in že se nam kažejo zakonitosti, ki ta sporočila odlikujejo in po katerih so bila napisana.

Kadar na ta pisma, ki so doživela promocijo z odstopno izjavo nekega politika in se od tistega dne nezadržno širijo, kmalu jih bodo začeli uporabljati še občinski možje in žene, gledamo kot na način komuniciranja, je očitno, da le-to še zmeraj poteka le v eno smer. **Voditelj sporoča ljudstvu**. Ljudstvo prebere, njegova glas pa do voditelja ne pride, ker ta **nima telefona**. Inovativnost te komunikacije torej ni v dvosmernosti, ampak v direktnosti prenosa sporočila od voditelja k ljudstvu. Izključeni so posredniki, ki so dosedaj citirali izjave politikov in tolmačili njihove misli javnosti. Sedaj je politik pod svojo izjavo celo podpisan in tudi to je napredek, saj ga bomo prijeli za besedo. Vendar se izkušeni mački iz pet desetletij trajajoče borbe najprej za oblast ter zatem proti silam starega družbenega reda tega dejstva zavedajo in so tako njihove besede kar se da spolzke. Zato se poslužujejo, kar se vsebine tiče, naslednjega recepta, ki ga je bilo razbrati iz elegije **Narod na razpotju** izpod peresa **France Popita** (ki je tako obenem potrdil, da še ni izgubil s političnega prizorišča, čeprav je na položaju

predsednika Slovenije na moč pasiven, če odštejemo obiske pri slovenskih izseljencih preko luže) in že pred tem omenjene odstopne izjave. Pisec se zaveda, da je že **pobalinom jasno**, da so ga voditelji v temeljih polomili in postajajo čedalje hujši eksistencialisti. Politiki namreč. Morda pa tudi pobalini. Neizogibno je zatorej, da politik omeni svojo odgovornost za nastalo situacijo. To stori na najbolj strnjen možen način. Pravi pisec Naroda na razpotju: »...nadvse kritičen družbenoekonomski položaj naše družbe... Napak bi bilo, če bi rekel, da smo se v tem položaju znašli nepričakovano in brez lastne krivde, zakaj vanj smo počasi, a vztrajno lezli.« **Omenjena je torej krivda**. Vendar že v naslednjem stavku pravi: »Nekateri – štejem se mednje – so, oziroma smo na ta negativni trend leta opozarjali, celo rotili in odločno pozivali k razumnejši ekonomski politiki«. In spere pisec krivdo. Da je ta izjava na moč luknjasta, ko govori o odločnih pozivih (jaz se jih ne spominjam), ga ne moti in zaupa v svojo avtoriteto. Prepričan je, oziroma hoče, da mu verjamemo na besedo. Osebnost, imam pa še dva somišljenika, bi raje, ko bi pisec pokazal, kako je rotil za razumno ekonomsko politiko, povedal, koga je rotil in kdo njegovega zaklinjanja in opozoril ni poslušal. Ampak recept za pisanje pisem javnosti preko dnevnega časopisa je recept in pisec se ga drži in dodaja naslednje sestavine. Ne ozira se na dvome o preteklosti in avtoriteti

in uporablja naslednje fraze: »Zaradi teh realnosti si jemljem besedo... verjemite mi... ipd«. Za tem se skriva še ena novost v public relations naše elite. **Novi image, ki ga je vpeljal tov. Dolanc** na ponovoletnem televizijskem intervjuju, je postavil v ospredje odločnost nastopa, preprostost in jasnost besede ter neposreden odnos s sogovornikom in preko njega s podaniki. Tem pravilom je sledil tudi znani kandidat za predsednika Slovenije tov. Stanovnik z nastopom v televizijski debati s konkurenti. Svojo kompetentnost je predstavil z odločnimi kretnjami in povzdignjenim glasom, argumente pa prepuščal sogovornikom. Pismom in novemu imageu slovenskega partija je tako lastno odvrtačje pozornosti ljudstva od njegove odgovornosti za preteklost in usmerja naš pogled v prihodnost, kot je zapisal tovariš v tisti odstopni izjavi. Ali je **partijčev** naklep in načrt pridobitve ter povrnitve zaupanja volilne baze naiven ali sloni na **zaupanju v naivnost ljudstva**? Saj nismo v spovednici, da bi zgodovinske grehe kar tako pozabljali in prodajali odpustke za dinarje. Način in pot, ki jo je izbral, je zadosti prosojna in naša politična kultura zadosti visoka, da se o njegovi preteklosti in naši prihodnosti pogovorimo na neposrednih volitvah, četudi slednjih generali le ne bodo označili kot specialno vojno ter volilce za sile specialne vojne.

Leo T.

ALI SE VE, KAJ HOČEMO S SKUPNOSTJO, V KATERI ŽIVIMO?

V zadnjem času smo priča vse bolj vročim razpravam o našem, – tako imenovanem – javnem življenju, o potrebi čvrstejših skupnosti in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, kakor se to v politične frazeologije – frazeološkem besednjaku imenuje. Od unitarističnih do konfederalističnih teorij nas deli samo red obsega teh dveh pojmov. Ker verjetno velik del tistih, ki uporabljajo ta dva termina, skupnosti in enotnosti ne poznajo in ne razmišljajo o bistvenih razmejitvah teh dveh pojmov, smo se pogovarjali z Žarkom Puhovskim, profesorjem Filozofske fakultete v Zagrebu, da nam osvetli ta dva, v javnem življenju vedno bolj prisotna termina.

Tribuna: ALI je mogoče trditi, da v Jugoslaviji skupnost sploh obstaja?

Puhovski: To je vprašanje, ali sploh obstaja prvi, primarni konsenz o tem, ali hočemo živeti skupaj na nek določen način. Ni mogoče živeti skupaj v kateri koli abstraktni obliki sobivanja, ampak pod določenimi predpostavkami, pod določenimi pogoji, na določen način. Pod predpostavko, da hočemo živeti skupaj, je naslednje vprašanje: kaj omogoča skupno življenje? Kaj motivira veliko število ljudi, da živijo eden z drugim v enotni skupnosti sredini? Osnovna predpostavka je, da obstaja konsenz o tem. Po moji sodbi v Jugoslaviji ne obstaja obči ali vsaj zavestni obči konsenz, zakaj in kako hočemo živeti skupaj, ampak se mešajo elementi tradicionalne nastrojenosti jugoslovanskega tipa, socialistične nastrojenosti, na drugi strani pa nacionalne, nacionalistične, partikularne in tako dalje nastrojenosti. Noben od teh elementov ni predstavljen javnosti s kolikor – toliko racionalno formuliranimi in branljivimi argumenti. Moje osebno mnenje je naslednje: v Jugoslaviji jugoslovanski državljani in jugoslovanski narodi in narodnosti niso subjekti diskusije, ali hočejo živeti v Jugoslaviji ali ne, ker je to mednarodno določeno in tu po moji oceni ni mogoče v daljšem času ničesar spremeniti. Do tega ni prišlo iz mednarodnih razlogov, ampak zaradi interesov, volje, želje ali emocionalne nastrojenosti jugoslovanskih narodov in narodnosti v preteklosti. Toda tudi če bi sedaj hoteli kaj drugega, je vprašanje, ali obstajajo mednarodni pogoji, da se to preurejanje in razdeljevanje izpelje. Na drugi strani pa je povsem očitno, da obstajajo med tistimi, ki brez pomislekov želijo živeti skupaj, povsem različne ideje o tem, kako to početi na najlažji način. Povsem racionalni, interesni in teoretični argumenti se mešajo z nedomišljenim in nedomišljivim, pravzaprav emocionalnimi izlivi želje, da se ne bi ogrozila stara izvorna enotnost. Menim, da je za Jugoslavijo pomembno, da je utemeljena na drugem principu od tistega, na katerem so utemeljene nacionalne pripadnosti Hrvatov, Slovencev, Albancev ali Srbov. Ta skupnost ne bi smela biti utemeljena s preprostim dejstvom rojstva, ampak bi morala biti sposobna – če se želi nekaj drugega – vsakodnevne legitimacije, ki naj bi ljudem pokazala, kako in zakaj jim je bolje živeti skupaj. Če tega ne more, potem to ni racionalno utemeljena skupnost.

Tribuna: Mnogi danes istovetijo skupnost in enotnost (monolitnost). Kako vi razumete ta termina?

Puhovski: Enotnost je stanje, v katerem se ne sprašuje, kako je do njega prišlo, ampak se preprosto postulira, da je prišlo do njega, da je neka družba urejena po nekem principu, toda da se pri tem ne ve, kako je ta princip izpeljan. To pomeni, da princip pristanka sploh ni pomemben, ampak se ta preprosto konstatira, je neki atribut. Kot enotni atribut naj bi združili vse elemente, a to združevanje je bilo morda izpeljano od zgoraj ali od spodaj, z diskusijo ali prisilo, s silo ali prepričevanjem. V tem pogledu je, po moji presoji, namesto prenatrpane diferenciacije skupnosti in enotnosti, pomembno analizirati in poudarjati proces nastajanja skupnega življenja. Dejstvo, da se mora konsenz pojaviti predhodno, kot pogoj skupnega življenja, ne pa kot nekaj – kot je to primer v jugoslovanskih političnih razmerah – kar se znotraj političnega sistema naknadno pojavlja, ko so mnoge druge stvari že davno gotove. V tem kontekstu je element skupnosti bistven toliko, ker že v našem terminu »biti skupaj« (v srh. tudi »biti za-jedno« op.p.) predpostavlja, da se to eno ve, pozna, razume in zavestno sprejema. Če je to mogoče dokazati, potem ni nikakršnih problemov, da obravnavamo državo ali neko drugo skupnost na teh predpostavkah za legitimno. Nisem prepričan, da temu v vseh bistvenih elementih v Jugoslaviji danes zares tako.

Tribuna: Pomeni skupnost in enotnost tudi uničevanje nekaterih posebnosti vsake nacionalne skupine?

Puhovski: Če se govori o narodu, kot je to v Jugoslaviji v navadi, je vprašanje povsem preprosto in ga je lahko izraziti v tradicionalnih kategorijah. Narodi se v neki federalni skupnosti pojavljajo kot subjekti po načelu posebnosti. So subjekti zato, ker so posebni, ker so drugačni, skupnost na federativnem načelu pa je utemeljena na predpostavki, da se te poseb-

nosti ohranijo. Če posebnosti ni, ni federalne skupnosti. Posebnost je tu nekaj, kar mora biti nad posameznikom, nad posameznikovim obstojem. To pomeni nekaj, kar bi morali biti supraindividualno, kakor bi bil izvorni termin, torej nekaj nadindividualnega, ne pa transindividualno, nekaj kar presega individualno, nekaj nad njim. Toda to transindividualno, kar pravzaprav ukinja individualno, se po moji presoji in mnogih teoretičnih analizah, dogaja ravno v nacionalni konstituciji. Nedvomno vztrajanje na posebnosti naroda v okviru federacije je smiselno samo takrat, če je predhodno mogoče pokazati, da je ta posebnost v okviru naroda izvedena znotraj vsakega naroda od striktnem poudarjanju posameznosti, se pravi individualnega obstoja, brez katerega ni nacionalnega, čemur pa po moji presoji v Jugoslaviji praviloma, iz tradicionalnih in sedanjih razlogov, ni tako.

Po vsem sodeč kulturne posebnosti v Jugoslaviji v zadnjih letih niso resno ogrožene. To pravzaprav tudi tisti, ki na tem vztrajajo, ne trdijo resno, vsaj takrat ne, kadar gre za tiste, pogojno rečeno, razvite ali s tradicijo bogatejše narode. Toda na drugi strani so v Jugoslaviji ogrožene politične posebnosti, kar pa je vprašanje demokratične konstitucije države. Zato se mi zdi, da ni nikakršen problem v ohranjanju posebnosti, razen političnih, se pravi političnega pluralizma, ampak problem je v ohranjanju posameznosti. Ravno brez njih ni mogoča demokratična konstitucija skupnosti, ki edina v kombinaciji z liberalnimi načeli jamči, da se politične posebnosti izrazijo, da pridejo na dan.

Tribuna: Komu ustreza skupnost, komu načelo enotnosti v Jugoslaviji?

Puhovski: Načelo skupnosti, če je mišljeno striktno, ne more biti načelo, ki bi komur koli posebej ustrezalo. Če je mišljena skupnosti v dobesednem pomenu, potem mora ustrezati vsem njenim članom, temeljiti pa mora na predhodnem konsenzu. Načelo enotnosti vedno odgovarja slabšim elementom v neki skupnosti proti močnejšim. To pomeni, da kadar se govori o številčnosti, odgovarja manj številnim narodom proti številnejšemu narodu, če so narodi subjekti. Če so posredi ekonomski pogoji, ustreza siromašnejšim narodom, manj razvitim federalnim entotam, nasproti razvitim; kadar se govori o izobrazbi in kulturi, je prikladno za manj izobražene, vsaj v povprečju, ali z manj široko izpeljanim procesom modernega kultiviranja, nasproti tistim, pri katerih je le-ta bolj razvit. Torej bo načelo enotnosti po pravilu pomagalo slabšim v konfrontaciji z močnimi, pod pogojem, da je enotnost izpeljana demokratično. Ker pa v Jugoslaviji ta enotnost ni izpeljana demokratično, ampak je danes, kot neki prehodni element v procesu razpadanja nekdanje avtoritativne, nasilne enotnosti, potem je mogoče, da pride v nasprotju z vsemi načelnimi stališči do mešanih elementov. Tako da bi se, to zagotovo vedo ekonomisti mnogo bolje, po posameznih sektorjih lahko pokazalo, kje je, recimo, politika enotnosti faktično ustrezala posameznim nacionalnim, regionalnim, federalnim entotnim subjektom, kje pa ne.

Tribuna: Ali je mogoča, ali obstaja in v kolikšni meri obstaja enotnost ZKJ?

Puhovski: Mislim, da lahko vsakdo, ki ve kaj o sociologiji, vnaprej, povsem zdravorazumsko razume, da neka družbena skupina, sestavljena iz dva milijona sto ali dva milijona dvesto tisoč ljudi, ne more biti enotna, da je to nesmisel. To pomeni, da gre pri tem za neko tradicionalno fikcijo, ki se jo danes poskuša narediti za očitno s tem, da izhaja iz tako imenovane federalizacije ZK, to je, od njenega razbijanja na partije po federalnih entotah, kar je nesporno kot dejstvo. Toda poleg tega obstajajo še drugi nivoji, ki so morda prej ali paralelno začeli z razbijanjem ali dekoncentracijo Zveze komunistov. V tem pogledu je bistveno vprašanje: Ali je to organizacija, partija, ki ima jasen program, na realizaciji katerega je potem mogoče razpravljati o vprašanju enotnosti oziroma neenotnosti? ZKJ, kakor razumem jaz, že vsaj deset let nima programa, ker je via facti uknila program iz 1958. leta. Noben nov program ni bil sprejet. Kriterij enotnosti v ZKJ torej ne obstaja.

Prvorazredni problem se mi zdi tako za ZKJ kot za celotno jugoslovansko skupnost vprašanje programa, to je, enostavno povedano, odgovor na vprašanje: Ali se ve, kaj hočemo s skupnostjo, v kateri živimo? Torej, da ne pristanemo preprosto na to, da hočemo Jugoslavijo v smislu 225 804 kvadratnih kilometrov, ampak da hočemo živeti na določen način ter da se realizacija te želje pojavlja kot stvar diskusije v določenih verzijah, torej v določenih pluralističnih verzijah, ki bi omogočale, da pridemo do kolikor toliko racionalnih odgovorov. Dokler pa tega ni, menim, da je celotna zgodba o enotnosti in neenotnosti pravzaprav neke vrste ritualno ponavljanje podedovanih formul, ki dejansko nimajo več ne politične, kaj šele teoretične vsebine.

ŽELJKO KARDUM
prev: S.F.

VRTNICA RAZDORA (Rekvijem za nesrečno Nancy)

Že dva meseca pretresa Zagreb zgodba o skrivnostnih samomorih mladeničev in mladenk iz kroga darkerske subkulturne scene. Prava panika je nastala zato, ker je zgrožena mati učenke Centra za kulturo in umetnost (kjer se vse začneja in končuje) sklicala »Parliament show« Omladinskega radia ter prebrala pismo, ki ga je njena hčerka našla pod svojo klopjo: »Črna vrtnica je naša rešitev«. Zaman so me učenci tega razreda kasneje prepričevali, da je to bila le zajebancija – neka deklica je, navdihnjena z zgodbami in željo, da se pošali s kolegico, ki velja za nedružabno piflarico, postavila pismo pod njeno klop. Samo zamislite, kaj bi bilo, ko bi se zaradi vsake takšne pubertetske norčavosti premaknila celotna družbena mašinerija!

Tu gre pravzaprav za zanimivo domnevo, ki je, žal, uspela ulti izza zidov policijskih postaj, da obstaja povezanost med nekaj – od števila petnajst ali dvajset, kot je predlagal časopis Oko, Omladinski radio jih je uspel naštetih točno štiri – ugotovljenimi samomori mladih ljudi, ki pogojno pripadajo isti kulturni skupini, so iste starosti in živijo v istem mestu. Toda ta domneva postaja vse manj verjetna, če so bili samomori štirje in ne dvajset in če se samomori niso zgodili v krajšem obdobju. Toda ravno Nancy, deklica, »s katero se je vse začelo«, bivša dijakinja omenjene srednje šole (CEZAKUM), se je ubila še pred tremi leti; prav tako ni bila »darker«, marveč, po vzdevu »Nancy« sodeč, punker, prav tako pa je živela v zunajzagrebški občini Dugo Selo. Razlogi za njen samomor niso v pripadnosti nekakšni obskurni sekti, temveč v njenem življenjskem stanju: otrok »razbite družine«, kot radi pravijo socialni delavci, slaba učenka; prisiljena je bila splaviti, s čimer se sama ni mogla soočiti. Z nobene strani pa ni bilo podpore...

Domnevna povezanost se naprej razvija v zgodbo, ki s pomočjo sistema pokvarjenih telefonov pričinja dobivati protagoniste, mesto in čas dogajanja ter neizogibne mistične in horror attribute – čaščenje satana, klicanje duhov, seanse, vampirizem, Klub samomorilcev, P. Pavličič, Jim Jones, Moon, buljenje v svečo, črne oprave, obrnjeni križi, sestanki na Mirogoju, ruska ruleta, Črna vrtnica (tukaj vzeta kot paradigma za samomorilsko) – ter ob razvneti »paniki na čaršiji«, logično zahteva tudi domnevnega glavnega organizatorja vseh teh samomorov, ki je utelešen v osebi Željka Malnara. Nema- ra zato, ker je Malnar prihajal v isto dugoselsko gostilno kot uboga Nancy; mnogo je potoval po svetu, družil se je s črnici, kačami, in verjetno tudi s satanom. Še zmeraj pa se ni pojavil trač o tem, da je Nancy splavila njegovega »froca«, toda to je logično nadaljevanje zgodbe. Tu ne bi diskutiral o tem, ali je Željko M. dovolj nor in odtrgan tip, da bi vodil sekto samomorilcev. To raziskuje policija, in ker je v tej deželi precej sposobna subjektivna sila, je potrebno pričakovati rezultate, ki bodo objavljeni 22. 3. ob devetih zjutraj na napovedani tiskovni konferenci. Toda ne glede na to, kar nam bodo tovariški organi povedali, menim, da je za nastali problem skrajno nezanimivo, kdo vodi »Klub samomorilcev« in ali ga sploh kdo vodi ali sploh obstaja. Zanimivo pa je TO:

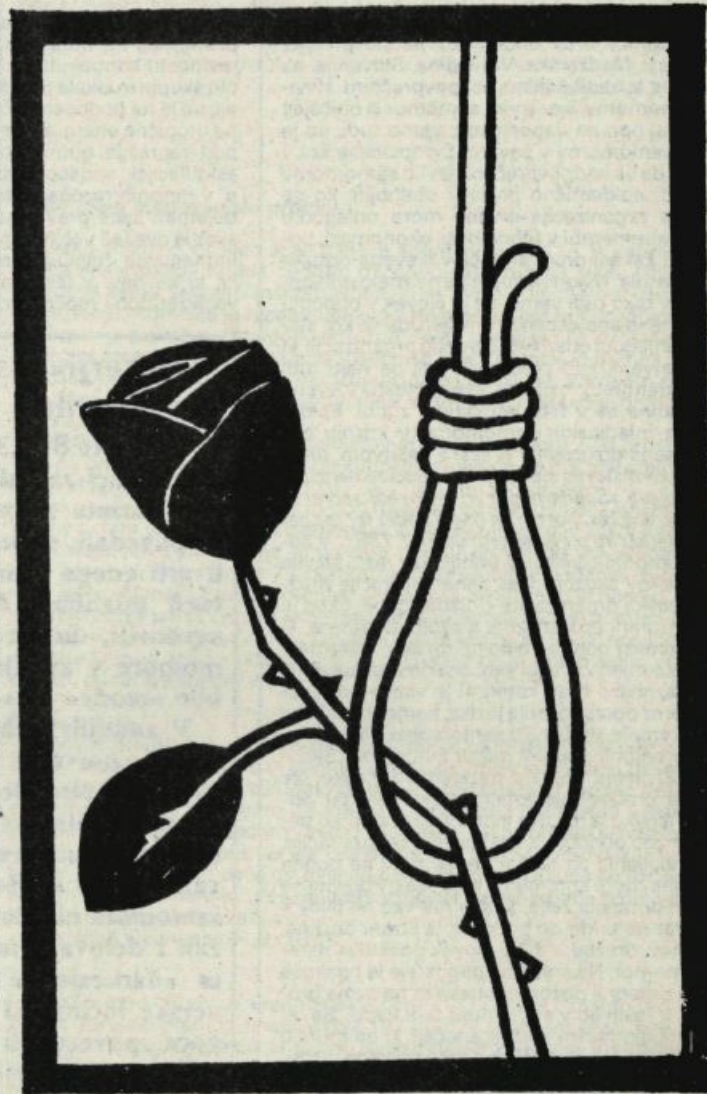
1.) Očiten je porast števila samomorov med mladino v Jugoslaviji, še zlasti v mestih. Razlogi so v splošni krizi identitete, ki spremlja globoko družbeno-ekonomsko krizo, v kateri se kot dežela nahajamo. To pa najbolj prizadene mladino.

2.) Porast je statistično pomembnejši pri nadpovprečno občutljivih, emotivno labilnejših posameznikih, zlasti tistih, ki jih označuje nezadovoljstvo z obstoječim ali pa pasiven odnos do tega. S svojo identiteto se najbolj pogosto nahajamo v neformalni podkulturni skupini, ki so jo novinarji imenovali »darkerji«, verjetno po naslovih glasbenih tematskih večerov v zagrebških mladinskih klubih Jabuka in Lapidarij, kjer se je vrтела »njihova« glasba. Naslove večerov so si izmislili voditelji in glasbeni uredniki Omladinskega radia: Dark-dance, Dark-session...

3.) Očiten je molk pristojnih in odgovornih o porastu števila samomorov med mladimi ter o resničnih vzrokih, prav tako pa je zanimiv agresiven nastop dela sredstev javnega obveščanja, ki so s pomočjo tračev ustvarili paniko, ki izkrivlja resnične dogodke in gradi močan negativen naboj zoper dark-subkulturo. Pričakujemo lahko pojav nasilja nad »darkerji«, prav tako pa tudi kakšen inducirani samomor! »Poštenici« mladinec sovraži darkerja. Spomin mi seže k ljubljanski naci-punk aferi, ko je bilo potrebno – zaradi nekaj kljukastih križev po zidovih – zapreti vse klube, kjer so se zbirali punkerji. Že zdaj je to samo še nov dokaz, kam lahko pripelje izogibanje pravočasnemu in kvalitetnemu obveščanju javnosti.

4.) Prav tako je že sedaj očitno, da ne bo mogoče odkriti nič podobnega »Klubu samomorilcev« iz šestdesetih let, če pa bi do tega celo prišlo, verjetno ne bo imelo nikakršne zveze ne z darkerji, ne z omenjenimi samomori.

5.) Celotna »frka« pa ne škodi sistemu... celo več! Sistem ima razloge, da molči o samomori in krizi in se zapiči v darkerje, jim zapre klube in jim onemogoči zbiranje. Darkerji so danes v Zagrebu dominantna podskupina al-

ternativne scene, kot svojčas punkerji v Ljubljani. Morda bo dala tudi zagrebška scena rezultate, kot so bili kongres ZSM Slovenije v Krškem in transformacijo razumevanja političnega, ki je prisotno v slovenskem valu demokratizacije (nova družbena gibanja, pisanje Mladine ipd.), kar je sistemu že dolgo časa trn v peti.

6.) Afera je dobrodošla posameznikom, da lahko dokažejo svojo lojalnost nadrejenim in sistemu: znan bojevnik zoper dogmatske nauke in vse veroizpovedi, stvarnik sintagme »ekofašisti«, človek, ki ve, da je »tudi Hitler bil vegetarijanec«, novinar Marijan Grakalić. Temo samomorov je obdelal v Oku in po njegovi usmeritvi je šel tudi rumeni tisk (As, Arena) kot tudi bolj resni časopisi (Danas) in celo glasilo katoliške cerkve (Glas Koncila), kjer avtor omenja tudi vmešane prste Hudiča, ter napoveduje druge, za življenje nevarne pojave. Priklicani srednji vek, obdobje velike inkvizicije in eksorcizma se je vrnil z odlokom direktorja elektrotehniške fakultete o zapiranju »darkerških« glasbenih tematskih večerov v KSET-u (Klub studenata elektrotehnik). Učitelji Centra za kulturo in umetnost kličejo na pogovor starše otrok, ki se nenavadno oblačijo. Vse otroke z nadpovprečno količino črne barve v obleki pa učitelji SLO in DS vodijo na postaje milice...

darker iz Zagreba
prevedel: M. Batelić

OZRAČJE ČRNEGA

Vemo, da obstajajo dežele in narodi, kjer je število samomorov endemsko nadpovprečno, kot so npr. Madžarska, Vojvodina, Slovenija, ali pa dežele s tradicionalno nadpovprečnim številom samomorov, kjer izvira samomor iz običajev te dežele, npr. na Japonskem; vemo tudi, da je število samomorov v severni Evropi večje kot v južni ter da se nadpovprečno število samomorov ponavadi epidemično javlja v obdobjih, ko se človeška organizacija-družba mora prilagoditi nastali spremembi v tehnološki, ekonomski, politični ali kakšni drugi sferi človekovega odtujenega obstoja. Nekateri ljudje se ne znajo prilagoditi. Prav tako tudi vemo, da je človek v obdobju pubertete in adolescence prisiljen, da se kot slehernik prilagodi obstoječi človeški organizaciji, ki so jo ustvarili tisti pred njim, želi pa najti tudi lastno identiteto, oziroma svoje mesto v svetu: del mladine se v tem enostavno zgubi. Epidemioznost mladinskih samomorov v kriznih obdobjih se je dokazala v praksi z dejstvom, da je na Poljskem število samomorov mladine naraščalo do pojavnosti »Solidarnosti« in napovedi »spreminjanja na boljše«, potem pa naglo padlo ter je spet začelo naraščati po vojaškem udaru l. 1981. V sodobni zahodni civilizaciji prihaja do rasti števila samomorov skozi proces dehumanizacije družbe: človeška organizacija-družba izgine, ostal je le atomizirani posameznik s svojo identiteto, ki jo je žrtvoval popolni blaginji države. Posameznik je osamljen v družbi sebi enakih brezštevinskih posameznikov, med katerimi je vsaka komunikacija brez posredovanja jezika, nemogoča. Tako imamo stanje, da število samomorov najbolj narašča v najbolj popolni deželi Evrope: na Švedskem. Življenje postaja nezanimivo, kolikor se njegova proizvodnja totalno tehnicira ter odvzame človeku iz rok. Na individualni ravni: ko nastopi krizno obdobje, se sešetejo vse frustracije, pogoj življenja so takšni, da se prav na noben način »ne more spremeniti na bolje«. Pojavita se obup in pritajena želja, »da bi me več ne bilo« – če takrat ne pride do podpore (s strani družine, prijateljev, družbe ...), bo človek poskušal narediti samomor. Na srečo najpogosteje le poskuša – da bi pritegnil pozornost nase in na svoje probleme. Včasih bo v samomoru tudi uspel. Seveda obstajajo takšni »težki« značaji, ki ne morejo prenašati duha hinavskega krščanskega usmiljenja, ki se neizbežno pojavi po »tentamen suicidii«, ter se tako ubijejo za-res. Menim, da Jugoslavija, zlasti v sedanjih globoko-krizni situaciji, daje dovolj pogojev in »objektivnih okoliščin« za rast števila samomorov, tako da bodo spektakularne teze o obstoju sekte samomorilcev, četudi se dokažejo, le potrdilo o kriznih pogojih, v katerih ljudje postanejo takšni, da želijo biti pripadniki podobne sekte. Toda darkerji niso ta sekta. Sploh niso sekta.

Darkerji, v V. Britaniji jim ponavadi pravijo »gottics«, so ena podskupina svetovne alter-scene, dark je trend v glasbi, oblačenju, obnašanju, umetnosti, vrednostnem sistemu, pogledu na svet, ki je posebno močan v Evropi (zlasti Angliji) po izgorevanju punka in novega vala, v začetku osemdesetih, v obdobju ekonomske depresije, tatcherizma in velike rudarske stavke (ko so dark in punk rock skupine celo imele turnejo po Britaniji, čigar prihodke so dajali stavkajočim rudarjem). Podobno kot punk, je dark značilno »gibanje razočaranih« (užaljenih, jeznih, obupanih in ogorčenih), toda povsem različen od punka. Dark ostane pasivni nihilizem ter težnja po regresivnemu in negativnemu ukinjanju obstoječega; Schopenhauer, in ne Nietzsche. Tako kot

je, po zlomu l. '68 (in to je v prvi vrsti bil zlom utopičnih idej na trdnih obzidjih slabe, toda edine realnosti) kontrakultura razpadla v niz razočaranih skupin in iskala potešitev v narkotizirani apatiji, se je na podoben način razletela tudi ogromna utopična energija punka '78. Tokrat ne toliko pod represijo gumijevke, kolikor v fantastični asimilacijski sposobnosti slabe in edine realnosti, v mnogih razočaranih skupinah, ki so začele dojemati sebe prav v pasivni resignaciji. Mladi svet je dva (ali več)krat ponudil roko utopičnega humanizma utaplajočemu se človeškemu stroju, ki se davi v lastnem govnu, in je oba (ali več)krat dobil močno po prstih, potem se je pa

»Darkerji« niso **DELO,**
samomorilci **24.3.1988**

● ZAGREB, 23. marca – Na konferenci za tisk v zagrebškem sekretariatu za notranje zadeve so povedali, da letos niso zapisali niti enega primera samomora med mladimi. Z analizami so ugotovili, da med vzroki za samomore v zadnjih treh letih ni bilo »mode« ali »darkerjev«.

V zadnjih treh letih je v Zagrebu naredilo samomor 19 oseb, ki niso še imele 21 let, vzrok za njihovo smrt pa je bila nesrečna ljubezen oziroma nerazumevanje staršev. Niti enega samomora ni bilo, ki bi bil povezan z delovanjem »črne vrtnice« in »darkerjev«. V Zagrebu ni verske ločine, ki bi jo bilo mogoče povezovati s samomorilstvom. »Darkerje« je prištevati k modi, ki jo poznajo v vseh velikih mestih.

usedel poleg obale in zajokal; pri tem se je oblekel v črnino, da bi dostojanstveno objokal smrt človeštva. Namesto aktivnega nihilizma ter pozitivnega ukinjanja (aufhebung) obstoječega, smo danes spet priče vsesplošne resignacije: neokonzervativizem, tradicionalizem in Yuppija z ene, ter darkerjev, hardcordovcev in podobnih z druge strani. Povpračni darker živi v velikem mestu, pozno vstaja in pozno gre spat, ne ukvarja se s športom, toda pazi na linijo, verjetno prakticira jogging, nagnjen je k cigaretam in alkoholu, mamilna sredstva koristi nepotrošnoško v skladu s Castanedovim učenjem Don Juana; skoraj izključno se oblači v črno, zapet je do vratu, nosi dolge plašče, brije se, ima kratke lase, medtem ko se punce ličijo zelo blede, nohte in ustnice često mažejo tudi vijoličasto, modro, zeleno in črno; bere Baudelaire, Verlaine, Rimbaud – preklete pesnike, Maupassanta, E. A. Poeja, potem eksistencialiste, Sartrea, Camusa, Kierkegaarda, gleda filme, kot so Shining, Petek 13., poslušata glasbo Bauhauza, Yello, Cabaret Voltai-

re, Virgin Prunes, Joy Division, Sisters of Mercy... Poslušata tudi klasično glasbo, naklonjen je antični filozofiji in filozofiji starodavnega vzhoda ter srednjeveškemu romantizmu, razpoložen je za intelektualiziranje in mistificiranje vsakdanjika, apatičen in ciničen, nagnjen k preziru vsakršne aktivnosti; prav tako je neredko dober mladinec, ki ima dobre ocene v šoli, navija za nogometni klub svojega mesta. V nobenem primeru nima namena skočiti z nebotačnika ali pa pod vlak. Pogosto prihaja iz višjih družbenoekonomskih slojev in se družu s sebi podobnim, temu je veliko do posebnosti in elitizma sebe in tistih, s katerimi se družu. Njegovo »furanje« pogostokrat izvira iz modnosti in poverstva, in ne iz senzibilnosti, toda zmeraj gre za določen beg pred obstoječim, in – zaradi nezadovoljstva z obstoječim. Pri ti. darkerjih so obup, ničevost, gnus, Kierkegaardovo hrepenenje (kot možnost svobode), skepticizem, cinizem, stoicizem – vsakdanja praksa, toda tudi teoretična podmena smisla življenja. Tako tudi samomor ostaja temu konsekvntno razumljen na Camusov način: v tem pomenu darkerji SO tipi samomorilcev, toda takšni se – seveda – nikoli zares ne ubijejo, saj bi s tem med drugim prekinili radost življenja samomorilca. Njihova najbolj pomembna različnost glede na okolje je verjetno črna barva. Preddverje kritične misli je gotovo obeljeno s črno barvo. Je pasivni protest. Ko oblačimo črno, izničimo svoje okolje, postajamo Stinerov »edini«. Če nas je več, postajamo kult. V zahodni civilizaciji je črno, še zlasti skozi krščanstvo, dobilo simboliko duševnega, zunajtelesnega, neznanega, torej tistega, o čemer nekdo (cerkev, dogma) mora soditi kot o dobrem ali slabem; so kakor menihi, toda tudi hudiči, postajamo Stinerov »edini«. Črno, barva noči, časa, ko človekove oči ne razpoznavajo barv in oblik predmetov, je že od nekdaj strašilo primitivnega in vražjevernega človeka. Tako je črno postalo del rituala najbolj strašnega in najbolj skrivnostnega stanja človekovega življenja – njegove smrti; črno nosijo duhovniki, torej »duhovni očetje«, v črno se oblači preminuli, torej tisti, od katerega ostane le duša, črno oblačijo tisti, ki ga objokujejo in žalujejo za njim, ki sebe popolnoma vnašajo v črno, v Nič, kako bi lažje sprejeli neskončno dobroto-svetlobo vsemogočega Boga, in s tem tudi rešitev duše za umrlega ter preko njega tudi zase v prihodnosti, kar je osnovni cilj-dogma človekovega obstoja. Toda črnemu ni dovoljeno obstajati zunaj obrednega, razen znotraj cerkvenih vrst – tako se ustvarja, za obstoj »duhovnih očetov« nujna, razlika med vsakdanjim, telesnim, grešnim in barvitim ter ritualnim prečiščenjem skozi spominjanje na »poslednji trenutek« v črno ogrnjenih pogrebov.

DARKER IZ ZAGREBA
prevod: Mario Batelić

BODO VOLKOVI BRANILI OVCE?

Kronologija

13. 12. 1982 je bil zaradi utemeljenega suma, da je storil kaznivo dejanje, vezano na afero s stanovanjsko zadrugo »Zora«, priprt Zvonimir Družević, tedanji tajnik SIS-a za borčevska stanovanja in tajnik Občinskega odbora Zveze združenj borcev Split. Izvršni odbor SIS-a je imenoval Smiljano Trgo, tedaj še pravno svetovalko pri SIS-u, za vršilca dolžnosti tajnika, v njihovih prostorih pa so se začeli vrstiti inšpektorji splitske UJV, ki so kontrolirali »predmete«. Jure Brzica, predsednik splitskega OO ZZB in član izvršnega odbora SIS-a, si je izmislil način, kako bi se znebil Druževića, ki ga je sodišče kasneje oprostilo krivde. Tega načina Smiljana ni podprla in od tistega trenutka dalje se je začela hajka.

Pod pritiskom je Družević napisal svojo odstopno izjavo, ki jo je predsedstvo OO ZZB takoj sprejelo. Na skupščini SIS-a 24. 5. 1983 je bila ena izmed točk dnevnega reda tudi imenovanje novega tajnika. Delegatom je bila vsiljena protizakonita odločitev, da bo SIS pooblastil svoj izvršni odbor in predsedstvo OO ZZB, ki naj bi izvolila novega tajnika, čeprav to lahko stori edinoole skupščina.

Aljoša Tičić je bil ob pomoči Brzice, predsednika zveze borcev, nezakonito izvoljen za novega tajnika, poleg tega pa je po nezakoniti poti dobil še borčevsko stanovanje iz strogo namenskih sredstev za udeležence NOB, čeprav sam ni sodeloval v NOB. Novi tajnik je imel tudi status mirnodobnega vojaškega invalida. V njegovi vojaški knjižici je zapisano, da je leta 1975, v času služenja vojaškega roka, ob neki priložnosti igral košarko in si zlomil desni mezinec, na osnovi česar so mu priznali 40 odstotno invalidnost.

Julija 1983 je Jure Brzica zahteval, naj se takoj sestane izvršni odbor SIS-a in suspendira Smiljano iz službe, češ da je bil proti njej sprožen kazenski postopek. Na seji, ki je potekala v času, ko je bila Smiljana na letnem dopustu, izvršni odbor ni sprejel zahteve za suspenz, zato se je Jure Brzica odločil svojo namero izpeljati s pomočjo predsedstva zveze borcev, ki je 29. 7. 1983 sprejelo odločitev o suspenzu in sproženju disciplinskega postopka proti Smiljani.

Na isti julijski seji predsedstva so imenovali delovno skupino, ki naj bi pregledala in ugotovila vzroke in krivdo za nezakonitosti. Skupina je naredila zapisnik, po katerem je bilo več kot 100 zadev nezakonito nerešenih, edina krivca pa sta bila bivši tajnik Družević in Smiljana. Slednja tega znamenitega zapisnika ni nikoli videla, niti je komisija ni nikoli povprašala za njeno mnenje o dozdevnih nezakonitostih in krivdi.

Smiljana je predsedstvu zveze borcev takoj poslala ugovor na vse njihove sklepe, ki so jih sprejeli na julijski seji. Ta ugovor je dobil Jure Brzica, v njegovih rokah je tudi končal, predsedstvo pa z njim ni bilo nikoli seznanjeno. V časopisih so se začeli vrstiti intervjuji in članki, v katerih je bilo zapisano, da sta edina krivca za nezakonitost tajnik Družević in svetovalka Smiljana.

14. 10. 1983 je okrožni preiskovalni sodnik izdal sklep o sproženju preiskave proti Smiljani. Na zboru delavcev delovne skupnosti SIS-a so sprejeli odločitev o njeni izključitvi iz delovne skupnosti Občinskega odbora ZZB, za katero je SDK ugotovila, da je pravno nikoli ni bilo. Maja 1985 so zahtevo za sprožitev preiskovalnega postopka razširili z desetimi novimi zadevami (poleg prejšnjih 100) z utemeljenim sumom, da so bile nezakonito rešene zaradi nevestnega dela. Kazensko prijavo je vložilo predsedstvo zveze borcev. Na odločbo disciplinske komisije o suspenzu se je Smiljana 8. 11. 1983 pritožila na splitskem sodišču združenega dela, ki je čez leto dni in pol, 3. 7. 1985, njeno pritožbo zavrnilo. Pritožila se je še na sodišče združenega dela SR Hrvatske, ki je 17. 9. 1985 ravno tako odločilo v njeno škodo. Toda ta sodni sklep je Smiljana dobila šele po letu dni in pol, 14. 1. 1987.

Pismo Republiškem sekretariatu za pravosodje in upravo

Predmet: zahteva za zaščito zakonitosti

Ker nimam več niti moči niti živcev, sem prisiljena, da se pismeno obrnem na vas in zahtevam, da v skladu z vašimi pooblastili sprožite ustrezne ukrepe, da bi se preiskovalni postopek, ki je bil proti meni začel 14. 10. 1983, pa še vedno ni končan, končno končal. Zaradi tega preiskovalnega postopka sem (kot mati dveh mladoletnih otrok) izključena iz svoje delovne skupnosti. Že štiri leta se vleče moj delovni spor pred Osnovnim sodiščem združenega dela v Splitu, že štiri leta sem brez zaposlitve, nimam nobenih možnosti, da se zaposlim, vse dokler sem v preiskavi, pa tudi sam postopek pred sodiščem združenega dela je odvisen od te preiskave, čeprav to ne bi smelo vplivati na delovni spor.

Dne 2. 11. 1987 sem zahtevala, da me sprejme okrožni javni tožilec Branko Tolić, ki me sprva ni hotel sprejeti, kasneje pa je popustil in me pustil čakati dve uri. Zaradi slabega zdravja nisem več mogla čakati, tako da razgovora s tožilcem sploh nisem opravila. Poudarjam, da sem v preteklih štirih letih skorajda vsak dan odhajala na sodišče in zahtevala, da se preiskava konča. Če so mi vedno samo obljubljali, sama pa sem potrpežljivo čakala,

dokler nisem končno uvidela, da se vse zavlačuje v nedogled in mi s tem povzročajo nevšečnosti. Zato sem se odločila, da zaščito poiščem pri vas. Split, 3. 11. 1987

SMILJANA TRGO

Kako rešiti stanovanjski problem

Mirko Baković, nosilec »partizanske spomenice 1941«, je zaprosil, naj mu iz borčevskega sklada dodelijo dvosobno stanovanje, da bi lahko razbremenil svojo sedemčlansko družino, ki je živela v lastnem dvosobnem stanovanju. Komisija je njegovo prošnjo zavrnila, odbor kot drugostopenjski organ je zavrnil tudi njegovo pritožbo. Takoj zatem je bila izvršena intervencija s strani Andrije Bubale, predsednika zveze borcev, in Branka Tolića, predsednika OK ZKH (danes okrožnega javnega tožilca). V svojem dopisu, na katerega sta se lastnoročno podpisala in pritisnila žiga svojih organizacij, sta zapisala naslednje:

»Občinski komite Zveze komunistov in Občinski odbor ZZB prosita odbor, da umakne svojo odločitev in komisiji omogoči, da mu reši stanovanjski problem.«

Tako se je glasil njun dopis in pod njegovo težo je komisija pristala, čeprav v tistem času ni bilo ustreznega praznega stanovanja. Takoj ko je Baković dobil novo stanovanje, je svojega starega prodal kot vseljivega. Izvedelo se je tudi da v starem, 71 kvadratnih metrov velikem stanovanju, ni živela sedemčlanska družina, temveč samo on s svojo ženo in hčerko. Predsedstvo zveze borcev je bilo s tem seznanjeno, vendar so ob pomoči zgoraj omenjenih predsednikov stvar utišali. Tako je Mirko Baković, nosilec več deset vojnih in mirnodobskih odlikovanj, dobil novo stanovanje, starega prodal, denar pa spravil v svoj žep.

Edina krivca

»Razen predsedstva je veliko delo opravila tudi delovna skupina, ki je končno končala svoje delo in ugotovila vrsto nepravilnosti v delu SIS-a. Rezultatov ni treba posebej komentirati: od 118 predmetov, ki so se znašli pod drobnogledom, je bilo samo 23 stanovanj in posojil dodeljenih v skladu s predpisi. Z drugimi besedami, samo vsak šesti stanovanjski problem.«

Alfa in omega te »rabote« sta bila predvsem pravna svetovalka in tajnik SIS-a. Stanovanja so delili po načelih babic in stricev, ključne so izročili kar tako mimogrede na ulici. Vse to je bilo mogoče zaradi najbolj grobih privatizacij in kadrovskih spletk.«

Nedeljna Dalmacija, 4. 3. 1984

Razrešena

»Kakor smo bili včeraj uradno obveščeni v OO ZZB, je okrožno javno tožilstvo sprejelo predlog predsedstva OO ZZB za kazenski postopek proti bivšemu tajniku Druževiću in pravni svetovalki Trgo zaradi utemeljenega suma, da sta zlorabila svoje dolžnosti. Zaradi malverzacij s stanovanji in zlorabe položaja, je Smiljana Trgo že razrešena dolžnosti, na seji predsedstva OO ZZB pa so sklenili, da mora v roku 15 dni zapustiti nezakonito dodeljeno stanovanje.«

Slobodna Dalmacija

Pismo predsedstvu OO ZZB Split

»Minila so že štiri leta, odkar je preiskovalni sodnik izdal sklep o začetku preiskovalnega postopka, toda preiskava še vse do danes ni končana. V zakonu o kazenskem postopku 175. člen določa: »Če se preiskava ne konča v roku šestih mesecev, je preiskovalni sodnik dolžan, da predsednika sodišča obvesti o razlogih, zaradi katerih preiskava še ni končana. Predsednik sodišča po potrebi sprejme ukrepe, da se preiskava konča.« Torej je iz citiranega člena razviden rok, v katerem se mora preiskava končati. Ker je evidentno, da so prej navedeni sodni organi prekršili zakon, vas prosim, da kot borci, ki ste se borili za našo novo Socialistično federativno republiko Jugoslavijo, začnete z iniciativo in me podprete v že sproženem postopku pri Republiškem sekretariatu za pravosodje in upravo.«

V Splitu, 10. 11. 1987

SMILJANA TRGO

Zadnje pismo, prošnja, zahteva, ki ga je Smiljana poslala na razne riaslove, je bilo pismo splitski zvezi borcev pred mesecem dni. Težko je verjeti, da jo bodo borci zaščitili, kot je skorajda nemogoče, da bi volkovi branili ovce pred drugim volčjim tropom. Kljub vsemu pa želimo Smiljani Trgo čim več uspeha pri njeni borbi z volkovi.

Na podlagi pogovora s Smiljano Trgo zapisal Marko Povše.

ALADINOVA ČUDEŽNA SVETILKA

»Frke« okrog Mladine imajo v Beogradu tretma novic a la »Padla italijanska vlada« in »Nove podražitve«. Princip razmišljanja in življenja je zasnovan na ljudskem reku »Svako čudo za tri dana«, tako da tu, kot tudi v večjem delu države, še vedno sijajno funkcionira to, kar bi bilo še mogoče imenovati čudo. V primeru Mladine gotovo.

Toda povedano po pravici, »čudesa« še obstajajo. Eno od takšnih je prepoved razširjanja mariborske Katedre v Beogradu (z beograjsko prilogo, ki je imela žaljivo vsebino za beograjsko in srbsko politično sceno). Celotno »čudo« se ustavi ob dejstvu, da v Jugoslaviji lahko v nekem delu države nekaj prepovedo, a v drugem ne.

Takšna čuda obstajajo tudi v gospodarstvu, politiki, kulturi ali športu. Časopisi in novinarstvo so samo najbolj očitne in otip-

ljive oblike takšnega čudesa. Toda tudi to ni slučajno, da je najbolj preprosto z grehi natovoriti duše novinarjev in jim pri tem zastirati prave vzroke »čudesnih« razmer v državi, ki vsekakor ležijo v politični hipokriziji in zlorabah sistema. Vsakdo, tudi v novinarstvu, vleče na svojo stran; z več, malo ali brez pravic poskuša nagrabiti, kolikor je le mogoče.

Nekakšno občejugoslovansko – v najbolj pozitivnem smislu te besede – intelektualno tržišče počasi odmira (menda v zameno države, ki ji to nikakor ne ustreza), če je kdaj pravzaprav sploh obstajalo. Vsaka sredina (beri: republika in pokrajina) je postala najpametnejša za sebe, a dialog kot način za premoščanje nasprotij in usklajevanje interesov je zamenjan s sistemom taliona: »oko za oko, zob za zob«, »vi objavite, mi

prepovedujemo«, »mi obsojamo vaše pisanje, a vi boste pisali ponovno!«

Seveda je nesmiselna trditev, da ni pozitivnih primerov in da je vse tako črno. Toda vse do takrat, dokler bo obstajalo mišljenje, ki izhaja s stališča, da so mladinska glasila legla zakrite in kdaj pa kdaj tudi odprte opozicije, a ne najbolj vitalni sloj družbe, ki je razpoložen za dialog in razlage, do takrat bodo obstajale stvari, ki nikakor več ne čudijo: prepovedi, obtožnice, obrambna reagiranja ali, enostavno – ignoriranja ker – moj bog – mar se nas to tiče? Ali je to zadnja posledica nevmešavanja v notranje zadeve republik in pokrajin? Tudi to me ne bi čudilo!

Miroslav Kos
Prev.: S. F.

ŠTUDIRAMO, NAŠA RAZGLEDANOST PA SE NIŽA

Študija na fakulteti ni dovolj, da bi postali izobraženi, dodatnega izobraževanja pa si ne moremo privoščiti, zato fakultete zapuščajo množice »fah-idiotov«.

Kar pogosto lahko slišimo zanimivo mišljenje: »Študent naj študira, kaj potrebuje še gledališče, kino, revije, časopise!« Po svoji absurdnosti je tako razmišljanje primerljivo le še s pojmovanjem, da izobraževanje in kultura s svojimi potrebami obremenjujeta gospodarstvo. Skoraj se mi zdi poniževalno z argumenti zavračati take trditve, toda kolikor se stanje v gospodarstvu slabša, toliko bolj spodbuja taka razmišljanja. Od študentov se pričakuje in zahteva, da se v takih pogojih odrečejo vsemu tistemu, kar ni nujno potrebno za študij. Toda ali so knjige, časopisi, kulturne prireditve za kogar koli, za študenta pa še toliko bolj, nepotreben luksuz?! Ne! Vse to je, poleg študija, nujna osnova za pridobivanje širšega življenjskega obzorja, ki naj bi ga imel mlad izobražen človek. Pojem izobraženec namreč obsega ne le strokovno znanje, ampak tudi védenje o političnih, socialnih in kulturnih dogajanjih v družbi. Fakulteta nam takega védenja ne da. Toda današnji študent in bodoči delavec bo težko kaj pripomogel k reševanju iz krize, če ne bo imel pojma, kaj se v družbi na ostalih področjih dogaja. Torej mora znanje iskati še drugje. Tu pa se pojavijo problemi.

Kje študentje najprej varčujemo?

Šele v krizi (družbeni, gospodarski, intelektualni) se je pravzaprav problem preživ-

ljanja prostega časa izkazal kot zelo pereč. Po podatkih iz raziskave Socialnoekonomski položaj študentov v SR Sloveniji iz leta 1987 študentje najprej in najbolj varčujemo pri kupovanju knjig, revij, časopisov (53 % anketiranih študentov) in pri obiskovanju kulturnih prireditev (39 % anketiranih študentov). Nič čudnega, če pa cena ene vstopnice za kinopredstavo v večini kinodvoran dosega ceno dveh kosil v študentski menzi. Tudi kino Križanke, ki naj bi bil študentski, vsaj po ustanovitelju (ŠKUC-FORUM) sodeč, po ceni (kot v ostalih kinih) ni nič kaj študentski in upam si trditi, da so sedeži mnogokrat prazni prav zaradi visoke cene. V Cankarjevem domu so šli študentom na roke in vpeljali študentsko izkaznico, s katero imamo 50 % popusta – toda le za nekomercialne prireditve.

Te pa so, si lahko mislite, precej redke. Vse ostale prireditve (popustov ni tudi pri filmih in predavanjih) ostajajo skoraj nedostopne za študentski žep, še posebej če si obiska neke prireditve v CD ne omislimo le enkrat na pol leta. Kar se tiče koncertov, velja načelo: »Pomagaj si sam!« Stanovalci študentskih domov dobijo za nekatere koncerte karte s popustom, vsi ostali pa nimajo te možnosti. Še dobro, da so koncerti tako redki, da od enega do drugega že uspemo zbrati denar! Pri kupovanju časopisov je nujna selekcija glede na ceno in nazadnje kupujemo najcenejše, ki pa niso nujno tudi najkvalitetnejši. Za nakup tuje publicistike ni možnosti. V knjigarnah in pri založbah o študentskih popustih ni govora niti o študij-

skih, kaj šele o drugih knjigah. Izjema je le založba Krt, ki en mesec na leto organizira prodajo svojih knjig s 50 % za študente. Super ideja, ki pa žal nima posnemovalcev. Študentje kupujemo le nujno potrebno študijsko literaturo, za druge knjige pa posežemo v žep le ob izrednih priložnostih. Še daleč smo od ideala obsežne knjižnice, ki naj bi jo imel vsak izobraženec.

Vsemu temu primerna je tudi povprečna splošna razgledanost študentov. Priznajmo, da je na žalostno nizkem nivoju. Najbolj žalostno pa je to, da fakultete brez problemov zapuščajo ljudje, ki ne hodijo v gledališče, opero, kino, na koncerte, ki ne berejo niti časopisov, kaj šele knjige.

In kje je tu tržna logika?

Pravzaprav proizvajalci kulturnih dobrin delajo veliko napako – ne upoštevajo tržnega načela: »Potrošnika je treba vzgajati!« Študent, ki mu je finančno onemogočeno kupovati knjige, hoditi v gledališče ipd., tega ne bo počel niti potem, ko se bo zaposlil (ko se bo? se bo?). Svoj denar bo porabljal za druge stvari, saj potrebe po kulturnih dobrinah ne bo čutil. Niti osnovna in srednja šola, niti fakulteta mu te potrebe ne privzgoji. Ne bo imel občutka, da je kulturne institucije treba financirati, saj ne bo videl smisla njihovega delovanja. Ob tako »močnem« položaju izobraženecv je to sicer bolj trhla grožnja, pa vendar bi lahko vsaj ta argument prepričal kulturne institucije, da bi spremenile svoj odnos do študentske populacije.

MIRJAM KOTAR

SPYCATCHER

Peter Wright je, verjetno zato, da bi zaslužil kakšen funtek več in se sproti še maščeval nekdanjim kamaradam, napisal odmevno knjigo z naslovom **Spycatcher**, ki se je zaradi analize vohunstva v **MI**; prodajala kot »nebeška mana« (zginila je ak pobrana ni bila ob uri pravi itd...). Petrov namen najverjetneje ni bil inspiracija nekaterih naših vodilnih novinarjev in YU-politikov, ki pa so se, kdo bi si mislil, njegove izkušnje pri lovljenju »krtov« pošteno vzeli k srcu. Krti so, kakor bralci nedvomno vedo, vohuni na visokih ali pa vsaj informacijsko pomembnih položajih in praviloma ter načeloma delujejo proti sistemu **splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, samoupravljanju, razvoju, demokratizaciji ipd...**

V vsej tej podzemni, pardon krtovski gonji, naj je prijetno presenetilo uredništvo **Borbe**, ki pa ni kljub vsem svojim rezultatom do konca izstrelilo vseh duhovitosti na račun nedvomne in sedaj že realno dokazane gnusne povezave med **CIA – specialno vojno – pisanjem nekaterih časopisov**. Jasno je, da je novinar **Borbe, R. Gutić**, zapopadel vse svoje psihofizične sposobnosti v utrudljivem dialogu med »gotovo nasumice« izbranimi teksti naših časopisov in, predvidevam, ravno tako slučajno izbranimi citati emigrantskih časopisov. Tudi Tribuna ni izpustil iz svojih machiavelističnih klešč, kar nam je po eni strani pomenilo veliko priznanje po drugi strani pa priložnost, da svojo dejavnost, ki je v teh pomladanskih dneh že postajala nekoliko monotona, jasno in glasno (ter zastoj!) prezentiramo naši javnosti.

Gutić je nadvse subtilno pristopil k delikventskim tekstom. Zapisal je: *»S tim temama, istim »analitičkim metodama«, istim stilom i istim porukama bavi se i emigracijska štampa. Otuda je pitanje: da li je slučajna sličnost između pomenutih listova i glasila neprijateljske emigracije? Neka čitaoci sami presude i preko ovih, gotovo nasumice, izabranih tekstova.«*

Ne, odgovarjamo Gutiću. Vse skupaj sploh ni slučaj, ne more in ne sme biti. Povsem jasna je povezava med stilom in temami nasumice izabranih tekstovak, ne dvomimo o tem. **Beseda namreč ni konj in kot ne-konjsko dejstvo se žal lahko obrača ravno tako, kot je to novinar Borbe želel in tudi izpeljal. Se več! Beseda je namreč tako prefrigana zadeva, da bi urnemu tovarišu Gutiću, ki je bil glede na nekatere izjave naše politike o t. i. specialni vojni v svojem pisanju tako uren, da je postal že od-uren, mirne duše lahko scitirali kup izjav iz časa Stalina ali pa njegovega skoraj tovariša Göringa in mu dokazali, da je uporabil vsaj fašistoidne, če ne že fašistične metode pisanja. Upam, da je zgoraj napisano prišlo v roke tudi uredništvu Borbe, ki, sicer verjamem v dobri veri, pri svojem pisanju ni bilo niti toliko prisebno, da bi Tribuno, ki jo njen novinar veselo omenja, vsaj prebralo. Takrat bi namreč njihov odgovorni urednik lahko ugotovil, da Tribuna niti slučajno ni**

začela z razkrivanjem ozadja gradnje neke pomorske vilice niti ni pljuvala po **Branku Mamuli**. Čudno, ne, vendar resnično. Borba naša vsakdanja seka in pri tem se ne potruji, da bi svoj posel eksplicite in natančno opravila.

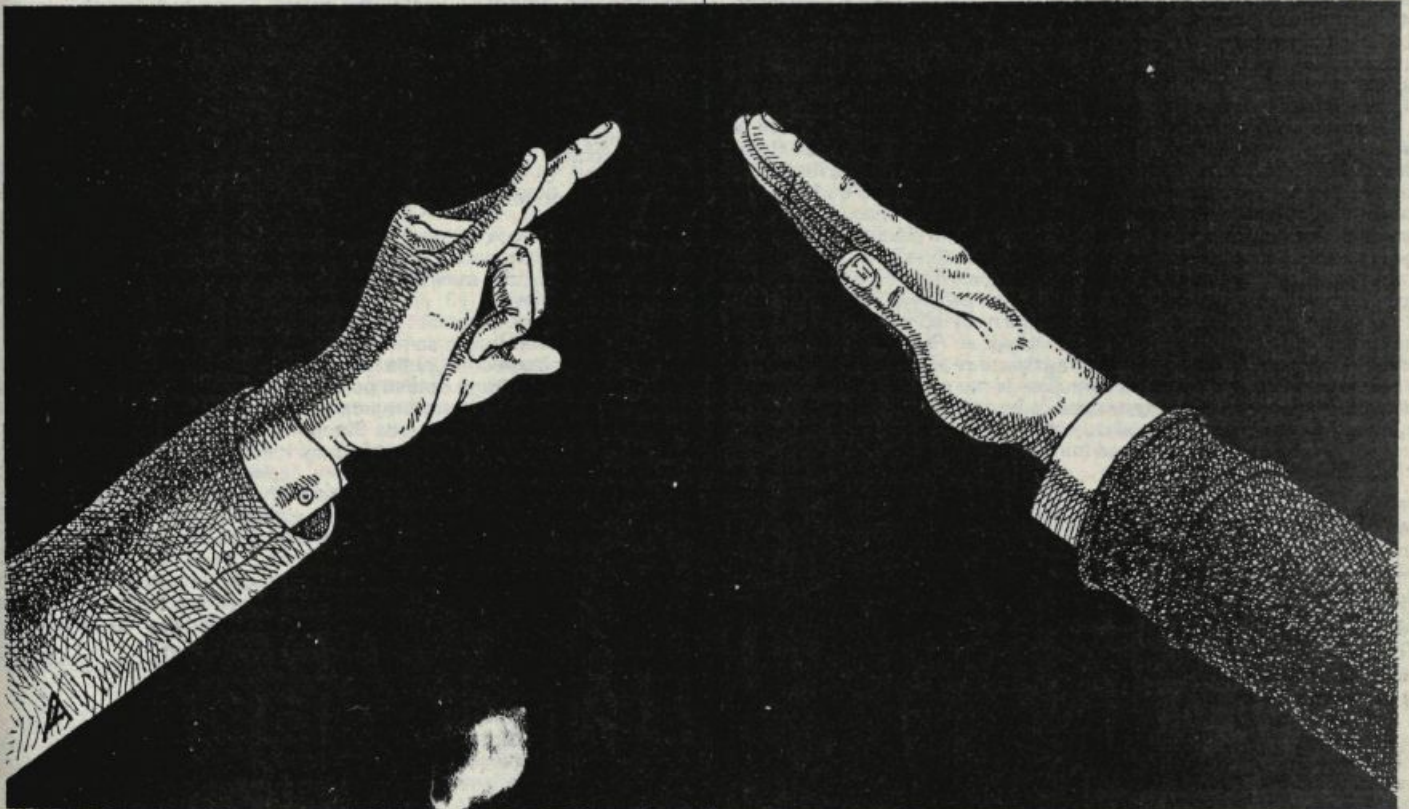
Kaj pomeni tako pisanje za Tribuno (Borba ni namreč niti edini niti zadnji primer takšnega nekompetentnega ravnanja)? Po eni strani gre za nedvomno vpliv reputacije, ki jo je Tribuna imela. To pomeni, da tako ali drugače, ne glede na to, kaj je dejansko zapisano, Tribuna še vedno deluje kot sovražnik. Ali še drugače povedano, Tribuna je namenjena, vkolikor se bodo časi Kranjcem zjasnili, vlogi neposrednega sovražnika. Smo torej predestinirani na to, moram reči, včasih celo čudovito vlogo.

Po drugi strani pa ne gre zgolj za preprosto etiketiranje sovražnikov. Vsak, ki se je vsaj malo ukvarjal z zgodovino, lahko v omenjenem pisanju Borbe zasledi odtenke nekih davnih časov, ko so se najprej previdno, nato pa vse bolj ostro in močno, pojavljali napadi na drugačemisleče. Ve se, kako se je vedno vse skupaj končalo – s fizično represijo. Duha se namreč ne da drugače ukrotiti, kakor da poskusiš uničiti tudi telo, v katerem je. Bojim se, da je Gutić, sicer z dobrimi nameni, ponovil igrico, ki so se jo igrali naši predniki pred nekaj desetletji.

Gutić je personificiral oblast, ki se trudi nastopati z nekim, seveda našim geopolitičnim faktorjem prilagojenim, razsvetljenstvom, pri čemer pa so vsi, ki so mu prikimali, pozabili, da je razsvetljenstvo med ostalim tudi povsem totalitarističen projekt in da je v bistvu zlagana, zidealizirana podoba oblastnika in njegovega gospostva. Žal mi je, da moram sploh pisati o tem, vendar pisanje Borbe, ki je doživelo obsodbo povsod, kjer so doma pametni ljudje, kliče po trdi roki, po sankcioniranju v pisanju, po nesvobodi pri odločanju, o katerih temah in kako boš pisal.

Gutić pa ima še delo zgodovinsko smolo. Po nekaj desetletnem strahu pred zunanji sovražniki smo se slednjega že tako navadili, da nas ne more pretirano prestrašiti. Vsekakor se je pozornost ljudi od raznih emigrantov spet obrnila k notranjim temama, ki so trenutno najbolj pereči sovražnik Jugoslavije. Spoštovani Gutić, spoštovano uredništvo Borbe, nimam vas namena žaliti in diskreditirati, kajti tako moje ravnanje bi le prililo olje na že goreči požar medsebojnega sovražstva in netoleriranja. Vendar, postanite končno razumni ljudje in si priznajte, da 1. Tribuno ste okvalificirali brez potrebe, 2. takšen način pisanja ne vodi nikamor. Ne zahtevam javnega opravičila, čeprav bi ga lahko glede na zapisano in na hude obtožbe na naš račun. Upam samo, da se tako vaše ravnanje ne bo več nikoli ponovilo.

Ruža M. Barić

TAMO DALEKO

Dogodki okoli srbskega Novoga leta je težko pojasniti samo s pomočjo že klasične delitve (kalupov) na razviti sever in nerazviti jug, t. j. na »severnjaške« in »južnjaške« zadeve. Preprosto zaradi tega, ker podobni verski (in praviloma, ne samo verski) prazniki brez bolečin minevajo severno in južno od Srbije. Očitno pa je, da se je tokrat v zakulisju nekaj dogajalo.

Zadnjega srbskega Novoga leta se bodo tukaj spominjali po veliki »gužvi« v Smedervem, ki se je končala s partijskimi kaznimi za celo 26 ljudi. Občinski komitet ZK Smederevo in njegova delovna skupina, ki je bila formirana za preučevanje odgovornosti komunistov, ki so sodelovali pri proslavljanju srbskega Novoga leta, niso imeli milosti. Na sestanku 15. marca je bilo odločeno, da bodo rdeče knjižice odvzeli Velji Jankoviću, direktorju Hladnjače PK Godomin, Gradimiru Dimitrijeviću, upravniku Ugostiteljstva PK Godomin, Miodragu Vujoviću, upravniku delovne enote Maloprodaje, Branislavu Stojanoviću, predsedujočemu konference ZK in Novaku Saviću, direktorju Kooperacije in članu CK ZK. Z zadnjim opominom so kaznovali 10 članov ZK, pri katerih niso navedli poklica s samo opominom so kaznovali 11, med njimi dva prosvetna delavca, enega iz Temeljnega sodišča in enega iz Jedinstva. Miloško Mijajilović, generalni direktor PK Godomin, ki je po določenih členih glavni organizator proslave v svoji tovarni, se je izvil, kar mnogi obžalujejo, brez kazni. Pred dvema letoma je sam izstopil iz partije...

Pojasnjujoč predlog delovne skupine, je Slobodan Miletić, izvršni sekretar Predsedstva Občinskega komiteja, povedal dve stvari, ki sta pomembni za to temo. Najprej je zahteval, da se vsem kaznovanim odvzamejo njihove dosedanje funkcije, potem pa je konstatiral, da delovna skupina ni mogla preučiti točnosti vsega, kar je bilo izrečeno na konferenci za tisk v Godominu, navedenega, kar hudo bremeni skupino vidnih ljudi smederevske politične elite; Tomislava Nikolića, sekretarja OK ZK, Momčila Vičentijevića, Dragoslava Markovića in Pavla Lukića, bivšega predsednika SUBNOR-a.

Popi vračajo udarec

Poglejmo si najprej kratko kronologijo dogodkov. Ob srbskem Novemu letu, 13. januarja zvečer, so bile v Smederevu organizirane štiri večje proslave. Dve v cerkvenih objektih (parohijskih domovi v Osipaonici in Petrijevem) in dve v družbenih restavracijah – v Lovčačkem sastanku in objektu Kmetijskega kombinata Godomin v Kolarevu. Občinska varuška mesta je hitro v sodelovanju z UJV-jem pripravila informacijo v zvezi s proslavljanjem srbskega Novoga leta v občini Smederevo, v kateri so šbs posebno izpostavili »Godomince«.

Konkretno je občinska oblast v zvezi s slavljenjem v Kolarih trdila naslednje: pred restavracijo sta bila dva psa, ki sta preprečevala vhod nepoklicanim osebam, ljudje so bili prisiljeni, da pridejo na proslavo, proslava je organizirana zaradi nacionalnega ločevanja in izkazovanja, gre za zlorabo družbenih sredstev, za podžiganje nacionalnega sovraštva itd. Nekateri izmed teh ocen so ponovili tudi za ostale tri proslave, ob dodatkih seveda. Tako so povedali, da so v Lovčačkom sastanku peli »nacionalistično« pesem (Ko to kaže, ko to laže Srbija je mala...) in da sta s takimi proslavama cerkvi prekoračili okvirje zakona. Kdo jih je pooblastil, da sta vzeli denar, organizirali glasbo in masovno ter bučno proslavljanje? »Nije nam cilj da prebrojavamo, ali u Petrijevu su primečeni i lekari, zanatljije, taksisti itd. i zar njihovo prisustvo tamo baš na tak datum nije, na neki način, izdvajanje iz naših okvira?« (Ratko Ličina, predsednik OK SZDL) Ali: »U Petrinju su dolazili iz radoznalosti – bilo je malo pravih vernika. Na kraju su se ponapjali i polupali prozore i da pop nije raspustio muziku demolirali bi mu crkvu. Ko ga je ovladalo da skuplja novac i ovako nešto organizuje? Zašto na ovakve proslave idu imućni koji imaju kapital? Teže prema vlasti i hoće da nam stvaraju probleme raspirivanjem nacionalnih strasti« (Gradimir Djurić, predsednik sindikata).

Vodstvo Godomina je hitro sklicalo konferenco za tisk, na kateri so povedali, da proslava med 13. in 14. januarjem nima nobene zveze s proslavo »pravoslavnega novoga leta«, pač pa je bil ta dan izbran, ker je imel orkester prosto in so proslavljali Dan voznikov, ki »padek na dva dni kasneje. Poleg Srbov so proslavljali tudi Makedonci, Slovenci, Črnogorci, Hrvati, Madžari in celo en Nemeč. Trdili so, da je pokrivanje datumov slučaj, povedali pa so še, da je 25. decembra bila proslava enote Maloprodaje. Rekli so, da so bili psi na običajnem mestu izza objekta, bistvo spora pa so pojasnili tako: gre samo za nadaljevanje ali vrhunec spora med posamezniki v občinskem vrhu in novim vodstvom Godomina. »To je obračun z nami, ki želimo uvesti delo in zakonitost, ne pa da še naprej posamezni funkcionarji delajo tisto, kar so delali še do nedavna,« so rekli Godominci. Pojasnili so, da so funkcionarji v obdobju, republiku in federaciji izkoriščali mnoge ugodnosti njihove firme. Navedeni so primeri Pavla Lukića, ki je izkoriščal sredstva iz zelenega pla-

na, čeprav se ni nikoli ukvarjal s poljedelstvom, Tomislava Nikolića, ki je zaposlil svojega sina v Godominu kot fizičnega delavca, slednji pa je zaradi »čudnih okoliščin« napredoval do blagajnika, medtem ko je neka rutinska kontrola pri njem našla višek dveh milijonov dinarjev. Namesto, da bi se zagovarjal, je očetov sinek zamenjal firmo. Sin Radonje Milosavljevića, bivšega predsednika Socialistične zveze, je preko Godomina nezakonito dobil štipendijo, Stanislav Djordjević, bivši predsednik uprave dohodkov je na račun Godomina brez razloga odšel v SZ, stroški bivanja pa so izplačani še Vičentijeviću, Markoviću, Braku Jovanoviću idr.

Odgovorili so tudi popi: »Zbog čega se osudjuje proslavljanje pravoslavne Nove godine kada pravo na to proizlazi iz ustavne odredbe o slobodi veroispovedi?« je rekel jerej Zoran Jovanović, paroh iz Osipaonice, Milosav Dišić, njegov kolega iz Petrijeva pa je dodal: »Godinama smo ovako radili i niko nam nije zamerao... Ako sam sveštenik samo da vršim opelo, onda je moja crkva crkva pogrebajlnih. Ja nisam grobar nego sveštenik živih, a to znači da ću sa vernicima i slaviti. U crkvenim prostorijama i portama sveštenici imaju pravo skupljati dobrotvorne priloge i bez prethodnog odobrenja SUP-a. Nisu razbijana nikakva stakla nego je neko nenamerno, laktom, razbio samo jedno staklo na prozoru...«

Delo za ustavno sodišče

Izjav popov delovna skupina seveda ni upoštevala, izjave, ki pa so kompromitirale skupino visokih funkcionarjev pa »nije bila u mogućnosti da ispitaa«. Tako so ji na pomoč priskočili novinarji, žal post festum. Borba je 17. marca pisala, kako lahko je bilo preveriti Občinskem sodišču, ali je Godomin res v sporu glede izplačevanja sredstev iz »Zelenega plana« in ali je bivše vodstvo Godomina kupilo specialno hišo, v kateri so se gostili mnogi bivši zvezni, republiški in občinski vodstveni delavci...

Torej čeprav se ob koncu cele zgodbe vsiljuje zaključek, da gre za obračun tiranov z neposlušnimi, v katerem je srbsko Novo leto bilo le katalizator običajnega političnega procesa, je smederevski slučaj pokazal, da je v Srbiji še kako močno prisoten in niti najmanj naiven pojav. Vseeno je, kaj so Smederevi proslavljali 13. zvečer, dejstvo je, da vsaka proslava na ta dan za Srbe (odlični štos bi bil, če bi bil kaznovan tudi pripadnik nekega drugega naroda!) potencialno prinaša politične (in druge!) implikacije, še posebno pa pravo pričakovanje Novoga leta. Slobodan Miletić je, kakor smo že rekli, zahteval, da vsi kaznovani odidejo s svojih sedanjih funkcij, s čimer je mislil, da prisotnost verskih praznikov najprej pomeni kazni s pozicij partije, potem pa še s pozicij oblasti. To navsezadnje pomeni tretiranje vernikov kot državljanov drugega razreda in praktično suspenziranje ustavnih odredb o svobodi veroizpovedi. Kajti izkoriščanje teh odredb o svobodi veroizpovedi avtomatsko pomeni etiketo o »izdvajanju iz naših okvira« katere drugi del je – kdor ni z nami, je proti nas in bo zato opravili z njim po kratkem postopku. Jasno je, da se s smederevskim in podobnimi primeri) mora poigrati tudi Ustavno sodišče.

Toda problem s 14. januarjem se zakomplicira, ker se ta dan ne nanaša več na srbsko, temveč na pravoslavno Novo leto, t. j. nacionalne in tradicionalne komponente so bolj izražene od verskih.

Srbsko Novo leto je ovito s hipoteko nacionalizma, čeprav se nobenemu prazniku z atributom nacionalnega takšna etiketa a priori ne more pripetiti, posebno še, če je tako masoven – mimo lahko trdim, da so milijoni Srbov vsaj enkrat proslavljali 13. januar. Pomembno je ravno to razmejevanje. Medtem ko je srbskim masam razlika med nacionalnim in nacionalističnim jasna, srbski partiji (pa ne samo srbski) očitno še ni. To se lahko najbolje ilustrira s pomočjo pesmi. Ljudje kot nacionalistične razumejo edino četniške, partijske in druge oblasti pa k tem dodajajo še niz starih srbskih pesmi. V Uroševcu je npr. sredi marca neki človek obsojen na 40 dni zapora zaradi prepevanja pesmi Vojvoda Sindjelić, ki govori o srbskem junaku iz Prve vstaje. V njej se ne spominjajo drugi narodi – razen Turkov. Podobna je tudi usoda omenjene »Ko to kaže...«, čeprav ji je na koncu dodan tudi stih iz NOB, pa tudi Tamu daleko, katero smo, moram reči, stokrat peli na šolskih ekskurzijah, spremljanjih v vojsko, proslavah itd. ... Potrebno je reči, da resnici na ljubo je petje teh pesmi v Srbiji bolj potencialno kot latentno škodljivo (Uroševac je na Kosovem!).

Problem se ne nahaja torej v narodu in narodih, ampak v voditeljih. Bolj precizno – v ostankih kominternovske parole »Slaba Srbija – jaka Jugoslavija z dodatki zapletenih mednacionalnih odnosov. To pa ni druga zgodba, je pa – dolga.

Miroslav Samardžić

*P. S. Zaradi priporočila OK ZK Smedereva, je delavski svet Godomina 21. marca zamenjal Miloška Mijajilovića, generalnega direktorja in Peka Stojanovića, predsednika delavskega sveta, zaradi »poznatih dogajanja oko dočeka pravoslavne Nove Godine.«

Dokumenti (marec – oktober 1971)

KRONOLOGIJA DOGODKOV

Kriza v ljubljanski mladinski organizaciji

Majhni spori za kakšen stolček v Zvezi mladine niso nič novega. Včasih sicer znajo prerasti v večje spopade, ki pa še zmeraj ostanejo interna zadeva organizacije in nihče nepoučenih zanje nikoli ne bo zvedel. Primer takega spopada je bil poskus nekdanjega predsednika ljubljanske mladinske organizacije Boruta Miklavčiča, da postane predsednik slovenske Zveze mladine. Vendar so takrat Mitjo Gorjupa podprle vse občinske organizacije razen petih ljubljanskih občin in kandidatura Boruta Miklavčiča je propadla v kali. Tako danes lahko najdemo Mitjo Gorjupa na pomembnem mestu glavnega urednika Dela, Borut Miklavčič pa vodi še vedno komisijo za mednarodno sodelovanje republiške konference Zveze mladine in čaka na manj strm, pa zato bolj varen vzpon.

V isti čas, to je v leto 1969, pa sega še neki drugi spor. To je nasprotovanje II. gimnazije Mestni konferenci Zveze mladine. Dolgo časa je bilo videti, kot da sta si Republiška konferenca Zveze mladine in mladinski aktiv II. gimnazije – ki je največji ljubljanski mladinski aktiv – drug drugemu na roko. Vendar pa je bila prisotna kvaliteta razlika. Medtem ko je republiško mladinsko vodstvo kritiziralo mestno predsedstvo in predsednika, da nimajo dovolj dobre in trdne organizacije in da zato ne sledijo njihovi liniji, so se mladinci II. gimnazije uprli prav politični usmeritvi Zveze mladine.

Novembra 1969 je tedanji predsednik Skupnosti učencev II. gimnazije in član predsedstva Mestne konference Zveze mladine Mladen Švarc zelo ostro kritiziral vodstvo mestne konference, podprl ga je Mitja Gorjup, ki je mesec dni nato s člani svojega sekretariata uprizoril eno najbolj mučnih sej na predsedstvu mestne organizacije.

Potem je spor tlel, na čelu ljubljanske mestne organizacije Zveze mladine se je znašel dotodanji sekretar in že deset let delujoči mladinski aktivist, Janez Dolničar.

Spor je ostal znan samo članom vodstev, medtem pa mladina, člani Zveze mladine za vse te zadeve niso vedeli. Nihče se očitno ni čutil dovolj močnega, republiška konferenca je dosegla celo neke vrste džentlmenškega sporazuma z novim predsednikom ljubljanske mladinske organizacije; na II. gimnaziji pa so se predvsem ukvarjali sami s seboj in s krepitvijo skupnosti učencev.

Vodstvo Mestne konference je spet zelo ostro reagiralo, ko je zvedelo za reorganizacijo Zveze mladine na II. gimnaziji, saj se jim posnemanje študentskih zgledov ni zdelo primerno. Res pa je, da je mladincem II. gimnazije prav ta reorganizacija omogočila učinkovito delo.

Jeseni lanskega leta se je začela sestajati skupina študentov pod vodstvom Jaše Zlobca in kmalu se ji je pridružil tudi bivši vodstvo mladinske organizacije II. gimnazije, ki so ravno tedaj postali bruci. Sredi oktobra je teh 20 študentov organiziralo zbiranje podpisov pod protestno petico českoslovaški vladi in predsedstvu Zveze komunistov Jugoslavije zaradi političnih procesov na Českoslovaškem. Medtem ko jih je podprl Izvršni odbor Zveze študentov in uredništvo Tribune, je Univerzitetni komite Zveze komunistov na akcijo dobrohotno gledal. Na republiški konferenci Zveze mladine je sedanji predsednik Živko Pregl izjavil, da »je akcija dobra, da pa imajo na RK ZMS mnogo pametnejšega dela«. Na mestni konferenci pa sta pred-

sednik Dolničar in sedanji Vipotnikov šef kabine-ta Milan Meden izjavila, da se je linija spremenila. Kmalu zatem je bil prejšnji predsednik Skupnosti učencev Mladen Švarc prisiljen odstopiti iz predsedstva Mestne konference. Sklenil pa je, da bo ta korak razjasnil vsaj tistim, ki so ga bili tja izvolili.

2. marca letos je Mladinski aktiv II. gimnazije povabil Mladena Švarca, da naj prisostvuje pogovoru na tej šoli. Nekaj tednov pred njim je o Zvezi komunistov govoril na isti šoli tudi urednik Tribune Jaša Zlobec, vodstvo mestne konference pa je tokrat uspelo pravočasno izvedeti za nameravani govor. Sklenili so preprečiti nastop Mladena Švarca.

Sekretarka Mestne konference Zveze mladine je osebno intervenirala pri ravnatelju šole in doslegla je prepoved sestanka. Sklicevala se je na to, da Mladen Švarc menda ni več član Mestne konference, kar pa ni bilo res. Neznanci so tudi strgali plakate, ki so dijake obveščali o govoru.

Po nekaj urah pa je ravnatelj šole preklical prepoved in 2. marca zvečer se je na II. gimnaziji zbralo nekaj deset učencev, prišli pa so še študentje pravne in filozofske fakultete ter skoraj polovica uredništva Tribune. Govoril je Mladen Švarc, nato so nastopili še drugi. Sestanek je zaključil Jaša Zlobec, ki je prinesel sveže natiskane Tribune z člankom o situaciji v Novem Sadu.

Udeleženci sestanka so sklenili, da morajo nekaj ukreniti. Oblikoval se je 6-članski Akcijski odbor, ki pa je v dveh tednih podvojil število članov. Akcijski odbor je zadolžil Leva Krefta in Mladena Švarca, da spišeta Teze o zvezi mladine. 7. marca se je znova sestal in pod teze so se podpisali Lev Kreft, Mladen Švarc, Boris Novak, Janez Gollas, Igor Antič in Samo Vrtačnik.

Teze so vsebovale ugotovitve, da je Zveza mladine del birokratskega oblastniškega sistema, da mladina ni nezainteresirana, da pa je v interesu Zveze mladine, da ostane nezainteresirana. Aktivizem, ki je v Zvezi mladine tako cenjen, »ne predstavlja prave dejavnosti, ampak politični lahparlartizem«. Člani Akcijskega odbora so še zahtevali, da naj bo Zveza mladine revolucionarna organizacija in usmerjena v preseganje dejanskega stanja. Akcija se je torej začela.

Najprej je šlo za ohranitev mandata Mladena Švarca v Mestni konferenci in za kandidiranje drugih članov Akcijskega odbora v Mestno konferenco. Akcijski odbor je namreč sklenil poseči v volitve in iz njih napraviti tribuno za kritiko Zveze mladine. In še več: želeli so podati ljubljanski mladini možnost demokratične alternative. Ker pa je to pri konferenci mladinskih funkcionarčkov iluzija, saj bi le-ti s tem glasovali proti samemu sebi, je bilo treba ustvariti precedens, pokazati, da gre do stvari lahko tudi drugače.

V pismu predsedstvu Mestne konference je marca meseca Mladen Švarc pisal: »Sem za demokracijo, toda tisto pravo. Sem proti taki, ki kljub rdečim zavesam in marmomatim kipom in govornikom na odru predstavlja burko, dobro režirano predstavo... Sedaj ko gre za mandat, gre samo za zunanjo manifestacijo. In tega se vsi več kot zavedamo. Kajti sicer se za formalnosti ne bi bilo vredno boriti ali pa se zavzemati za take stvari.«

Marca in aprila se je Akcijski odbor redno sestajal. In še več: glasilo II. gimnazije Cactus je v 1000 izvodih objavil članek »Povročimo krizo v zvezi mladine«, ob stalnih debatah pa so se začela oblikovati Programska izhodišča Akcijskega odbora. V njih so člani Akcijskega odbora podali teoretične osnove. Programska izhodišča so očitno nekemu nevarna, saj jih razen Cactusa

doslej še nihče ni objavil. Morda jih bo izdala Tribuna jeseni, če bo izhajala, seveda. Istočasno je izšla v Tribuni serija 4 člankov »Zveza mladine – njen pravi obraz«. Predvsem prvi članek, »Organizacija, ki je ni«, je vzbudil ostre komentarje v krogih mladinskih vodstev. Končno pa so se mladinska vodstva odločila. Namesto da bi z avtorjem in posredno z Akcijskim odborom polemizirala, so se raje nasmihala s svojih piedestolov. Izbrala so taktiko ignoriranja, saj niso našla niti enega, ki bi bil sposoben odgovoriti in dokazati neresničnost trditev v tej seriji člankov.

Edino Janezu Kocjančiču, tedanjemu predsedniku Zveze mladine, je ušlo. Ni se mogel vzdržati in škripaje stiskati zob. V intervjuju za revijo Mladina je izjavil, da je čudno, kako se je avtorju te serije zdelo vredno napasti organizacijo, ki zanjo trdi, da je ni. Pa se je zapletel naš vrli Janez Kocjančič v največje protislovje, saj je potem čudno, da organizacija, ki je ni, in za katero vsi vedo, da je ni – še vedno obstaja.

15. maja se je sestala konferenca razrednih dijaških skupnosti, najvišji organ Skupnosti učencev II. gimnazije, in z aklamacijo sklenila predlagati Mestni konferenci listo 11 kandidatov za predsedstvo Mestne konference. Igorja Antiča je predlagala za sekretarja, Mladena Švarca pa za predsednika Mestne konference Zveze mladine.

Konferenca Šubičeve gimnazije je sprejela še naslednja stališča:

»Konferenca podpira Programska izhodišča Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine in smatra teoretično delo in dejansko akcijo, ki se jih AO NZM loteva, kot del svoje politične usmeritve in kot nadaljevanje dela Skupnosti učencev... Skupnost učencev druge gimnazije meni, da seja Mestne konference predstavlja možnost za nastop in za podajanje alternative dosedanji usmeritvi Zveze mladine...«

Na predsedstvu Mestne konference medtem pripravljajo svojega protikandidata. Ker so posamezniki med seboj silno skregani, končno najdejo kompromisno figuro Staneta Florjančiča, vzgojitelja po poklicu in predsednika komisije za dijaške domove po funkciji. Seveda vsi forumi v mestni organizaciji Zveze mladine podprejo kandidacijo Staneta Florjančiča, kandidate Akcijskega odbora in II. gimnazije pa mladincem niti ne omenjajo. Za sekretarsko mesto pa se poteguje kar pet kandidatov uradno, medtem ko šesti kandidat, Borut Janovsky, zavoha situacijo in se odpove kandidaturi. Vodstvo mestne organizacije zatem določi, da bo vlogo kadrovske komisije prevzelo predsedstvo.

Igor Antič zato pred akcijskim odborom pošlje protestno pismo predsedstvu Mestne konference, ki ga pa vodstvo obdrži in s katerim predsedstvo ni seznanjeno. Zaključni ga takole: »Kljub temu ne bo preprečen naš nastop na konferenci in to je poglavitno. Tudi polena, ki bi nam jih s filtriranjem kandidatov predsedstvo vrglo pod noge, ne bi bila tako velika, da bi se že takoj spotaknili obnje.«

Na seji predsedstva so potem izločili približno eno petino vseh kandidatov, le pri Akcijskem odboru so bili ostri in so število kandidatov za predsedstvo zmanjšali od 11 na 6, črtali pa so tudi kandidacijo Igorja Antiča za sekretarja. Tako se je pred konferenco znašlo kakih 50 predlogov za 35 člansko predsedstvo, Bogo Šest in Zvone Cvek sta kandidirala za sekretarja, Stane Florjančič in Mladen Švarc pa za predsednika.

15. junija je končno prišel dan konference in volitve. Konferenca starega sklica je minila brez posebnih zapetljajev. Zato pa je bil zanimiv že

sam začetek volilne konference. Dvorana na Miklošičevi 24 je bila polna, prisotnih je bilo več kot 2/3 članov konference, kar je sicer redkost. Toliko bolj je vse začudila odsotnost glavnega kandidata Staneta Florjančiča, kandidata uradnega vodstva. Vsi člani konference so na klopih našli propagandno gradivo Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine in karakteristiko kandidata Akcijskega odbora za predsednika, saj vodstvo Mestne konference le-te članom konference ni hotelo dostaviti.

Po kratkem uvodu se je že začelo: sprejem novega statuta Mestne konference. Na govorniški oder pride Mladen Švarc in začne brati pripombe in amandmaje, ki jih je predlagal Akcijski odbor. Nasprotna stran noče debate, ampak celo uro zavlakuje. Seja postane mučna, nihče noče več debatirati. Predsednik delovnega predsedstva da kljub protestom Akcijskega odbora predlog statuta na glasovanje, vendar propade in konference mora sprejeti kompromisni predlog akcijskega odbora. Izkaže se, da ne obstaja poslovnik konference. Predsednik delovnega predsedstva tako lahko dela, kar hoče.

Do volitev ne pride, saj se najprej izkaže, da je Florjančič odstopil in to razkrije šele Živko Pregl. Staro vodstvo je za to vedelo, vendar je njegov odstop prikrivalo konferenci. V debato pred volitvami posežejo Lev Kreft, Mladen Švarc, razlagata cilje in namen akcije AO N ZM. Nato še član Akcijskega odbora Boris Novak z zgledno razpravo o kulturi in mladini. Sledi Zvone Cvek, ki ga pa David Vodušek mojstrsko zabije. Demagoško nastopi član vodstva Zveze mladine Boris Kavčič in pozanje aplavz, nato spet nastopi David Vodušek in dokaže, kje in kako je Boris Kavčič uporabil demagogijo. Boris Kavčič pa je bil tisti odločni, ki so ga mladinski funkcionarji rabili. Jasno je, da sami proti sebi ne morejo glasovati.

Za besedo prosi Živko Pregl, razkrije ozadje Florjančičevega nastopa, predlaga »sanacijo« ljubljanske Zveze mladine. Triumfira kot odrešnik. Nato se strinja z Akcijskim odborom, strinja se z oceno o stabilizaciji, izjavi, da demokracija nima meja. Člani UO ploskajo, dvorana je tiho. Tudi aplavz je slab, vendar se potem vsi strinjajo, tudi Akcijski odbor, z njegovim predlogom, naj bo ponovna konferenca jeseni, naj se formira In-

ciativni odbor, naj v njem sodelujejo vsi prizadeti, naj se napiše program (ki bi ga bil moral predložiti Florjančič in si s tem pridobiti prednost pred Švarcem...).

Sledijo še razni govorniki, oglasi se obvezni predstavnik JLA, ki kritizira Živka Pregla in vzkljka, da reforma še živi. Govori Milan Meden in prosi za še eno možnost. Konferenca se konča ob pol treh. Boris Novak in Mladen Švarc se usedeta v avto in oddrvtva na Radio Študent dati izjavo o konferenci...

Začenja se dolgo težko poletje pogajanj in pogovorov na Mestni konferenci Zveze mladine.

Iz zadnjih poročil pa lahko sklepamo, da se križa ni polegla, ampak da se zaostrojuje. V naslednjih dneh vas bomo o razvoju dogodkov redno obveščali, zaprosili pa smo tudi Mladena Švarca, predsedniškega kandidata AO N ZM, da za Radio Študent napiše nekaj člankov o bodoči politični usmeritvi in akcijah Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine.

M. Š. (junij 1971)

RAZPLET KRIZE LJUBLJANSKE MLADINSKE ORGANIZACIJE

Sekretariat Inicijativnega odbora Mestne konference Zveze mladine je že sklenil, da bo 15. oktobra volilna seja Mestne konference. Tudi prvi predlogi za člane predsedstva, predsednika in sekretarja so že začeli prihajati pred Inicijativni odbor. Predno pogledamo, kdo so ljudje, ki bodo po vsej verjetnosti vodili ljubljansko mladinsko organizacijo naslednji dve leti, se seznanimo še z razpletom krize ljubljanske mladinske organizacije.

Le-ta je pomemben uspeh za najožje vodstvo Republiške konference Zveze mladine, torej za Živka Pregla in njegove sodelavce. Živko Pregl je z osebno intervencijo na junijski volilni konferenci posegel v dogajanje in predlagal kompromisno rešitev, nekakšno sanacijo ljubljanske mladinske organizacije. Ta njegov predlog je bil sprejemljiv za vse, vendar je hkrati jasno pokazal, kakšne so ambicije in kakšne metode Živka Pregla. Na mesto radikalnih sprememb so stopile radikalne besede, ki zakrivajo stvarno mlačnost in nedoslednost. To je centralistična pozicija, ki od radikalnih zaključkov noče preiti k primernim dejanjem.

»Sanacija« ljubljanske mladinske organizacije je torej kolikor toliko uspela, saj ni šla v globino. Toda uspela je samo začasno – prav zaradi tega. Ljubljanska mladinska organizacija bo dobila nov program, ki pa je v resnici star, le da je napisan z novimi besedami. Pravilnik in poslovnik konference sta sicer mnogo bolj demokratična, kot si je začasno vodstvo želelo, toda zato se bo to vodstvo primerno pobrigalo, da se nikoli ne bodo mogle uveljaviti določbe o odpoklicu in pravicah manjšine in še kateri drugi stvari.

Pričakovati je, da bo sama volilna konferenca minila brez večjih pretresov, čeprav popolne sloge nihče ne pričakuje. Zato pa bodo oživele stare razprtije med občinskimi organizacijami, ki bodo spet ustanovljene, in vodstvom mestne organizacije. Te razprtije, ki se kažejo že sedaj; ko za ta

sklep ve le ozek krog kakih petdesetih mladincev, bodo ponovna potrditev, da je ta Zveza mladine pravzaprav Zveza forumov in ne mladincev. To še posebej zato, ker bo Mestna konferenca izvoljena direktno in ne od občinskih konferenc.

Take in podobne lažne rešitve za prave probleme odvajajo pozornost za nekaj časa, nekaj problemov celo delno rešijo, vendar je še zmeraj v veljavi trditev, da je najboljši argument za kritiko Zveze mladine ta organizacija sama, takšna kakršna je.

Samo vodstvo Mestne konference je ostalo nespremenjeno, s to razliko, da se je vanj integriral še manjši del članov Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine. Prav zaradi tega je ta Akcijski odbor razpadel, del njegovih članov se je pasiviziral, drugi del pa je javno izrazil nestrinjanje s politikom začasnega vodstva Inicijativnega odbora.

Novi protikandidature s strani tega oslabljenega radikalnega dela Akcijskega odbora ni pričakovati, saj z njo ne bi nič dosegli. Nameravamo pa še naprej zagovarjati svoja stališča. Medtem pa preostali člani, ki upajo na funkcije in honorarje v Zvezi mladine, ne obsojajo samokritično svojega dosedanjega početka, ampak izjavljajo, da se bodo občasno zavzeli za kako radikalnejšo rešitev, sicer pa se udeleževali na posameznih predročjih, ki jih bodo dobili – in nikjer drugje. Tako pristajajo na politični pragmatizem.

Tako imamo že približno sliko bodoče, že nastale mestne organizacije Zveze mladine, verjetnih notranjih trenj in prečudovito koalicijo centrizma in kvazirevolucionarnega pragmatizma. Namesto tihega boja za vsako posamezno mnenje bo stopilo manevriranje, izigravanje skupnih stališč, prilagajanje trenutnim odnosom med centri moči. Kriza se bo torej umirila, permanentna kriza pa ostaja. Zveza mladine bo še naprej predstavljala karikaturu mladinskega gibanja, toliko bolj pomembne pa bodo izkušnje iz boja

okrog junijske volilne konference in poznejšega razpleta situacije. (objavljeno)

Poglejmo sedaj še, kdo so bili glavni akterji v tej krizi in katera mesta bodo zasedli. Predsednik bo verjetno kar sedanji predsednik Inicijativnega odbora Bogo Šest, ki je bil doslej predsednik občinske terenske organizacije Zveze mladine Ljubljana-Center. Podpira ga predvsem vodstvo Republiške konference Zveze mladine, saj se je prav Rep. konferenca vmešala in podprla kandidaturu Boga Šesta za predsednika Inicijativnega odbora. Bogo Šest je pred junijsko volilno konferenco kategorično nasprotoval Akcijskemu odboru za novo mladino in je kot član kadrovske komisije glasoval proti temu, da bi kandidati Akcijskega odbora sploh prišli na kandidatno listo. Na sami konferenci ni hotel povedati svojega mnenja, zato pa je toliko bolj sodeloval pri pisanju predloga programa Mestne konference Zveze mladine. Priljubljena izjava je, da naj »vsi skupaj delamo v novem vodstvu in pozabimo na razprtije«. Pravzaprav bi pa moral prav Bogo Šest biti tarča kritike, saj je pod njegovim vodstvom postal Inicijativni odbor in sekretariat tak, kakršen je.

Za sekretarja so predlagali sedanjega sekretarja Inicijativnega odbora, Boruta Janovskega. Borut Janovsky je vrsto let nasprotoval prejšnjemu vodstvu Mestne konference, toda sedaj se je pokazalo, da predvsem iz osebnih razlogov. Znamenita je njegova izjava, da je »opredelitev aktiva, kot je podana v predlogu programa, revolucionarni dosežek« in to predvsem zato, ker je tak aktiv opredeljen. S tem pa je dejansko zaobšel, ne pa se spopadel s kritiko, ki jo je Akcijski odbor za novo Zvezo mladine naslovil na organizirano Zvezo mladine.

Sicer pa je Borut Janovsky sposoben organizator in zdi se, da Šest in Janovsky sestavljata enotno najožje vodstvo za mestno organizacijo. (neobjavljeno)

MLADEN ŠVARC

Komentar o seji RK ZMS (objavljeno na Radiu Študent, 3. 7. 1971)

Seja Republiške konference Zveze mladine je bila v soboto, 26. junija, v lepi, veliki dvorani slovenske skupščine. Po burnih dogodkih na volilni seji Mestne konference Zveze mladine v Ljubljani je ta seja dajala videz enotnosti, umirjenosti in uspešnosti. Poročilo, ki so ga predložili delegatom, je polno hvale. Res je, da je Zveza mladine pod vodstvom Kučana, Gorjupa in nazadnje Živka Pregla dosegla nekaj vidnih uspehov. Vendar je njena sedanja vloga kot dela družbenopolitič-

nega sistema bolj vprašljiva kot kdaj koli prej, dogodki in politična situacija v ljubljanski mestni organizaciji, ki je največja slovenska organizacija v ZM, pa so šli mimo delegatov, kot da jih ne bi nikoli niti bilo. Tako Republiška konferenca ohranja značaj strukture zase in ne predstavnika občinskih organizacij.

Tudi predloženi in na koncu seje sprejeti program dela ne nakazuje bistvenih sprememb. Vodstvo Zveze mladine vztraja na kontinuiteti in

več ali manj na krepitvi organizacije. Preostaja le še dogovarjanje z drugimi institucijami, Zveza mladine lahko sledi liniji Zveze komunistov in verjetno jo bo skušala še bolj tvorno soustvarjati. To je pač več ali manj vse. Določene ostre kritike in besednjak, ki iz Programskih izhodišč Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine prehaja tudi v govore funkcionarjev, ostaja verbalizem, tak govornik pa ravno dovolj kritičen in »nevaren«, da postane kandidat za kako višjo funkcijo.

Konferenca torej ni prinesla ničesar novega. Za predsednika Zveze mladine je znova bil izvoljen Živko Pregl, za sekretarja pa Alfred Voh. Tudi predsedstvo je bilo izbrano soglasno, saj je prejšnje predsedstvo samo sebe imenovalo za kandidacijsko in kadrovsko komisijo ter opravilo selekcijo.

Nevaren precedens ustvarja prav selekcija za bodoče vodilne organe, ki jo izvajajo prejšnji. Tako je pravzaprav onemogočen demokratični volilni postopek.

Staro-novo vodstvo Zveze mladine obeta predvsem mnogo sestankov, materialov, seminarjev in tudi dela. Republiško vodstvo je namreč bilo v zadnjih letih razmeroma levo usmerjeno glede na druge politične forume, pa tudi na lastno organizacijo. Po Milanu Kučanu, ki je to usmeritev začel, je višek dosegel prav Mitja Gorjup, ki pa je po tribuni o informiranju v precepu. Mitja Gorjup prav tako kot Kučan ni uspel dokončati svojega mandata, saj so mu raje dodelili Delo in ga s tem delno onemogočili.

Gorjupovo vodstvo je ustvarilo solidno osnovo za delo, vendar je ostalo vkleknjeno v svojo filozofijo pristajanja. Vsi smo tiste dni čutili, da se nekaj dogaja, spreminja. Spremembe pa so ostale na pot poti, kajti dlje njihovi tvorci niso hoteli

iti. Tudi sedanje vodstvo tega ne želi, pa tudi preko lastnega prepričanja ne more. Našo podporo pa kljub temu zaslužijo, mladino pa je izkušnja naučila, da naj daje podporo z rezervo.

Pri nas ni navada toliko govoriti o vodilnih tovariših. Pri Zvezi mladine pa je to nujno, saj je predsedstvo glasovalni stroj, konferenca tudi, v sekretariatu pa prevladujejo strokovnjaki in ne politiki. Tako dobijo hierarhični odnosi novo kvaliteto, saj nosijo močan osebni pečat najozžjega vodstva.

Živka Pregla njegovi nekdanji in sedanji sodelavci zelo cenijo, največ zaslug si je doslej pridobil, ko je sprožil vprašanje socialne diferenciacije. Vendar se je ta problem zreduciral na pisanje stališč. K sreči obstojijo rezultati dela, s katerimi se lahko tudi ponaša. Zato pa je z manj ostrimi besedami, brez ugotovitve, da je reforma mrtva enkrat za vselej, svoja prizadevanja, pa tudi linijo Zveze mladine jasneje nakazal sekretar Alfred Voh. Poudaril je vključevanje v stabilizacijski program, v ustavne spremembe in pa nakazal novo akcijo za sprejem mladine v Zvezo komunistov. Tako je potrdil splošno usmeritev Zveze mladine tudi v bodoče in nam odprl oči, tako da ne pričakujemo preveč od vodstva. Stvarna dejavnost bo pač pokopala besede in deklaracije,

dosedanji način dela pa pušča odprto vprašanje, kaj je Zveza mladine. Toda o tem ni nihče razpravljajal.

Slišali smo precej razprav delegatov. Tudi razpravljalci so lepo govorili. Primer, ki dokazuje, da so take diskusije eno, stvarnost pa da je videti povsem različna, pa je razprava Slavka Pregla, urednika Mladine. Tisti, ki so pa razpravljali o nadaljnji vlogi Zveze mladine, pa nikakor niso mogli priti do radikalnejših zaključkov, čeprav jih bodo morali prej ali slej napraviti. Tudi samokritično, seveda.

Višek pa je bila razprava Staneta Dolanca, ki je gost konference, sicer pa član Izvršnega biroja ZKJ. Žal ne sme nihče o njej nič povedati, pa čeprav se zadnje čase širijo govorice o politični situaciji z bliskovito hitrostjo. Morda pa bi le bilo bolje, ko bi o takih in podobnih stvareh naši voditelji spregovorili ljudstvu. Zdi se pa, da ga ne smatrajo za zrelega, ali pa se jim ga ne zdi vredno obveščati. Dejstvo, da spadajo člani Republiške konference Zveze mladine med tiste, ki so jim na razpolago interne informacije, pa je za njih same priznanje, za nas vse pa potrditev kritičnih ugotovitev o tej organizaciji.

Mladen Švarc

RAZVOJ KRIZE V ZVEZI MLADINE (za Radio Študent, neobjavljeno)

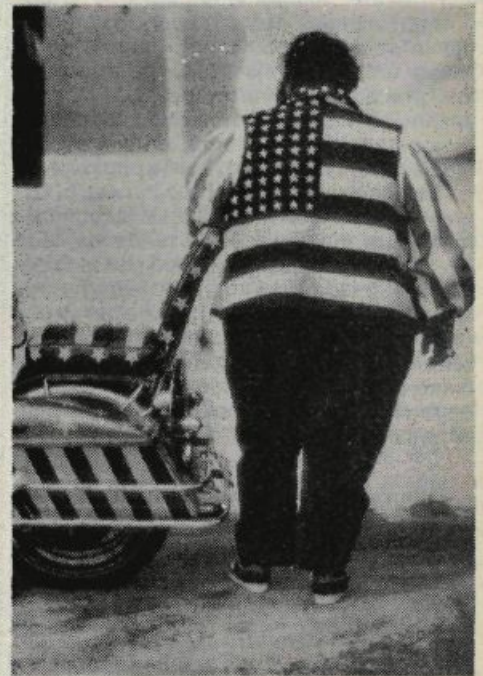
Kriza v Zvezi mladine je dosegla verjetno svoj vrhunec prav z junijsko volilno konferenco v vodstvu Mestne konference Zveze mladine v Ljubljani. Istočasno ko akcija 25 poslancev pretresa Socialistično zvezo in tudi Zvezo komunistov, se kriza v Zvezi mladine umirja. Molk tiska in ignoriranje stališč Akcijskega odbora je doseglo svoje, prav tako tudi poletje, ko so se s politiko ukvarjala predvsem vodstva, mladina pa se je sončila ob morski obali, daleč proč od razgretih debat v političnih vodstvih. Ta predah je omogočil vodstvu Republiške konference Zveze mladine in vodstvu Iniciativnega odbora Mestne konference Zveze mladine, da tiho zavmeta stališča Akcijskega odbora in da ustvarita trdno in sposobno ekipo v vodstvu mestne organizacije. Kriza Zveze mladine je povsod prisotna, izbruhnito pa je samo v Ljubljani. Z uspešnim manevriranjem vodstva Mestne konference jim je uspelo krizno situacijo obvladati in obdržati v okvirih ljubljanske mladinske organizacije.

Medtem je Akcijski odbor za novo Zvezo mladine gojil nekatere iluzije in upal, da bo prišlo do sporazuma o skupni platformi za delo v bodoče. Namesto skupne platforme jim je vodstvo Iniciativnega odbora ponudilo svoj predlog programa. Akcijski odbor je bil nad tem predlogom zelo razočaran, neki njegov član je izjavil v razgovoru s predsednikom Iniciativnega odbora Šestom, da ne more zagovarjati niti ene besedice, ki je zapisana v tem programu. Kmalu nato se je Akcijski odbor odločil za široko akcijo in morebitno

novi protikandidaturo. Par dni zatem pa se je Akcijski odbor moral preimenoovati v Interesni aktiv za novo Zvezo mladine zaradi sprememb statutarnih določil. In ta novorojeni interesni aktiv se je odločil za menda realno politiko, češ da je opozicija sedanjemu vodstvu nemogoča, da se več doseže, če imaš položaj v vodstvu Mestne konference in s tem stik z ljudmi. Torej: v infiltracijo! Ob tem je razpadel, saj se je pojavilo precejšnje nasprotovanje, dela članov pa sploh ni bilo zraven. Tako je ta interesni aktiv postal skupina za pritisk štirih ali petih nekdanjih članov Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine, jasni program in alternativo pa je zamenjal upanje v nekakšen tihi sporazumček za stolčke... in z njimi vred seveda za proste roke na svojem področju.

Kljub temu lahko pričakujemo živahno volilno sejo Mestne konference, ki pa seveda ne bo imela ne teže in ne pomena junijske seje. Vodstvo je torej okvirno že znano, kakšen bo program pa prav tako. Razen sposobnejšega vodstva kakšnih bistvenih sprememb ne moremo pričakovati, razen če se položaj ne razvije drugače. Ustanovitev občinskih organizacij je v bistvu že sklenjena, to pa pomeni samo povečanje profesionalnega aparata in s tem povezane samovolje profesionalcev. Od te krize pa bo ostala dragocena izkušnja, vodstva bodo previdnejša, saj so junija prvič, toda pošteno občutila na sebi pritisk mladine.

M. Š.

ZAKAJ KRITIKA ZVEZE MLADINE?

(Kritika predloga programa Mestne konference Zveze mladine – izbor)

Kriza Zveze mladine se je najostreje pokazala v ljubljanski mestni organizaciji Zveze mladine. Tudi navidezne rešitve ali nekakšna politična platforma, ki naj bi bila skupna vsem prizadetim, predstavljajo samo krpanje, ne pa reševanje problemov. Le-ti namreč ostajajo še naprej, ravno tako ostro postavljeni, in pred njih postavljeno novo vodstvo, kot je to bilo doslej. Gre le za

odlaganje problemov, prisotna je bojazen, da bi se jih lotili, namesto tega pa smo priče množičnemu zapiranju oči, samozaslepljevanju ob misli, da bomo »vsi skupaj« lahko to počenjali v prihodnjem obdobju.

Če se hočemo lotiti predloga programa Mestne konference Zveze mladine v Ljubljani, se ga ne moremo lotiti samega zase. Program ne obstaja sam zase, saj ga napišejo ljudje (posamezniki ali skupina) in prav gotovo je zato tak program izraz njihovih teženj, pogledov, mnenj. Upoštevati je treba okoliščine, v katerih takšen program na-

stane, upoštevati je treba vse tendence, ki so nanj vplivale ali pa morda niso mogle vplivati.

Vendar so ravno ta osnovna dejstva tista, pred katerimi dandanes večina beži in jih noče vzeti na znanje. V imenu nekeke nove demokratičnosti se nam predstavlja obstoj enega samega teksta, ki naj ga vsi dopolnujemo in dodelujemo, za najbolj demokratični način razprave. Pozabljajo pa ti isti borci za najčistejšo demokracijo, da v tej idealni brezkonfliktnosti zakrivajo stvarna nasprotja. Nekdo je le navsezadnje avtor

tistega prvotnega osnutka in vsaj v grobem so potem vsi udeleženci take demokratične javne razprave prisiljeni sprejeti prav to in tako zasnovo politične platforme.

Ceprav s tako zastavljeno javno razpravo skušajo preprečiti frakcionaštvo in tako imenovano lažno demokratičnost z različnimi platformami, torej demokratičnost večine nad manjšino, padejo v isto jamo, samo z druge strani. Ideal samoupravnega in zavestnega dogovora se sprevrže v svoje nasprotje, le s to razliko, da namesto diktata večine dobimo v tem primeru diktat manjšine. V javni razpravi o prvotnem predlogu po navadi pride do bistvenih dopolnitev, ki znajo biti popolnoma nasprotno zamisli najožjega krega avtorjev-sestavljavcev in iniciatorjev te razprave. To pa jih nič ne moti, saj z mirno dušo sprejmejo vse pripombe, popuščajo do določene mere ali celo preko nje (kakor jim pač kaže). Stvarni boj pa itak ne poteka za stališča, ampak za funkcije, za to, kdo bo imel stvarno politično moč odločanja. Sprejeta stališča ostanejo na papirju in malokoga zavezujejo. Iz takega začaranega kroga ne moremo najti izhoda na danes najbolj poudarjan način, namreč, da zaplešemo v njem.

V tem sistemu oblasti in centrov odločanja in vseh potrebnih pritiskov ima svoje mesto tudi Zveza mladine. Le-ta se je znašla v precepu prav zaradi dvojnosti: v svoji zasnovi množično enotno mladinsko gibanje postane delec sistema, ki takega gibanja ne rabi – oziroma ga rabi na papirju, zato da si lahko dokaže svojo dejavnost in uspešnost in obenem, da se pred takim gibanjem zavaruje. Od tod vse tendence, ki to Zvezo mladine razdvajajo med servisno dejavnost mladinskim dejavnostim na eni strani in sindikalno organizacijo ter organ pritiska in tutorstva nad mladino na drugi strani. Obenem hoče zaradi nameravane širine postati tribuna mladine, del družbenega mehanizma demokratičnega(?) političnega odločanja.

Šele ko povežemo Zvezo mladine s tem kontekstom in jo postavimo na njeno mesto, ko ugotovimo, kateri in kako velik kolešek sistema je, se lahko orientiramo. Sicer bi vzeli pojavno za bistveno in se predali pragmatizmu in nenačelnosti, hkrati pa se odrekli kritični analizi.

Program sam zato zgubi dobršen del svoje navidezne pomembnosti, kajti to ni program za akcijo, ampak le opis stanja, njegov perfektni izraz, če ga znamo ustrezno brati.

Program birokrata je njegov stolček; na vse druge programe se bo namreč požvižgal.

Zato sem se odločil, da ne bom pisal nobenih variant programa MKZMS, ker bi moral napisati nov tekst v celoti. Pa tudi če bi ga napisal, ne verjamem, da bi (zamislil) si, da bi ga konferenca sprejela) ga mogli uresničiti tisti, ki so ves čas nasprotovali kritiki in ustrezni akciji Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine na junijski volilni seji mestne konference.

Junijska seja Mestne konference Zveze mladine v Ljubljani bi morala biti volilna seja, pa to ni bila. Ne bom se sedaj spuščal

v analize napak prejšnjega vodstva Mestne konference Zveze mladine. To vodstvo se namreč s svojo popolno nesposobnostjo in neažurnostjo ni moglo niti pretvarjati več, ampak se je kar samo razkrinkalo in spravilo organizacijo v krizo. Temu primerna je bila konferenca, slabo pripravljena in nesposobna najti rešitev. Marca se je konstituiral Akcijski odbor za novo Zvezo mladine, ki je prišel edini pripravljen in s svojimi kandidati na to sejo. Razen tega je prišel na to sejo še s svojim programom, s Programskimi izhodišči Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine. Ta Programska izhodišča so predstavljal radikalno kritiko Zveze mladine (in ne le Zveze mladine) in obenem program za akcijo, popolnoma legalno seveda.

Mestna konferenca se je tako znašla razcepljena med dve viziji Zveze mladine, med tisto, ki je uradno priznana in med kritično analizo in vizijo Akcijskega odbora. Odločitve ni mogla sprejeti. Na predlog Živka Pregla, ki je bil tisti trenutek za vse sprejemljiv, je bil ustanovljen iniciativni odbor, sestavljen iz vseh članov konference in vseh kandidatov za predsedstvo MK ZMS. Naloga tega iniciativnega odbora naj bi bila pripraviti nov program mestne organizacije Zveze mladine, nova pravila, poslovnik ter uspešno volilno sejo Mestne konference jeseni, nekje sredi oktobra.

Prvi problem in verjetno tudi ključ za razumevanje nadaljnjega razvoja situacije in predloga programa MK ZMS je gotovo sestava ožjega vodstva Mestne konference (sekreriatata in profesionalcev). Medtem ko sta prejšnji predsednik in sekretar odšla na nova službena mesta, je večina članov novega vodstva pravzaprav ostala iz prejšnjega. Tako smo lahko povsem pravilno to začasno vodstvo imenovali staro-novo vodstvo.

Programska izhodišča Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine ta Akcijski odbor ni hotel vsiliti za novi program mestne organizacije, saj ni bil niti pisan v ta namen. Zato pa naj bi bila prispevek za javno razpravo. Toda javne razprave o vprašanjih, ki jih je Akcijski odbor sprožil (vloge Zveze mladine, samostojnost Zveze mladine, politika in politična usmeritev Zveze mladine, notranja demokracija v Zvezi mladine itd.) s temi Programskimi izhodišči, ni bilo in tudi ne bo. Namesto tega so ta, bistvena vprašanja raje zaobšli.

Na podoben način je vodstvo Iniciativnega odbora uspelo zaobiti ali ublažiti kritično ost, ki jo je AO N ZM usmeril na področju pravil in poslovnika. Ni bil sprejet člen o pravicah manjšine kot člen pravil, medtem ko poslovnik ni bil z njimi istočasno predložen v obravnavo – pa čeprav pravila in poslovnik tvorita celoto. V pravilih niso jasno definirane komisije, odnosi med konferenco in predsedstvom kot njenim izvršilnim organom, niso omejene pravice odločanja profesionalnih in tako imenovanih strokovnih političnih delavcev, ni jasno in natančno uvedena institucija odpoklica in nezaupnice itd., itd. Vsa ta določila so ostala strahšansko načelna in ohlapna, kar dovoljuje zlorabe napačna tolmačenja in kar zagotavlja, da bodo ostala samo na papirju.

K vsemu temu se je pridružil še molk tiska. Nihče iz vodstva Zveze mladine ni želel, da bi o neuspeli junijski konferenci poročal

tisk ali sredstva javnega obveščanja. Živko Pregl je o tem zapisal:

»Mislim, da je dobro, da sredstva javnega obveščanja niso poročala o seji mestne konference ZMS, ki je bila razsulo. Verjemi mi, da morebitni članek s te konference nikomur ne bi pomenil informacije o zmagi AONZM, temveč predvsem dokaz neuspešnosti, neučinkovitosti in od tod nepotrebnosti ZM. Kljub kritičnosti do ZM pa si seveda takih ocen ne moremo želeli.«

Odgovoril sem mu, da:

»... je dokaz o neuspešnosti ... in od tod nepotrebnosti take Zveze mladine, kot je bila MK ZMS – Mestna konferenca sama že zdavnaj pred to konferenco. Naš namen je bil alternativa taki ZM, prelom, ne pa molčeča kontinuiteta ...«

V nastali situaciji pa AO N ZM oziroma njegovi člani sami niso mogli zahtevati, da naj tisk objavi poročilo o resničnem poteku konference, saj bi bili takoj razglašeni za razbijače na novo nastajajoče enotnosti. Enotnosti, ki je ni bilo. In ki je ni.

V takem vzdušju je bila sredi julija končno formirana komisija oz. delovna skupina, ki naj bi sestavila predlog programa MK ZMS. V tej skupini so bili zastopani »predstavniki posameznih področij« – torej prejšnji predsedniki komisij. Akcijski odbor za novo Zvezo mladine ni poslal (ker ni mogel) svojega predstavnika v to delovno skupino.

Zato je bil prvi vtis o branju predloga programa razočaranje, nato pa je sledilo nasprotovanje. Pravzaprav pa je bilo to razočaranje sad upanja, da bo ta predlog le drugačen, kot pa je prišel pred nas. Toda drugačnega ne bi smeli pričakovati.

Prvi osnutek tega predloga je prišel pred sekretariat iniciativnega odbora že avgusta, rahlo spremenjen tekst pa je prišel pred iniciativni odbor nekaj tednov pozneje. Predvsem nekaj sprememb je zanimivih in nanje bom še posebej opozoril.

Sam Akcijski odbor se je pod pritiskom statutarnih zahtev preimenoval v Interesni aktiv in je dobil ustrezno mesto in potrditev predstavnika v konferenci (skupaj z nekaterimi povsem nepolitičnimi interesnimi dejavnostmi mladine) in je spremenil svojo politično usmeritev, doživel notranji razcep ...

Toda vse to je drugotnega pomena. Kajti Programska izhodišča AO N ZM niso zaradi tega izgubila prav nič na veljavi ali ostrini ali pravilnosti kritike.

Degeneracija Interesnega aktiva za novo Zvezo mladine pa na mesto radikalnega gibanja postavlja grupo za pritisk. Preostali aktivni (poudarjam AKTIVNI) člani IA N ZM bodo namreč po tistem sporazumu z začasnim in že gotovo bodočim vodstvom MK ZMS zasedli določeno število volilnih mest v organizaciji. O tem sem vse potrebnost že povedal v govoru na junijski seji Mestne konference:

»... z našim dosedanjim teoretičnim in praktičnim delom smo že želeli pokazati, da se lahko dela tudi drugače, kot je sedaj prevladujoče. Tak namen bomo imeli tudi v bodoče, kajti sicer bi zanikali sami sebe in zaspali na lovorikah doseženega.«

Darko Štrajn je v 24. številki Tribune zapisal na isto temo naslednje besede:

»Upor proti sistemu ima dve možnosti poraza:

a) sistem upor zatre ali pa preliči njegove zahtevke ob predpostavki, da je odpor nesorazmerno šibkejši kakor sistem,

b) sistem upor absorbira z zadovoljivijo nekaterih konkretnih zahtev, pri čemer glavne težnje – spremembo sistema – negira največkrat tako, da je v svoji naravnosti sploh ne razume oz. vsaj na zunaj kaže nerazumevanje.«

Kritična akcija AO N ZM je tako ostala na pol poti, kajti v imenu »političnega realizma« in še raznih drugih ozirov (politična situacija in klima!) ni mogla ostati v permanentni opoziciji, saj bi v imenu konstruktivnosti svojih zahtev postala nekonstruktivna in ne bi ničesar dosegla.

...

Pri razlagi Programskih izhodišč AO N ZM je precej prvašanj vzbudila prav tema permanentne krize. Najbolje bo, če postrežem s citati iz tez in člankov članov AO N ZM, ki bodo ta koncept malo bolj razjasnili, saj ostaja ravno tako aktualen, kot je bil do junijske seje MK ZMS.

V Tezah o Zvezi mladine, ki so bile napisane 7. marca in so pomenile začetek gibanja oz. njegove teoretične podlage, piše:

»5. Smisel vseh akcij, katerih idejna podlaga so te teze, je v povzročanju permanentne krize nosilcev sistema.«

V razgovoru na II. gimnaziji, kjer je bil AO N ZM pravzaprav spočet, sem še posebej poudaril:

»... Zato pomeni napredek dejstvo, ki bi ga predstavljala kriza v Zvezi mladine. Taka kriza bi omogočila polarizacijo sil in pokazala, kje kdo stoji in kakšen je njegov pravi obraz.«

V zadnjem, najpomembnejšem in žal neobjavljenem članku iz serije »Zveza mladine – njen pravi obraz«, ki je izhajala v Tribuni, sem zapisal:

»... gotovo ne sme obstajati aktivnost zaradi aktivnosti same. Treba bi bilo dati vse možnosti spontanosti, iniciativnosti, obenem pa vsem tem konceptom možnost organiziranja, izražanja mnenj, soočati se z njimi v nenehni kritiki in akciji ter tisto, kar se v tem izkaže kot pozitivna alternativa, realizirati... ali pa dati možnost realizacije.

»Za akcije v taki smeri daje in bo dajala osnove permanentna kriza sistema in v tem primeru Zveze mladine kot njegovega dela. Permanentna kriza se kaže v nezmožnosti sistema, da bi predstavljal to, za kar se razglašča, da je, oz. za to, kar ga vodilni ali vladajoči sloj razglašča, da naj bi bil. Izraža se v lastni nezmožnosti za akcijo, spremembo, prilagajanje zahtevam danosti, ki jo predstavlja, ter preseganje te danosti. Tako se ta stalno prisotna kriza razrašča v krizne situacije, ko z zavestno akcijo, kritiko in povzročanjem krize pridemo do trenutka, ko smo pred izbiro: nadaljevati prejšnje stanje ali ga preseči in tako izničiti njegova protislovja.

»... Najslabši delec obstoječega sistema, ki ga to stanje označuje in omogoča in ki to stanje priznava, saj je od njega odvisen, je Zveza mladine, življenjsko važna, pa čeprav potisnjena na skrajni rob sistema. Zato pa je tudi razumljivo, da je Zveza mladine v krizi.«

...

Tukaj bi zapisal eno pripombo. Eden največjih uspehov Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine je bil prav ta, da je že prejšnje vodstvo sprejelo sklep, da se skupina 10 mladincev lahko organizira in delegira po odobritvi predsedstva MK ZMS enega člana v Mestno konferenco. Po dolgem boju je tudi v novi uradni predlog pravil MK ZMS prišla določba, da se smejo konstituirati interesni aktivni mladincev (pač glede na to, za kaj se zanimajo) ter s samim aktom konstituiranja pridobijo avtomatično pravico do enega predstavnika v Mestni konferenci – če to potrdijo s svojim programom in delom.

...

Predloženi program samo z novimi besedami in bolj izdelano, menda teoretično argumentacijo hoče še naprej predstavljati dosedanj način dela in odnosov v Zvezi mladine. Glede na razvoj krizne situacije v ljubljanski mladinski organizaciji zato predstavlja korak nazaj.

Pod plaščem lepih besed in ugotovitev o potrebnem »nadaljnem razvoju demokratičnih odnosov v organizaciji in njenem delu« se skriva kontinuiteta prejšnjega odločanja mimo članstva. Najlepša primera sta že izdelan predlog o občinskih konferencah Zveze mladine in celo že sedaj znani predsedniki ali sekretarji teh organizacij. Ali pa nastop sekretarja na seji sekretariata, ko se je izkazalo, da je kolegij profesionalcev že prej sklenil evidentirati nekega mladince za kandidata za člana RK SZDL – in je ta predlog podal že takoj na začetku postopka, da bi ga vsi podprli v atmosferi, »ko politika zahteva hitre odločitve«. Kljub zagotovitvi predsednika Inicijativnega odbora, da delujejo le komisije za program, pravilnik in poslovnik in nobena več, še se sestajajo prejšnje komisije po področjih in spet mimo mladine (ki večinoma sploh ne ve, kaj se je zgodilo na junijski seji MK ZMS) določajo kandidate bodočega vodstva MK ZSM. In še in še je takih stvari, ki kažejo, kako malo se je v resnici premaknilo – in ki rabijo tak predlog programa za svoje naličje, medtem ko stvarne odnose in stvarno delo prikrivajo. Zato mora boj za formulacije prerasti v kritiko usmeritve, ki je z ali brez teh in takih formulacij nesprejemljiva.

Namesto odločitve v takem sistemu volitve vodstva in potrditev programa in pravil predstavlja samo potrditev stanja ter ne dopuščajo večjih možnosti za spremembe ali dopolnitve.

...

Medtem ko prvotni osnutek teksta trdi, da je mladina »močno zainteresirana«, kakšna bo njena organizacija, predloženi program govori samo še o tem, da je mladina »zainteresirana«. Vendar se ne sprašujem, zakaj je tisti pridevek »močno« izpadel in kakšen pomen naj bi to imelo. Namesto tega moram opozoriti, da se člani Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine trdili ravno nasprotno in bi se po vsej logiki torej morali zavzeti za formulacijo, da je »mladina nezainteresirana«. V siceršnjem kontekstu pa bi ta bridka resnica prav smešno delovala. Namesto da govorimo o stopnjah zainteresiranosti in nezainteresiranosti, raje pogledimo, kakšna je ta organizacija mladine. Trditev, da aktiv predstavlja

ponavadi samo mala skupina »aktivnih mladincev«, ki šele »s svojo aktivnostjo postanejo to, kar so že formalno, namreč člani Zveze mladine«, je še precej mila. Podrobna analiza bi zato bila zelo zanimiva, prepričan pa sem, da bi v splošnem rezultati bili porazni. Tako anketo je izvedlo pred dvema leti uredništvo Mladinca na II. gimnaziji.

...

V drugem stavku tega odstavka pa se naenkrat Zveza mladine personificira, saj si kar sama začne prizadevati, ne pa morda tisti, ki jo tvorijo – njeno članstvo, torej mladina. Tisto o naprednem interesu pa je še bolj vredno razmisleka. Kdo določa, kaj je »napredni interes«? Tudi če se kdo proglasi za naprednega, s tem aktom samorazglasitve še ne garantira za svojo resnično naprednost. Šele dejanja to lahko pokažejo ali pa zanikajo.

Pravzaprav je ta besedna konstrukcija taka, da spominja na besednjak stalinističnih birokratov. Obtožba za neostalinizmom je huda in vzbuja precej hude krvi. Toda določen način mišljenja je opredeljen in avtorji tega teksta očitno ostajajo pri teh miselnih shemah. Gre namreč za obstoj arbitra, pa naj je to mehanicistično mišljen odnos med bazo in nadgradnjo družbe (materialnim življenjem in interesi) ali pa ne tako avtomatičen, pa zato toliko bolj družbeno etabliiran arbiter, ponavadi oblastnik, ki sam ugotovi, kaj je v njegovem interesu in kaj ni in se potem odloči, kaj bo razglasil za napredno.

Naj zaradi lažjega razumevanja citiram iz znanega dela J. V. Stalina »O zgodovinskem in dialektičnem materializmu«:

»Družbene ideje in teorije so različne. So stare ideje in teorije, ki so preživele in služijo interesom odmirajočih sil. Njihov pomen je v tem, da zavirajo razvoj družbe, njeno napredovanje. So nove, napredne ideje in teorije, ki služijo interesom naprednih družbenih sil...«

Medtem ko Stalin tako simplificira in vulgarizira marskistično teorijo, imamo v tem drugem odstavku ponovljen enak odnos. Zveza mladine si prizadeva... in interesi, ki so napredni – glede na ta prizadevanja ali nasploh v imenu Progresna in Družbe – se uveljavljajo. Ta aktivistični masiv je grozen, saj se kar naenkrat pojavijo neke vrednote, brez realne podlage, ni odnosa do prejšnjega in sedanjega in do vseh drugih sil, silnic, organizacij, struktur.

Stalin pravi: »In prav zaradi tega, ker se je proletarijat kot razred razvijal, so se marksisti orientirali na proletarijat. In niso se zmotili...«

Tako predpostavlja elito, ki se odloča, za koga bo navijala, koga bo vodila. Marksisti po njegovem torej iz svojih višav gledajo navzdol na nasprotno si družbene sile in se potem odločijo. Popolnoma zapostavljajo noče razumeti, kaj je partija kot institucija nekega razreda. Vprašanje se glasi, ali se zmotiš ali ne v politiki.

V tem tekstu je pred nami podobna idejna pozicija na dlani. Zveza mladine neguje napredne interese, si prizadeva, da se uveljavijo, pri tem pa pozablja, da ni nad temi interesi, ampak da je ravno tako »iz krvi in mesa«, da je organizacija, kjer je vodstvo in članstvo, kjer to vodstvo lahko dobi navidezno podporo in zaupanje članstva, a se v resnici postavlja neodvisno in neprizadeto. Po-

zabiti hoče svoje lastno mesto, ki pa je kljub temu razvidno.

Predno končamo s tem odstavkom, se pomudimo še za hipce pri problemu »enotnega mladinskega gibanja«. Enotna je ta Zveza mladine le toliko, kolikor je ena sama. Res je, da povezuje razne skupine mladine, kar pa še ne pomeni, da je enotna. Med različni usmeritvami, cilji, idejnimi pozicijami se ustvarja navidezna brezkonfliktnost, pod tem naličjem pa poteka boj, ki ga ne vidimo v programskih deklaracijah, ampak v vsakodnevni politični praksi. Čeprav je mladina kot taka posebna družbena skupina, ki jo pač sestavljajo mladi ljudje, ti mladi ljudje pripadajo raznim, pogosto med seboj nasprotnim družbenim skupinam (delavska in meščanska mladina na primer). Da o posebnih interesih posameznih skupin mladine ne govorimo (od lokalnih zahtev do poskusov družbenega napredovanja po hierarhični lestvici političnega profesionalizma). Tudi razcepljenost na dve viziji socializma in Zveze mladine ne govori v prid trditvi o enotnosti. Prej bi to bil argument za trditev, da Zveza mladine predstavlja faktor za poenotenje mladine.

Interes zato ostaja atemiziran, pa čeprav ga smeš izražati. Aparat organizacije, torej tista resnična institucija, pa poskrbi, da se ta interes uveljavi ali pa ne. Tako pravzaprav ta institucija, ki nikakor ni nadstrankarska ali brez interesov (lastnih ali tistih, od katerih je odvisna in ki jih dejansko predstavlja), izraža zelo določeno interes in s tem dobi svoje mesto kot njegov predstavnik.

V premislek edino le prihaja potem demokracija, ki to je le po obliki, po vsebini pa ne. Demokracija, kot jo zamišljajo v tem predlogu programa njegovi pisci, tako omogoča na statutarno organizacijski način razcvet le enim interesom, drugim pa ne. Bistvo demokracije so odprta vrata in podana možnost, bistvo birokracije pa je že vnaprejšnja selekcija. Tukaj pa se lahko vedno širše in svobodneje izražajo vsi, uveljavljajo pa samo napredni interesi, torej po vsej verjetnosti tisti, ki so po zakonu o naprednih interesih določeni za napredne.

V tem smislu je treba razumeti tudi naslednji odstavek, ki pravi, da je »ustvarjanje možnosti znotraj same organizacije ZM za idejno politični boj in samoupravno dogovarjanje osnova za nadaljnji razvoj demokratičnih odnosov v organizaciji in njenem delu.« Idejno politični boj je tu precej čudno zamišljen, saj glede na prejšnje ugotovitve že sedaj spoznamo zmagovalca. Tako imenovano samoupravno dogovarjanje pa je sploh pojem, o katerem bi bilo vredno več spregovoriti. Videti je namreč, da je vse dogovor med suverenimi samoupravljalci. S tem se zamagljuje dejanska konfliktnost, ki je prisotna, obenem pa v sistemu, kot ga

imamo, lahko raje pričakujemo gnile kompromise kot resnične dogovore. Zamisel o dogovarjanju in temu sledečemu uresničevanju skupaj sprejetih stališč sem razkrinal že prej kot nerealen, saj vsak potem spet lahko dela, kar hoče. Razen če ga kdo ne dogovori. Toda v tem slučaju to ni dogovor, ampak prisila, ki ni niti diktat večine niti nekakšen »contract social« – ampak še vse kaj drugega. Demokratične odnose v Zvezi mladine lahko zagotovi samo dosledno izvajanje mehanizem socialistične demokracije (o katerem je v 3. poglavju Progr. izhodišč in vseh drugih zahtevah in predlogih AO N ZM bilo dovolj govora), vprašljivo je le, če bi ta mehanizem sedaj lahko uveljavili. In glede na dejansko vlogo in naravo Zveze mladine bi to bil anahronizem, ki v Zvezi mladine, taki kot je in kar je, ne bi mogel biti to, kar naj bi bil.

K temu bi še dodal trditev, da za nastop v družbenem in državnem političnem življenju potrebuje sama v sebi Zveza mladine poglobljeno in razširjeno idejno politično delo in teoretično delo, kajti zgolj s praktičističnih pozicij, ko svoja stališča oblikuje iz dneva v dan, kakor stvari prihajajo, ne bo nikoli dosegla položaja pomembnega političnega dejavnika.

Še najbolj kritike vreden je tekst o družbenoekonomskih odnosih, ki ne precizira čisto ničesar – ne dela mladih delavcev, ne akcij Zveze mladine teh odnosov samih. Ker ta del pregr. izhodišč obsega celotno problematiko jugoslovanske ekonomije, bi bilo treba analizirati, kakšna je ta ekonomija (tržna ...) in kakšna naj bi bila, da bi se ognili napakam ter kako naj bi usmerili akcije v to smer. Prebiti se skozi ta teoretični zmazek pa je kar težka naloga. Pisana je kot kak referat, v pravem deklarativnem prezentu (»Mladi se zavedamo ...«).

Avtor piše: »Zato se zavzemamo za reformne cilje, kot so večja intenzivnost proizvodnje, modernizacija, večja produktivnost in stabilizacija, ki mora biti osnovni program vsake posamezne organizacije združenega dela.«

Tako pozablja, da je reforma iz 1965. leta postavila res te cilje, ker pa jih ni dosegla, je gospodarstvo ponovno zašlo v krizo in smo dobili nove reforme, tokrat pod nazivom »stabilizacija«. Zato ni mogoče obsojati negativnih pojavov, ne da bi ugotovili njihovih vzrokov. Namesto neracionalnosti, lokalizma, tehnokratizma, investicijske potrošnje se raje obrnimo k bistvenemu problemu: odtujevanju ekonomske moči oz. presežne vrednosti. Šele to razloži, od kod potem taki pojavi, ki jih razpolaganje s to odtujeno ekonomsko močjo omogoča, pa naj gre za družbenopolitične skupnosti, banke ali reeksporterje. Marx je zapisal v svojem delu »Grundrisse der Kritik der politischen Oekonomie, Rohentwurf«:

»Kapital je nujno istočasno kapitalist, in misel nekih socialistov, da bi morali imeti kapital, ne pa kapitalistov, je vseskozi napačna. V pojmu kapitala je postavljeno, da objektivni delovni pogoji – ki so njegov lastni produkt – proti njemu postavijo osebnost, ali kar je isto, da so postavljeni kot lastnina delavcu tuje osebe. V pojmu kapitala je tudi kapitalist ... Kapital je bistveno kapitalist ... torej kapital je in ni. On je očitno tako samo odnos in je lahko le proizvodni odnos.«

V tem smislu je treba torej obravnavati protislovja samoupravljanja med avtarkičnostjo plana in poslovnostjo trga, kot se nam dilema in tudi dvajsetletni razvoj samoupravljanja predstavlja z ene strani; po drugi strani pa moramo upoštevati dejstvo, da neki proizvodni način ni preživel, dokler ni pokazal vse, kar lahko da.

Kje samouprava šepa? Ali v tem, da je razvijana »od zgoraj«, ali v tem, da delavci želijo samo višje plače, ne gledajo pa na širši interes – razen če to ni izraz »samouprave« in ne delavske samouprave?

Toda zato se sprašujem, ali naj podpiramo pravične zahteve delavcev, za katere sta »stabilizacija in inflacija dva konca iste palice«, ali pa vodstva podjetij? Kakšen odnos naj zavzame Zveza mladine do novega vala stavk in prekinitev dela? Ali je to res samo pomanjkljivost sistema? itd. Na vsa ta in podobna vprašanja avtor tega dela predloga programa ne odgovarja, saj se mu teh vprašanj ne zdi vredno niti postaviti, še manj pa skuša razumeti boj jugoslovanskega delavskega razreda.

Namesto tega raje ostaja pri pavšalnih ocenah in birokratskih deklaracijah; za oboje pa vemo, čemu tvorita idejno podlago in opravičilo. Dokaz za to je na primer postavljanje v istovetno pozicijo s tistimi, ki odločajo v gospodarstvu: »Moramo v globalu spremeniti naš odnos (I) da izumiteljstva in novatorstva.«

Edino dobra je zaključna misel: »Zavestna naloga družbe, posebno pa Zveze mladine je, da se v sedanjem trenutku družbenoekonomskih sprememb borimo za ustrezne in učinkovite samoupravne mehanizme, izdelane na jasnih načelih medsebojnih pravic in dolžnosti delovnih ljudi in org. združenega dela.«

In ko to tako lepo zveni, vidi trn v očesu drugega, ne pa debla v lastni Zvezi mladine, za katero zadnja ugotovitev o jasnih mehanizmih prav tako velja glede pravic. Pa še eno napako je napravil sestavljalec tega teksta. Zvezo mladine postavlja v poseben, skoraj avantgarden položaj. Toda vprašanje je, ali lahko ta teorija drži. Zveza mladine ni avantgarda, je namreč samo množično, mladinsko gibanje.

MLADEN ŠVARC

4. X. 1971

ZAPISNIK

seje iniciativnega odbora, ki je bila dne 21. junija 1971 od 17. do 18.45 v Domu družbenih organizacij, Komenškega 7

- 44 prisotnih
1. Dnevni red;
 2. Konstituiranje iniciativnega odbora;
 3. Aktualne naloge v zvezi s prenosom funkcij;
 4. Priprava na sklic nove seje mestne konference
- a) formiranje grupe za pripravo programa

- b) formiranje grupe za pripravo predloga pravil
c) formiranje grupe za izdelavo poslovnika MK
4. Razno

Janez Dolničar je v uvodu povedal, da volilna konferenca ni uspela zaradi naslednjih vzrokov:

1. težave v organiziranosti v preteklem obdobju, ko je nastajala določena vrzel na občinskem nivoju organiziranja in smo s strani nekaterih terenskih organizacij slišali očitke, da se ne znamo dovolj uspešno organizirati;
2. obtožbe nekaterih tovarišev glede finančnega poslovanja na MK (te obtožbe smo uspeli odstraniti)

Člani konference so smatrali, da v takem vzdušju, kot je vladalo, tudi vse seje niso bile dovolj dosledno vodene. Potem se je vsemu temu pridružil še nastop akcijskega odbora za novo zvezo mladine.

Med vsemi temi očitki so bile dane organizaciji številne naloge, ki jih je tudi uspešno reševala, vsi skupaj pa smo bili pre malo pozorni na naše probleme v organizaciji.

Kljub temu smo uspeli pripraviti normalni potek stare konference, predlog pravil, ki je potekal skozi vse faze razprav (napaka je bila v tem, da nismo predloga pravil ustrezno obrazložili), poleg tega je bila konferenca še

slabo vodena. V aktivnih smo uspeli izvoliti nove člane konference in poslati dokaj številne predloge za nove člane predsedstva. Razpravljali smo tudi o kandidatih za predsednika in sekretarja in predsedstvo se je odločilo, da podpre za predjednika tov. Florjančič Staneta, za sekretarja pa tov. Šesta in tov. Cveka. Potem je tov. Florjančič odpovedal in na nas je padel občutek, kako smo mogli tako slabo sodelovati z našim bodočim predsednikom, da še na volilno konferenco ni prišel. Povedati moramo, da je bil tov. Florjančič v fazi evidentiranja podprt s strani vseh naših komisij in zborov na večjih sestankih, na enem od teh večjih sestankov je bil celo sam prisoten (za področje terena). Ko je predsedstvo na soglasno podporo s strani naših delovnih teles podprlo tov. Florjančiča, so bili z njim vodeni številni razgovori o bodočem delu, kjer mu je bila prezentirana kadrovska in finančna situacija. Poleg tega je bil dogovor, da se pripravijo tudi programska izhodišča, s tem da smo si ta programska izhodišča predstavljali kot nekakšne uvodne referate, s katerimi bi se novi kandidati predstavili, povedali, kako si predstavljajo bodoče delo na MK, s tem da bi sam program sestavljali preko celega poletja in ga slednjič sprejeli na konferenci v jeseni. Urejeno ni niti to, kar smo se dogovorili in iz raznih razprav se je pokazalo, da je bilo tudi naše delo precej pomanjkljivo, ker bi moralo staro predsedstvo, na čelu s predsednikom le pregledati, ali bo na tej konferenci do programa prišlo ali ne. Vsem skupaj se postavlja vprašanje, kako čimprej iz te situacije. V situaciji, kakršni smo, predstavlja iniciativni odbor glavno izvršilno telo konference in dobro bi bilo, da čimprej pripravimo novo sejo konference, ki bi izvolila novo predsedstvo, predsednika in sekretarja. Da bi do tega prišlo, smo pripravili predloge, ki jih bomo povedali v samem toku sestanka.

Ad 1) Konstituiranje iniciativnega odbora

Janez Dolničar: »Naša osnovna naloga je, da ustanovimo telo, ki bo sposobno v času treh mesecev pripraviti in sodelovanju vseh članov iniciativnega odbora novo sejo Mestne konference ZMS Ljubljana in izvesti na njej tiste naloge, ki so sedaj ostale odprte in za katere je konference sprejela sklep, da bi morale biti realizirane. Razpravljali smo o sestavi sekretariata in smatrali, da bi morali biti v sekretariatu poleg predsednika in sekretarja, člani, ki predstavljajo posamezne aktivne terenske konference, člani, ki predstavljajo posamezne glavne dejavnosti znotraj mestne konference, in člani sekretariata predsedstva Republiške konference ZMS z ozirom na to, da je predsedstvo še posebej zainteresirano, da se razmere v MK ZMS Ljubljana čimprej uredijo ter tudi člani Akcijskega odbora za novo zvezo mladine, z ozirom na aktivnost, ki so jo pokazali v sedanjih pripravah na konferenco.

Z ozirom na to predlagam v sekretariatu:

1. Cvek Zvoneta za področje srednjega šolstva
2. Črne Borisa za področje gospodarstva
3. Janovsky Boruta za področje idejne vzgoje, kulture in tiska
4. Kavčič Borisa za področje dela na osnovnih šolah
5. Šest Boga za ObTK ZMS Ljubljana-Center
6. Zornik Bojana za TK ZMS Moste-Polje
7. TK ZMS Šiška naj v toku enega tedna sporoči svojega kandidata
8. Akcijski odbor za novo zvezo mladine naj izvoli enega člana, ki bi skrbel, da se vse pripombe AO (katere smo lahko na konferenci slišali in še več) vnesejo v naša gradiva, do tiste meje, ki so za našo organizacijo sprejemljive.

9. Sekretariat predsedstva RK ZMS bi tudi redno pošiljal enega predstavnika na sejo sekretariata (nekoga, ki izhaja iz ljubljanskega področja) Hočevar Franci, Igor Žitnik, Zlatko Pavčnik, Živko Pregl.

Kot vidite smo za AO Z N ZM in za sekretariat RK ZMS predlagali, da pošiljajo stalno enega člana, z ozirom na to, da imajo člani AO ZNM med počitnicami razne zadržke (dopolnilno izobraževanje...) in z ozirom na to, da bi bilo najbrž težko pošiljati iz RK ZMS vse tri predstavnike na sejo sekretariata z ozirom na obremenjenost, ki je v veliki meri prisotna.

Po našem mnenju je sekretariat z devetimi člani dovolj akcijsko sposoben in vsestransko sestavljen, da bo lahko uspešno delal.

Za predsednika iniciativnega odbora predlagam tov. Boga Šesta.

BOGO ŠEST je bil že v rednem kandidacijskem postopku kot sekretar, je uspešno opravljal številne funkcije ZM že več kot osem let in menimo, da je dober kandidat za to mesto. Delal je na področju terena, kluba Poljane in je predsednik Ob TK ZMS Ljubljana-Center.

Za sekretarja iniciativnega odbora za sklic MK ZMS Ljubljana predlagam tov. Janovsky Boruta.

JANOVSKY BORUT že vrsto let dela v naši organizaciji, bil je sekretar občinskega komiteja. S položajem organiziranosti ZM v Ljubljani je seznanjen, lahko daje svoje predloge za nadaljnje delo na tem področju.

V tej situaciji bi morali izvoliti tudi kadrovske komisije, ki jo čaka naloga, da predvsem dokonča tisto, kar je v pripravah na sedanjo konferenco, do določene mere ostalo nedokončano. Uspeli smo zbrati predloge za novo predsedstvo, vendar smo prezentirali na volilni

konferenci zelo široko listo za nove člane predsedstva. V nadaljnjih razpravah smo prišli pred konferenco s 54 kandidati za novo predsedstvo. Volilci bi se morali odločiti o velikem številu kandidatov in jih nekaj tudi izvoliti, še bolj pa je tragično to, da bi na ta način lahko popolnoma porušili ravnotežje v novem predsedstvu, čeprav smo izhajali iz izhodišča, da bi bilo dobro, če bi bilo v predsedstvu 1/3 mladih ljudi, ki neposredno delajo na področju gospodarstva, 1/3 iz šolstva in 1/3 iz terena. V tem predsedstvu bi moralo biti tudi več deklet, kot jih je doslej bilo v tem predlogu in da bi morali tudi posamezne naše dejavnosti (krožki) dobiti svoje predstavnike. Vse to se da zagotoviti v okviru obstoječe zbrane liste kandidatov za novo predsedstvo. Potrebno je samo, da kadrovska komisija še enkrat preveri, ali so bili začetno postavljeni kriteriji dovolj učinkoviti ali ne. To bi bila naloga kadrovske komisije. Predlagam, da bi bili člani sekretariata iniciativnega odbora tudi člani kadrovske komisije.

V razpravi so sodelovali Igor Žitnik, Janez Dolničar, Milan Medan, Bojan Zornik, Janez Golias, Janez Zupan, Zvone Cvek.

SKLEP 1: Krotko Miha se da na listo za člana sekretariata iniciativnega odbora.

7 proti, 7 vzdržanih, ostali za

SKLEP 2: Člani sekretariata iniciativnega odbora so:

1. Zvone Cvek sr. šole
2. Črne Boris gosp.
3. Miha Krotko TK Šiška
4. Bogo Šest predsednik
5. Kavčič Boris osn. šola
6. Zornik Bojan TK Moste
7. TK Šiška imenuje člana v roku 7 dni
8. AO za novo Zvezo mladine enega člana
9. sekretariat predsedstva RK ZMS enega člana
10. Janovsky

3 proti, 4 vzdržani, ostali za

SKLEP 3: Predsednik iniciativnega odbora za sklic nove MK ZMS Ljubljana je Bogo Šest.

1 proti, 6 vzdržanih, ostali za

SKLEP 4: Sekretar iniciativnega odbora za sklic nove MK ZMS Ljubljana je BORUT JANOVSKY.

6 vzdržani, ostali za

SKLEP 5: Kadrovska komisija je sestavljena iz članov sekretariata iniciativnega odbora

Ad 2/ Aktualne naloge v zvezi s prenosom funkcij Janez Dolničar informira navzoče o profesionalnih, ki delajo na MK ZMS Ljubljana:

1. za področje idejne vzgoje, kulture in tiska je Janovsky Borut zaposlen s polovičnim delovnim časom, in se s 1. julijem kot sekretar iniciativnega odbora zaposli s polnim delovnim časom.

2. Za področje organizacije (organizacijsko tehnični sekretar) je Ivan Kuhar, ki še ostaja na tem področju.

3. Za področje brigad je s polovičnim delovnim časom, za obdobje štirih mesecev redno zaposlen tov. Starman Janez.

4. Kot strokovni sodelavec na področju gospodarstva je Boris Črne zaposlen s polnim delovnim časom.

Tov. Janez Dolničar predlaga, da tov. Bogo Šest s 1. julijem stopi v redno delovno razmerje (z ozirom na obseg delovnih nalog) in s 1. septembrom stopi v delovno razmerje tudi tov. Cvek Zvone kot sodelavec na področju šolstva.

Tako bi struktura profesionalcev pri MK ZMS izgledala takole:

1. profesionalni predsednik
2. profesionalni sekretar
3. profesionalni sodelavec s področja gospodarstva
4. profesionalni sodelavec s področja šolstva
5. profesionalni organizacijsko tehnični sekretar.

V sedanjih situaciji imamo zaposlenega tudi mentorja za področje Most, tov. Mira Topolinjaka, za katerega smatramo, da bi bilo zelo koristno, da na tem delovnem mestu še ostane, moramo pa se pogovoriti s Skupščino občine Moste-Polje, če je pripravljena tega mentorja tudi financirati.

Sedanji iniciativni odbor je kompetenten, da razpravlja o vseh novih zaposlitvah.

V razpravi so sodelovali Stojan Krebelj, Janez Dolničar, Igor Žitnik, Marinček Gorazd, Aleš Kardelj, Dušana Janežič, Milan Medan, Bogo Šest, Živko Pregl, Peter Pauk.

SKLEP 1: Profesionalizira se samo Bogo Šest, Janovsky Borut pa dela s celim delovnim časom.

1 vzdržan, ostali za

SKLEP 2: Funkcije odredbodajalca opravljata od 23. junija dalje sekretar in predsednik iniciativnega odbora.

2 vzdržana, ostali za

Ad 3/ Priprave na sklic nove seje mestne konference

Janez Dolničar: »Iniciativni odbor mora pripraviti program dela mestne organizacije, dopolniti pravila in pripraviti poslovnik.

– Predlagam, da bi komisijo za pripravo programa vodil predsednik iniciativnega odbora tov. Bogo Šest.

– Predlagam, da združimo komisiji pod točko b in c v enotno komisijo za pravila in poslovnik s tem, da bi ko-

mislija za izdelavo poslovnika predstavljala podkupino. Celotno komisijo bi vodil sekretar iniciativnega odbora tov. Borut Janovsky, podkupino pa tov. Zvone Cvek.

– S pomočjo ankete, ki je bila dana vsem prisotnim, bi zbrali posamezne komisije. Pri komisiji pod točko a pa bi še vsak pripisal, na katerem področju želi sodelovati pri pripravi programa (osnovne šole, markazični krožki...). Vodje komisij bodo v 14 dnevnam roku, ko bo anketa obdelana, tudi sami pripevali k čim boljsemu članstvu v komisijah (ustno kontaktiranje...).

V razpravi so sodelovali Janez Dolničar, Borut Janovsky, Igor Žitnik.

Borut Janovsky predlaga, da anketne liste pošljemo vsem tistim, ki jih ni na današnjem sestanku in se z njimi tudi pogovorimo o sodelovanju.

Tov. Janez Dolničar predlaga, da se sprejme predlog, da je 25 ljudi minimalno število, s katerim lahko iniciativni odbor uspešno dela.

SKLEP 1: Ne nadaljnje seje iniciativnega odbora se vabi vse člane konference in tudi tiste člane, ki so predlagani za novo predsedstvo, pa niso člani konference, ter tiste člane starega predsedstva, ki tudi niso bili predlagani za člane konference. Minimalno število za možnost, da začne ta odbor delati, predstavlja 25 prisotnih članov, med katerimi mora biti najmanj 2/3 članov sekretariata, ki smo ga izvolili.

1 vzdržan, ostali za

SKLEP 2: Delo prve komisije vodi tov. Bogo Šest.

2 vzdržana, ostali za

SKLEP 3: Delo druge komisije vodi tov. Borut Janovsky.

2 vzdržana, ostali za.

SKLEP 4: Podkupino druge komisije vodi tov. Zvone Cvek.

1 proti, 8 vzdržanih, ostali za

Ad 4/ Razno.

a) Boris Črne: »Z ozirom na vse zadnje dogodke v zvezi s pripravo nove konference in v zvezi s sestanki predsedstva Mestne konference ZMS Ljubljana predlagam, da danes iniciativni odbor sprejme predlog, da se formira pri MK ZMS Ljubljana aktivna zveza komunistov.«

V razpravi so sodelovali Bogo Šest, Boris Črne, Janez Dolničar, Dušana Janežič, Igor Žitnik, Živko Pregl. Iz razprave je sledilo, da je iniciativa vsekakor dobrodošla.

b) Zapisnik tega sestanka se pošlje vsem članom konference.

c) Napravi se predlog akcijskega programa iniciativnega odbora (napravi sekretariat), do sklica konference, v katerem predvidijo vse naloge, ki jih moramo opraviti, da bo konference čimprej in čimbolje pripravljena.

d) Komisije se morajo čimprej formirati.

e) Bogo Šest se v imenu Boruta Janovskega in v svojem imenu zahvaljuje za izkazano zaupanje in prosi vse, da aktivno sodelujejo pri bodočem delu iniciativnega odbora.

Zapisnikar:
Meta Kleindienst

ZAPISNIK

II. seje iniciativnega odbora, ki je bila dne 8. julija 1971. od 17. do 19.30 ure v sejni dvorani Doma družbenih organizacij, Komenskega 7, soba V/118

Prisotni: Boris Črne, Anton Fridl, Josip Miškulin, Jakob Kermelj, Graduz Marinček, Mladen Švarc, Boris Novak, Tomaž Solaj, Marinka Kuzmič, Fani Deželan, Nada Kužnik, Janj Šefman, Vena Šmajdek, Milena Knežević, Anton Perme, Jure Zagar, Zlatko Pavčnik, Miha Krotko, Tone Ipavc, Jožica Kavšek, Igor Vidmar (Radio Student), Borica Ocvirk, Vesna Dvornik, Mirolj Topolinjak, Alek Kapus, Marjeta Lasar, Stojan Krebelj, Branko Milovanović, Boris Trošt, Janez Starman, Mira Đukič, Miroslav Mikolič, Slavko Bem, Ivan Kuhar, Bogo Šest.

Dnevni red:

1. Potrditev in sprejem zapisnika iniciativnega odbora
2. Predlog programa dela do sklica nove konference
3. Razno

Pred prvo točko dnevnega reda je iniciativni odbor spremenil sklep prejšnje seje, ki govori o sklepčnosti IO. Po novem sklepu ni potrebna dvotretjinska večina članov sekretariata v času poletnih mesecev.

SKLEP: Tekst prejšnjega sklepa se spremeni samo v zvezi s člani sekretariata: »Za delo iniciativnega odbora ni nujna dvotretjinska prisotnost članov sekretariata v času poletnih mesecev.«

Soglasno!

Ad 1) Potrditev in sprejem zapisnika iniciativnega odbora

Mladen Švarc:

Glede zapisnika prve seje iniciativnega odbora imam precej pripomb, ki izhajajo iz referata tov. Janeza Dolničarja. Iz zapisnika je razvidno nekaj stvari, ki so za nas nesprejemljive.

Na drugi strani piše, da je eden izmed vzrokov, da volilna konferenca ni uspela, tudi nastop akcijskega odbora za novo Zvezo mladine. Na ta način se nam podtika, da smo eden izmed vzrokov za neuspeh volilne konference in to je za nas nesprejemljivo. Seznanjeni ste, da smo bili mi popolnoma demokratično kandidirani, postopek je bil pravočasen in demokratično izveden. Mislim, da mi nismo bili vzrok za neuspeh konference, ampak je bil vzrok ne samo v subjektivnih napakah posameznih tovarišev prejšnjega vodstva, ki se v zapisniku nakazujejo kot težave v organiziranosti itd., ampak v dejanski usmeritvi politike celotnega vodstva mladine v Ljubljani. Mislim, da je akcijski odbor samo konstruktivno pripomogel k reševanju situacije v Ljubljani, mislim, da je to stališče dejansko skupno vsem nam. Mi smo sodelovali v vseh razpravah in dali načela, za katera se zavzemamo pri sestavljanju poslovnika, sodelovali smo v delu sekretariata in iniciativnega odbora in v samem iniciativnem odboru in smo bili tudi pripravljeni prevzeti odgovornost za vodenje organizacije Zveze mladine. To ne more biti vzrok za neuspeh, mi se zavzemamo za neko novo politiko, in ta naša stališča smo tudi predložili konferenci in ji dali možnost izbora, možnost alternative.

Naše mnenje:
1. Spremeniti je treba okostenele strukture,
2. druga naša mnenja o osnovni usmeritvi politike Zveze mladine smo zelo jasno podali v programskih izhodiščih in na njih bomo vztrajali.

Ko bodo jeseni spet volitve, bomo še naprej zastopali naša mnenja, če se bodo menjali samo ljudje na MK ZMS, politična izhodišča organizacije pa bodo ostala ista.

Druga načelna pripomba je okoli Staneta Florjančiča. Ne vem, kako je bilo z njegovim odstopom, vem pa to, da je vodstvo MK Janez Dolničar, Milena Benet in sekretariati, to vedelo že v petek, konferenca pa je bila šele naslednji teden. Mislim, da so imeli dovolj časa, da nas obvestijo o tem stanju. Bilo je popolnoma jasno, da ni bil nihče za to, da bi se spremenilo vodstvo in da bi bili naši kandidati izvoljeni, ker bi se potem nekako spremenila situacija v mestu Ljubljana. Proti nam je bila tudi Republiška konferenca ZMS Ljubljana.

Janez Dolničar je v svojem referatu tudi navedel, da je na njih padel občutek, kako so mogli tako slabo sodelovati z bodočim predsednikom, da še na volilno konferenco ni prišel.

Na to postavljam vprašanje, zakaj so nam odstop prikrivali Janez Dolničar, Milena Benet. Da so nam prikrivali je popolnoma jasno, to pa za to, ker je Janez Dolničar na volilni konferenci najprej izjavil, da je Florjančič službeno odsoten, na kar je Milena Benet isto ponovila in poudarila, da je Stane Florjančič zelo sposoben, in da ga kljub temu izvolimo. Potem je šele Živko Pregl povedal resnico.

Zahtevam, da naj bodo na vseh bodočih konferencah enake možnosti za vse kandidate. Na zadnji konferenci mi nismo imeli enakih možnosti. Medtem ko so vse komisije sklepale mimo nas in nas niso niti vabili na vse sestanke, so vse komisije podprle Staneta Florjančiča, čeprav smo mi pravočasno dali svoje kandidature.

Na sami konferenci naj bi imel Stane Florjančič glavni programski govor. Tu je zelo jasno pokazano, v kakšnem položaju bi bili naši kandidati proti uradnim kandidatom.

Zelo jasno je bilo, kdo je kandidat vodstva, kdo je kandidat AO proti dosedanemu vodstvu. Mislim, da za nas ni sprejemljiv način obravnavanja AO in njegovih kandidatov.

Na tretji strani zapisnika piše, da AO izvoli enega člana v sekretariatu. Mi smo se zmenili, da bo to eden izmed nas, ker ne bomo vsi ta čas v Ljubljani. Tam tudi piše, da bo ta kandidat skrbel, da se vse pripombe akcijskega odbora vnesejo v gradiva MK ZMS do tiste meje, ki so MK ZMS sprejemljive. Mi ne vemo, kaj je sprejemljivo za MK ZM in kaj ni sprejemljivo za MK ZMS. Zato bi še enkrat poudarili, da smo mi aktivno angažirani mladinci, da spadamo po vseh kriterijih v članstvo ZM Ljubljane in zato je vprašanje, kaj je sprejemljivo in kaj ni sprejemljivo za ZM. Akcijski odbor je sestavljen iz članov ZM in je zanj sprejemljivo tudi vse, kar predlaga, mislim, da je to več kot jasno. Živko Pregl je rekel na seji konference, da demokracija nima meje in slab aplavz na njegov govor je povedal, komu je do demokracije, komu pa celo do takih stališč ni. Potem sledijo še pripombe:

Za prvo sejo iniciativnega odbora niso dobili vabil vsi člani akcijskega odbora, nakar smo se morali sami obveščati. Mi sodelujemo v sekretariatu s enim predstavnikom, in na komisijah s predstavniki glede na razpoložljiv čas, zato sem se zmenil s tov. Šestom in Janovskym, da se vsem članom akcijskega odbora pošiljajo vabila za vse seje. Napisal sem tudi seznam vseh naših članov in se v imenu vseh opravičujem za morebitno odsotnost na bodočih sejah. Vse naše pripombe pa bodo dali še do jeseni.

In še načelno o kadrovanju. Volilci bi se morali odločiti o velikem številu kandidatov, in jih nekaj tudi izvoliti, kot piše v zapisniku, da bi se na ta način lahko porušilo ravnovesje v novem predsedstvu, če izhajamo iz izho-

dišča, da je predsedstvo sestavljeno iz ene tretjine članov iz terena, ene tretjine iz delovnih organizacij in ene tretjine iz šol.

O programskih izhodiščih vztrajam, da je treba preprečiti vsako selekcioniranje kandidatov, razen na tistih instancah, ki jih direktno volijo. Pri tem principu kadrovanja ne gre za nas same, ampak nam gre za spremembo politične usmeritve in imamo jasno nakazano, za kakšno smer se navdušujemo v naših programskih izhodiščih.

Tu bi postavil vprašanje: Široka ali zaprta lista?

Ta debata je za nas nesmiselna. Kdor koli je predlagan, naj bo tudi na listi. Konferenca ne more biti samo glasovalna mašina, zato je tudi potrebno imeti dejansko usposobljeno konferenco. Konferenca se bo usposobila skozi delo in dejavnost ter skozi lasten študij, ne bo se pa usposobila, če bo tukaj ena elita, en predsednik in en ozek sekretariat, ter predsedniki komisij, to je nemogoče nastop.

(121)
(122) ki ga je ustvarila RK ZMS za za nas nesprejemljiv način. Prvič, da je predsedstvo, kar se je tudi zgodilo pred volitvami, škartiralo ljudi, nakar je bilo zelo jasno, da so škartirali tudi Jureta Avčina in mene, čeprav vsa glede aktivnosti imela lepe karakteristike, tudi lepše kot marsikdo, ki je prišel na listo. Škartirali so nas zato, ker nas niso marali, Jure je bil preveč revolucionaren... Mi hočemo, da se to prepreči in nikakor ne moremo pristati na to, da bi predsedstvo bilo organ, ki bo usmerjal, kdo bo v bodoče tu. Na ta način ne bo nikoli nastala možnost za neko demokratično akcijo.

Miha Krotko:
Daj konkretne pripombe na zapisnik!

Švarc Mladen:
Celotna razprava naj bi bila pripomba na zapisnik in stališča, ki so bila izrečena.

Neznani razpravljalec:
Po izjavi Mladena Švarca ta iniciativni odbor skuša predstavljaljati silo zunaj tega iniciativnega odbora, ne pa znotraj tega iniciativnega odbora, to se pravi, da na podlagi razprave, razmišljanja mnenj in stališč, nekje tudi skuša svoja stališča nekje forsirati, da ta stališča uspeje. Za tak način razprave sem, za način, da bi pa kdo nastopal kot sila zase, zunaj iniciativnega odbora in s tem diskvalificira telo, ki ga je konferenca pravno veljavno formirala, oz. potrdila. Moti me predvsem to, da so ti tovariši imeli možnost kot člani sekretariata oz. kot predstavniki iniciativnega odbora, niso pa do sedaj teh pripomb obravnavali.

Marinček Gorazd:
Jaz bi samo apeliral na člane akcijskega odbora, da naj pazijo pri teh svojih pripombah, da njihovo forsiranje določenih stališč ne bo smrdelo po lažni demokraciji, proti kateri se sami tako borijo, v zvezi s sestavo novega predsedstva, v zvezi z določenimi njihovimi stališči ne pristajajo na demokratično debato in tudi njihova težnja, da bi delovali kot neko telo izven iniciativnega odbora, tudi ni demokratično.

Mladen Švarc:
O tem, ali smo mi sila zunaj iniciativnega odbora ali ne, želim vsem povedati, da smo člani iniciativnega odbora, imamo pravico kot akcijski odbor obstajati, kar je konferenca tudi potrdila. Kot AO imamo tudi pravico zavzeti mnenja in jih zagovarjati.

Glede članov našega AO imamo težave. Člani, ki bodo sodelovali, tukaj več ali manj sodelujejo v teh organih kot posamezniki. Njihova mnenja ne izražajo nujno mnenja AO, ki se je pred kratkim sestal in smo vsi tisti, ki smo bili v Ljubljani, zavzeli to stališče. Če bi imel posameznik drugačno stališče, bi ga lahko zagovarjal tudi znotraj iniciativnega odbora. Naš predstavnik, ki je bil na seji sekretariata iniciativnega odbora, se z mnenji, ki jih danes izražam, popolnoma strinja. Na sejo sekretariata ni bil preveč pripravljen zaradi pomanjkanja časa.

O tem, ali mi hočemo forsirati neka stališča, to je spet stara obtožba – deluje kot posamezniki, ne pa organizirano. – Mi smo jasno povedali, da je možnost, da se nekaj doseže v tem, če se vzamemo skupaj, ne če delujemo v nekem birokratskem sistemu, vsak posameznik se za nekaj trudi. Obtožba, da naj bi nekaj sforsirali, so zame nesprejemljive. Jaz sem za to, da če se strinjate s tem, nas podprete, če se ne strinjate, potem jasno povejte, da se ne strinjate. Nikakor pa ne moremo sprejeti tega, da se zavzemamo za neko lažno demokracijo. Ni res, mislim da je demokratično, da smemo povedati svoje mnenje. S takim načinom birokracija operira že dolgo časa in mislim, da je treba s tem končati.

Stojan Kregelj:
Zapisnik 1. seje iniciativnega odbora sem prebral in predlagam, da glasujemo, ali je zapisnik sprejemljiv ali ni.

Črne Boris:
Mislim, da je najvažnejše to, da pogledamo sklepe in da vidimo, če so sklepi pravilno formulirani in ugotovimo, kaj je bilo do sedaj storjenega.

Mladen Švarc:
Povedal bi rad, kaj sploh pomeni sprejemanje in podtrditve zapisnika:

1. ugotovi se, če je zapisnik v redu napisan
2. pripombe na zapisnik pa pomeni to, čim ima kdo še kakšne pripombe glede na izjave, ki so bile dane. Te pripombe se dajo v zapisnik.

Bogo Šest:
Pripombe, ki so izrečene danes, bodo v zapisniku II. seje iniciativnega odbora. O zapisniku 11. seje bomo razpravljali na prihodnji seji iniciativnega odbora.

Miloš Mikolič:
Zapisnik odraža načela, ki smo jih zavzeli. Glede Švarcovega stališča do odstopa od kandidiranja tov. Florjančiča pa lahko povem to, da Dolničar Janez ni o njegovem odstopu vedel ničesar, ker je pismo o odstopu prišlo šele en dan po konferenci na MK ZMS. Živko Pregl pa je odšel med konferenco ven in vprašal Florjančiča, zakaj ga ni na konferenco. Mislim, da je to jasno, napaka je bila samo v tem, ker Dolničar ni preveril pred konferenco, ali bo prišlo na konferenco do programa ali ne. Mislim, da tudi ni nujno pošiljati vsem članom AO vabila za seje sekretariata, in da naj člani AO zberejo enega člana, kateremu se bo pošiljalo vabila, če ga ni v Ljubljani, ga nekdo drug nadomestja.

Glede Švarcovih pripomb o predsedstvu naj pojasnim to, da je predsedstvo sestavljeno iz mladine Ljubljane in ker je mladina Ljubljane sestavljena v glavnem iz področij (teren, šole, delovne organizacije) in je prav, da je tudi predsedstvo tako sestavljeno.

Bogo Šest:
Ugotavljam, da je razprava o zapisniku prve seje iniciativnega odbora zaključena. Predlagam da se pripombe in stališča, izražena v diskusiji, obravnavajo na seji sekretariata.

Zapisnik 1. seje iniciativnega odbora vam dajem v podtrditev.

Bogo Šest:
Trenutno smo brez ene administratorke, ker sta obe odsotni. Problem je v tem, ker ne najdemo nobene druge v zameno, čeprav smo sprejeli sklep, da vzamemo eno administratorko za nedoločen čas.

Tone Ipavic:
Želim pojasniti glede dohodka Janeza Dolničarja, kar je bilo obravnavano na seji sekretariata.

Bogo Šest:
Janez Dolničar ima štipendijo na sindikatih. On je nas prosil, če se mu v času od julija, ko mu preteče delovno razmerje, pa do oktobra, ko ni nikjer socialno zavarovan, štipendijo, ki jo refundira sindikat, izplačamo v obliki plače. On je prosil, da mu tudi plačamo prispevke na štipendijo, ker bi bila ta štipendija približno v višini 100.000 dinarjev. Mi smo najprej sklenili, da mu prispevkov ne plačamo, da se pa od 100.000 dinarjev odštejejo prispevki, smo pa pristali. Pozneje smo sprejeli sklep, da če znaša njegova štipendija več kot 60 % od osebnega dohodka, ne bo MK plačala nobenih prispevkov, če pa znaša njegova štipendija manj, pa bomo plačali prispevke. Mislim, da ne zahteva preveč, ker bi bil lahko še naprej v službi kljub preteku mandata, zato ker je bil v nedoločenem delovnem razmerju.

Mladen Švarc:
Jaz sem že predlagal in dajem ponovno predlog iniciativnemu odboru, da sklenemo, da delovno razmerje zaposlenim pri MK ZSM tako poteče s potekom mandata. Mislim, da se bo v bodoče sprejelo tudi to.

Tisti, ki so zaposleni, so voljeni funkcionarji, to je drugi moj predlog. Mi imamo Borisa Črneto in drugi predlog je za Zvoneta Cveka, da bi bila zaposlena kot strokovna sodelavca. Mislim, da smo mi le politična organizacija in ne strokovna, in da imata ta dva večjo odgovornost, kot da samo izdelujeta neke materiale. Mislim, da je to, kar delata, bolj politična funkcija kot pa čisto strokovna. Mislim, da so tudi te funkcije voljene in odpopklicane od konference.

Predlagam tudi, da bi predsednik iniciativnega odbora sestavil kratko poročilo, ki bi vsebovalo:

1. kratko informacijo o stanju, kdo je zdaj zaposlen pri MK ZMS in kakšne OD ima

2. pregled nad pravilnikom o OD in o njihovi višini.
Bogo Šest:
Jaz se s tvojimi pripombami strinjam.
SKLEP: Predlog Mladena Švarca se sprejme
2 vzdržana, ostali za.

Zapisnikar:
Meta Kleindienst

Zal malce pozno zaradi tehničnih težav Ti pošljamo naše gradivo pred volilno sejo Mestne konference. Verjetno si o naši dejavnosti že slišal, saj sta AO N ZM in mladinski aktiv II. gimnazije predlagala Mestni konferenci kandidate za člane predsedstva in za predsednika MK ZMS. Menimo pa, da se boš do naših kandidatov in zahtev lažje opredeljeval, če boš seznanjen s programskimi izhodišči, ki so osnova za diskusijo in obenem tudi predstavljajo naše zahteve ne le za formalno, ampak tudi vsebinsko reorganizacijo Zveze mladine kot dela družbenopolitičnega sistema.

Dosedanje vodstvo Mestne konference Zveze mladine je po našem mnenju delalo slabo in z doseženimi rezultati svojega dela ni opravičilo zaupanja članov konference. Nekateri funkcionarji tega vodstva ne kandidirajo več, vendar nove osebe, ki nam jih predstavljajo kot kandidate, ne obetajo bistvenih sprememb v delu MK ZMS ali njeni politični usmeritvi.

Zveza mladine taka, kot danes je, in njeno sedanje vodstvo ne predstavljata mladine ali njenih interesov. Zato na teh volitvah ne gre za to, ali boš volil ali volila tega ali onega kandidata, prav tako ne gre za to, ali je morda novi kandidat, ki ga podpira vodstvo MK ZMS, sposobnejši od svojih predhodnikov.

Kandidati Akcijskega programa za novo Zvezo mladine in mladinskega aktiva II. gimnazije predstavljajo alternativno samovolji mladinskih vodstev, njihovi dosedanja politiki in njihovi manipulaciji z mladino.

Na odločitve, ali nas boš podprl, ne moremo in ne smemo vplivati; s svojo odločitvijo in s svojim glasom na seji konference pa boš nedvomno lahko vplival na bodoče delo in vlogo Mestne konference Zveze mladine.

za AO N ZM

Kandidati AO N ZM:
za člane predsedstva: Igor Antič, Jurij Avčin, Janez Golias, Lev Kreft, Boris Novak, Mladen Švarc, David Vodušek, Samo Vrtačnik
za predsednika MK ZM: MLADEN ŠVARC

akcijski odbor za novo Zvezo mladine

PROGRAMSKA IZHODIŠČA

KAKŠNE SPREMEMBE PRAVIL MK ZM ZAHTEVAMO?

Dosedanji pravilnik MK ZM se je izničil v vsakodnevnih praksi in danes predstavlja le še list popisanega papirja.

Predsedstvo in sekretariat sta si po tistem podaljšala mandat za skoraj pol leta, ne da bi imeta te pravice. Sejo volilne konference sta sklicala po določilih novega pravilnika, ki ga konferenca še ni sprejela. Spremembe, ki jih tako sklicani konferenci predlaga predsedstvo MK ZM, so formalne narave, saj dejanskih sprememb nismo mogli pričakovati.

AO N ZM ne bo predlagal sprememb posameznih določil, ker bi v tem primeru moral predlagati nov pravilnik v celoti, tega pa bi moral sestaviti brez sodelovanja vseh prizadetih.

Vendar pa AO N ZM in kandidati skupne liste AO N ZM in aktiva II. gimnazije zahtevajo.

— da se uredi položaj profesionalcev pri predsedstvu MK ZM. Doslej so bili zaposleni za nedoločen čas, kar je nezdržljivo z demokracijo in s tem, da se voli konference ali predsedstvo. Zato predlagamo, da naj se doba zaposlitve profesionalcev omeji s trajanjem mandata predsedstva oziroma konference. Tako bi se profesionalizem omejil, profesionalci pa bi bili pod demokratičnim nadzo-

rom, njihovo delo bi bilo zvezano z večjo in direktno odgovornostjo, zaposlitev pa odvisna edino in samo od zaposlitve,

— v pravila je treba vnesti vse oblike dejavnosti (javne tribune, problemske konference, komisije predsedstva in delovne skupine), opredeliti njihove pristojnosti in zagotoviti dosledno javnost dela organov MK ZM,

— da je treba onemogočiti kooptiranje v predsedstvo, ker se na ta način postavlja člane konference pred izvršeno dejstvo, ali pa ta institucija celo omogoča vstop v predsedstvo skozi mala vrata,

— da je treba ukiniti omejitve, ki jih predstavlja samo dvakratna možnost reelekcije. To je privid demokratičnosti. Edina omejitev za sodelovanje mladincev naj bo starostna meja (27 let),

— da je treba s pravilnikom MK ZM zagotoviti možnosti vsaki inidicativni mladincev, torej ne le svoboden pretok informacij in pa odgovornost vodstva, ampak tudi podatki možnost za akcije mladine.

1. ZVEZA MLADINE, NJENA DOSEDANJA IN BODOČA VLOGA

Zveza mladine je družbenopolitična organizacija, ki formalno združuje vso mladino od 14 do 27 in kot taka predstavlja del družbenopolitičnega sistema.

Prehod na formalno članstvo je pomenil prelomnico v delu ZM, hkrati pa sprožil vrsto vprašanj, problemov in jasneje nakazal diferenciacijo znotraj ZM. ZM se je vsaj formalno odprla, nehala je biti kadrovska organizacija (kot SKOJ) ali pa narodnofrontovska tvorba (kot Ljudska mladina Jugoslavije). S tem da je v svojih dokumentih vodstvo ZM potrdilo tako stanje, se je odprlo vprašanje bodoče vloge. ZM je od reorganizacije v letu 1968 postajala vse bolj samostojna, torej ne več transmisija za izpeljavo odločitev političnega vodstva. Vendar pa se je tu pojavilo novo in zgoče protislovje. ZM je namreč postala bolj samostojna, obenem pa del družbenopolitičnega sistema, zadovoljna z doseženim; v danem prostoru je namreč ZM predstavljala sistem sam, ne le kot njegov izvrševalec, ampak kot aktivni soustvarjalec. Prav tako vloga pa je zahtevala od ZM to, da dejansko postane zastopnik interesov mladine. To je vodstvu ZM delno uspelo; delno zato, ker bi z dosledno izpeljavo takih zahtev moralo iti dlje v svojih zahtevah in akcijah, kot je pa hotelo. Nastali so lepo napisani programi, z njihovim pisanjem pa se je angažma mladine kanaliziral v slepo ulico, na koncu katere pot naprej zapira vodstvo ZM.

Mladina (delavci, študentje, srednješolci) poraja vsak dan nove revolucionarne težnje po preseganju stvarnega stanja. Zato mora biti ZM revolucionarna in usmerjena v preseganje stvarnega stanja, kar pomeni, da mora prevajati zahteve mladine v obstoječi sistem in ga preseči z uresničevanjem teh zahtev.

Da se ustvari taka nova ZM, je treba upoštevati vse sile, ki se za to prizadevajo. Navidez protislovni ukrepi mladinskih vodstev imajo dvojni značaj: prilaganje situaciji in ohranjanje svojega položaja, moči odločanja in dejanske vloge. To seveda ni posledica enotnosti ali monolitnosti znotraj vodstev. Predvsem tendenca prilaganja situaciji lahko odpira možnost za demokratične razprave in akcije; akcija sama pa lahko povzroči bojazen vodstva za svoj obstoj in s tem za samoreproduciranje sedanje strukture v ZM, s tem pa tudi represijo in polarizacijo sil. Mladina sama teži k revolucioniranju

sistema, vendar je sistem in ZM kot njegov del vseobsežen, represiven. Prav s tako zastavljenim sistemom je onemogočeno organiziranje, interesi mladine se stekajo v obrobne probleme, manifestacije, v delovanje na nivoju aktiva, čeprav se problemi dajo rešiti z istočasno akcijo na vseh nivojih.

Sprememba ZM se da doseči s spremembo sistema, sprememba sistema pa ne z abstraktno akcijo, ampak s prizadevanjem za sprenebo celote in njenih posameznih delov. Gre za borbo za oblast, torej za spremenjeno, novo politično usmeritev vodstva ZM. Obenem in enako pomembna pa so prizadevanja za demokratizacijo odnosov znotraj ZM. Onemogočiti je treba vodstvom, da bi se s svojim položajem okoriščala ali lahko okoriščala in blokiral, atomizirala in razbila vsakršno gibanje, mnenje ali akcijo v samem začetku. Vzpostaviti je treba direktno odgovornost, onemogočiti manipulacije (kot na primer z navideznim prehodom k interesnim skupnostim ali z organizacijami, s problemskimi konferencami, dogovorjanjem, ki je dirigirano ipd.). To je možno, če je podana možnost kritike. Možnost kritike in kritika sama pa zahtevata akcijo, kajti sicer se kritika izniči, postane ogledalo, v katero nihče ne gleda, namesto da bi bila osnova in smerokaz za akcijo. Nova ZM ne more biti revolucionarna navzven, če bi obenem bila notranje sklerotična struktura; to bi jo onemogočilo že v sami zasnovi.

2. ZVEZA MLADINE IN DRUŽBA

Zveza mladine se ne sme omejevati samo na probleme, ki prizadevajo mladino, kajti v tem primeru bi bila ozka, nekoliko sindikalistična, ali pa bi se izrodila v organ družbenega nadzora in tutorstva nad mladino.

Za sedanje ZM je značilno stanje permanentne krize, ki je značilna posledica vseh procesov v naši družbi in ki se izraža v družbenopolitičnem sistemu. Osnova akcij znotraj ZM je v povzročanju permanentne krize, v spreminjanju danega in doseganju kvalitetnih sprememb z zavestno akcijo. Permanentna kriza sistema pa se kaže v nezmožnosti sistema, da bi predstavljal to, za kar se razglasa, vzrok temu pa je družbeno bistvo sistema in kot njegova posledica prevladujoči odnosi in tendence. Osnova akcije Nove ZM je v preseganju danega sistema v permanentni krizi, v aktivni vlogi ZM in ustrezni usmerjenosti njene politike.

3. POLITIKA IN ALIENACIJA

Delavski razred vlada prek svojih voditeljev, ki v imenu delavskega razreda vihte meč maščevanja nad vsemi, ki nasprotujejo delavskemu razredu. Sistem zakrknje, delavski razred izgine z barikad in se zadovoljen z večjim kosom kruha umakne nazaj v tovarno, voditelji pa ostanejo in naprej vihte meč maščevanja nad vsemi, ki so proti zakrknjenemu sistemu, ki se že vedno enači z oblastjo delavskega razreda. Zadovoljenost delavskega razreda z delno izpeljano revolucijo postane podlaga za odtujevanje politične moči. Struktura državne oblasti se neskončno zakomplicira in razcepi, a povsod sede isti ljudje; družbene organizacije in institucije se kar potijo od dela za narodov blagor in povsod isti ljudje. Pa saj ne gre samo za to, da tudi pri nas sede povsod isti ljudje: smo pač majhna država in ob tako številnih institucijah in organizacijah bi moral biti skoraj vsak polnoletni državljan vsaj

predsednik krajevne skupnosti, če naj bi sedeli povsod drugi ljudje. Problem pa je v tem, da ves ta politični monstrum predstavlja odtujeno politično moč in da v tem čebeljaku ves čas nekaj brenči in gomazi od silne dejavnosti, toda produkti te dejavnosti so nesorazmerno majhni. To je sistem, ki strahotno kokodaka, še preden je znesel jajce, in s tem vzklikanjem lahko zelo dolgo slepi delavski razred in vsa družba, vendar le do tedaj, ko niso v nevarnosti osnovni ekonomski interesi družbe. Odtujena politična moč potrebuje za svoj obstoj in tudi za svoj osebni luksuz velike stroške, in lahko obstaja le ob pogojih odtujevanja ekonomske moči. Odras takih družbenih in ekonomskih odnosov je nastop globoke ekonomske in politične krize sistema. Treba je demontirati forume odtujene politične moči v smislu (politične) socialistične demokracije, ki politične odnose vedno znova prevaja na človeka samega, na konkretnega, živega in mislečega individuuma. V takih pogojih se nihče ne more proglasiti za avantgardo, kajti to bi pomenilo, da vodi množice in jih navdušuje za neke cilje, ti cilji pa postajajo vse bolj megleni, dokler ne postanejo predmet mističnega izročila v posvečeni stranki. Voditi ljudi pomeni obrniti jim hrbet.

Potreben in nujen je torej boj za socialistično demokracijo. Toda kako ga začeti? Kako razkrojiti sistem odtujene politične moči? Vse nam znane pobude so se končale tako, da je zakrnel pobudnik sam. Namesto stare zakrnelosti je nastala nova, bolj prefinjena. Vendar pa se zdí, da vsaj v ZM nekatere spremembe lahko ustvarijo vsaj delno jamstvo, da ZM ne bo več samo zveza peščice zdolgočasenih mladinskih aktivistov, ki čakajo na kako boljše mesto in imajo svojo malenkost za skrajno perspektivni kader.

1. Ne precenjujoč vloge Ljubljane se je vendar treba zavedati, da politično središče predstavlja prav Ljubljana in da ima torej mestna mladinska organizacija to prednost, da je v neposrednem stiku z vsemi večjimi problemi splošnega pomena za mladino in družbo: in kraj, kjer moramo razpravljati o teh vprašanjih, je še posebno mestna konferenca. Njeno predsedstvo je organ, ki izvaja njene sklepe in pomaga reševati posameznim aktivom ali skupinam aktivov tekoča vprašanja, njegova glavna vloga je koordinacija dela na področju mesta. Ni vloga predsedstva, da si izmišlja probleme in jih vsiljuje aktivom in mladini; gre za to, da bi bilo predsedstvo le organizacijsko tehnična instanca; ne, biti mora politični dejavnik, toda kot tako mora predstavljati mladno, ne pa da bi bilo izoliran samostvarjalec lastne usmeritve.

2. Starostna meja preprečuje stalnost funkcionarjev na stoličkih, toda nove birokrate vodi pot iz ZM v druge družbenopolitične organizacije. Nujno je preprečiti vsako birokratizacijo že v ZM, saj se iz nje širi kot družbeni rak – seveda ne zgolj po njeni krivdi, ampak zaradi celotne usmeritve sistema. Treba je še posebej poostrižiti pogoje odgovornosti članov predsedstva do konference in članov konferenc do svojih aktivov. Ta odgovornost pomeni tudi, da vsakogar lahko vedno odpokličete tisti, ki ga je izvolil, če ne izpolnjuje nalog, ki so mu bile zapupane. Odpoklic je sicer skrajni ukrep, do katerega bi včasih moralo priti, ko gre za očitno zastopanje svojih lastnih karierističnih interesov, namesto interesov mladine in proti njim.

3. Določanje statusa profesionalcev, poostriženi pogoji njihovega odpoklica in sprejetje pravilnika o nagrajevanju profesionalcev in neprofesionalcev niso nepomembne postavke. Ne gre za to, da bi bilo delo v predsedstvu amatersko udarniško, saj izgubljeni in dobro porabljeni čas zagotavlja vsakomur pravico do nagrade. Gre pa za kriterije in višine, ki jih je treba natančno določiti tako za profesionalce, in še posebej za neprofesionalce.

4. Zveza predsedstva z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in organi ZM same naj bodo tesne in prijateljske, vendar predsedstvo nima niti najmanjše pravice do obstoja, če so njegovi odnosi s temi forumi boljši, pristnejši, tesnejši in pomembnejši z lastno bazo. In prav to je bilo do sedaj pravilo. Odslej mora predsedstvo pred družbenopolitičnimi organizacijami predstavljati to mladino in njena politična stališča, ne pa lastnih karakterističnih teženj, prav tako pa mora pred mladino predstavljati njen lasten organ, ne pa organ družbeno-

političnih organizacij, ki skušajo prek njenega manipulirati z mladino.

5. Nujno je zagotoviti možnost notranje demokracije v ZM. To dosežemo prek:

a) ukinitve toge, cehovske strukture ZM same. Treba je dati pobudo in možnost pobude mladincem v aktivih, treba je omogočiti ustanovitve aktivov tudi izven znane zborovske strukture, ki zajema šolstvo, delovne organizacije in mladino v interesih dejavnosti. Treba je omogočiti njihovo povezovanje nedovisno od vodstva MK ZM v obliki akcijskih in koordinacijskih odborov. Tako nosilci iniciativ ali politike lahko sami poskrbijo za uveljavitev svojih mnenj, MK pa izgubi zmačaj foruma nad mladino in njenega edinega usmerjevalca za vodstvo ZM.

b) večje notranje komunikativnosti (direktno in pa prek sredstev informiranja),

c) zagotoviti je treba možnosti direktnega nastopa in vplivanja na delo organov ZM. To bi bilo mogoče prek javnih tribun, na katerih bi povzetek razprav prisotnih imel veljavo sklepa organa ZM in bi tako pomenil priporočilo, pa tudi določen pritisk na predsedstvo in sekretariat ZM,

d) uveljaviti je treba načelo javnosti dela organov ZM, kajti s tem bi se onemogočilo kabinetsko ustvarjanje političnih odločitev, poostrižila pa bi se osebna odgovornost za delo, mnenja, ravnanje in glasovanje funkcionarjev ZM.

4. KADROVSKA POLITIKA ZVEZE MLADINE

Sam termin kadrov in kadrovske politike je sicer slab, ker ima še vedno aktivističen priokus, priokus filtriranja, konspiracije, spletkarstva in prisiljevanja. Ker pa bistva stvari ne moremo spreminiti tako, da zamenjamo termin, gre bolj za to, da izrazimo naša stališča do kadrovske politike.

ZM ni institucija mladih »samoupravljalcev« na način »vbijanja v mozeg«. Njena domena je politika, ne pedagogika. Kolikor ustvarja kadre za družbo, se to ne dogaja s pomočjo vzgajanja, ampak političnega delovanja. Samo odprte demokratične možnosti za delovanje mladine lahko omogočijo svobodnega in kritičnega duha.

Kar pa se tiče kadrovske politike za lastne potrebe, torej zbiranja kandidatov v organizacijski strukturi, je treba upoštevati bolj individualno iniciativo kot pa metafizične abstraktne formule kadrovske politike, ki jo bi izvajala kadrovska komisija. Vsekakor je treba preprečiti vsako filtriranje kandidatov, razen na tistih instancah, ki jih direktno volijo. Prav tako nikakor ni potrebno tekanje za ljudmi, prošnje in moledovanja, ki se včasih končujejo s pravo prisilo, kajti to ni način, s katerim bi lahko zagotovili, da bi novi kadri kvalitetno izpolnjevali naloge.

5. IDEJNO POLITIČNO DELO

Idejno politično delo ne more in ne sme predstavljati idejno politične vzgoje kot dela z mladino, saj se še tako dobro mišljena v taki obliki sprevrže v svoje nasprotje, v manipulacijo z mladino v imenu objektivnih interesov te mladine, ali pa celo za objektivne interese mladine. V takem primeru se idejno politično delo še zmeraj degradira v element sistema. Akcija mora namreč temeljiti na zavestni odločitvi njenih nosilcev sicer se prej ali slej izrodi in na njeni osnovi lahko zrastejo razne anomalije in birokratske deviacije. Za zavestno akcijo pa je treba upoštevati osebnost posameznika in sicer svobodno ter kritično. Temu ustrežno mora biti tudi idejno politično delo ko ne gre več za družbenopolitično delovanje in usposabljanje, ampak tudi za osveščanje. Vendar pa tega osveščanja ne moremo zastaviti kot plod mesijanske vloge komisij za družbenopolitično usposabljanje mladine in idejno politično delo z njo, ampak kot aktiven odnos vseh (posameznika, organizacij, njihovih organov, šolstva, tiska, družbenopolitičnega sistema in njegovih nosilcev).

Prisoten je idejni boj, ki pa je le ena pojavnih oblik protislovij v družbi kot celoti. Kaže se v nasto-

janju in zamiranju idej, kar je odvisno od gibanj njihovih nosilcev – ter od tega, če se ta gibanja obr-žijo. Idejni boj znotraj ZM se kaže na teoretičnem in praktičnem nivoju, torej v uresničevanju teorij ali pa v uveljavljanju nosilcev teh teorij. To se ustrezno kaže tudi v delu komisij za idejno politično delo, njihovih programov, hotenjih in rezultatih njihovega dela.

Program komisij za idejno politično izvajanje tega programa je del aktivnosti vodstev ZM. Zato je odvisno od tega, kakšno vlogo igrajo ta vodstva in kakšna je njihova politična vloga ter usmeritev, tudi delo teh komisij. Le v takem kontekstu lahko nanje gledamo; zato pa od prizadevanj za ustvarjanje nove, revolucionarne ZM ter uspešnosti akcij za zagotovitev tega koncepta je odvisno tudi bodoče delo komisij za idejno politično delo ter njihova funkcija. Dilema je pred nami: manipulacija (pa naj bo še tako dobro mišljena) ali objektivnost. Tisti trenutek, ko ugotovimo, da mora biti idejna vzgoja objektivnega tipa, vemo, da tega ne moremo več imenovati vzgoja, vsaj ne vzgoja z vzgojiteljem in gojencem.

ZM je seveda samo eden izmed faktorjev, ki vplivajo na mladino. Vsak mladinec gre skozi šolski sistem, fantje morajo služiti vojaški rok (moralno-politična vzgoja), nanj vplivajo sredstva javnega obveščanja (tisk, radio, TV), knjige itd. Zato je ZM kot družbenopolitična organizacija le en faktor in sama zase ne more vplivati na graditev predstav o družbi, svetu ipd. Še več – tudi ne bi smela vplivati na vzgojo, v taki meri kot danes je – ravno narobe. ZM je organizacija, kjer naj bi se te ideje in njihovi nosilci uveljavljali, delovali in soočali med seboj, pa tudi s problemi. Odtujevanje svobode je posledica tega, ker se mladina ne zaveda, da jo ima.

6. INFORMIRANJE

Prav gotovo predstavlja tudi odprtost informacijskega aparata stopnjo demokratičnosti nekega političnega sistema oziroma delujočega foruma. Pretok informacij odraža stanje in dogajanja, obenem pa predstavlja možnost manipulacije. Le-to pa lahko izvaja tisti, ki drži sredstva informiranja v svojih rokah ali pa jih kontrolira s cenzuro in vsiljenim samocenzuro. Zaradi take funkcije sistem informiranja (radio, TV, dnevni in revialni tisk, knjige, direktne komurikacije in druge oblike informiranja) predstavljajo izredno važen pa tudi zelo občutljiv del sistema.

Zaradi odpora do manipulacij pride do zavestnih akcij, katerih cilj je onemogočiti manipuliranje. Pojavljajo se zahteve po samostojnosti informacijske sistema do političnih vodstev. Samostojnost in kritičnost je pogojena z večjo družbeno odgovornostjo avtorjev oziroma posredovalcev informacij. Pri tem lahko nastanejo protislovja, ki pa niso nujna.

Naloga nove zveze mladine je ustvariti demokratičen sistem informiranja, kajti ni dovolj, če se ustvari tak sistem samo znotraj ZM. Akcija ZM zahteva, da mora celoten sistem informiranja postati samostojen, demokratičen in kritičen.

1. Sedanji interni informativni bilteni kažejo stanje, ki je značilno za zaprti forumsko delovanje ZM in temu ustrežno kabinetsko ustvarjanje političnih odločitev in informacij o njih. Tak informativni bilten, ki bi moral predstavljati pomemben stik z mladino, ostaja razumljiv samo ozkemu krogu mladinskih funkcionarjev in še to le kot posredovalec poročil z raznih dolgočasnih sestankov in seminarjev. Izogibajoč se aktivizma, je potrebno take vrste sestavke odpraviti ter jih nadomestiti s kratkimi, a jasnimi in jedrnatimi poročili, ki bi zajela bistvo problema in približala bralcem njegovo ozadje. Prav to in zagotovljene resnične ter neposredne informacije o družbenopolitičnem življenju na vseh nivojih pri nas, morajo predstavljati tisto osnovo, na kateri bo naše informiranje temeljilo. Ne nameravamo odkloniti niti enega članka, katerega idejna vsebina bi se ne skladala z našo, kajti naš namen ni z administrativnimi ukrepi onemogočiti njihov izid ter s tem posredno dokazati tudi našo nemoč, temveč jih objaviti in potem v odkriti ter konstruktivni polemiki braniti naše pozicije.

2. Ker naš splošni koncept zahteva odprtost, mora informativni bilten predstavljati vir informacij tako za interno kot za širšo uporabo; vsako ločevanje na interne oziroma zaupne informacije in informacije z širšo »uporabo« zato ni v skladu s tem konceptom.

3. Ker obstaja nevarnost, da prevladajo komercialni interesi nad objektivnostjo poročanja in samo vsebino informacij, je treba zagotoviti obstoj sredstev informiranja tako, da ne bi bila odvisna od konjunktura, cene ali finančnega uspeha. Le tako se da zagotoviti, da naš tisk ne bo postal tisk potrošniške družbe in da je s svojim obstojem ne bo reproduciral. V takem primeru bi tudi zanikal svojo lastno, prvotno zamišljeno vlogo.

4. Cilj naše založniške dejavnosti ni idejno politična agitacija, ampak uveljavlja demokratično pravico vsakega, da je seznanjen z dogajanjem v družbenopolitični sferi in s teoretičnim ustvarjanjem. Posebno važno je, da ne bo enostransko usmerjena, temveč bo predstavljala možnost za objavo tekstov različnih usmeritev. Seveda to še ne pomeni, da se z vsemi objavljenimi teksti strinjamo.

5. Z uporabo sredstev informiranja in neposrednostjo informacij more politično vodstvo uredničevati princip javnosti dela. Vendar pa samo z uporabo sredstev javnega obveščanja javnost dela nikakor ni popolnoma zagotovljena.

7. ZVEZA MLADINE IN ŠOLSTVO

Naš šolski sistem je odraz družbe in hkrati njen del, je pomemben del celotnega sistema. Šolstvo je opredeljeno s funkcijama vzgoje in izobraževanja, ki sta pa tako povezani, da ju ne moremo obravnavati ločeno. Kakor ne moremo problemov šolstva obravnavati posamič, tako jih tudi ne moremo cepiti na probleme osnovnega in srednjega šolstva ter univerze.

Kot del družbe šolstvo skrbi za prenašanje in s tem za reprodukcijo znanja in njegovo razširjanje, hkrati pa je tudi pogoj za razvoj znanosti. S tem pa tudi izvaja družbeno vzgojo, vpliva kot eden najmočnejših dejavnikov na oblikovanje osebnosti. Šolstvo je dejavnik reprodukcije družbe kot take, s tem pa nedvomno tudi družbenih odnosov. Vendar pa družbenih odnosov ne reproducira popolnoma ali izključeno zaradi svojega specifičnega položaja.

Kot odraz stanja družbe se kažejo družbeni problemi v šolstvu na specifičen način, to pa glede materialnega položaja šolstva, odnosov znotraj šolstva (pristojnosti samoupravnih organov, razvojna stopnja samouprave) in usmerjenosti šole (idejnost pouka, idejna vzgoja, način pisanja učbenikov, učni programi). Temu ustrežno pa prizadeti reagirajo (učno osebje oziroma dijaki in študentje) na probleme, s katerimi se srečujejo.

Sedanjim vodilnim strukturam je v interesu ohranjanje lastnega položaja in zato tudi statusa quo v družbi. Zato jim ni v interesu nikakršna sprememba šolskega sistema, razen prividne (za opravičilo obstoja vseh državnih, družbenih in kvazisamoupravnih institucij, ki se s šolstvom ukvarjajo) oziroma nebitvene spremembe. Reform pa se morajo lotevati, ker jih v to silijo razmere in ne nazadnje zahteve gospodarstva in družbenega razvoja. Zahteve po razvitem in sodobnem šolstvu so v interesu družbe, pa tudi v razrednem interesu. Vsaka akcija za novo šolo in univerzo pomeni akcijo za boljše in spremenjeno družbo, zahteva pa spremembi družbe pa se ne more ogniti zahtevi po spremembi šolskega sistema.

Nikakor pa se ne smemo zadovoljiti samo in edino s sodobno šolo. Šola ne sme pomeniti družbene oziroma državne prisile, vzgajati mora in posredovati znanja in spoznanja ne na osnovi vedno pravilne ekskluzivnosti, ampak mora biti odprta in široka pri obravnavi. Šola mora biti pomemben dejavnik pri vzgoji svobodne in kritične osebnosti.

Problemi našega šolstva se najprej pokažejo zaradi slabega materialnega položaja, slabe kadrovske strukture, učnega osebja (slabša v manj razvitih krajih), osipa učencev, načina vzgoje in predavanja, slabih in zastarelih učnih programov, pomanjkanje učbenikov. Reševanje teh problemov

pa je lahko uspešno le, če je del reševanja problematike šolstva in njegove vloge kot take. Parcializiranje problemov in pričakovanja, da bodo vse probleme rešila prizadevanja znotraj samoupravnih organov ali večje pristojnosti šolske (sc. dijaške) samouprave, so naiven način, ki ne rešuje ničesar in ustreza tistim, ki si tega niti ne želijo.

8. ZVEZA MLADINE IN DELOVNE ORGANIZACIJE

Razdelitev obravnavanja problemov mladine v Programskih izhodiščih na dve poglavji je zgolj metodološki prijem. V osnovi so problemi šolstva in delovnih organizacij, torej tudi mladine v njih, taki, da izvirajo iz osnovnih nasprotij v družbi kot celoti. Ločevanje obeh področij omogoča vodstvom družbenopolitičnih organizacij, da ustvarjajo umetno nasprotje med obema sferama, nakar sami nastopajo s politiko ravnovesja kot odrešeniki. Drobitev interesov se zelo jasno kaže v našem skupščinskem sistemu in v poskusih, da bi njegovo shemo ali princip, na katerem je zgrajen, prenesli še na vsa druga področja družbenopolitične dejavnosti.

Če ZM predstavlja zvezo dijakov, študentov, delavcev, vaške in kmečke mladine, potem nikakor ne more biti njen namen, da jih ločuje na izolirana, cehovska področja, ampak da ustvarja med njimi družbeno vez in enotno fronto. Potrebno je tudi politično združevanje v okviru celotne družbe, ki se ga ne da nadomestiti z navideznim združevanjem samoupravnih struktur, kajti le-to bi pomenilo možnost za nastanek in obstoj centra popolnoma odtujene, neodvisne politične moči nad družbo, pri tem pa tudi nad samoupravnimi strukturami v celoti. V tem primeru bi prav samoupravne strukture bile temelj za novo birokratizacijo.

Podlaga tega združevanja in tudi njena realna vsebina so skupni interesi, ki se kažejo kot družbeni problemi samoupravljanja in socialistične demokracije. Sedanje politično vodstvo se problemov sicer loteva, toda loteva se jih s stališča odtujene politične moči in zato nima posluha za probleme socialistične demokracije. Ni pa mogoče rešiti problemov samoupravljanja, torej boja proti odtujevanju ekonomske moči, če se ne rešijo problemi socialistične demokracije in s tem politične moči in obratno.

Oblike združevanja so podane v celoti Programskih izhodiščih. Cilj tega združevanja pa je boj za razrešitev družbenih problemov. Na podlagi takega združevanja postane ZM kritično ogledalo družbe in tudi njena kritična moč. Kritična moč pa pomeni zahtevo, pobudo in izpeljavo akcije.

9. PROSTI ČAS IN KULTURA

Če hočemo reducirati politično moč na njeno dejansko izhodišče, na človeka posameznika, pa to nikakor ne pomeni, da hočemo človeka reducirati na politika. Bistvena dejavnost človeka je prav gotovo tudi tista, ki jo vsebuje pojem »prosti čas in kultura«. Gre za kulturno delovanje v prostem času. Pri tem je predvsem potrebno poudariti, da je samo odtujeni politični moči potrebna namenska kultura, prežeta s politično agitacijo. Če pa politiko razumemo v njenih realnih okvirih kot eno od bistvenih človekovih dejavnosti v družbi, potem zaradi tega nikakor ni potrebna redukcija kulture na politiko. Merila za kulturno dejavnost mladne ne morejo biti politična merila, tako kot merila za politično dejavnost ne morejo biti kulturna. Nikakor ne mislimo trditi, da med politiko in kulturo ni nobene zveze in da sta obe le izolirani sferi, ki sta sami sebi namen, ampak hočemo le poudariti, da je nedopustno preraščanje ene nad drugo.

Dosledno izpeljujoč to tezo, moramo zaključiti, da so naš cilj kvalitetna izbira prostega časa in čim več kulturne dejavnosti mladine in za mladino. Politična kultura, ki se ukvarja z izživiljanjem ob raznih dolgočasnih in stereotipnih proslavah in proslavicah, ki se ukvarja z izdajanjem revij zato, da lahko na svojem političnem programu napravi ključico ob postavki »kultura«, ki ji ne gre za kvaliteto,

ampak zgolj za to, da se vsaj nekaj dela – taka vrsta dejavnosti je ZM popolnoma odveč. Vse take dejavnosti so izrezo primitivne in nekalitete, obenem pa jih le skrajno aktivistično prepričevanje in prisiljevanje sploh lahko realizira. Na področju prostega časa in kulture je treba dati iniciativo ljudem, ki so resnično na tem področju doma in imajo ustvarjalne ideje. Takih posameznikov in skupin ni malo, toda dosedanj aktivistični in ozkosrčni pristop h kulturi jih je vse po vrsti odbijal. Načeli kulturne politike, kolikor morata uporabiti ta pojem, moramo biti: samoiniciativna in kvaliteta. To pomeni, da so potrebne le redke stalne dejavnosti in da nikakor ni potrebno ustvarjati nekega načrta, da bi potem skozi celo leto odključevali posamezne točke na njem. Če prepustimo kulturno dejavnost v upravljanje samim mladim ustvarjalcem in drugim za kulturo zainteresiranim mladincem, potem ne bo potrebno nobeno birokratsko, aktivistično vodstvo.

10. AKCIJA ZA URESNIČITEV TEGA KONCEPTA

1. Sedanj družbenopolitični sistem je formalno demokratičen. S tem pa je podana relativna možnost demokratičnega nastopa, ki pa ga utegnje vodilne strukture v družbi omejiti ali poskušati omejiti ali osamiti, kajti tak nastop zadeva bistvo sistema samega. Dane možnosti pa je treba izkoristiti.

2. V slučaju uspeha na volitvah je treba izvesti statutarne spremembe. Tako ne bi bilo razkoraka med deklariranimi načeli in dejansko organizirano nastopjo.

3. Ustvariti je treba povezavo z mladino, direktno (gl. Politika in alienacija) in splošno (prek zastopanja interesov mladine).

4. Postaviti je treba konkretni program ZM glede bistvenih problemov naše družbe.

5. Nujno je omogočiti mladini spoznavanje družbene problematike in aktualnih vprašanj. Zato je pomembno družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje mladine, pa tudi njen aktivni odnos glede teoretičnih vprašanj in vsakodnevnih političnih prakse (organiziranje v aktivih, akcijskih in koordinacijskih odborih z namenom doseganja določenih ciljev), s tem pa ob soočanju s problemi tudi direktno spoznavanje problemov. Samo tako je možno dosegati rezultate.

6. Potrebna je povezava z vsemi naprednimi silami v družbi. Predvsem je treba poudariti povezovanje mladine s študentskim gibanjem in skupne akcije.

7. Forumsko delo, naj je še tako odprtega značaja, ne more zmeraj predstavljati edinega načina dela. Če se pojavi potreba po pritisku na druge dejavnike v družbi, lahko postane primernejši učinkovitejši, včasih pa edino možni način organizacija manifestacij (peticije, javni protesti, odprta pisma, polemike, javna zborovanja, protestna zborovanja, prekinitve dela, demonstracije itd.).

Iniciativnemu odboru za sklic Mestne konference ZM Ljubljana dostavljamo predlog sprememb pravil MK ZM, kot smo ga hoteli podati na seji Mestne konference 15. VI. Kolikor se bo v nadaljnjih razpravah v skupini za izdelavo pravil pokazalo, da je potrebno še več dopolnitev ali sprememb, bomo dostavili naša stališča do teh. Zato ta predlog ni končni tekst sprememb, predvsem ne v slučaju, da bi pisali nov ali prečiščen tekst pravil.

Načelne pripombe k pravilom: Pokazala se je potreba po dopolnitvah in spremembah pravil, kajti življenje je zanikalo nekatere oblike organiziranosti, kot so bile zamišljene v še veljavnih starih pravilih MK ZMS. Vendar je bil predlog pravil tak, kot je bil dostavljen konferenci, slab, predstavlja odraz neke mentalitete in pojmovanja o organizaciji, ki je za nas nesprejemljiva. Predvsem bi bilo treba v bodoče posvetiti več pozornosti jeziku, v katerem so pravila napisana. Naj bo jasen in razumljiv, brez nepotrebnih fraz.

Zahtevamo objavo teksta pravil po tem, ko ga bo konferenca sprejela, kajti doslej ni bilo tako.

Predlog sprememb

§ 1. Predlagamo spremembo teksta, saj je ta nepopoln z ene in odvečen z druge strani. Predlagamo splošno formulacijo, ki je bolj precizna in tudi krajša od podane (z velikimi črkami nov tekst):

»MK ZM Ljubljana sprejema na podlagi statuta ZMS in ZMJ pravila mestne organizacije, s katerimi ureja delovanje Zveze mladine v Ljubljani oz. NA PODROČJU LJUBLJANSKIH OBČIN, DELOVANJE MK ZM KOT NAJVIŠJEGA ORGANA ZM V LJUBLJANI IN NJENE ODNOSE Z ORGANI ZVEZE MLADINE IN DRUGIH DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ.«

§ 2. Prvi stavek naj ostane nespremenjen, le: naj mladina uresničuje svoje INTERESE; beseda »pozitivni« je tu odvečna – če ne zaradi drugega, zaradi jezika, ali pa tega, da implicira razsodnika nad tem, kaj so pozitivni in kaj negativni interesi mladine. Drugi stavek naj se spremeni:

»Mladina se združuje v aktivne (v šolah, v delovnih organizacijah, na terenu, v občinah), akcijske in koordinacijske odbore, delovne skupine, domske skupnosti, skupnosti učencev in skupine mladincev (najmanj 10), klube, krožke, sekcije, razna društva in druge dejavnosti.«

Ni bistveno opredeliti, kje vse se združuje, ampak kakšne so lahko te oblike. Osnovna oblika organiziranega stalnega delovanja je aktiv, oz. glede na posebne okoliščine ali cilje in možnost združevanja akcijski odbor. Koordinacijski odbori povezujejo aktivne ali akcijske odbore in to na nivoju mesta ali pa v ožjem smislu. Tako bi torej imeli npr. koordinacijski odbor aktivov mladine v gimnazijah, srednjih šolah – torej povezovalo med aktivni, ne pa transmisijo predsedstva kot doslej. Seveda pa tega ime samo ne jamči, gre tudi za vsebinsko spremembo, da bi to res postalo mesto za dogovore in za koordinirano akcijo.

§ 3. Spet nas bode tisto »nudi« – torej MK ZMS ni tisti organ mladinske organizacije, preko katerega organizirano nastopa, ampak organ izven ali nad mladino, ki ji nekaj ponuja. Predlagam nov tekst, ki prevzema prečiščeno besedilo tega člana in poudarja najpomembnejše:

»Mladi si prizadevajo s svojo aktivnostjo in borbo mnenj zagotoviti uveljavitev najnaprednejših predlogov v svoji organizaciji. Na ta način izoblikovane predloge in stališča zastopajo v okviru samoupravnih organov delovnih organizacij in družbenopolitičnih skupnosti ter pred njihovi izvršilnimi telesi.«

§ 4. Dopolnitev, sicer formalna, vendar važna:

»Konferenco pa lahko skliče tudi odbor za sklic konference, če dobi podpise najmanj 4000 mladincev.«

S tem se omeji možnost predsedstva, da zavrne pobudo, kot je prej razložena, obenem pa postavlja visok kriterij: 1/10 ljubljanskih mladincev.

§ 5. Spremeniti je treba določbo o skupninah mladincev v:

»– skupine mladincev z več kot 10 člani enega člana, ČE SO SE KONSTITUIRALE KOT AKTIV ALI AKCIJSKI ODBOR.«

Nesprejemljivo je, da bi tu odločalo predsedstvo. Če bi predsedstvo nasprotovalo usmeritvi take skupine, bi jo onemogočilo že v začetku. Toda proti idejam se da najbolj boriti z idejami, ne s prepovedjo ali siceršnjim onemogočanjem. To velja tudi za bodoče predsedstvo MK ZM.

§ 6. Prečrtati omejitve za mandat, torej: »Člani konference so izvoljeni za mandatno obdobje dveh let.«

Z omejitvami namreč ne bomo dosegli demokracije. Drugo je le v primeru, ko bi šlo za položaj z izrednimi pooblastili in bi iz demokracije oblasti ali funkcije to postala osebna oblast.

V nadaljnjem tekstu nas moti samo besedica, da aktivni lahko »izjemoma« odpokličejo svojega predstavnika v konferenci. To je normalna stvar, to je odpoklic – čemu olepševati stvari?

§ 7. Konferenca naj sprejema veljavne sklepe z večino glasov vseh članov konference in ne vseh navzočih, kot je to navedeno v pravilih.

Varianta: če 1/3 članov konference zahteva, se morajo sklepi razglasiti za pomembne in sprejeti z večino glasov vseh članov konference.

To predvsem zato, da ne bi mogla ena četrtina še eden sprejemati veljavnih sklepov, nakar bi se zapletlo in bi naslednja seja teh sklepov potem ne potrdila.

In še dopolnitev: »Sklepe zborov in komisij mora odobriti celotna konferenca, sicer zavezujejo samo tiste, ki so zanje glasovali.«

Če bi torej prišlo do neskladja, se ne pride na usklajevalni postopek, ki bi moral tudi biti v pravilih, ampak prizadeti lahko ustanovijo organ (akcijski ali koordinacijski odbor), ki spelje njihove sklepe. Pobuda od »spodaj« torej!

§ 8. in 9. sta nepotrebna. V prvem členu je povedano, da je MK najvišji organ, skratka predstavnik mladine, organizirane v ZM, in tudi koordinatorski organ, kar je še enkrat v § 10., kjer piše vse o programih itd. Ostalo je po sebi razumljivo, fraza o idejno politični celoti je nesprejemljiva, če zastopamo misel o pluralizmu znotraj ZM. Ali pa hoče to morda prikazati kto enotnost nasprotij – ne, to je nemogoče in previsoko filozofsko letenje, posebej če vemo, v kakšnem kontekstu so se doslej uporabljale take fraze. Pa tudi, ko vemo, kako so bila pravila sestavljena. Deveti člen pa ponavlja in navaja splošne resnice – skoraj kot če bi dali v pravila: »Če zaseda konferenca podnevi, sije sonce, ponoči pa luna. Lahko imamo tudi meglo ali pa ni lune.« Skratka, nobene škode ne bo, če se tema dvema členoma odpovemo.

§ 10. V tem primeru dobi lepotni popravek, namreč črta se beseda »TUDI«, MK torej »sprejema pravila mestne organizacije...«

§ 11. Novi tekst – z velikimi črkami. Predlagane dopolnitve so bistvene, razen tiste o dvojnem voljenju, najprej vseh in nato dveh najbolje uvrščenih kandidatov. Varianta je le slabša – namreč takojšnja ponovitev volilnega postopka. Sicer pa so taki primeri relativno redki, utegnejo pa se zgoditi. Preostali popravki so bistvenega značaja, predvsem kar se tiče pravic manjšine, ki

tudi v sedanjem sistemu ni garantirana in ki šele resnično in obenem z drugimi oblikami svobodnega organiziranja odpravlja dem. centralizem in tako krepi organizacijo in omogoča demokratičnost.

»Mestna konferenca voli iz svoje srede člane predsedstva ter predsednika in sekretarja, po potrebi pa tudi podpredsednika konference. Člane predsedstva voli z večino glasov navzočih članov konference, predsednika, podpredsednika in sekretarja pa z večino glasov vseh članov konference. ČE JE VEČ KANDIDATOV IN NOBEN KANDIDAT NE MORE ZBRATI VEČINE GLASOV ŽE V PRVEM KROGU GLASOVANJA, SE V DRUGI KROGU GLASOVANJA UVRSTITA LE DVA KANDIDATA Z NAJVEČJIM ŠTEVILOM GLASOV IZ PRVEGA GLASOVANJA. Sleđita varianti: Izvoljen je tisti, ki dobi v drugem krogu večino, ali: Če še v drugem krogu noben ne dobi večine glasov vseh članov konference, se ponovi kandidacijski postopek, predsedstvo pa določi vršilca dolžnosti.

in naprej: »VSI ČLANI PREDSEDSTVA, KI SO IZVOLJENI, IMAJO STATUS ČLANA KONFERENCE, NE GLEDE NA TO, ČE SO PRED IZVOLITVIJO ŽE BILI ČLANI KONFERENCE ALI PA NE. VOLITVE SO TAJNE.

KONFERENCA IZVOLI KOMISIJO ZA ORGANIZACIJO IN RAZVOJ ZM, KI JE TUDI ORGANIZATOR KANDIDACIJSKEGA IN VOLILNEGA POSTOPKA. KADROVSKA KOMISIJA PA LAHKO KADRE SAMO EVIDENTIRA. NIH ČE NIMA PRAVICE FILTRIRATI KANDIDATE ŽE PRED VOLILNO SEJO MESTNE KONFERENCE.

KANDIDACIJSKI POSTOPEK MORA ZAČETI VSAJ MESECI PRED VOLILNO SEJO ALI MOREBITNI MI DOPOLNILNI VOLITVAMI.

MESTNA KONFERENCA LAHKO ODPOKLIČE POSAMEZNE ČLANE PREDSEDSTVA PREDSEDNIKA, PODPREDSEDNIKA IN SEKRETARJA MK ZMS IN UKINE DELOVNO RAZMERJE ZASTOLENIM PRI PREDSEDSTVU MK ZMS (V SKLADU Z ZAKONOM).

MESTNA KONFERENCA LAHKO IZREČE NEZAUPNICO PREDSEDSTVU KOT CELOTI, KAR IMA ZA POSLEDICO ODSTOP PREDSEDSTVA IN V ROKU 1 MESECA NOVE VOLITVE PREDSEDSTVA IN VSEH FUNKCIONARJEV. DELO KONFERENCE V TEM ČASU VODI DELOVNO PREDSEDSTVO KONFERENCE.

MANJŠINA IMA PRAVICO DO ZAGOVARANJA SVOJIH MNENJ, NI OBVEZNA IZVRŠITI SKLEPOV, ČE SE Z NJIMI NE STRINJA, LAHKO PONOVO ZAHTEVA OBRAVNAVO POSAMEZNIH PROBLEMOM IN IMA PRAVICO DO UPORABE SREDSTEV JAVNEGA INFORMIRANJA IN DO MOŽNOSTI NASTOPANJA IN ZAGOVARANJA SVOJIH MNENJ.

§ 12. Predlagamo novo formulacijo. Medtem ko stara vztraja na aktivizmu brez odgovornosti, torej se konferenca osamosodi (v celem tekstu enkrat te besede ne zasledimo). Zato: predlog nove formulacije § 12:

»Člani MK ZM Ljubljana so predstavniki aktivov oziroma tistih mladincev, ki so jih izvolili.

Dolžni so prispevati k realizaciji programa MK ZM, sodelovati pri ustvarjanju programa in drugih odločitvah, udeleževati se sej, obravnavati probleme in odločati o ukrepih.

Člani MK ZMS imajo pravico biti obveščeni o delu celotne mestne organizacije. Prav tako lahko predlagajo ukrepe, sklepe in stališča konference, ki je o njih dolžna podati svoje mnenje. Imajo pravico zahtevati od predsedstva, da obrazloži svoje sklepe in ukrepe.

Člani MK ZM so odgovorni predvsem tistemu, ki jih je izvolil v konferenco. Odgovorni so tudi za izpolnitev tistih sklepov, za katere so glasovali.

Imajo pravico sodelovati v organih MK ZMS, torej v koordinacijskih odborih, komisijah in delovnih skupinah.

§ 13. Mestna konferenca in predsedstvo oblikujeta lahko vsa našeta telesa in še dopolnitev: »delovne skupine«

Tako postane § 15. odvečen, glede na to, da so koordinacijski odbori že prej navedeni in prepuščeni svobodnejšemu oblikovanju. Torej se razbihe sedanja hierarhična struktura. (Glej pripombo pod člen 20.) Občasne komisije pa so delovne skupine. Tu se torej pusti več svobode konferenci in pa mladini sami. Zato še ne bo razpadla organizacija, ravno nasprotno!

§ 15. se prečrta. Namesto tega predlagamo novo določilo, ki je že samo zase dovolj jasno. Praksa je na II. gimnaziji to obliko že potrdila kot uspešno. Gre namreč za ustanovitev in za prisilo (predvsem javnosti, mladine) na odločitve predsedstva:

»Predsedstvo MK ZMS, sekretariat predsedstva, komisije, delovne skupine ali skupine mladincev lahko skličejo po predhodnem medsebojnem posvetu javno tribuno, na kateri se obravnavajo problemi, o katerih se bodo morali konferenca oz. predsedstvo izreči. Na tribuno lahko pride vsak zainteresirani mladinec; da bi se to omogočilo, mora organizator poskrbeti za primeren način obveščanja o tribuni.

Tribuna lahko sprejme sklepe z večino glasov prisotnih, svoje sklepe ali predloge lahko oblikujejo tudi preostali.

Sklep tribune ima lahko značaj priporočila organom MK ZMS ali pa predloga, o katerem se morajo potem izreči.

§ 18. Moti nas izraz »idejna vzgoja«. Torej je vzgojitelj (beri: funkcionar ali funkcionarji MK ZMS) in vzgajani (= nedorasla, nauka mladina, ki jo funkcionarska elita pelje po edino pravilni poti). Bolje: »idejno-politično delo«.

§ 20. je nepotreben, saj je organizacijska shema toliko pomembna kot poslovnik konference. Ta določba ne spada v pravilnik. Predlog org. sheme:

delovno predsedstvo
predsednik, podpredsednik, sekretar
predsedstvo MK ZMS

mestna konferenca

komisije, sekcije, del. skupine

koordinacijski odbori

aktivni (v šolah, DO, na terenu, v občinah), akcijski odbori, skupine mladincev, domske skupnosti, skupnosti učencev

§ 22. »Problemska konferenca sprejema sklepe na področju, za katerega je bila sklicana in ti sklepi IMAJO ZNAČAJ PRIPOROČILA, VELJAJO PA, KO JIH POTRDI MK ZMS«.

Tako se onemogoči možnost za manipulacijo, ki jo lahko izrabi predsedstvo in mimo konferenc sprejme določene, za vse obvezne sklepe. Taki butci člani konference niso, da bi ne razumeli, za kaj gre. Obenem pa probl. konferenca lahko res nudi možnost vpliva neposredno zainteresiranih.

§ 25. Nič več omejitev za člane predsedstva: »Mandat članov predsedstva je dve leti.«

In nato:

ali: »Mandat predsednika, podpredsednika in sekretarja je dve leti, na te tri funkcije pa so lahko izvoljeni samo dvakrat«

ali: se omejitev reelekcije tudi tukaj prečrta

§ 26. Predsedstvo se mora tudi izreči o pripombah, zato:

»ter zbira in se izreka o pripombah mladincev«

§ 29. Sklepe naj predsedstvo sprejema samo z javnim glasovanjem. Varianti: sklepe sprejema z večino glasov vseh članov predsedstva (mi smo za to varianto) ali pa prisotnih.

§ 31. »Predsedstvo voli iz svoje srede sekretariat NA PREDLOG PREDSEDNIKA: LE-TA SE MORA O SESTAVI SEKRETARIATA POSVETOVATI S KADROVSKO KOMISIJO, Z VSEMI ZAINTERESIRANIMI IN S ČLANI PREDSEDSTVA Seje sekretariata vodi predsednik, sekretar, podpredsednik ali član sekretariata PO DOGOVORU«

§ 32. Sporni trditvi: o gibljivem delu dohodka in o samoupravnih aktih. Del. skupnost se naj ne ustanovi, če je to le možno (?!), plače naj bodo

fiksno nadomestilo OD. O omejevanju profesionalizma glej tekst.

»Vsebina spremenjenih pravil MK ZMS zahteva mo« (letak pred PI). Na tem vztrajamo.

TEZE O ZVEZI MLADINE

1. Zveza mladine kot stopnja birokratskega oblastniškega sistema rekrutira nove kadre, onemogoča akcijo, ustvarja družbeno tutorstvo nad mladino, ki pa je v bistvu državno.

2. Sledi prepletenost teh struktur (ZM, ZK, skupščina, SZDL, strokovne organizacije, UDBA), torej Zveza mladine ne more predstavljati dejanske angažiranosti mladine, pač pa lahko predstavlja prvo stopnjo v karieri birokrata, obenem pa zavaja mladino, da so naivno misleči, da se pošteno angažira, vara in postaja apatična in nezainteresirana. Mladina NI nezainteresirana, nezainteresiranost ji je vsiljena od obstoječega sistema.

3. Aktivizem (sestankarstvo, brigade, posvetovanja in podobne manifestacije) ne predstavlja prave dejavnosti, ampak je politični larpurlarizem, ki ustvarja izmišljene probleme in naloge, pa celo teh ni sposoben rešiti.

4. Mladina od 14 do 27 let (formalno vsi člani Zveze mladine) poraja vsak dan nove revolucionarne težnje po preseganju realnega stanja. Zato mora biti tudi Zveza mladine revolucionarna in usmerjena v preseganje realnega stanja, kar pomeni, da mora prevajati zahteve mladine v obstoječi in samozadovoljni sistem in ga s tem preseči.

5. Smisel vseh akcij, katerih idejna podlaga so te teze, je v povzročanju permanentne krize nosilcev sistema.

Akcijski odbor:

Mladen Švarc
Lev Kreft
Igor Antič
Samo Vrtačnik
Boris Novak
Janez Golias

Jure Avčič
Mile Dolenc
Dragan Petrovec
David Vodušek
Velimir Gjurin

V Ljubljani, 7. marca 1971

POVZROČITI KRIZO V ZVEZI MLADINE

Zapis z razgovora

Razgovor z Mladenom Švarcem, študentom ekonomije, nekdanjim predsednikom SU II. gimn. in članom MK ZM, je bil v torek, dne 2. 3. 1971. Prisotni so bili dijaki naše šole, nekaj članov filozofske in pravne fakultete ter urednik TRIBUNE.

Že sam plakat je razburil duhove na MK ZM in posledica tega je bila ta, da je sekretar MK ZM Milena Benet v torek dopoldne skušala ta razgovor preprečiti. Vendar je prav ta intervencija pokazala, komu ni do razgovora, dialoga in do demokratičnih odnosov. Teze nekaterih funkcionarjev MK, češ da imajo samo oni in nihče drug pravico vedeti, govoriti in razpravljati o delu mestne konference ZM, so čudne, vendar pa s tem jasno povedo, da jim ni do tega, da bi predstavljali ljubljansko mladino, ampak raje delali z njo tisto, kar je všeč njim. Sprašujemo pa se, če je to všeč mladini sami.

Zveza mladine je organizacija, ki naj združuje in predstavlja mladino, tako je vsaj zapisano v njenem statutu. O njeni pravi naravi in vlogi ter

tudi o naših večletnih prizadevanjih pa smo se v torek zvečer lahko pomenili.

V uvodnem delu je Mladen Švarc razložil svoje teze. Najprej je govoril o vprašanju, ki se v zadnjem času vse pogosteje postavlja in ki je aktualno tudi za nas, namreč ali je socializem v krizi. Kapitalizem se je obdržal, sicer spremenjen, delavski razred pa v visoko razvitih (kapitalističnih) državah kot revolucionarni subjekt ostaja na papirju, v resnici pa se zadovoljuje s sindikalizmom in nebitvenimi vprašanji. Proletarski internacionalizem je več ali manj fraza, komunistično gibanje pa je pristalo na tako imenovanem »nacionalnem komunizmu« - oziroma na pozicijah predvojnih socialdemokratskih strank, ki so se med tem popolnoma pomeščale. Medtem pa v vzhodnoevropskih državah prevladuje birokracija, ki uspešno koeksistira z zahodnim kapitalizmom. Jugoslavija je sicer leta 1948 prekinila z Informbirom in stalinizmom, dejansko pa je nekje med samoupravo in birokracijo, ki se pogosto prepletata in, nedovršena kot sta, ustvarjata obstoječi sistem. Tako recimo mnoge na-

vzven samoupravne oblike so pravzaprav skrivališča in obrambne pozicije za birokratske sile, predvsem če za birokratski odnos smatramo ne le odtujevanje oblasti in presežnega dela, ampak tudi moči odločanja.

Švarc je nato poudaril, da se zavzema za dejansko socialistično politiko. Socializem pa je osvoboditev od prisile in zatiranja; ekonomskega, političnega ali kakršnegakoli drugačnega značaja.

Prav zato socializem brez politične demokracije ni socializem. Socializem je ureditev, ki je humana, toda za to se je treba boriti. Leta 1968 so se na Češkoslovaškem pojavile zahteve po »socializmu s človeškim obrazom«. To je pravzaprav čudna zahteva, izvirala pa je od tod, ker so ljudem socializem prikazali kot obstoječ družbeni red, ki naj bi bil socialističen - kar pa ni bil. Kajti če se borimo za socializem, potem se borimo za humano, ne pa totalitarno družbo.

Upori v tako imenovanih socialističnih državah (Vzh. Nemčija l. 1951, Poljska in Madžarska l. 1956, ČSSR l. 1968 in Poljska l. 1971) dovolj

jasno kažejo na pravo naravo tamkajšnjih družbenih odnosov; lahko se pa bojimo, da stavke pristaniških delavcev na Reki, stavke kakanjskih rudarjev itd. kažejo tudi na razmere pri nas. In prav to je povod za zaskrbljenost.

Ceškoslovaška pomlad 1968 je pomenila veliko upanje – upanje v preporod in ne nazadnje upanje v izziv nam samim. S sovjetsko intervencijo in »normalizacijo« pa je to le še zgodovina, obenem pa je bil to tudi vzrok za nenačelnost in spremembe v jugoslovanski zunanji in notranji politiki. V letih 1968 in 1969 smo mnogo razpravljali, pisali programe, ki pa zdaj vsi ležijo po zaklenjenih omarah in zaprašenih predalcih, kajti razmere so dovoljevale in dovoljujejo, da se še naprej izvaja sedanja politika. Sistem je ostal isti.

Vprašanje pa je, kaj lahko naredimo mi. Ali naj se spriznamo s sistemom, ali naj gremo v pasivnost, ali naj gremo v ekstreme, ali pa naj skušamo vsaj povedati, kar mislimo? Ravno s tem v zvezi je Mladen Švarc menil, da se mladina lahko angažira konkretno in to glede Zveze mladine, ki je del sistema. Vsak mladinec in mladinka je formalno član zveze mladine; očitno pa je, da ta organizacija dela mimo večine, s kopico aktivistov in funkcionarjev (v Ljubljani je takih komaj nekaj sto). ZM je del obstoječega sistema, usmerja mladino tja, kjer je to všeč sistemu, usmerja zanimanje mimo stvarnih problemov in se izgublja

v predavateljstvu in seminarstvu. Taka je ZM kot organizacija. Ali torej nismo metali peska v oči tako sebi kot drugim, ko smo se zavestno angažirali v ZM? Ločiti je pač treba med udeleževanjem na šoli, ki je pozitivno, in udeleževanjem na sploh, kjer si na ta način marsikdo poskuša zgraditi kariero, ali pa se na drugi strani zavzeti za pravično, pošteno in odkrito politiko.

Bližajo se volitve v MK ZM Ljubljana. Volitve bi morale biti že 8. februarja, ko je prejšnji konferenci, predsedstvu, predsedniku in sekretarju potekal mandat. Vendar programa še niso izpolnili in zato nekateri funkcionarji ZM ponosno izjavljajo, da novih volitev ne bo, dokler se program ne izpolni. Prav je, da mladinci vedo, kakšno politiko izvaja njihov predstavniški organ na območju mesta Ljubljane. In prav je, da se zavedajo, da je ZM vsaj v Ljubljani organizacija, ki je ni čutiti, ki je na papirju, ki vsako leto skliče posvet o tem ali onem vprašanju – dijaško samoupravo premeva že odkar obstaja, pa vendar na tem področju ni čutiti premikov. Izobraževanje kadrov je nekaterega zagovarja nekatere interese mladine. Vprašanje pa je, ali jih zagovarja dovolj pogumno ali pa vse ostaja na nivoju konferenc, razprav in posvetovanj. Potem pa, ko so neki zelo načelni sklepi sprejeti, se mladinski funkcionarji oddahnejo in preidejo na naslednje področje. Včasih se mi zato zazdi, da se gremo pri nas nekakšno neohegeljanstvo, reševanje problemov v duhovni sferi, v bistvu pa papirnate vojne. Če pa ni stvarnih rezultatov ali pa poguma nastopiti nekonvencionalno in se zavzeti za tisto, kar mladino dejansko prizadeva, pa naj je to stara šola, ki se ruši dijakom na glavo, ali pa (ne)načelnost naše zunanje politike, potem se ta mladina odvrne od take Zveze mladine. Zvezi mladine uspevajo manifestacije in konference ne nazadnje tudi zato, ker so med šolskim ali delovnim časom in direktorji šol v strahu za svoje stolčke dijakom dovolijo manjkati pri pouku, v podjetjih pa pogledajo in rečejo, da naj pač delegati gredo... Kje pa dejansko stoji Zveza mladine, se je pokazalo ob akciji zbiranja podpisov za češke intelektualce v ječi in še kdaj, ko so tudi mladinci po aktivih organizirali zbiranje podpisov, vendar mimo Zveze mladine, Zveza mladine je tu stala

ne informira. Nato je Mladen Švarc pripomnil, glede na probleme, ki jih je ml. aktiv Šubičeve gimnazije imel (ml. aktiv se je večkrat pritožil zaradi ravnanja funkcionarjev MK ZM, ko je sprejemal statut, ko je šlo za brigadirje, ko je šlo za povezavo med aktivom in MK in ne nazadnje, ko so se pojavljali razni izmišljeni in za lase privlečeni problemi, ki naj bi angažirali mladino in jo zamotili, v zvezi z možnostjo angažiranja na voilni konferenci). Gre za nov statut, za to, kdo bo določal člane konference (aktivni sami ali člani MK ZM), kdo so in kako so zaposleni funkcionarji in kdo bo odločal na MK ZM. Gre za to, da se zamenja sedanje predsedstvo, ki ni sposobno opravljati odgovornih in postavljenih mu nalog. Gre za to, da se morajo kadri v MK hitreje menjavati. Prav tako je treba preseči sedanje stanje v organizaciji. In volitve so možnost – če ne za drugo, vsaj za nastop. Kot poskus, zbrati resnično angažirano mladino, obenem pa tudi kot možnost, da se rešimo in da rešimo Zvezo mladine pred karieristi in linijaši, za kar so se nekateri ljudje v vodstvu Zveze mladine pokazali, če ne prej pa ob akciji zbiranja podpisov za češke pisatelje v ječi.

Zato pomeni napredek dejstvo, ki bi ga predstavljal kriza v zvezi mladine. Taka kriza bi omogočila polarizacijo sil in pokazala, kje kdo stoji in končno, kakšen je njegov pravi obraz.

cactus

ZVEZA MLADINE – NJEN PRAVI OBRAZ (I) ORGANIZACIJA, KI JE NI

Mladinci in mladinke, stari od 14 do 27 let, so po statutu Zveze mladine njeni člani. Formalno je torej vsa mladina vključena v organizacijo. Vendar pa je stvarnost drugačna in tega se zavedajo tudi vodstva Zveze mladine, ki za dejansko članstvo oziroma kriterij jemljejo aktivnost. Tako Zveza mladine lebdi nekje med množično in kadrovsko organizacijo, svojega mesta med tema tipoma družbenopolitičnih organizacij pa ne najde.

Pred seboj imamo torej na papirju izredno močno in številčno članstvo, ki se pa večinoma niti ne zaveda, da je včlanjeno v Zvezo mladine. Na to dejstvo jih spomni samo proslava ob sprejemu v ZM, ko jim je kakšen mladinski funkcionar podelil značke in izkaznice, vmes pa jih je tovarišica učiteljica opozarjala, da naj se vedejo dostojno vsaj to uro, potem pa da bo ta cirkus itak končan in bo pouk lahko mirno tekel dalje.

Sicer pa je aktivnih zelo malo mladincev, namreč politično aktivnih. V Ljubljani sami lahko z mirno vestjo to številko zaokrožimo na nekaj sto, pa tudi drugje ni dosti drugače. Poraja se vprašanje, čemu potem vsa ta mogočna organizacijska struktura s predsedniki, predsedstvi, konferencami, ko pa imamo v večini aktivov le nekaj aktivnih ali pa nekaj žrtev, ki so se zaradi tradicije, zato da bi se zadovoljilo splošnim navadam in zahtevam političnih forumov, morali oprijeti svojih funkcij in jih potem izvajajo slabo ali pa dobro, vsekakor pa kot odraz razmer.

Posledica takega stanja je ugotovitev, da Zveza mladine pravzaprav ne predstavlja pravih interesov mladine, pač pa morajo mladinska vodstva slejkoprej te interese vsaj navidezno zastopati. Tako se Zveza mladine vključuje v obstoječi družbenopolitični sistem in za opravičilo lastnega obstoja zagovarja nekatere interese mladine. Vprašanje pa je, ali jih zagovarja dovolj pogumno ali pa vse ostaja na nivoju konferenc, razprav in posvetovanj. Potem pa, ko so neki zelo načelni sklepi sprejeti, se mladinski funkcionarji oddahnejo in preidejo na naslednje področje. Včasih se mi zato zazdi, da se gremo pri nas nekakšno neohegeljanstvo, reševanje problemov v duhovni sferi, v bistvu pa papirnate vojne.

Če pa ni stvarnih rezultatov ali pa poguma nastopiti nekonvencionalno in se zavzeti za tisto, kar mladino dejansko prizadeva, pa naj je to stara šola, ki se ruši dijakom na glavo, ali pa (ne)načelnost naše zunanje politike, potem se ta mladina odvrne od take Zveze mladine. Zvezi mladine uspevajo manifestacije in konference ne nazadnje tudi zato, ker so med šolskim ali delovnim časom in direktorji šol v strahu za svoje stolčke dijakom dovolijo manjkati pri pouku, v podjetjih pa pogledajo in rečejo, da naj pač delegati gredo... Kje pa dejansko stoji Zveza mladine, se je pokazalo ob akciji zbiranja podpisov za češke intelektualce v ječi in še kdaj, ko so tudi mladinci po aktivih organizirali zbiranje podpisov, vendar mimo Zveze mladine, Zveza mladine je tu stala

ob strani ali pa capljala za dogodki ter poslušno čakala na menje tistih, ki že vedo, kako je in kako ni prav.

Potem nas seveda ne preseneča neodzivnost mladine na razne razprave, ki jih organizira Zveza mladine. In še manj to, da je v aktivih včasih težko najti predsednika, da ne govorimo o vodstvu. In potem tudi ni čudno, da je ZM taka, kot je, in da ne more biti drugačna.

Mladina ni nezainteresirana, toda v takih pogojih ji je pridevek nezainteresiranosti vsiljen.

Poskusi, da bi spremenili situacijo (ne samo v vodstvih – kajti to spominja na pravilice, ko namesto slabega kralja pride dobri, sistem pa ostane isti, na kar radi pozabljamo), se ponavadi končajo klavrno, ali pa resignirani mladinec končno pride do spoznanja in funkcije v Zvezi mladine izkoristi ter spremeni in prvo stopničko svoje bodoče svetle birokratske kariere.

Ugotovimo lahko samo, da Zveza mladine predstavlja enega od nosilcev našega sistema, ki mu do popolnosti manjka še zelo mnogo, pa čeprav nam ga kot takega predstavljajo. Tako je ZM ne organizacija mladine, pač pa neka struktura v našem družbenopolitičnem sistemu. In da bi pomagal napraviti ta sistem boljši, se je treba angažirati, zavestno delovati. In prispevek, ki bi pomenil povzročanje krize v Zvezi mladine ter soočenje s stvarnostjo, ne bi bil niti tako majhen in nepomemben.

MLADEN ŠVARC

AKTIVIZEM: PESEK V OČI

Nekoč je bila navada, da so ljudem natresali pesek v oči. Tako potem niso mogli videti, da se ne dela prav nič.

Vsi učbeniki občnih sociologov pa ugotavljajo, da je pri nas vse drugače. Zato se danes ljudem meče pesek v oči tudi – drugače. Kajti naša ljuba birokracija je še preveč aktivna in zdi se mi, da imamo vse preveč raznih sestankov, sej, konferenc, posvetov, seminarjev. Več kot je potrebno. In kar se tega tiče, predstavlja že v prejšnjem članku okrnena Zveza mladine veliko šolo bodočih diskutantov in govornikov, kajti skozi to stopnjo gre vsak mladinec. Zveza mladine pa postane najpripravnejša odskočna deska za kariero: poslanca, partijskega

voditelja, sindikalnega funkcionarja. Dovolj je, če si za dokaz preberemo nekaj biografskih podatkov raznih funkcionarjev mlajše, torej povojne generacije. Reelekcija in vse, kar je v zvezi z njo, pa predstavlja demokratsko burko, razprodajo nazivov in funkcij, ne pa resnično možnost zamenjave in osvežitve kadrovske strukture na vodilnih mestih.

Aktivnost je že zdavnaj postala pogoj, ki pa je vezan na poslušnost – pa čeprav demokratičnega centralizma ni več. Vsa uradno ne. V medsebojnih odnosih v raznih organizacijah (in sem spada tudi Zveza mladine) pa nastajajo različna razmerja, ki niso nujno vezana na pisano

besedo v pravilnikih in statutih. Korak naprej in že smo pri teoriji, ki je med funkcionarji priljubljena; recept pa je enostaven. Glasi se: bodi priden, prizadeven in nenadomestljiv, prišel bo tvoj čas, dobil boš funkcijo, ko boš lahko povedal, kar misliš, in storil, kar želiš. Naj je ta teorija stokrat realna, ne morem je sprejeti: zato, ker je hinavska.

Aktivnost je predpogoj za aktivizem, za lotevanje resničnih in izmišljenih, napihnjenih problemov, za debatanje o lažnih dilemah. Vse to mladino odbija. Vendar ne vso. Kajti določenemu krogu je to všeč in ti treba mnogo razmišljati, da bi uganili, kdo so ti mladinci. Srečali jih

bomo na konferencah, sestankih, plenarnih. Če se boste udeležili dveh ali treh seminarjev, jih boste spoznati, kajti tam jih boste stalno srečevali, ene in iste, včasih celo na seminarjih s popolnoma enako temo. Morda so tudi izjeme, našli pa se bodo tudi taki, ki bodo mislili, da sem si prav njih izbral za model zgoraj opisanega aktivista. Aktivizem daje privid družabnosti, ki se pa konča pri manevriranju na sejah, pri pisanju referatov (seveda na ročenih) za konference, pri morebitni razdelitvi nagrad najaktivnejšim. Daje pa nekaj, kar to odtehta, to pa je občutek moči, če ne drugje, v lastnem aktivu. In ta odtehta vse.

Aktivizem je privid, vendar nevaren.

Aktivizem zahteva veliko časa, nekaj sposobnosti, veliko energije. Aktivizem je vzrok, da se mi studi beseda aktivist. Pa čeprav so bili aktivisti včasih drugačni.

Aktivizem je postal kriterij. Ni važno, za kaj se zaveš, važno je, koliko funkcij si opravljal s povprečno uspešnostjo. Prav ta kriterij je poenotil naše volitve in spominjam se, da je neki humorist nekoč rekel: »Izvolite jajce, pa ga izbirajte.« Aktivizem je anonimen. Aktivizem je nezanimiv. Aktivizem je vseobsegajoč, prevladujoč. Aktivizem je navsezadnje zastrašujoč.

Aktivizem je nevaren, ker zahteva prilagoditev in onemogoča dialog in ne nazadnje akcijo. Aktivizem je

mentaliteta, ki jo karakterizira šablona, neživljenjski pristop, dolgočasna mladinska konferenca, z rdečo zastavo pogrnjena miza delovnega predsedstva.

Parola sodobnih mladinskih aktivistov je, da uporabljajo akcijski jezik. Ta se glasi, da je treba delati z mladino. Zdi se mi pa, da voljeni mladinski funkcionarji mladino predvsem predstavljajo in zastopajo – vsaj morali bi jo. Če pa delajo z mladino, je to še en dokaz za to, da jo želijo izoblikovati tako, kot bi bilo njim všeč. To jim ne uspeva, kajti za večino mladine so nezanimivi. Zato pa jih to utrjuje v zavesti, da je edinole njihova pot pravilna.

MLADEN ŠVARC

ZA NOVO ZVEZO MLADINE

Kritika, pa naj je še tako ostra, lahko predstavlja samo prve stopnje, torej razkriva stvarno stanje, obstoječe tendence ter daje možnost izbire alternativ trenutnemu stanju in sistemu. Možnost kritike odpira možnost akcije. V nasprotnem primeru pa kritika ne more zrcaliti niti situacije same, saj bi kot ugotovitev bila le delna in po vsej verjetnosti brez večjega odmeva.

Družbi je potrebno nenehno kritično soočanje s seboj, kajti samohvala predstavlja samozaslepljevanje z neresnicami in polresnicami. Isto pa velja tudi za Zvezo mladine, ki je institucionalizirana družbenopolitična organizacija.

Črno belo prikazovanje je abstrakcija. To je pristop, ki temelji na posplošitvi in na prikazovanju raznih konceptov in struj v njihovih ekstremnih oblikah. Stvarnost sama pa je sestavljena iz neštetihih odtokov. Zato bi bilo neupravičeno dati vsem enake etikete, imeti neko Zvezo mladine za monolitno organizacijo, njeno vodstvo za slej, ki se je natanko dogovoril, kako bo ravnal in kako se bo obnašal v določenih situacijah. Ne. Gre samo za to, kako deluje ta Zveza mladine in njena vodstva kot rezultat pogosto protislovnih zahtev, želja in dejanj posameznikov in posameznih skupin znotraj organizacije. Gre za to, kakšna je večinska usmeritev znotraj te organizacije. V osnovi sami, v vlogi, ki je tej Zvezi mladine v sedanjem sistemu dana, je ta Zveza mladine omejena, njena bolezen pa je v pristajanju

na to omejenost, na to determiniranost, pa čeprav to na pristajanje morda pogojeno z dobro vero, s prepričanjem vodstva in nosilcev take politične usmeritve.

Alternativa dogovarjanja brez rezultatov je pritisk, zahteva. Alternativa kolektivni odgovornosti je osebna odgovornost. Alternativa aktivizmu je dejansko delo, dejanska akcija, večja vloga volitve. Alternativa vključevanju v danost in zadovoljevanju morebitnim doseganjem delnih rezultatov je preseganje danosti in parcialnosti. Alternativa navideznemu angažmanju ter zahteva po njihovi večji vlogi, problem mladinskih klubov. To so organizacijski problemi. Vendar ni dovolj imeti samo organizacije, potrebni so cilji in to razen deklarativnih, splošnih, tudi jasni, vredni angažiranja. Seveda jih ne manjka, problem je drugje; ali jih spoznavamo in ali jih sploh želimo spoznati in se ob njih angažirati, jih presegati z njihovim razreševanjem. Torej gotovo aktivnost ne sme obstajati zaradi aktivnosti same. Treba bi

Ko začnemo razmišljati o Zvezi mladine, je treba preiti od konceptov in možnih alternativ tudi k uresničevanju zamisli v vsakdanjem življenju, k reševanju neštetihih problemov. Pred nami je problem šolstva, osnovnega, srednjega, visokega, pred nami je problem gospodarstva in aktivov ZM v delovnih organizacijah ter zahteva po njihovi večji vlogi, problem mladinskih klubov. To so organizacijski problemi. Vendar ni dovolj imeti samo organizacije, potrebni so cilji in to razen deklarativnih, splošnih, tudi jasni, vredni angažiranja. Seveda jih ne manjka, problem je drugje; ali jih spoznavamo in ali jih sploh želimo spoznati in se ob njih angažirati, jih presegati z njihovim razreševanjem. Torej gotovo aktivnost ne sme obstajati zaradi aktivnosti same. Treba bi

bilo dati vse možnosti spontanosti, iniciativnosti, obenem pa vsem tem konceptom možnost organiziranja, izražanja mnenj, soočiti se z njimi v nenehni kritiki in akciji ter tisto, kar se v tem izkaže kot pozitivna alternativa, realizirati ali pa dati možnost realizacije.

Za akcije v taki smeri daje in bo dajala osnovo permanentna kriza sistema in v tem primeru Zveze mladine kot njegovega dela. Permanentna kriza se kaže v nezmožnosti sistema, da bi predstavljal to, za kar se razglša, da je, oziroma za to, kar ga vodilni ali vladajoči sloj razglša, da naj bi bil. Izraža se v lastni nezmožnosti za akcije, spremembe, prilagajanje zahtevam danosti, ki jo predstavlja, ter preseganje te danosti. Tako se ta stalno prisotna kriza razraža v krizne situacije, ko z zavestno akcijo, kritiko in povzročanjem krize pridemo do trenutka, ko smo pred izbiro: nadaljevati prejšnje stanje ali ga preseči in tako izničiti njegova protislovja.

Za sedanji politični trenutek je značilna ne-transparentna situacija. Ni dovolj jasno polariziranih sil, je nekakšen povsod prisoten preplet samoupravljanja in birokratizma in še vrste drugih pojavov. Najslabši delež obstoječega sistema, ki ga to stanje označuje in omogoča in ki to stanje priznava, saj je od njega odvisen, je Zveza mladine, življenjsko važna, pa čeprav potisnjena na skrajni rob sistema. Zato pa je tudi razumljivo, da je Zveza mladine v krizi.

MLADEN ŠVARC

KAKŠNE SPREMEMBE PRAVIL MK ZM ZAHTEVAMO?

Dosedanji pravilnik MK ZM se je izničil v vsakodnevni praksi in danes predstavlja le še list popisanega papirja.

Predsedstvo in sekretariat MK ZM sta si po tihem podaljšala mandat za skoraj pol leta, ne da bi imela te pravice. Sejo volilne konference sta sklicala po določenih novih pravilnikih, ki ga konferenca še ni sprejela. Spremembe, ki jih tako sklicani konferenci predlaga predsedstvo MK ZMS, so formalne narave, saj dejanskih sprememb nismo mogli pričakovati.

AO N ZM ne bo predlagal sprememb posameznih določil, ker bi v tem primeru moral predlagati nov pravilnik v celoti, tega pa bi moral sestaviti brez sodelovanja vseh prizadetih.

Vendar pa AO N ZM in kandidati skupne liste AO N ZM in aktiva II. gimnazije zahtevata:

– da se uredi položaj profesionalcev pri predsedstvu MK ZMS. Doslej so bili zaposleni za nedoločen delovni čas, kar je nezdržljivo z demokracijo in s tem, da jih voli konferenca ali predsedstvo. Zato predlagamo, da naj se doba zaposlitve profesionalcev omeji s trajanjem mandata predsedstva oz. konference.

Tako bi se profesionalizem omejil, profesionalci pa bi bili pod demokratičnim nadzorom, njihovo delo bi bilo zvezano z večjo in direktno odgovornostjo, zaposlitve pa odvisna edino in samo od izvolitve

– v pravila je treba vnesti vse odsedstvo, ker se na ta način postavlja člane konference pred izvršeno dejstvo, ali pa ta institucija celo omogoča vstop v predsedstvo na mala vrata

– da je treba ukiniti omejitve, ki jih predstavlja samo dvakratna možnost reelekcije. To je privid demokratičnosti, ne pa dejanska demokracija. Edina omejitev za sodelovanje mladincev naj bo starostna meja (27 let)

– da je treba s pravilnikom MK ZM zagotoviti možnosti vsaki iniciativi mladincev, torej ne le svoboden pretok informacij in pa odgovornost vodstva, ampak tudi podati možnost za akcije mladine.

Akcijski odbor za novo Zvezo mladine

SKLEPI 7. SEJE KONFERENCE RDS II. GIMNAZIJE V LJUBLJANI

Konferenca razrednih dijaških skupnosti kot najvišji organ Skupnosti učencev II. gimnazije v Ljubljani sprejema naslednje sklepe na svoji 7. seji dne 15. V. 1971:

1. Konferenca podpira Programsko izhodišča Akcijskega programa za novo Zvezo mladine in smatra teoretično delo in dejanske akcije, ki se jih AO N ZM loteva, kot del svoje politične usmeritve in kot nadaljevanje dela Skupnosti učencev in izpolnjevanje sklepov svoje druge, tretje, četrte, pete in šeste seje, ki so bili objavljeni v Informacijah in pozneje v Cactusu.

2. Ker SU II. gimnazije podpira Programsko izhodišča AO N ZM, meni, da seja Mestne konference pred-

stavlja možnost za nastop in za podajanje alternative dosedanji usmeritvi Zveze mladine.

3. SU II. gimnazije predlaga članom Mestne konference volilno listo, to pa že sedaj, ker konferenca RDS zaradi zaključka šolskega leta pozneje ni več možno sklicati. SU II. gimnazije pooblašča AO N ZM, da morebitne spremembe in dopolnitve volilne liste izvede v skladu s temi sklepi.

4. SU II. gimnazije in AO N ZM predlagata naslednje kandidate: MLADENA ŠVARCA za predsednika MK ZMS, IGORJA ANTIČA za sekretarja MK ZMS, za člane predsedstva MK ZMS pa:

IGORJA ANTIČA
JURIJA AVČINA
MILETA DOLENCA
JANEZA GOLIASA
VELIMIRJA GJURINA
LEVA KREFTA
BORISA NOVAKA
DRAGANA PETROVCA
MLADENA ŠVARCA
DAVIDA B. VODUŠKA
SAMOTA VRTAČNIKA

Za člane Mestne konference pa je konferenca RDS izvolila IGORJA ANTIČA in SAMOTA VRTAČNIKA.

Od predlaganih kandidatov so člani MK ZMS Igor Antič, Samo Vrtačnik, Janez Golias, Mladen Švarc, Lev Kreft, Jurij Avčini in Boris Novak. Kandidati SU II. gimnazije in AO N ZM nastopajo skupno kot celota in njihova izvolitev je na to vezana.

5. SU II. gimnazije meni, da je bil kandidacijski postopek opravljen v skladu z veljavnimi pravili MK ZMS in da bo konferenca na volilni seji ta predlog upoštevala.

za Skupnost učencev

Š. Vrtačnik

Ljubljana, 19. V. 1971

Mladinski aktiv II. gimnazije je poslal Mestni konferenci predlog za 11 članov predsedstva, predsednika in sekretarja konference. Vsi kandidati, ki jih je mladinski aktiv II. gimnazije predlagal, sodelujejo pri delu Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine in podpirajo njegova Programska izhodišča.

Po razgovoru, ki ga je imel kandidat za predsednika MK ZMS Mladen Švarc s predsednikom MK ZMS Janezom Dolničarjem in nekaterimi drugimi prisotnimi člani vodstva MK ZMS, sklepamo, da obstoji možnost, da predsedstvo Mestne konference kot kandidacijska komisija v skladu s pooblastili, ki jih ima na osnovi pravil Mestne konference, zavrne predlagane kandidate ali vsaj nekatere od njih. Vemo, da si predsedstvo to pravico lahko vzame in jo izkoristi za diskvalifikacijo predloženih kandidatov. S tem otežuje možnost našega demokratičnega nastopa, sicer že tako ali tako majhno ali skoraj nično.

Mi se zavzemamo za to, da je treba preprečiti kakršno koli filtriranje kandidatov, razen na tistih instancah, ki jih volijo. Ta zahteva je del našega programa.

Na odločitev predsedstva lahko vplivamo samo s tem pismom. Tudi karakteristike, znanje in sposobnost ljudi, ki so na naši listi, so slab argument za nas, ko pa gre za to, da se nas poskušajo onemogočiti in nam otežiti nastop. Kajti le na tak način si sedanje vodilne strukture lahko zagotovijo zmago in svoj nadaljnji nemoteni obstoj.

Kljub temu pa ne bo preprečen naš nastop na konferenci. In to je poglavito. Tudi polena, ki bi nam jih s filtriranjem kandidatov predsedstvo vrglo pod noge, ne bi bila tako velika, da bi se že takoj spotaknili ob njih. Mislimo pa, da bi se predsedstvo samo postavilo v čudno luč pred članstvom konference.

Zato želimo še enkrat povedati, da naj predsedstvo uvrsti naše kandidate med ostale predložene kandidate in ne zapira volilne liste – pred nami ali komer koli drugim.

(Karakteristike naših kandidatov posebej dostavljamo.)

S tovariškimi pozdravi

za Akcijski odbor
I. Antič

31. V. 1971

Predsedstvu Mestne konference ZM Ljubljana

Ker so nekateri tovariši s predsedstva Mestne konference Zveze mladine predvsem v zadnjih dneh začeli voditi pravo malo kompanjo obrekovanja, umazanih podtikanj in preobračanja dejstev, menim, da je prav, če podam pismeno obzorožitev nekaterih svojih dejanj. Prosim, da se to pismo prebere na seji predsedstva in vnese v zapisnik seje.

Kot član predsedstva sem jeseni 1970 res prosil za razrešnico. O tem sem govoril po telefonu s predsednikom MK ZMS Janezom Dolničarjem in kot razlog navedel križanje urnika obveznih vaj na fakulteti in datumov seje predsedstva. Temu se uradno pravi prezasedenost s štujem. Nedvomno pa je bila pri tej odločitvi prisotna tudi želja umakniti se iz političnega življenja, vendar iz različnih razlogov.

Znano je, da sem novembra 1969 kot član predsedstva ostro kritiziral tedanje vodstvo Mestne konference, delo posameznih tovarišev (Miklavčiča, Dolničarja, Drobničiča, Trillerja, Cveka itd.) in politično usmeritev ljubljanske mladinske organizacije. Kritika je bila mišljena kot dobronamerna in tovariška, vendar jo je vodstvo ocenilo kot nevarnost zase, pa tudi za politiko, ki

jo je vodilo in ki se ji nikoli ni popolnoma odreklo. Mesec dni pozneje je podobne kritične pripombe na račun MK ZMS izrekel tudi sekretariat RK ZMS na štiriumi skupni seji s predsedstvom MK ZMS.

Popolnoma pa sem se razšel z vodstvom MK ZMS oktobra 1970, ko sem sodeloval kot eden od organizatorjev akcije za zbiranje podpisov za češke intelektualce, ki so jim pripravljali politični proces v Pragi. Nisem mogel in še danes ne morem sprejeti argumentacije, da vlada taka in taka linija in da se ji je treba pokoravati. Takrat sem videl, da kakršna koli oblika mojega nadaljnega sodelovanja pri delu MK ZMS oz. v njegovem vodstvu postaja nemogoča in nevzdržna, predvsem zato, ker sem bil popolnoma osamljen proti celotni hierarhiji organizacije.

Nikakor pa se nisem odreklo delovanju v Zvezi mladine. Še naprej sem sodeloval pri komisiji za idejno politično delo pri Republiški konferenci ZMS in postal sem stalni sodelavec Republiškega centra marksističnih krožkov.

Aktiv II. gimnazije, ki me je februarja 1969 predlagal za člana predsedstva MK ZMS, je moje postopke odobril in mi ne nazadnje izrazil svojo zaupnico, ko me je mladinska konferenca II. gimnazije soglasno predlagala za predsednika MK ZMS.

In še nekaj: kontinuiteta dela in zagovarjanja idej je ostala zmeraj prisotna, kar je razvidno iz moje karakteristike. Glede kritike same pa je nemogoče reči, da Programska izhodišča AO NZM in mladinskega aktiva II. gimnazije predstavljajo nenaden udarec v hrbet pred volilno konferenco, prav nasprotno – so edino možno nadaljevanje naše skupne politične usmeritve.

M. Š.

Sekretariatu

(ali iniciativnemu odboru – če bo obravnaval vprašanja, o katerih je govora v zapisniku seje sekretariata)

O občinskih konferencah ZMS (teze, ki so obenem prispevek k interni diskusiji)

1. Občine so politična struktura, ki v Ljubljani obstajajo, in zato jih ne smemo zanemarjati – ali se obnašati, kot da jih ne.

2. Ne smemo razcepiti svoje sile na ta način, da bi odločitve bile odvisne od hierarhije v Zvezi mladine.

3. Razen združevanja na nivoju občine je združevanje na višjih in širših nivojih (mesto, republika) prav tako pomembno. Višjim organom ne smemo prepustiti samo strokovno plat.

4. Na nivoju mesta in republike moramo tudi povezati vse sile (npr. šolstvo, gospodarstvo), atomizacija v občinskih okvirih bi utegnila biti škodljiva.

5. Občinske konference ZMS morajo biti zgrajene drugače kot mestna konferenca. Predvsem v njih naj bodo odnosi bolj neposredni, profesionalizacija in nastete komisije bi pomenile novo možnost za »aktiviste« in nobene za mladino. Profesionalizaciji na občinskem nivoju nasprotujem. Menim pa, da je treba enega člana sekretariata MK ZMS zadolžiti za koordinacijo z občinskimi organizacijami ZMS. Tehnične usluge bi lahko opravljala administratorka, ki pa bi bila zaposlena pri MK ZMS (torej le tu novo zaposleni).

6. Nujni pogoj za demokratičnost so direktive volitve v Mestno konferenco. Ta predlog podpiram.

MLADEN ŠVARC

27. 8. 1971

Akcijski odbor za novo Zvezo mladine

Informacija vsem mladinskim aktivom v Ljubljani

Zaplet, ki je povzročil nastanek Akcijskega odbora, je nastal letos spomladi. Predsedstvo mestne konference, ki je ves čas zelo malomarno in lenobno sodelovalo z aktivom II. gimnazije (Šubičeve), ki je razvil zelo obsežno dejavnost v zadnjih dveh letih, je imelo za potrebno, da na vsak način prepreči predavanje študenta ekonomije Mladena Švarca na tej gimnaziji. Na vsak način – to pomeni, da so se poslužili vseh mogočih umazanih sredstev od obrekovanja pri direktorju do stalističnih groženj samemu aktivu. Kot pojasnilo: Mladen je bil tedaj

bivši član predsedstva, kajti iz njega je izstopil zaradi pomanjkanja prostega časa (beri: stalnih brezplodnih razprtij in intrig med člani predsedstva). Iz odpora proti takemu ravnanju se je zbrala skupina mladih srednješolcev in študentov, ki je že prej leta in leta imela priložnost na lastni koži videti nesposobnost in zaknelost Zveze mladine, skratka, imela je podobne izkušnje, kot jih imajo vsi člani organizacije. Razgovori, debate in razmišljanja so rodili načrt za spremembo, odtod je bil le še korak do ustanovitve Akcijskega odbora, ki se je v obdobju pred junijsko konferenco intenzivno posvetil teoretičnemu in praktičnemu študiju organizacije in naše družbe v celoti. Odtod so sledile radikalne zahteve, ki so bile postavljene tudi na sami junijski seji mestne konference ZM v Ljubljani, ki je pokazala, da je stara Zveza mladine že zdavnaj zrela za pokop. Konferenca je bila mizerno organizirana in pripravljena in ni bila sposobna niti za to, da bi sprejela kakršen koli sklep, zato se je po dolgih debatah razšla. Iz razpada je bilo nujno treba najti izhod do nečesa novega, in to čim hitreje, saj je bila nova seja konference napovedana za jesen. Na novo oblikovani začasni organi ZM v Ljubljani so skušali že začetke rešiti, kar se rešiti da. V teh organih je kljub težavam zaradi počitniškega obdobja kolikor toliko sodeloval tudi Akcijski odbor, saj ni hotel mirirati poskusov obnove organizacije. Danes je vedno bolj razvidno, da so ti poskusi obnove pripeljali Zvezo mladine nazaj na staro izhodišče, torej v položaj, ki onemogoča socialistično in demokratično usmerjeni mladini kakršen koli vpliv na njene zgolj na kariero misleče vrstnike, ki sede v najvišjih organih mladinske organizacije. Akcijski odbor za novo Zvezo mladine zato javno razglasa svoje cilje, ki jih je sklenil zastopati in doseči na oktobrski seji mestne konference:

1. sprejem takega statuta, ki bo vzpostavil mehanizem demokratičnega socializma na vseh področjih dela ZM in s tem onemogočal do sedaj prevladujoča birokratizem in intrigantstvo mladinskih »voditeljev«

2. sprejem programskih izhodišč mestne organizacije, ki bodo del časa, ki ga živimo, ne pa le prevedene stare fraze; ki bodo izhodišče za temeljito družbeno akcijo v smeri razreševanja vseh problemov naše družbe; v katerih si bo mladina postavila svoje dejanske cilje, za katere se bo dejansko lahko borila; ki bodo torej izraz boja za socializem, kot ga hoče mladina

3. izvolitev predsedstva, ki bo sposobno uresničevati sklepe konference in dejansko streči zahtevam mladine; ki bo organ mladine in ne organ drugih organizacij za pritisk na mladino; katerega delovna osnova bodo natančna statutarna določila, ne pa intrige in zveze z drugimi družbeno političnimi organizacijami

4. vzpostavitev mestne konference ZM kot močnega organa kontrole nad predsedstvom, kot poslednega posrednika interesov mladine in kot dejanskega najvišjega organa Zveze mladine na področju mesta

MLADINCI IN MLADINKE!

V tej družbi je mladina velika in napredna sila, ki jo že leta in leta reakcionarji duše s pomočjo Zveze mladine. Razbijmo staro in sklerotično mestno organizacijo in zgradimo svojo organizacijo, ki bo pravi in iskreni predstavnik naših družbenih in političnih stremeljenj! (Osnetek letaka ali poziva, 30. 8. 1971, napisal K. L.)

Predlog pravil mestne organizacije ZMS Ljubljana se ne drži sklepa junijske konference, po katerem konferenca sprejema stališča AO NZM glede pravilnika. Obenem pomeni korak nazaj celo glede na stari predlog pravilnika, saj ukinja marsikateri demokratični mehanizem, še posebej pa akcijske in koordinacijske odbore, ki so v starem pravilniku bili. Namen tega je seveda edino in samo razbiti AO NZM, obenem pa se na statutarni način skuša uničiti napredna iniciativa. Akcijski odbor za novo Zvezo mladine ima celo vrsto pripomb na vse člene in bo ob takem razvoju situacije prisiljen ne le podati ostro kritiko tega predloga, ampak tudi pripraviti svoj protipredlog pravilnika mestne organizacije ZMS Ljubljana. Zahrtnost, ki se je pokazala ob predlogu pravilnika, ki je napisan mimo in proti sklepm mestne konference, ki je celo v tem pravilniku priznana za najvišji organ Zveze mladine na območju mesta, sili Akcijski odbor za novo Zvezo mladine, da pričrjena resno razmišljati o smislu nadaljnega sodelovanja z vodstvom, ki neprestano spletkari proti Akcijskemu odboru.

Organizacijski sekretar AO NZM za septem-ber

Kreft Lev

Sporočamo vam, da še naprej pišete in pošiljate svoje strupene umotvore ...

A F O R I Z M I

To je odprta država. Krsta, tako rekoč. (Baljak) Zrno po zrno – izrešetan. (Nedeljković) Naroda ni mogoče osrečiti v eni noči, še posebej če so voditelji že v letih. (Mitrović) Piramide so za sedaj zgrešena investicija, toda naredili bomo še puščavo. (Mitrović)

Tribuna
Kersnikova 4, Ljubljana

Prijatelji na srbski meji nam sporočajo, da se v Srbiji nadaljuje diferenciacija. Tovariši se idejno opredeljujejo do poslušanja Lepe Brene in Vesne Zmijanac. Slobodan, You know what we talk about, don't you?

Sklicujoč se na poročilo beograjske tv vam sporočamo, da je tovariš Milošević tovarišu Gorbačovu pripovedoval o naporih za demokratizacijo političnega življenja v Srbiji. Kljub hudemu naprezanju nismo uspeli ugotoviti, kaj mu je povedal zanimivega na to temo. Zadevo še raziskujemo.

Veselin Đuranović je bil na obisku v Londonu. Sprejeli sta ga dve veliki dami: Maggie in Elizabeth. Bralstvo nedvomno ve, da je tovariš Veselin znan jugoslovanski javnosti predvsem po tem, da se je v času njegovega predsednikovanja jugoslovanski vladi naša država zadolžila za lepo število milijard (od oka za 14), zato se nam ob njegovem obisku zastavlja naslednje vprašanje: Ali je res potrebno narediti toliko škode, da prideš potem zastoni v Buckinghamsko palačo?

V Črni gori še naprej odkrivajo nove borce, ki so se šele zdaj spomnili, da so se že rodili v času druge svetovne vojne.

Občini Neum se ni potrebno bati za prihodnost. Ker ima skoraj celo bosanskohercegovo vodstvo tam svoje vikendice, lahko pričakujemo, da bodo zgoraj omenjeni tovariši čez čas sledili eksemplu Staneta Dolanca, ki je izrazil željo, da bi svojo politično kariero končal kot predsednik KS Kranjska Gora.

Frontni organizaciji mesta Zagreb pošiljamo šopek Črnih vrtnic, koš poljubčkov in pozdrave iz Laibacha.

V BiH so sila zaskrbljeni zaradi povezave ustavnih sprememb in vislic, ki jo je pred tremi tedni izpeljal Jože Smole. Iz tega lahko povzamemo naslednje: (1) vse več politikov nima niti razvojne projekcije niti smisla za humor, (2) Jožetu Smoletu pa priporočamo, da naj upošteva nasvet Mateje Svet (maumorašpaztkaj rečeš).

Potem ko je slovensko finančništvo zadalo smrtni udarec slovenskemu gospodarstvu (pred novim letom je bil po hitrem postopku sprejet zakon, ki je na novo določil način plačevanja obveznosti za nerazvite, za vsebino zakona pa sta prvenstveno odgovorni vlada in njeni finančniki), je iluzorno pričakovati, da bo kdo, ki je kašo skuhal, tudi odstopil (požrli jo bodo tako in tako drugi). Tovarišu Šepiču pa želimo še uspehov polno življenje.

V zadnjih štirinajstih dneh nismo dobili nobenih informacij o novih proizvodnih linijah v tovarni Ivo Lola Ribar. To nas bega.

Na misteriozno gradbišče blizu Bregane so iz Litostroja prepeljali tovor izjemnih dimenzij. What is this supposed to be?

Baje pripravlja Fikret Abdić Nazionale bleščeč razgovor na sodišču (Sokrat se lahko skrije). Upajmo, da mnogo tovarišev zaradi tega slabo spi.

Raisa Gorbačova je na obisku v beograjski veleblagovnici naredila prvovrsten feler. Vprašala je, če so vsi izdelki na prodaj ali so zgolj razstavljeni (?). Gostitelji so ji sladostrastno odgovorili, da je vse moč kupiti, mi pa dodajamo: Načeloma da, vendar ljudje nimajo denarja.

Francu Šifkoviču (predsednik poslovnega odbora SOZD Iskra) so po Rdečem telefonu sporočili, da Klip Klap orodje za pravega mojstra, ki ga je podaril Mihailu Gorbačovu, zaenkrat še brezhibno dela.

Vrli Medjugorci so izračunali, da zaradi silnega navala turistov, ki obiskujejo Marijo, potrebujejo svoje letališče. Brez dvoma ga bodo dobili, čeprav je komaj dvajset kilometrov stran že narejeno mostarsko letališče. Pomembnejše je, kdo bo dobil več linij v Medjugorje JAT ali Adria Airways. Obenem tudi pozdravljamo odločitev Marije, da se bo odslej prikazovala v Splitu, ker to mesto že ima ustrezno infrastrukturo.

Lezbiška sekcija in sekcija Magnus pri ŠKUC – FORUMU sta za leto 1988 pripravili naslednji program:

- akcija za pridobitev prostorov za klub in dejavnosti
- javna opredelitev družbenopolitičnih struktur do homoseksualnih ljudi na podlagi družbeno-pravne enakosti
- 25. maj, dan boja proti AIDSU
- teden lezbiškega filma
- festival obeh sekcij jeseni
- literarni večeri
- avtorski literarni zbornik
- izdaja biltenov »Lesbozine« in »Gayzine«

Delovni sestanki so vsako soboto ob 18. uri na Kersnikovi 4, soba 405. Informacije dobite po telefonu od 18. do 19. ure.

(061) 319-662 – ženska linija
329-185 – rnoška linija

Lahko nam tudi pišete na naslov: Lezbiška sekcija ali sekcija Magnus, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana.

Vsi, ki se želite pridružiti našim dejavnostim, vabljeni!

Lezbiška sekcija pri ŠKUC – FORUMU in Ženska sekcija pri Sociološkem društvu prirejata predavanje Barbare Martin iz Berlina.

Gostja nam bo predstavila lezbiško pisateljico in novinarko Annemarie Schwarzenbach (1908–1942) iz Švice, ki je v prvi polovici 20. stoletja pisala romane in potopise.

Predavanje bo 11. aprila ob 19. uri na Inštitutu za sociologijo, Cankarjeva 5, 4. nadstropje.

Vstop samo za ženske.
Vabljenel

Verjetno ste že slišali, pa niste mogli verjeti, da je možno. Pri Tribuni so se odločili, da bodo objavljali oglase za oddajanje in najem stanovanj za študente in seveda tudi za stanodajalce. Nič novega, oglase imajo tudi pri drugih časopisih – ampak samo na Tribuni so oglašili **zastonj!** Kaj vam je storiti: vsi, ki iščete in vsi, ki oddajate stanovanja, telefonirajte med 12. in 15. uro na telefon 318-457 ali pa svoje ponudbe oddajte na naslednje naslove Delovna skupina Stanovanjska svetovalna agencija, Kersnikova 4, Lj., Študentski časopis Tribuna, Kersnikova 4, Ljubljana ali pa jih oddajte popoldne pri vratarju prav tako na znameniti Kersnikovi 4. Vse skupaj vas ne bo nič stalo, mi pa vam bomo pomagali, da dobite lepo streho nad glavo ali pa da dobite podnajemnika po vaših željah.

Se priporočamo: UK ZSMS, Tribuna, Stanovanjska svetovalna agencija

Oglasi:

Štažist išče eno ali dvosobno stanovanje, možnost preplačila Študentka išče sestanovalko v sobi v Šiški, najemnina 30.000 din. Garsonjera v Bežigradu, za dve leti, predplačilo ni nujno.

Dvosobno stanovanje v Mostah, preplačilo za eno leto. Oglašujte v Tribuni! Za nič denarja boste dobili tudi ostale nasvete.

Ne zamudite, priložnost traja samo do junija.

Ö Ö Ö Ö Ö Ö Ö Ö Ö

PONOVNO V PRODAJI !

Tribunin KOMUNISTIČNI MANIFEST V STRIPU !

Karl Marx ---- Friederich Engels---- Rodolfo Marcenaro

samo 1.000.—

Drage bralke, spoštovani bralci !

Ker je pošta vse dražja, naše publikacije pa hudičevo poceni, vam bomo morali v bodoče pri prodaji po povzetju zaračunavati tudi poštnino.

PART 2.

4

RAZVNELA SE JE BORBA V KATERI NI BIL MOČ VEDETI O IZIDU. KAJ JE SPRICALA KO PIVO. LUKI JE VONJ PO KAVI STOPII V GLAVO IN JE ČISTO PONORE... NI SE VEČ KON

ČE LI JE... NISTA NE VIDIM, ČMOR!

EJ, PAZI HALO...

DOVOLJ MI JE VAS IN VAŠEKA NAŽINA GLEDE NAS SAMIH... AIEII... DA JEDEN KAD ZUBE ON MI IZJEBE...

ALIBE RUKA... ZASTO?

FISH

FEJU

SIXITH

U POMOC!! POLICIJA... ZANDARI... UPO...

OH!! PARDONIRAM NI BLO NAMELNO. DA 'B' CA VRAG...

OH NE!! SE EDEN GRE...

UF... PA LEH KOUČAL SINT... EJ...

CENZURIRANO

STARI... HEJ SOLO!! PRIHAJA OBISK IN TO NEPOVADLJEN.

SEM SLISAL, DA DELAŠ ZA VESOLJSKO REDAKCJO!! TO, TO... NA TA MLADIH JE BODOČNOST, NE PA STARIH...

...NIČ VEČ SOLO, VSE SO ZAPLENILI IN ADMIRAL WADER ME ISČE, DA ME ELIMINIRA. SAJ SI VIDEL, DA ME CELA VOJSKA ISČE. NE VEM KAKO BO...

SAJ TO JE SOLO, MOJ PRIJATEL!! HEJ STARINA!! ZDRAVO!!

KJE SI LUKA?.. ZADVIKRAJ SEHTE SRČAL NA COLEH PLANETU... KAKO SI??

LUKA OCITUO TE REŠ WADER LJUDI. TODA NE DANI SE NI SALENCI... HARNI TAKO!!

SOLO HVALA TI. SEDAJ VEM DA NISEH SAM, LE TAKO BOHO ZHAGALI...

SEPE... ENO IN DOLE...

ŠURO, BUDALO!! NISAM VALUDA CORAN...

SADA IH IMAMO, SHOZDIT ČU JIH KAO BUBICE. ĐURO!! PREUZIMAM KOMANDU. JEŠLI ČUO... JURISŠ...!!

GIU, GROU KEV... KEV, VAUF VGRB TAA!!

LUKA, CHEW... GREHO, NI VEC ČASA, ČE NE NAS, BODO... EUGA!!... K JE JE MOJA PLAŠA TA ZELENGA... MI GA JE MAHA DALA... SHRS

ĐURO NEDAN KU, DA PIŠE UBIŠI!!

CENZURIRANO

EJ, ČLOVEK TO ME SPOMINJA NA STARE P. FILME. STIJE PASTI VSEM SOVAZNIKOM

SMRK... U... BO JE OVID? CARAPE UISO, NEUJAO SAM IH, (GUDUO) PASULJ!!... NE, TO NIŠE... LIČI MI NA...

SEFE!! ODE OU U... AA... CHEW... PUST ME NA MIR, SEJ TE NIŠE JAZ UDARU...

BOLJE BITI PIZAN, NEGO RATNI PILOT... UF... OVAO ODMAH ZAM... RZIK ČEVAPE I RAZN... JICE... JEB'S

TO ŠE NIČ NI, ZDAJLE VAM BOM POKAZAL PREŠENEČENJE ZA VAS IN ŠE ZA SRBENCA. MOJE NOVO TAJNO OROŽJE, KI SEM GA DOBIL OD SRBENCA SAMIH... ..OPALA... SEDAJLE PA MALCE SHOWA...

22 EJ, ŠTO LI IM JE TO... !! MORAM POZVAT ADMIRALA FLOTE WADERA... HALO...

JUPIIE... GLEŠ ZDA TOLE!!... OPŠA... KLİK... HE!! KAA PA VE TO!

Ljubo Sirc:

NAGODETOV PROCES (3)

Po govoru so komunisti množico usmerili proti škofiji, kjer so začeli vpiti, naj škof pride dol, in so najbolj vneti vlomili vrata. Razšli so se šele, ko jim je škofov tajnik povedal z okna, da škofa ni v Ljubljani.

Pri razpravi je prevzel zmerjanje in klevetanje predsednik sodišča Dolničar, ki je v zaključku izjavil, da je njemu vse jasno in da je sodišče pripravljeno izreči sodbo. Pozval je javnega tožilca, naj poda končne predloge.

Viktor Avbelj je začel s hvalnico komunistični Jugoslaviji:

„Tovariši sodniki!

Narodi Jugoslavije so pod vodstvom herojskega maršala Tita zmagovito zaključili svojo narodno osvobodilno borbo proti okupatorju in proti domačim izdajalcem. Milijon 700 tisoč ljudi je dalo svoje življenje za svetle cilje narodne osvoboditve, neodvisnosti in srečne bodočnosti vsega delovnega ljudstva. Tem žrtvam smo dolžni polno priznanje in iskreno hvaležnost. Njihova je v veliki meri zasluga, da danes uživamo in nadalje razvijamo velike pridobitve narodno osvobodilne borbe.“ In tako dalje, in tako dalje.

„V takih okoliščinah in ob takih dejstvih je razvila svoje zločinsko delovanje pešiča ljudi, ki sedi danes na zatožni klopi. Potrebno je, da po opravljeni sodni razpravi in dokaznem postopku analiziramo dejstva, ki jih je v tem pogledu ugotovila javna razprava, in na podlagi teh ugotovljenih dejstev ocenimo, v koliko je obtožnica proti obtoženemu Nagodetu in soobtoženim utemeljena.“

Po mnenju javnega tožilca „obtoženci v svojem zločinskem delovanju niso imeli nobenih pomislekov pri izbiranju sredstev“, da bi „zrušili sedanjo ureditev in vzpostavili stanje, kakršno vlada v Grčiji, oziroma v zapadnih demokracijah“. Snov je celo dejal: „V dveh letih bomo morda pod pritiskom Zapada vrgli komunistični režim.“

„Niti v enem njihovem zapisku in poročilu ni zaslediti besedice opozicija, med preiskavo, v zaporu pa so se hitro spomnili te odrešilne besede in so hoteli vse svoje delovanje označiti kot pripravo za nastop opozicije. (Malo kasneje je tožilec bral Nagodetovo pismo Herriotu: „Človek ima pri nas samo dve izbiri: da ostane negativen gledalec ali pa podvzame potrebne ukrepe in ga politični nasprotnik — politična policija — označi za veleizdajalca. Tajna opozicija je konspiracija, javna opozicija je upor. In vendar je izdajstvo take vrste dolžnost vsakega državljanca in domoljuba.“ Tito sam je pred prvimi „parlamentarnimi volitvami“ pozival opozicijo, naj le pride na dan, in jo svaril, da bo v tem primeru imela opraviti z „ljudstvom“,

kar je v komunističnem jeziku sinonim za Ozno.) Toda, ali je tajnost, globoka zakonspiriranost njihovega zločinskega delovanja in uporaba šifer v zvezi med seboj in tuji špijonskim centrom priprava za legalno opozicijo? Zakaj niso zakonito prijavili svoje stranke? (Zakon je zahteval, da mora biti prijava podpisana po velikem številu ljudi iz vseh delov države. Če je človek skušal stopiti z možnimi podpisniki v stik, so ga obtožili, da organizira „špijonsko mrežo.“) Pravijo, da jim tega ne bi dovolili. (Josip Vidmar sam je dejal, da Osvobodilna fronta predstavlja vse slovensko ljudstvo in da v Sloveniji ni potrebna nobena druga stranka — dejansko nobene ni bilo ne pristne ne kamuflažne.) Dobro vedo, da deluje na ozemlju FLRJ več strank, ki so jih sami naštel... (Pozabil je povedati, da so bile te stranke večinoma sopotniške, ki so jih morda vodili komunisti sami, medtem ko pristnim ni bilo dovoljeno niti, da bi se zgenile.) ...pa naj sami povedo, kje na svetu bi dobili dovoljenje za svoje delovanje, če si postavijo za svoj program hujskanje k oboroženi intervenciji, h gospodarski vojni, k oboroženemu napadu na lastno državo, kakor so to delali oni? (Ploskanje) Hoteli so prodati neodvisnost Jugoslavije zapadnim velesilam, kakor so brez sramu med okupacijo kolaborirali z okupatorjem.“

Po besedah javnega tožilca je bil Glušič v Avstriji povezan z oficirji tajne angleške obveščevalne službe.

„Govorijo o volitvah, o vojaških pripravah, o Ozni in njeni notranji organizaciji, o gradnji barak za Rdečo armado, o tem, da imamo ruska povelja, da smo zasedeni od ruske vojske, o agrarni reformi in nacionalizaciji, o ločitvi Cerkve od države, o stanju v tekstilni industriji, o mladinski progri Brčko—Banoviči, o socialnem skrbstvu, o kolaboraciji komunistov s klerikalci itd., itd.. Ni se težko prepričati o tem, da so to tipična vojniska poročila!“

Dalje je govoril: „Slovenski besedni zaklad ne vsebuje dovolj močnih besed, s katerimi bi mogli označiti vso podlost dejanj, ki so jih obtoženi izvršili v namenu, da bi povzročili politično, gospodarsko in vojaško intervencijo proti FLRJ. Razprava je dognala, da je obtoženi Hribar v imenu obtožene skupine predlagal članu predstavništva tuje države in Ljubljani, naj se ukinejo dobave Unre, da bi nastale težave v prehrani in bi bilo s tem olajšano njihovo špijonsko delovanje ter priprave za oboroženo intervencijo.“

To je bila navadna hinavščina. Komunisti so se obnašali do zahodnih zaveznikov tako izzivalno, da se človek le čudi, kako da niso ustavili pomoči še pred pomladjo 1947. Med preiskavo sem dejal, da ne morem razumeti, zakaj tako sovražno

Zahod, ko so dobivali ogromne količine vsega preko Unre. Šilih je sarkastično odvrnil: „Tisto malo, kar so nam dali!“ Po drugi strani komunisti niso mogli prehvaliti bratske pomoči Sovjetske zveze, o kateri so sami priznali po Stalinovem napadu na Tita, da je sploh ni bilo.

Kasneje v govoru je tožilec dejal: „Pišejo o potrebi kontrole razdeljevanja Unrinega blaga (bili so znaki, da komunisti delijo Unrine dobave, kot najbolje ustreza njim samim), hočejo izzvati vmešavanje v notranje zadeve naše države. O veliki hvaležnosti, ki smo jo dolžni zapadnim državam, govore, ne pomislijo pa na to, da smo dali v borbi proti fašizmu toliko, da nam nikdar ne morejo tega povrniti.“

V splošnem delu govora je o meni javni tožilec dejal: „Sirc poroča v Svici, kamor je šel po nalogu 'Pravde' kot njen zastopnik, blati narodno osvobodilno gibanje in povišuje Dražina grozodejstva.“ (Resnično poročilo je bilo precej daleč od tega opisa.)

Nato je začel označevati posamezne obtožence. Seveda na dr. Nagodetu ni našel niti trohice dobrega.

O meni je dejal: „Drugi obtoženec Ljubo Sirc je zagrizen nasprotnik Titove Jugoslavije. Priznava očitana mu dejanja, hoče pa zmanjšati njihov pomen s svojo obrambo in navaja, da se ni zavedal, da dejansko opravlja špijonažo. Toda ta obramba izgubi vsak pomen, če pomislimo, da je obtoženi Ljubo Sirc izvrševal obveščevalno službo že v dobi okupatorja in da je takoj po osvoboditvi sam poiskal obtoženega Nagodeta in je v svojem prvem poročilu nakazal grozotne perspektive, kakor je zapisal obtoženi Nagode v svojih zapiskih.“

Sicer pa obtoženi Sirc sam pod težo dokazov priznava svoja kazniva dejanja, dasi že dana priznanja omiljuje, kar vsekakor kaže na njegovo veliko zakrknjenost.“ Moje razpoloženje se je nepričakovano spremenilo, tako da sem bil skoro ponosen na zadnji stavek.

„Obtoženi Leo Kavčnik priznava dejanja, ki mu jih očita obtožnica, toda njihov pomen hoče zmanjšati, češ da so ta poročila bila idejna, da je pošiljal poročila v inozemstvo zato, ker je doma bilo nemogoče pisanje v domače dnevničke, in da so ta poročila bila nekakšen surogat svobode tiska, ki da je pri nas ni:..“

— nadaljevanje prihodnjic —

No, ko je *Vinko Globokar* verjetno kar za precej časa zapustil Ljubljano, v kateri je nekoč študiral, imel potem vsaj dva uspešna koncerta v Cankarjevem domu in moral v usodnem letu 1988 pustiti (ne da bi bil seveda kaj kriv) za sabo v razprtijah in obupu CD, kovinskega dinosavra, užaljene režiserje, užaljene direktorje kulturnih institucij itd. in so se stvari okoli MIGRANTOV pomirile kljub temu, da v *Mladini* vsaj petdeset tisoč bralcev lahko še naprej prebira podlistek o **Rdečih pilotih** in njihovih najnovejših pilotskih akrobacijah, lopingih in down to earth spustih, je *Drago Bajt* (ki ga upravičeno ne morejo založniki, zato pa je toliko bolj upravičeno vseh, oziroma ga imajo radi tisti, ki so na drugi strani, se pravi pisatelji prevajalci in vsi ostali eksploatairanci, s katerimi so vse do podpisa sporazuma med avtorji in založbami, te druge delale, kar so hotele) tako rekoč načel še en škandal. **MLADINSKA KNJIGA IN DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE** (mimogrede povedano, verjetno ime druge ne bi šlo niti v koncept *Gorbačovove* perestrojke, kaj šele v koncept sicer res precej utrujenega, ampak še vedno samoupravljanja) se namreč kljub temu, da sta podpisali ta sporazum, enostavno ne držita pravil igre, ki so z njim podpisana. Seveda (kot po dobro obveščenih virih že dolgo) prednjači MK alias **Mladinska knjiga**, ki npr. namesto predvidenih 12 do 18 starih milijonov na avtorsko polo prevodne literature plačuje od 3,5 do 15 milijonov, povprečno pa 8,5, kar niti približno ni polovica povprečnega osebnega dohodka Slovenca v zadnjem trimesečju, kot to določa sporazum. Poleg tega MK ne namerava revalorizirati honorarjev v naslednjem trimesečju, ampak šele čez več kot pol leta. In tako dalje. Ostale založbe se bojda sporazuma držijo, ampak za MK IN DZS je to preveč. **Kdo bo pa končno plačeval avtorjem.** Važno je, da imajo uredniki dovolj visoke plače, kvalitetne knjige pa sploh niso problem. Se pravi **PRAVI ŠKANDAL**, ampak avtorji so podobnih svinjarij že vajeni. Še »lepša« pa je logika izplačevanja teh honorarjev. Pri MK bodo izplačali 50 % tega honorarja PO UREDNIKOVM OGLEDU DANEGA DELA, z drugimi besedami pa takrat, ko se jim bo ljubilo... Long live the MK-ing. Še naslov za knjigotrški triler, ki je seveda tudi političen: **ZALOŽNIKI PROTI AVTORJEM**, nič drugega kot remake *Do zadnjega diha*, vsaj kar se tiče naslova.

Pa naprej k veselim stvarim. Kino Križanke še naprej bolj ali manj životari, zato pa ljudje množično romajo na nedeljske predstave v KINOTEKO, kjer vrtijo mus filme za vse Mladinofile pa tudi cineaste, ki jih je v Ljubljani očitno res veliko. V CD-ju še vedno (pred razprodano dvorano) vrtijo *Wendersovo Nebo nad Berlinom*, film, ki ga bo, če bo čas in če ga do zdaj še ni bilo, nujno treba videt. CD po precej dolgi filmski pavzi na začetku aprila ponuja sedem filmov sedmih kanadskih režiserk *Paule Brailleon*, *Norme Bailey*... , poleg teh pa mogoče še katere. Zanimiva predstavitev, ki naj bi, kot so zatrjevali na tiskovni konferenci lansko leto, postala nekakšen reden festival ženskih režiserk. Potem je pod isto streho kot vedno kup koncertov. Najprej *Harlow Chorus*, osemdesetčlanski zbor iz Velike Britanije z zanimivim programom, potem v četrtek, 7. in petek, 8. aprila *Milan Horvat* in *Dubravka Tomšič* s *S. Rachmaninova Rapsodijo na Paganinijevo* temo za klavir in orkester, *Stravinskim*, *Dvoržakom* in seveda **Slovenske filharmonije**. V ponedeljek, 11. aprila, *Takumi Kubota* (violina) in spremljevalka na klavirju v dvorani Filharmonije. V petek, 15. aprila, **Simfoniki RTV**, *Martin Fischer-Dieskau* in *Mozart*, *Šostakovič*. Sreda, 20. aprila, *Joachim Grubich* z orgelskim koncertom. Če ne bi bilo festivala Jugoslavija s svetom, ki bo sto petdesetim selektorjem itd. prikazal jugo-gledališko ponudbo, a bo za nas pretežno nezanimiv, ker smo skoraj vse stvari že videli, v CD-ju tako rekoč ne bi bilo več ničesar neglasbeno zanimivega.

ŠKUC ROPOT še enkrat najavlja dva koncerta PERE UBU v sredo, 20. aprila, in MISSION, 23. aprila. Gledališča se bodo, kot vse kaže, začela otepati še enega škandala, Inkretove izjemno kritične kritike Klementovega padca *Draga Jančarja*, se pravi uprizoritve v MGL-ju v režiji *Janeza Pipana* in precej burnih reakcij režiserja in nekaterih ostalih. Vsako leto seveda mora biti nekaj podobnega. V **Šentjacobskem gledališču** se vsemu temu samo smejejo in igrajo za fanatične privržence amaterskega gledališča, dobivajo fine kritike itd. z *Molierovim Zdravnikom po sili*. V ŠKUC galeriji se je končal teden **Ekрана**, teden predavanj in video projekcij z zanimivim sporedom, odprli pa so tudi razstavo slik *Igorja Fistriča*. **Koreodrama** bo na velikonočno nedeljo premierirala DE PROFUNDUS po motivih *Slavka Gruma*, v CD-ju si lahko ogledamo razstavo **France during the sweet sixties** ali **Francosko slikarstvo šestdesetih let**, GLEJ še vedno vztrajno ponavlja ponovitve svojih predstav, trenutno še nič novega. V Celju se gredo ameriški socrealizem s **Stekleno menažerijo T. Williamsa**, v Kranju *Smole* po nekaj letih spet predstavlja svojo *Antigono*... **Skratka, v gledališče se da iti, zaenkrat še ni prevroče.** V **Šiški** so odigrali **DUNE**, finančni pa tudi drugačen bolj ali manj kolaps *David Lyncha*, tik pred zdajci so **Nedotakljivi Briana de Palme**, ki jih bo verjetno treba videt.

Še tri knjige za filmsko in nefilmsko branje: *Marcel Štefančič jr.: Najboljša leta našega življenja*. *Tagore: Lačni kamni*. *Tor Age Bringsvaerd: Luna otroštva* (roman norveškega pisatelja, ki ga morajo prebrati vsaj Eco fany).

(tt)

BOSKUR ČEKA NIMA, HA!

Ureja, ponareja,
nadreja, gonoreja
in naceja se Vaš
SVARCENEGER ARNOLD

Pisma slati na adresu:
TRIBINA (za: seljačka BUNA)
Kersnikova 4
Ljubljana

Ste rešili kviz v prejšnji številki? Pardon. Od začetka. Zdravo zdravo zdravo (uteram ti, kravo!)!!! Ste rešili kviz v prejšnji številki? Ste? Ste? Bravo bravo bravo (...)! Če ste ga, se lahko obesite. Nisem namreč prejel niti enega samega odgovora na nj, dasiprav je bila nagrada za pravilno rešenje 9-mesečno popotovanje od Lucije do Gateža, z dveletnim postankom v PM (ugibaj, kaj je to, če ni:

- postmodernizem
- puškomitraljez
- Pol Makartni!

Nagradni razpis je zadnjič – žal – izpadel v tiskarni, tako, da nagrade pač ne bomo podelili. Uot a pity!

Vžlic temu pa ste bili s pismami sila marljivi, moram priznati. Aha, rešitev, skoraj da pozabim! Pravilna rešitev se oglašča ŠVARCENEGGGR IS THE BEAST, kaj pa drugca, he he. No, zdaj pa končno k vašim pismom, saj je to vendar ena od retkih rubrik, ki jo soustvarjate prav mi, moji dragi mladi bralci!

Najprej je tu pismo nekega Brankota na M, čigar priimek pa je tako očitno nečitljiv, da res ne vem; zdi se mi, da je to Branko Mihelič, na bralec iz Beograda. Naslova iz diskrecije ne bomo izdali, stanuje pa v neposredni bližini neke stavbe s konji (če vam to kaj pomaga). No, tovariš Mihulič mi torej vljudno sporoča, da je po brezobrazbi slavist in da ga prav spričo tega neznanstvo moti moja »za spoznanje nedosledna raba besede TRIBINA«. Prebral sem zopet svoj tekst in moram se posuti s pepelom: res je, drži, priznam, točno, velja, pravilno, tov. Mikelič ima prav, resnično sem večkrat napisal TRIBINA namesto TRIBUNA. Opravičujem se vsem, ki jih je – mmm, dober tale muškati otonel – vsem, ki jih je to prizadelo.

Potem je tu pismo Janeza z Gorenjske. Najprej nekaj razklada o usamljenosti velemest (v katerem velemestu pa živi, krcabolt?) in potem pribije: »Je knjiga, kateri ne bom nikoli dovolj hvaležen. Je knjiga, ki me edina pozna otožnega in obupanega do solz. Je knjiga, ki jo vzamem v roke edino v trenutkih, ko me preseka groza, da pravega dekleta zame ni, da ne bom nikoli našel sorodne duše, da bom večno sam in svoj. Je knjiga, ki me zna

v takšnih minutah edina utolažiti in mi povrniti zaupanje vase. Ta knjiga je Telebanski imenik SR Slovenije.«

In kaj naj to pomeni? Po meni nič. Pa po vaše? Gdor je doumel, na kaj Janez cika, naj mi piše in razjasni temino, ki tare duha.

Bolj zanimivo je pisanje Benedikta iz Bitke (na Neretvi, 23 491 SAMAR-KAND). Postavlja mi tole uganko, ki naj bi jo rešil za tren oka:

Boskur čeka nima, ha! Glavo ima pa trdo ...

Ko ananas, ko kost rogà na špiči;
čvrstoči, stilu le Kanin, o, kos (je), mačol!

In res – razjasnilo se mi je za tren oka. Če se vam še ni, vam Benedikt podaja majhno pomoč: oklepajski »je« v zadnjem verzcu morate pri palimpsestni rešitvi izločiti. Če gdo reši to zavrzlamo, naj mi piše, jaz pa prehajam na interesantni dopis Zvoneta J. iz Nove vasi; velik popotnik je in poslal mi je risbo brez vsakršnega spremnega pisma. Na hrbtni strani je samo pripisal: VRAČAM SE S TRIPA.

Evo je:

Ima še kdo med vami risbice, uganke, besedne igre, štose, zanimive domislice, vprašanja ali karkoli, kar bi utegnilo zanimati tudi druge bravce? Pošljite in objavljeno bo!

Zdaj pa k pisanju Milana Ž. s Koroške, ki je tako jedrnat in pomensko, da ga priobčam kar v celosti. Takóle mi piše:

TURIST OR NOT TURIST?

Davi sem srečal prijatla na kolesu. »Kolo se ti nazaj vrti,« sem mu dejal. Na glavi je imel Walkmana in poslušal Glassbo, v ustih pa žvečil LINDT čokolado. Kar me je pri prič spomnilo, da mi je svojčas pravil tole:

Ljubljana je Atene: pa ne zavoljo modrosti, pač pa zato, ker je svojim Sokratom že tolikokrat dala piti.

Ljubljana je Benetke: pa ne zavoljo muzejev in galerij, pač pa zato, ker se pogreza v lastni gnoj.

Ljubljana je mesto dihotomij (cf. USA, s.v.). Najprej, razcepljenost med željami in možnostmi (beri: štrajki, žveplov dioksid v zraku, smrtnost pensionerjev, steklina, AIDS in LIVE AIDS, kje pa vas čevelj žuli etc.), nato – razcep med delavskim in šestim razredom OŠ, zatem – razcepljenost med delavskim razredom in njegovo avantgardo (o razpadu avantgard piše Oliva; Popaj je trenutno na obisku pri naših rojakih v ZDA, spotoma pa bo skočil

še do Krasnojarska). In slednjič – razcep med zimskim in spomladanskim časom, med staro in novo URO, to je med TORT-URO in KULT-URO. Prav ta razcep nas bo zanimal. V čem se izraža?

Imamo dva mestna (imelo me je, da bi zapisal bodisi **mastna**, bodisi **mesna**) radia in oba sta – vsaj pretežno – mladinsko uglašena: RADIO STUDENC – ki sam sebe reklamira kot vrelec in studenec novih idej, nove glasbe, novih form in možnosti, novih novosti nasploh, in pa RADIO PLAZ – ki sam sebe reklamira kot plaz novih idej, nove glasbe, novih form in možnosti, novih novosti nasploh. Uganka: v čem so **fora** in zakaj ta **fora TULIJO?** (cf. USA, s.v. **fora**)

V tem, da je eno od obeh postaj treba **ODPRAVITI!**

ZAKAJ? poreče kak lepi zdolizec. **ZATO**, ker so dihotomije, ki cepijo ti dve postaji, **ZGOLJ INTENCIONALNE TVORBE**, so zgolj navideznosti. Ker pa je že Kvizling (ali kdo je bil?) rekel, »Proletarci vseh dežel z..... se,« je treba postaji združiti v eno.

ZDRUŽITEV je historična **NUŽDA!**

Oglejmo si, zakaj.

Ad ena:

Radio Studenc ima sila zanimivo glasbeno policy, ki se lahko (z nujnimi posplošitvami in poenostavitvami) definira takóle: **ROLAMO SAMO MUSKO, KI JE DRUGE POSTAJE NE ROLAJO** – ki, skratka, ni znana.

Radio Plaz pa lahko definiramo analogno: **ROLAMO SAMO MUSKO, KI JO ROLAJO DRUGE POSTAJE** – ki je, skratka, znana.

Konkluzija, ki iz obeh premis sledi:

Brž ko bo Studenec zrolal kak komad, bo tudi Plaz prisiljen, da ga zrola (saj mora rolati musko, ki jo rolajo drugi, tj. Studenc). A kakor hitro ga bo Plaz zrolal, ga Studenc ne bo več rolal (saj ne rola muske, ki jo rolajo drugi). Ker pa ga Studenc ne bo več rolal, ga tudi Plaz ne bo (saj tako terja njegova glasbena policy....). Tako zaidemo v **circulus vitiosus**, iz katerega postoji en sam izhod:

Ali obe postaji **UKINEMO**, ali pa ju **DIALEKTIČNO ZDRUŽIMO V ENO!** **Tertium non datur.**

Ad dva:

Lovke obeh postaj se vijejo globoko v drobovje mesta in obvladujejo tudi, denimo, disko sceno, kar dobro ve vsak zapečkar. **TORTURNO** musko rola disko **TERORIST**, **KULTURNO** pa disko **TRI PALME NA GOLEM OTOKU**. Tu ne bom razpredal, kar je že vrabcem na strehi znano. Že vrabci čivkajo, da je takšna konkurenca **kontraproduktivna**. Čeprav se namreč oba diska tega branita kot birič križa, vanju **ZAHAJA identično občinstvo**. Sta torej **ENAKO ZAHOJENA!** Obe ustanovi tedaj predstavljata **mrtva rokava**, ki ju je treba odločno **ODPRAVITI!**

Kar poslušajmo izjavo enega od gostov, ki redno obiskuje oba diska:

»V starih dobrih časih so **ZNANI ROCKERJI**, ki so postali starejši od občinstva, prenehali z **nastopanjem**. Danes pa neki **NEZNANI TIPI**, dvakrat starejši od znanih rockerjev, kar nočejo prenehati z **nastopajstvom**.«

Ad tri:

Po Debeljak-Lodgeovi teoriji **PM** (beri: postmodernizma) sta modernistična in antimodernistična umetnost določeni kot metaforična oz. metonimična umetnost. Pri **POSTmodernizmu** pa ta formalna opredelitev odpove. Debeljak trdi, da je umetnost **PM usmerjena v raziskavo radikalno novih form in možnosti** (cf. **LITERATURA – Problemi**, 2/1987, str. 142). **PRAV TO** pa je načelo, ki definira in določa obe omenjeni postaji (spomnimo se: vrelec in plaz novih idej, nove glasbe, novih novosti nasploh!). Potemtakem sta postaji **paradigma ljubljanske avantgardnosti**, sta torej postmodernistični par excellence; kar vidimo tudi iz Lodgeovega kompandija primerov **How to Recognize a Postmodernist**, ki se na las sklada s kulturno policy obeh postaj. Glej npr. načelo protislovja, **diskontinuitete**, **kurčšlus** in še zlasti **NAČELO SLEPE SREČE** (trial and error princip).

Edina postaja v Ljubljani, ki je **TOTALNO** in **TOTALITARNO** postmodernistična, saj zajema tudi momente **PERMUTACIJE** (neprestano izmenjavajanje ljudi) in **EKSCESA** – kar obuje pri omenjenih postajah izpade – je **ZELEZNIŠKA POSTAJA** ali po domače **KOLODVORSKA KAVARNA!** Ta je **NAJBOLJ KORENITA POSTMODERNISTIČNA** USTANOVA naše prestonice!

Zaključek:

Jaz, Milan Ž., Korošec po duši in Def Leppardovec po srcu, v popolni prisebnosti in govoreč resnico, samo resnico in nič drugega kot resnico, predlagam, naj se **ZDRUŽITEV** obeh postaj izvrši na **KOLODVORU**, kjer naj se tudi podpiše samoupravni integracijski akt in poda programska zasnova **POSTMODERNISTIČNEGA RADIA** v Ljubljani. Spričo dejstvo, da se predstavnik omenjenih postaj bržčas že sedaj sporadično srečujejo v poznih kolodvorskih urah, bi moj pleyover ne smel predstavljati nobenega problema.

Za Domovino z vinom naprej!

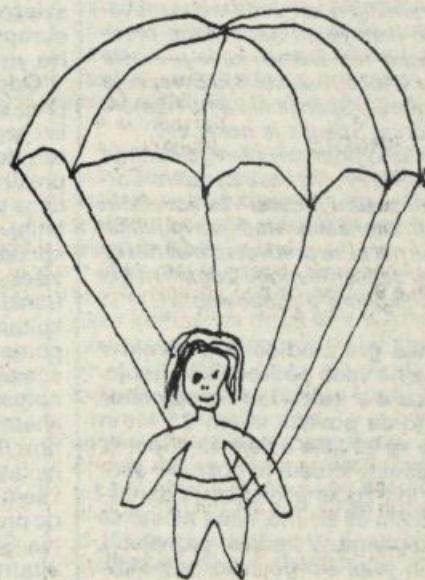
P. S. Prijatelj je zabremzal in si snel slušalke, rekoč: »Mora se tako vrteti. To je **kolo zgodovine**.«

Tako Milan Ž., jaz pa naj vas, cenjeni bravci in branjevke, opozorim le še na dejstvo, da sem si končno ogledal sloviti slovenski film **Grobokóp**. In moram reči, da so mi kar bicepsi poskočili, tako odločno je **PREPLONKAN** po mojem **TERMINATORJU**. Rad pa bi vam skrenil pažnjo na zanimivost: ste se gđaj vprašali, zakaj je nerodnemu in nepremišljenemu junaku ime Murphy? Ne? Vam pa jaz izdam: gre za aluzijo na sloveči Murphyjev zakon, ki gre nekako tako: **ČE JE PRI KAKI STVARI SAMO EN ODSTOTEK MOŽNOSTI, DA GRE PO ZLU, BO ŠLA PO ZLU**. Preštudirajte še Petrovo načelo in Parkinsonov zakon, nato pa skupaj izglasujemo **POLITIČNO MAJMNITETU TUDI ZA FUNKCIONIRANJE KRAJEVNIH SKUPNOSTI!**

Spasibo!

Vaš Arnold

TRIP

USA

acid zip (angl.) foršlus na ženskih hlačah, če ga odpiramo v napačno smer

circulus vitiosus (lat.) krožek perversnešev

dihotomija (gr. tomé = rez) pretrganost diha, težko sopenje

diskontinuiteta (angl. discount = popust) po literarnem teoretiku Davidu

Lodgeu: prodaja na debelo; kurbišče; redaljka

ecsces (lat. ex = bivši) okrajšava za »bivši cesar«

fora (lat. forum = pokopališka gredica, mn. fora) grobovi

insinuacija (etimologija ni potrjena) kulinarični artikel v JV Afriki, na Javi

itd.: »Mami kotlet, očetu bedro in sinu Acija (Bertonclja?).«

kompandij (zloženska) kompanija za prodaju endivije i radiča

konkurenca (zloženska) kojni in kure; volji in goske (pren.)

kontraproduktiven (lat. contra = proti, productio = proizvodnja) kdor produ-

cira nergaštvo, kdor vsem kontro daje, preneseno: študentski parlament

kultura (lat. cultus = bogočastje) ura za kult, okoli šeste popoldan (comple-

torium); po Umbertu Ecu ležemo menihi okrog sedme k počitku (ali pa tudi

ne, hehe)

kurčšlus (nem. kurz = kratek, Schluss = zapira, stik) tisto, kar je malokrat za-

prto, pa še takrat le za malo časa; foršlus na moških hlačah

nebotičnik (ljudska etimologija) kurčina do neba za Čičolinu

policy (angl.) policija, politika (Brave New Language)

spradičen (srh. zloženska) spor, ali dičan

s.v. (kratica) svojevoljno

tribina (ital.) 1. zvišen prostor za odličnike ob mimohodih 2. prostor za iz-

ražanje mnenja (in zato pišite, pišite, pišite... pičitel!)

trip (akronim) idi u trip ičke materine!

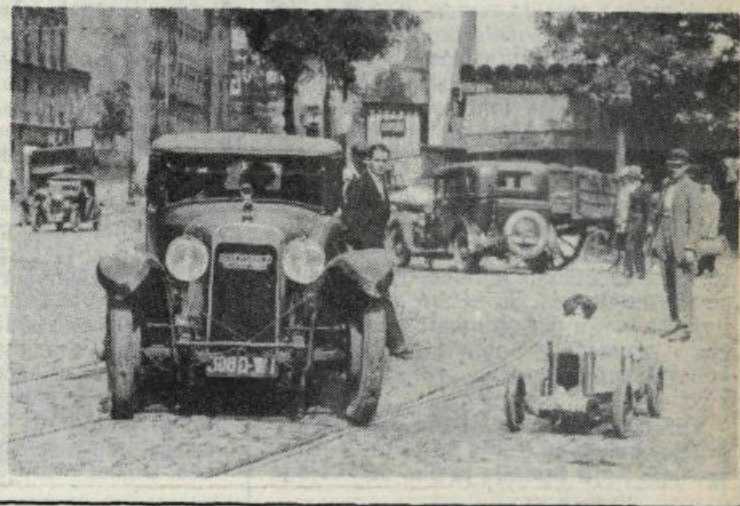
tortura (lat.) ura za tortice, po Ecu nekje med četrto in šesto popoldan, v buti-

ku Little Dragon

USA (akronim) ugankarski slovarček analfabetov

zapečkar (slov. za + peč + kar) nesramnež s sila ozkim e

zdolizec (newyorški sleng) amerikanofil, lizač ZDA

MATIAS ESCALERO CORDERA (Španija, ki ni samo flamenco)

Intervju je zamišljen kot uvod v spoznavanje Španije, ki nam je do nedavnega predstavljala špansko vas. Danes, ko je prevzela svoje mesto v vrtečem se kolesju Evrope, je vzbudila zanimanje. Španija ni samo flamenco, corrido, Lorca. Španija je nekaj več.

Za pogovor smo poprosili novega lektorja za španski jezik na FF, Matiasa Escalero Cordera, ki je pred petimi meseci ves »svež« in poln entuzijazma prišel iz Madrida v Ljubljano. Pogovarjali naj bi se predvsem o današnji Španiji, vendar se nismo mogli izogniti manjšim in večjim skokom v zgodovino.

Vpr.: Španija gre z odločnimi koraki v smeri razvoja na vseh področjih življenja. Kako se to kaže v kulturi in na splošno?

Odg.: Samo da povem, imam 31 let in ljudem, ki me sprašujejo o današnji Španiji, rečem, da Španija, ki sem jo poznal v svojem otroštvu in v zgodnji mladosti z današnjo, v kateri živim ali živimo, nima ničesar ali zelo malo skupnega. V zadnjih petnajstih, dvajsetih letih je prišlo do tako odločilnih sprememb in preobrazb, da je postala dejansko neprepoznavna tista Španija, ki sem jo doživljal kot otrok. V njej smo živeli od tradicionalnih in globoko konzervativnih smernic vodstva, ki nas je pripeljalo k tistemu, kar je fašistični ali konzervativni diskurz imenoval večna Španija. Z njenimi tradicionalnimi vrednotami. Danes je to za Špance, predvsem za mlajše generacije, dejansko že neprepoznavno. V dvajsetih letih se je Španija uskladila z evropsko kulturo, predvsem z zahodno, kapitalistično Evropo. To se prav gotovo kaže v kulturi in kulturni dejavnosti. Ljudje, ki so poskušali uvesti v Španijo drugačno kulturo, podobno tisti, ki je nastajala v ostali Evropi, so bili samo »gverilci« ali majhne skupine, ki so kljub splošnemu nerazumevanju poskušali ustvariti moderno kulturno delovanje. Danes so se urbana središča, kot so Madrid, Barcelona, Bilbao, brez dvoma spremenila. Spremenila so se v točke avantgardne kulturne ustvarjalnosti v Evropi. To je bilo možno, ker je Španija pred petnajstimi leti našla pot vrnitve k demokratičnim pravicam. Špansko ljudstvo je v nekajletnem prehodnem obdobju ponovno našlo podobo, ki jo ima o sebi. S to ponovno pridobitvijo zaupanja in z odprto, svobodno komunikacijo z ostalim svetom, se pravi v tej novi situaciji, so začele predvsem mlajše generacije končno uresničevati svobodno kulturno aktivnost. V mnogih primerih so to torej poskusi, ki se končajo v trenutku, ko so se začeli, zato ker so preizkusi, so samo poskusi. Vendar se počasi utrjujejo in v osemdesetih letih ustvarjajo lasten jezik, preko katerega lahko drugim kulturam povemo, kaj smo. Nekaj, česar nismo mogli storiti v situaciji, ki smo jo živeli v šestdesetih in na začetku sedemdesetih let. Danes so Madrid, Barcelona, Bilbao, ki so končno tudi vsa velika glavna mesta Španije, vrenja in središča avantgardne in moderne kulturne ustvarjalnosti.

Vpr.: To pomeni, da se je Španija pridružila Evropi in ljudje so to pridružitve sprejeli. Kajti Španija je bila od svojega

»zlatega obdobja« naprej na obrobju evropskega dogajanja, enkrat bolj izrazito, drugič manj.

Odg.: Seveda, to sem poskušal razložiti prej. V teh dvajsetih letih smo preleteli toliko zgodovinskih etap. Predvsem smo v teh desetih letih živeli tako hitro, da smo prešli iz drugačne Španije, »different« (turistična parola, ki je imela uspeh v šestdesetih letih), iz Španije, ki je vstopila v odločilen konflikt v državljanski vojni in ki je dosegla višek v marginalizaciji v štiridesetih letih frankizma; v Španijo, katere prevladujoča kultura je kapitalistična kultura v polnem pomenu besede: ekonomskem, kulturnem, sociološkem. Utrdil se je pomemben ekonomski srednji razred, ki prevzema enake sheme vrednot in enak pogled na svet kot npr. francoski srednji razred. Potem so tu nekateri marginalni sloji, ki jih tvorijo predvsem mladi, najmlajša populacija, ki ne najde prostora v sistemu, ki ga oblikuje današnja Španija. Se pravi, obstaja marginalna, alternativna, drugačna kultura, ki poskuša postaviti pod vprašaj obstoječi sistem. Prav to se je zgodilo v teh dvajsetih letih: španska družba se je v pozitivnem in negativnem asimilirala z evropskimi družbami najbolj razvitega kapitalizma. V dveh pogledih: v ekonomskem, ker je prišlo do nekaterih očitnih gospodarsko razvojnih sprememb v španski družbi, in predvsem v kulturnem pogledu; tako deli populacije, ki sprejemajo sistem, kot tudi deli, ki ga ne sprejemajo, ki se mu zoperstavljajo. Oboji prevzemajo vedenjske norme, podobne ostalim zahodnoevropskim kulturam.

Vpr.: Rekel si, da je Španija po državljanski vojni živila zelo hitro, vendar mislim, da je spala ...

Odg.: Ne, ne, nanašam se na teh zadnjih dvajset let, na zadnja leta frankizma in na demokracijo. Med diktaturo je Španija živila dolge sanje smrti. Za predstavo o tem, kaj je prinesla državljanska vojna: milijon mrtvih, večina ni umrla v bitkah, ampak zaradi represalij. Izbruhnile so vse frustracije in vsa protislovja, ki jih je Španija vlekla iz 16. stoletja. Socialna skupina, ki je branila proces modernizacije, je to bitko očitno izgubila. Španska inteligenca je bila l. 1939 uničena, mrtva ali izgnana. Torej, špansko ljudstvo je ostalo izčrpano in v štiridesetih in petdesetih letih živelo sen ali neke vrste izčrpavajočo siesto. V šestdesetih in potem v sedemdesetih letih sta lasten gospodarski razvoj in tudi generacijska obnova omogočila pojavljanje novih socialnih elementov v Španiji, ki se niso strinjali z diskurzom režima ali pa so začeli prevzemati drugi tip ideološkega, kulturnega diskurza. To so socialni sektorji, ki so se združili in kasneje v letih 1976 in 1977 ponovno pridobili pravice in se spustili v proces obnovitve. Ponovno smo pridobili zaupanje vase, ponovno dobili skladno podobo o nas samih. Bistvo te podobe smo imeli, ko smo jo lahko začeli prenašati v tujino. Zato dejstvo, da je bila Španija kot država na obrobju pomembnih modernih procesov, tako zgodovinskih, političnih, kot kulturnih, ne prese- neča. Dokler nismo razrešili zgodovinskih

ugank in neskončnih problemov (kar pomeni, da smo sprejeli sami sebe); dokler se nismo na primer spoznali kot narod narodov, ljudstvo ljudstev z različnimi kulturami in različnimi jeziki; dokler se nismo spoznali kot ljudstvo s kulturno tradicijo, protislovno in konfliktno, vendar pomembno; dokler nismo imeli zaupanja v našo lastno preteklost – morali smo vse to narediti, da smo lahko dali skladno podobo tujini in da smo lahko brez notranjih travm postali kulturno ustvarjalni z moderne perspektive. To nas pomirja in nam daje predvsem možnosti za kulturno ustvarjanje, vsestransko in bogato v vseh jezikih Španije.

Vpr.: Ali imajo enake možnosti ustvarjanja vse španske kulture oziroma jeziki, glede na kastiljščino, ki je »prava« španščina? Kajti vemo, da je Kastilja na političen način dosegla enotnost z drugimi narodi zaradi svoje prevlade in s tem je vsilila tudi svojo kulturo. Tako se je kastiljščina vsilila na političen način.

Odg.: Da, zgodovinsko je bilo tako. To je neovrgljivo dejstvo.

To moramo sprejeti. Zgodovinsko se ne moremo vrniti v štirinajsto, 15. ali 16. stoletje in ne moremo obnoviti zgodovinskega procesa s perspektive 20. stoletja – to je nemogoče. Torej, kar smo naredili je, da smo to uvideli in se spoznali za take. Torej kot država, v kateri je en jezik in ena kultura vsilila zgodovinski proces drugim, vendar jih na srečo ni uspela uničiti. In v drugi polovici 20. stoletja so končno našli točko skupnega življenja in ustvarjalnega odnosa. Danes pisati v kastiljščini, ustvarjati kulturo

ro, pomeni prednost, ker je uradni jezik, ki ga poznajo vsi španski državljani. Poleg tega je jezik, ki ga govori 300 milijonov in več ljudi po vsem svetu. Vendar to ne pomeni, da kulture v baskovskem, galicijskem jeziku in katalonščini, niso v razveseljivem procesu obnove in osebnostno mislim, da s pomembno bodočnostjo. Predvsem katalonska kultura, ker je Katalonija najbolj homogeno razvita in katalonščina zelo živ jezik, ki ima bogato literarno tradicijo. Glede na baskovski jezik, ki ima probleme. To je jezik, ki je bil najbolj zatiran in ima iz povsem lingvističnega stališča več problemov kot katalonščina, na primer razširjenost rabe. V velikih mestnih središčih se je izgubila vsakdanja raba. Poleg tega je danes težko najti literarni baskovski jezik, delo, ki ga danes z veliko vnemo uresničujejo baskovski intelektualci in umetniki. Mislim, da lahko uspejo. To je zelo težko delo, zaradi njihove lastne politične poti, zaradi baskovskega nacionalnega problema, ki pretirano in ne vedno na pozitiven način vpliva na razvoj baskovske kulture in jezika.

Vpr.: Nekateri še vedno mislijo, da pripada pol Španije Afriki, pol pa Evropi. Kaj ti meniš o tem?

Odg.: Dobro, to je še ena topika več med tistimi, ki se o podobi Španije širijo brez zadostnega razmišljanja in poznavanja. Španija je brez dvoma Evropa, kulturno in zgodovinsko. S kulturnega in zgodovinskega stališča ne moremo zanikati vpliva islamskega sveta, arabskega sveta na našo kulturo. Sem zvest zagovornik Španije kot mešane, mavrske Španije, kjer se srečujejo zgodovinsko raznovrstne kulture in ki zato rodijo eno izvorno kulturo. Srečujejo se arabska, židovska, evropska, grško-latinska in skozi ves srednji vek ustvarjajo izvorno in bogato kulturo. Vpliv na kastiljski jezik prek latinščine je vpliv arabskega jezika, na primer na besedišče. Ko besedišče nekega jezika tako pomembno obogati neka kultura kot v tem primeru arabska kultura kastiljsko, je to zato, ker se preko jezika uvajajo kulturni vzorci gledanja na svet. Lahko se najdejo islamski kulturni elementi v španskih kulturah, predvsem v Andaluziji in Levantu: tam so, na primer, fatalizem, fatalno pojmovanje življenjskih procesov. To je resnično, originalno dejstvo španske kulture in mislim, da je prevzeto iz islamskega pogleda na svet ali islamske vizije sveta.

Vpr.: Kaj nam lahko poveš o novih tokovih, predvsem na področju kulture. Kaj se dogaja in ustvarja v Španiji danes?

Odg.: Danes se dela veliko stvari. Res pa je, da obstaja zgodovinska iluzija ali preprosto iluzija, mišljenje, da bi se po frankizmu morali kar naenkrat pojaviti Picassi, Rafaeli Albertiji, Lorce, Dalji, Miróji, po pričakovanjih, ki so se izoblikovala izven Španije, predvsem v zahodni Evropi. Vendar v tem primeru ni bilo tako. Bilo bi ahistorično, nelogično, ker je bil narod podvržen kulturni, politični represiji, ki jo je trpela Španija v času frankizma, v katerem je bila ena generacija intelektualcev izgubljena, s smrtjo ali z izgnanstvom. Španska inteligenca znotraj ni imela nobenega stika s špansko inteligenco v izgnanstvu in ne z ne-špansko, tujo inteligenco zaradi izoliranosti, predvsem v prvih dvajsetih letih frankizma. Treba je bilo petnajst, dvajset let živeti zelo hitro, preleteti obdobja, ki so jih druge kulture živele v tem stoletju, predvsem v zadnjih štiridesetih letih povojne Evrope. Morali smo skozi

eksistencializem, socialno poezijo, beat generacijo, maj 68, morali smo preiti ta obdobja v zelo kratkem časovnem obdobju. Priti smo morali v korak s časom.

Vpr.: Torej danes, ko ste se verjetno že dokončno prebudili, obnovili moči in zaupanje vase, sledite dogajanju na evropski kulturni sceni, zahodni Evropi, kateri ste se priključili?

Odg.: Seveda, v teh trenutkih da, zdaj da. Predvsem mlajše generacije, za katere je Franco zgolj zgodovina. Oni so tisti, ki danes začenejo in postavljajo izvorno kulturno ponudbo Španije, ki se je v literaturi, filmu, glasbi, fotografiji, slikarstvu spreobrnila v evropsko avantgardo. Stvarnost, ki jo živi mlad človek v Madridu, je ista stvarnost, kot jo živi mlad človek v Parizu... Je marginalna in zato naj bi bila ta kultura v bistvu agresivna, nasilna. S tem ni rečeno, da pisatelji predhodnih generacij danes ne nadaljujejo in ne nudijo najboljšega od svojega ustvarjanja. Govorim o Manuelu Vicenteju, Juanu in Luisu Goytisoli, Antoniju Galu, Juanu Benetu, Vasquezu Montalbánu, o ljudeh, ki pripadajo generacijam 40-ih, 50-ih let in to so otroci frankizma. Vendar gre predvsem za najmlajšo generacijo, ki je na vseh ravneh najbolj aktivno ustvarjalna in ustvarja umetnost, ki se sooča s kapitalističnim sistemom potrošnje, ki se je vzpostavil v današnji Španiji.

Vpr.: Kakšen je ekonomski, politični položaj ustvarjalca? Ali obstaja cenzura?

Odg.: Politične cenzure ni. Je popolna ustvarjalna svoboda. Teoretično lahko napišeš kar hočeš, vse se lahko pove in v večini primerov je tako tudi v praksi. Zdaj pa; to kar obstaja, je ekonomska cenzura. Španija je kapitalistična, razredna družba. Torej je današnja kapitalistična kultura kultura

potrošnje. Če dobiš položaj v družbi, v ustanovljenem kulturnem sistemu, lahko živiš zelo dobro. Spremeniš se v pisatelja v modi, v slikarja v modi, četudi si mlad. Problem je, če ne sprejmeš vsiljenega diskurza, sistema danih pravil. Imaš več težav. Objavljati moraš preko alternativnih založb, ustanoviti neodvisen, alternativni radio, kino, alternativno gledališče izven uradnih kanalov, ki v večini niso državni, so privatni, vendar pa so vodeni s privatnim kapitalom in z neke ideološke perspektive.

Vpr.: Kako ste v Španiji sprejeli, da tako rečem, prevlado latinskoameriške literature nad špansko, npr. »boom«? Ali lahko v bodoče pričakujemo kaj podobnega iz Španije?

Odg.: To je zelo zanimivo. V trenutku, v katerem je Španija spala, so latinskoameriške kulture na drugi strani Atlantika prevzele vlogo protagonistov kulturne ponudbe v kastiljsčini glede na drugo svetovno kulturo. To je bila sreča za španščino kot jezik in za hispanski svet. To je bilo v Španiji sprejeto popolnoma pozitivno. To, kar se dogaja danes v Španiji, prebujenje, da tako rečem, bi lahko v naslednjih letih dalo tako pomembne rezultate, kot jih predpostavljajo Márquez, Cortázar in drugi elementi latinskoameriškega literarnega »booma« in razvoja.

Vpr.: Potemtakem Španija ni ljubosumna?

Odg.: Ne, ne, sploh ne. Mislim celo, da se je latinskoameriški »boom« začel v Španiji. Seveda iz lingvističnih vzrokov, zaradi lažjega komuniciranja. To se je hitro razširilo v druge kulture. Španija je brez zazrkov sprejela latinskoameriško literaturo.

URŠA GERŠAK

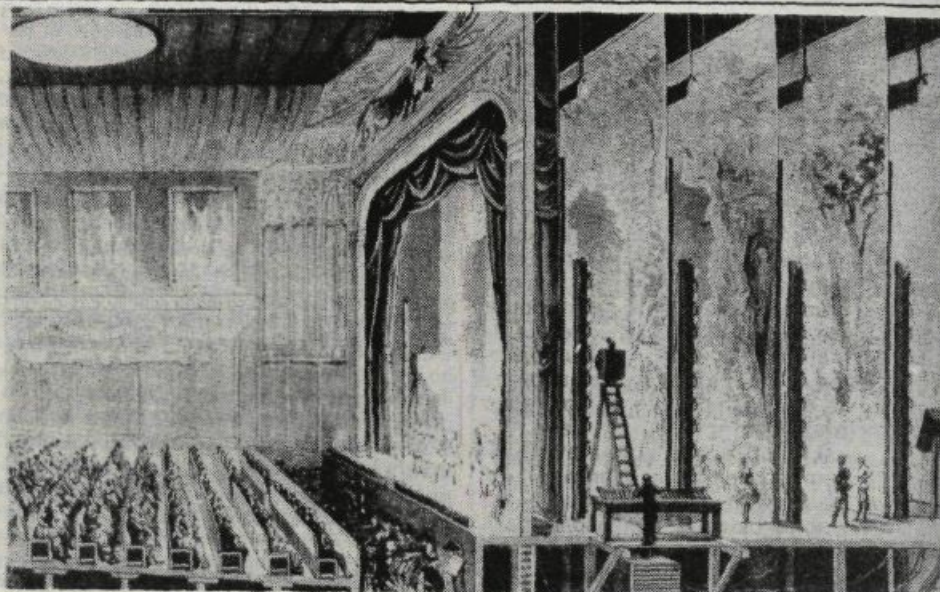

foto:JOŽE SUHADOLNIK

VSTAJENJE KLEMENTA JUGA

V Ljubljani je precej mestnih znamenitosti. Poleg vile Čira-Cara nasproti marketovega parkirišča varuje Ljubljano na južni strani Rimski zid, ki žal že zdavnaj ne opravlja več svoje prvotne funkcije. Zdaj priplezajo skupaj s prvimi martinčki nani plezalci, eni bolj eni manj spretni, eni s kvalitetnejšo opremo, eni pa s takimi supergami, ki so enako dobre tudi za košarko ali nogomet. Nikogar izmed njih nisem videl, da bi padel, padci z Rimskega zidu so od sile redki – pa vendar, kdor hoče pasti, lahko pade in **Klement Jug** bi znal pasti tudi z Rimskega zidu, visokega tri metre, če bi nobene druge možnosti za plezanje ne imel – mogoče bi plezal navzgor z glavo navzdol ali kakorkoli že. Ko bi nanizal dovolj zmag, bi nehal živeti, kakor stavec neha živeti, ker je nanizal dovolj let. In kakor je to dejstvo samo po sebi groteskno (po psihološkem izrazoslovju parasuicidarno) – lahko **Klement Jug** postane in tudi postane zaradi o njem napisane zgodbe (drame) in uprizoritve (po le-tej) tragični junak. Se reče – zgodovinska osebnost pokojni **Klement Jug** postane sredstvo za ustvaritev večno živega lika **Klementa Juga**. Za poljub okamenelemu kraljeviču, se pravi za vstajenje pod Triglavom, sta kriva **Drago Jančar** (s poljubom na čelo), še bolj pa **Janez Pipan** (s občutenim francoskim poljubom, **Janez Pipan**, kot nepopustljivi oboževalec književnosti obraz v obraz z **Janezom Pipanom** – režiserjem, ko slednji ne more drugače, kot da v predstavi pusti predolgo monologe in preveč teksta. Predstava je večkrat spominjala na **Strah in pogum** (doslej najboljšo **Pipanovo** stvaritev), v obeh je atmosfera svobode, ljubezni, volje, izdajstva dihala iz sorodnih pljuč. Gre čisto preprosto za feeling za slovenske dramske tekste, ki imajo feeling za slovenski narodni značaj – in če prej omenjenega narodnega značaja ne samo prepoznaš, ampak se ga spomniš – že veš, da si pravi. Igra o ljubezni do neljubezni je režirana tako, da se človek spomni sentimentalnosti v prvobitnem, če ne skvarjenem pomenu besede. To pomeni, da so bile stvari na odru tako preproste, neodvisne od gledaliških pomagala, da se pred drobnimi valovi katarzičnega srha v zadnjih prizorih ne moreš obraniti z nobenim razkrinkanjem oz. deziluzijo iluzije. **Goleta** na odru je čista in oblečena v belo in rdeči nageljni so obglavljeni nežno in preprosto.

Vaje za predstavo so se večkrat zavlekle pozno v noč (kar je edino možno, če hočejo napraviti dobro predstavo in igralci in režiser) – intuziazma svojih gostov pa so se pošteno preplašili stanovalci gledališke hiše **Mestnega gledališča** – kaj, če bo v bodoče režiser mogoče celo hotel podaljšati vaje izven njihovega nerazrušljivega hišnega reda. **Mirjam Korbar** je asociirala na ljubljansko promenado, na film **Vesna** in s soncem obsijani ljubljanski grad, **Vesna Jevnikar** je igrala smeh in veselje, ki zmore stati ure in ure ob grobu in razmišljati o žalosti. **Srečo Špič** je odigral krasno partijo dobre-

ga in zla s samim sabo, z ves čas gledalcu odprtimi kartami in **Milan Štefe** je govoril na odru s širokimi odprtimi očmi viteza – bogoslovca, ki niso fanatično uprte v nebo, ampak na vse, kar je dobrega in slabega v zemskem. Nekaj trenutkov po vstopu **Iva Godniča** v kader sem si moral pridušiti – kako zna ta sultan z ženskami, hkrati pa uprizori glaziran lik namazan s šmiro na debelo – igralske šmiro pa ni niti trohice zraven. **Tone Kuntner** je reprezentiral z igro misel – mladost je norost, čez skale pleza, kjer so stopnice. **Borutu Veselku** bi že ena sama izgovorjena beseda zrušila nasmeš demoničnega zapeljivca, za katerega nikoli nobena zavrnitev ne pride v poštev. Edini očitek **Janezu Škofu** je kričanje na odru – **Al Pacino** v **Brazgotincu** se prerine skozi spomin, v podobni situaciji drvenja h koncu in **Škof** potrdi pravilo, da ni za konstituiranje protagonista nobenih pravil več, ne v konstituciji, ne v govoru. **Škof** je kot športnik intelektualca, odličan na trapezu in v parterju, zdaj je podoben **Rodinovem** **Mislecu**, zdaj se zdi, da je razbrzdanost mišičevja v bistvu razgaljenje razbrzdanosti njegovih možgan, ki si želijo ven iz oklepa, kar je možno samo z raztreščanjem lobanje.

Kot rjovenje prav teh možganov je odlično delovala glasba (s svojimi odtenki umiritve), od nekdaj ti je znana, zelo znana in vendarle veš, da ni od nikoder premuzicirana – potem doumeš, da je tako zraščena s predstavo, da se jo spominjaš ravno od tu.

V scenariji je najbolj motila ogromna konstrukcija kovinskih žaluzij, ki niso in niso hotele odpreti ust in povedati svoje zgodbe, tudi vrv, napeljana nad odrom, spominjajoč na vlečnico vagončkov med rudnikom in elektrarno **Trbovlje**, je bila premalo izkoriščena. Ostali scenski sklopi v svojih večnamenskih funkcijah so delovali zanimivo.

Morda je preteklo med začetkom konca uprizoritve in samim koncem preveč časa (ta stavek pomeni začetek konca tega spisa), ko glavni junak umre, naj ne bi predolgo

živel v spominu odrskih likov, ker potem toliko krajše živi v gledalčevem spominu.

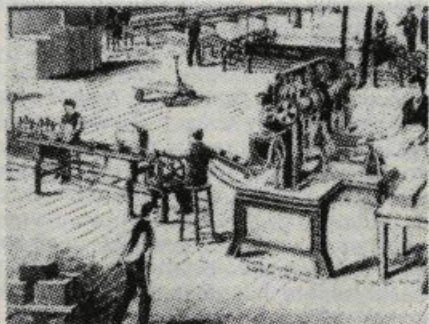
Za sam konec spisa pa tole – če je šla ekipa, ki je pripravila **Klementov padec**, po premieri na večerjo, so si lahko natočili čistega vina in sedli za eno mizo, brez rezervacij svojih sedežev. S skojevsko borbenostjo še naprej besno tipka

MAKAR ČUDRA

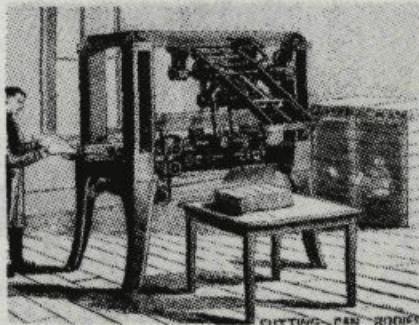
AFRODIZIJAKI

Končno namenjam nekaj zaslužene pozornosti tudi snovem, ki služijo nam, pornofilom, kot sredstvo za realizacijo principov naše eksistence, torej kar se da intenzivnega in neduhovnega, tudi tehnično perfektnega doživljanja spolnih odnosov in ostalega početja, ki nam je v nesofisticiran užitek. Kot je splošno znano, je posledica delovanja kemičnih substanc v afrodiziakih aktiviranje skritih rezerv potence, s katerimi razpolaga naš organizem ali v primeru njih odsotnosti kreacija spolne sle in nemudoma zatem ustrezna reakcija našega telesa. Čudodelnost afrodiziakov je človeštvu poznana prej kot od dneva njegovega nastanka dalje. Skozi tisočletja so bili na njihov račun napisani preštevili epi ter pesmi slave. Ker so bili vseskozi pojmovani kot naravno bogastvo izjemnega pomena, v primerjavi s katerim so zlato in diamanti izgubili ves svoj blisč, so se okrog njih najdišč, izvorov ali izdelovalcev v nemali srđiti spopadi in tridesetletne vojne. V bližnji preteklosti jih je poskušala razvednotiti marksistična misel komunistov, vendar na srečo pornofilske večine s podobno uspešnostjo, kot se je in se še loteva družbene krize. Kljub neplodnim verbalno-teoretskim napadom na te magične materije je preskrba domačega tržišča z afrodiziaki močno trpela, kajti ni vse ostalo le pri besedah. Uvozna politika (naša država je popolnoma vezana na uvo-

žene afrodizijake) in carinske restrikcije so dodobra izpraznile police v samopostrežbah in apotekah. Pomanjkanje afrodizijaka ima na družbo efekt, ki je popolnoma primerljiv s pomanjkanjem reprovmateriala, na primer lesa za tovarno pohištva. Gibanje družbe zamre, gospodarski procesi otpnejo, standard pada ... vse zaradi deficita afrodiziakov v naši družbi.

Vedno znova me osupne tesna povezanost prosperitete družbe s pornografijo ter še bolj zmožnost pornofilov, da družbi ponudijo prave recepte za izhod iz stagnacije. Po mojem mnenju je danes ta recept sprostiti uvoz, prepustiti trg njegovim lastnim zakonitostim, kar bi nujno pripeljalo do boljše preskrbe z afrodiziaki in drugimi nujnostmi. Dvig produktivnosti in izvoza zaradi uspešnega zadovoljevanja porno potreb sem dokazal že v prejšnjih številkih Tribu-

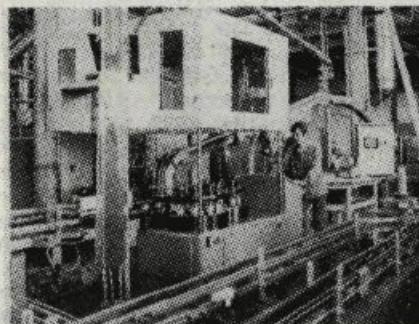

ne. Še preden se posvetimo afrodiziakom konkretno, ločeno od spremljajočih pojavov in vpliva na širšo družbenopolitično skupnost, naj nujno po teh snoveh ilustriram s citatom iz knjige dr. Požarnika o spolnosti: »Kako pomembna je spolna ljubezen, se kaže v tem, ko bogati človekovo doživljanje, plemeniti njegovo vedenje in krepi partnerske, zakonske in družinske«, v katerem lahko termin spolna ljubezen zamenjamo s pomensko istim »ljubezen do pornografije«. Posebej dobro je nujna po afrodiziakih znana športnikom, ki goje do dopinga tisti odnos, ki ga poprečen občan, pornofil, kaže do afrodiziakov. Torej sredstvo za doseganje vrhunskih rezultatov, osebne sreče in zdravja ob lažjem prenašanju telesnih naporov.

Španska muha

Je droben hrošč, ki živi v južni Franciji in Španiji. Uporabljamo ga posušenega, zmletega v prah ali predelanega v ekstrakt, učinkovina pa je kantaridin. To je izredno močno dražilo, ki pri izločanju vzdraži mehur in sečevod, prek tega pa tudi spolni organ v celoti. Pri ženski nabreknejo sčegetačevci in sramne ustnice, pri moških pa povzroči erekcijo. Potrebna je pazljivost ob doziranju. Ker je smrtni odmerek manjši od 0,05 grama, so zastropitve, trajne okvare ledvic in smrt pogoste.

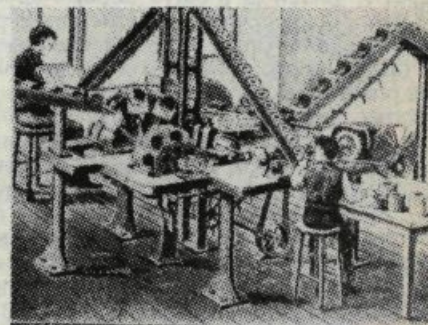
Preparati, ki so pornofilu na voljo v sexshopu, so pripravljani ob upoštevanju teh stranskih učinkov in tudi redna ter dolgotrajna uporaba ne bo vodila h komplikacijam vašega zdravstvenega stanja. Posebno pozornost pa velja nameniti nakupu same-

mu. Mnogokrat vam trgovci ponujajo domahtke, ki vas bodo visoki ceni navkljub razočarali. Posebno velja posvariti pred trgovci v bližnji bavarski prestolnici. Zanesljiv način, kako se izogniti razočaranjem, je potovanje v Katalonijo in nakup španske muhe pri izdelovalcih samih, se pravi sloviti lovcih na muhe. Tudi cene za to priljubljeno pomagalo so pri katalonskem kmetu nižje in se stroški za pot kmalu povrnejo, saj boste gotovo kupili nekaj zavitkov muhe tudi za prijatelje. Sam se vsako leto odpravim na tradicionalni sejem in borzo španske muhe v Barcelono, kjer je možno dobiti vse podatke o letini, koncentraciji kantaridina v primarni mešanici itn.

Yohimbine

Dobimo iz lubja afriškega drevesa istega

imena. V Evropo so ga prinesli mornarji v 19. stoletju in odtlej velja za učinkovit afrodiziak. Yohimbine širi žile na območju spolnih organov. Že v majhnih količinah je lahko nevaren, ker povzroči motnje v krvnem obtoku, ki so včasih vzrok nagle smrti. Popularnost yohimbine se je v Evropi zadnja leta zmanjšala vzporedno z njegovo proizvodnjo, za kar strokovnjaki krivijo sušo v predelih Afrike, kjer to drevo najbolje uspeva. Da bi ta nezaželeni izpad proizvodnje odpravili, grade sedaj v Slonokoščeni obali namakalne sisteme, ki bodo zagotovili dobre letine yohimbine. V Evropi je yohimbine najlažje dobiti v Amsterdamu, kjer ga ponujajo poulični prodajalci. Večinoma gre za dobro blago.

V nadaljevanju – v naslednji številki Tribune vas bom seznanil še z nekaterimi zdravili, ki imajo zaželene stranske afrodizične učinke ter z raziskavami na področju genetskega inženiringa, ki s sintetičnimi hormonskimi sredstvi mnogo obetajo. Pozitivni rezultati uporabe teh sintetičnih hormonov in proteinov so nam že znani iz Danske. Nadalje boste lahko izvedeli nekaj koristnih malenkosti s področja zeliščarstva. Ljubljanska tržnica je namreč vse pre malo odkriti vir blagodejnih afrodiziakov, ki jih zaužijemo v obliki čajev ...

Vaš Primož Truba

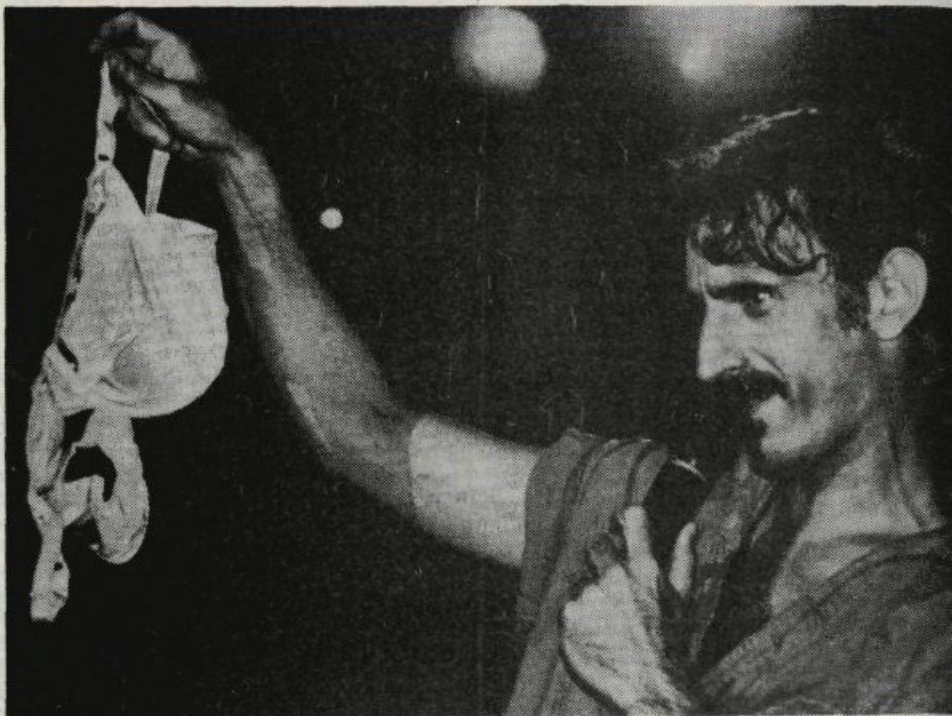
MIHA MAZZINI

NEDELJSKO ŠPORTNO POPOLDNE

Spoštovane gledalke in spoštovani gledalci! Čez slabih pet minut se bo pričela polfinalna kvalifikacijska tekma državnega prvenstva, ki bo določila finalista v prvoliigaški zaključnici tekmovalne sezone. Vzdušje na prepolnih tribunah – zbralo se je čez petdeset tisoč gledalcev – je – moram reči – peklenško. Tudi sami lahko slišite glasno navijanje in bodrenje, namenjeno svojim ljubljencem. Ekipi sta že na terenu ... ogrevata se ... Še dve minuti do zacetka ... Sodnik se je s počasnimi koraki napotil proti središčni črti ... pogleduje na uro ... vreme je toplo ... primerno za igro ... kot naročeno za današnji športni dogodek ... Še minutka! ... Moštvi si podajata roki ... rokovanje s sodnikom ... igralci zavzemajo svoja mesta ... **PRİČELO**

SE JEJIII! Slišali ste pisk ... Naj na hitro predstavim ekipi. V modrih kapicah na levi polovici igrišča je moštvo Janez-Alenka, na desni polovici igrišča, z rumenimi kamicami, pa Tone-Tinka. Še sedaj lahko opazite različni taktiki obeh ekip. Tone in Tinka sta pristaša tako imenovane struje trdega športa ... gresta na vse ... brez taktiziranja ... Tinka je takoj razširila nogi in soigrallec je prodrl vanjo. Lep prodor! Njegovo odločnost je množica navdušeno pozdravila ... Slišite posamezne žvižge? Ljudje ne marajo taktiziranja in teoretiziranja, ki krasijo ekipo Janez-Alenka ... odločila sta se za preigravanje z jezikom, položaj 69 ... zmemrom več žvižgov ... sami ste videli! Saj Janez sploh še ni pripravljen na tekmo. V bližnjem posnetku, ki ga nam sedaj vrtijo v režiji, se lahko dodobra prepričate. Medtem pa nasprotna ekipa silovito pritiska, prodor za prodorom ... Navijači so na nogah. Igra na prvi gol, ni dvoma. Orjaški Tone (32 cm) je bil vedno ljubljenec publike. Pristaš tradicionalne igre, ki se počasi umika z naših igrišč. Njegovo športno kariero krasijo zlata medalja z balkanskega prvenstva, za katero se še vsi spomnimo, v kako hudi konkurenci je bila pridobljena. Poglejte njegov still Grob in možat! prodira enakomerno kot stroj, neustrašen ... neutruden ... Tinka mu je vrgla nogi na hrbet ... kroži z boki ... Stara, prekaljena športnica ... Njen športni talent je odkril že telovadni učitelj v osnovni šoli ... tudi sam bivši tekmovalca. Srpva je bil njen trener, popeljal jo je v skrivnosti in napore vrhunskega športa ... učenka ga je kmalu prerasila ... Selila se je iz ekipe v ekipo, potem pa zaigrala s Tonijem ... verjetno veste, da sta poročena ... lahko bi rekli, da igrata na domačem igrišču, a sta vseeno polna elana in energije ... prava profesionalca ... Navijači Janeza-Alenke mi gotovo zamerijo ... saj vidijo sami, kako neodločno in medlo igrata njihova ljubljena.

Alenka počasi liže in grizlja soigralčev ud, ki še vedno ni popolnoma pripravljen. Priznati jima moramo utrujenost, saj so za njima težke in naporne tekme evropskega prvenstva, kamor sta se uvrstila edina izmed naših ekip. S tribun se usiplje negotova-

nje ... Publika bi bila lahko popustljivejša do Janeza, vrhunskega športnika, v trenutku slabosti. Na tribunah sem prejle videl sedeti njegovega očeta, bivšega olimpijca, ki še vedno hodi gledat vsako pomembno tekmo, čeprav se, zaradi starosti, ne ukvarja več s športom. Janezov oče je v bogati športni karieri osvojil vse možne naslove in tudi njegovi številni otroci so po njem podjedovali športni duh. Bil je eden redkih velikih igrišč, ki je odklonil vse, še tako mamljive filmske ponudbe, s katerimi producenti odnekadaj obsipljejo športne ase. Njegov sin Janez bo verjetno ravnal drugače. V Muenchu je že snemal krajši film ... pri gledalcih zelo dobro sprejet. Zato danes potrebuje zmago! Poglejte ga, kako se trudi. S prsti draži soigralko, sedeč na njej, ona pa mu med dojkami gnete ud ... To je zadnja tekma pred poletjem, ko si bodo športniki nabirali moči po morskih plažah ... finale bo šele septembra. Če Janez zmaga, bo njegova cena v filmskem svetu poskočila. Žalostna resnica ... Toda ... kaj moremo? Tudi v športu, ki naj bi bil uradno amaterski, vlada denar. Gledalci rjovejo od navdušenja! Kaj se dogaja? ... Poglejte števec na semaforju! Tone je tik pred orgazmom! Tinka zaostaja skoraj za četrtino. Kot veste, morata po pravilih oba igralca doživeti orgazem hkrati. Tone juriša kot ponorel. Popolnoma se je vživel v igro ... ničesar ne vidi več okrog sebe ... Tinka kriči ... vsaj mislim tako ... po širokih odprtih ustih ... ne morem je slišati zaradi huronskega vpitja množice ... Na igrišče je pritekel Tonijev trener ... kaže na semafor ... vpije svoje-

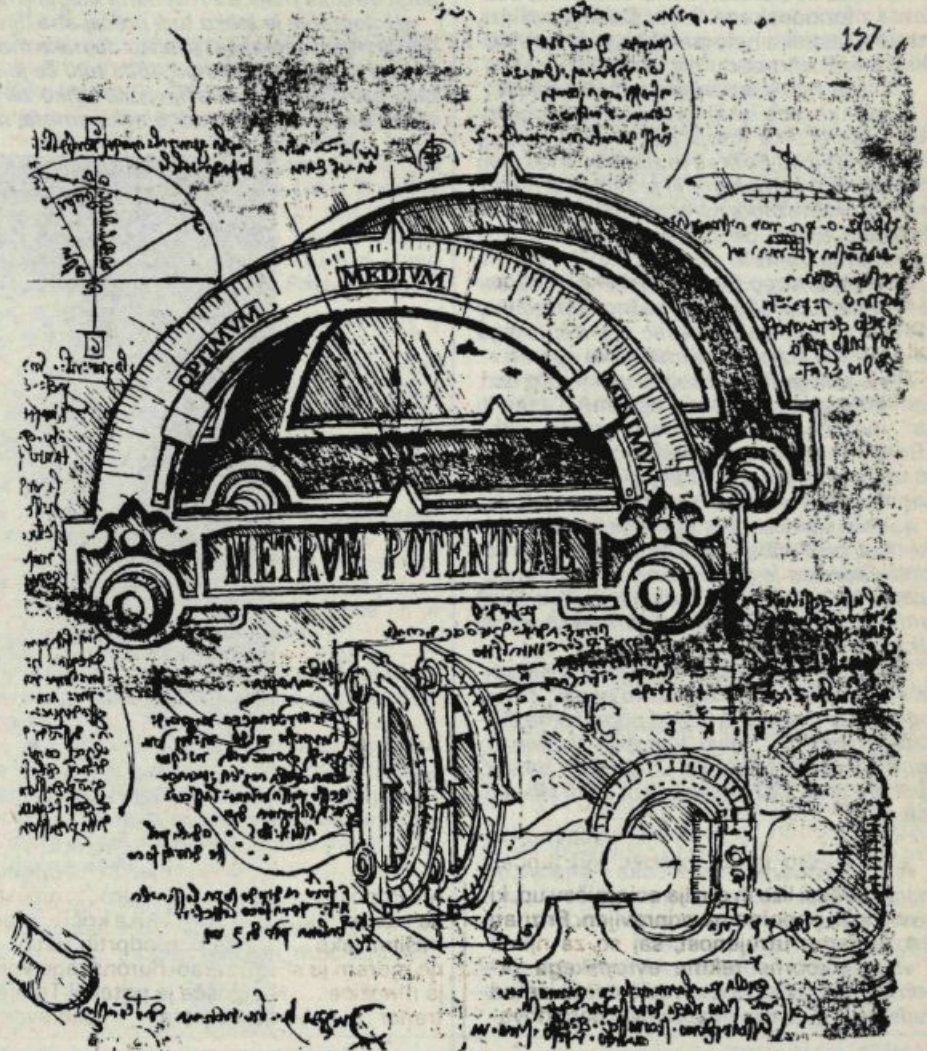
mu varovancu, naj upočasni tempo in počaka soigralko ... sodnik ga poriva z igrišča ... vidite ... tam ... skrajno na desni ... oblečen je v značilno trenersko obleko ... pisana srajca ... do kolen segajoč plašč iz imitacije usnja ... črni brki ... masivne zlate zapesnice in verižice ... Tone ga ni slišal ... kazalec orgazma je tik pred rdečim ... Protinapad soigralke!!!!..... Tinka se je zavedla, kako je sedaj vse odvisno od nje ... Z nohti ga praska po hrbtu ... zagrizla se mu je v rame kot levinja ... gibanje njene zadnjice si bomo morali ogledati na upočasnjenem posnetku, da bomo lahko razločili vsako fineso!!! Bravo Tinka! ... Njen kazalec na semaforju se strmo dviguje! Ni mogoče! KAKŠNA IGRA!!!!!! DOHITVA SOIGRALCA!!!!!! ŠE MALO!!!!!! MALENKOST!!!!!! IN..... ORGAZEM!!!!!! ORGAZEM!!!!!! ORGAZEM!!!!!! ORGAZEM!!!!!!..... Orgazem, drage gledalke in cenjeni gledalci! Lep orgazem v petnajsti minuti igre in ena nič za ekipo Tone-Tinka. Stranski sodnik je priskočil s posodico in lovi izbrizgano seme. Če bo rezultat izenačen, bo odločala gol razlika. V tem primeru bo na boljšem ekipa Janez-Alenka, z veliko pozitivno gol razliko še iz prejšnjih tekem. Tu se moramo zahvaliti najsodobnejši elektroniki, s pomočjo katere smo lahko vsi videli, da je bil orgazem res veljaven, torej hkraten in resničen. Koliko brezveznega valjanja po travi in simuliranja smo pred uvedbo elektronskih merilcev imeli priložnost videti na naših igriščih! Ti časi so minili in prav je tako! Pa se vrnimo k igri ... Tone in Tinka sta upočasnila

tempo. Lenobno se božata po genitalijah in ščipljeta za zadnjici. Prepričana sta v svojo zmago. Sodeč pa igri nasprotne ekipe, to drži; a šport je šport! Njegov čar je v negotovosti do konca! Do zadnje minute! Priznati moramo Janezu in Alenki, da se trudita ... ne gre jima in ne gre. Zanimivo je, kako daje občinstvo prednost lepi, športni igri pred svojimi ljubljenci. Se že slišijo žvižgi, namenjeni taktiziranju in zavlačevanju Toneta in Tinke. Se bosta Janez in Alenka res tako zlahka predala? Vse možnosti imata za naslov prvaka v letošnji sezoni predvsem zaradi odsotnosti ekipe Teobald-Jožica, lanskoletnih šampionov, katerima so zdravniki zaradi športne poškodbe prepovedali nastopati to sezono. V časopisih smo lahko prebrali, da že trenirata ... treningu se nista odpovedala niti v bolnišnici ... Upajmo, da ju bomo lahko pozdravili na tem igrišču v naslednji sezoni ... želimo si, da jima posledice sifilisa ne bi prekinile uspešne športne poti ... Pogled na semafor ... Kazalci obeh ekip so skoraj na ničli ... Navijači protestirajo ... Na igrišče so začeli deževati razni predmeti ... kovanci ... steklenice ... kondomi ... sodnik opozarja publiko ... miličniki odstranjujejo izgrednike ... Čeprav razumemo nezadovoljnost občinstva, moramo izgrede odločno obsoditi ... tak je šport ... s tem se je treba sprijazniti ... vzponi in padci ... dvigi in spusti ... obnašanje gledalcev lahko spravi na slab glas kandidaturu našega glavnega mesta za olimpijske igre. Tega izgredniki ne pomislijo ... Trideseta minuta tekme. Brez sprememb. Še vedno ena nič za moštvo Tone-Tinka. Vodstvo po lepem orgazmu v petnajsti minuti, ki si ga bomo zapomnili predvsem po dobri in požrtvovalni igri Tinke. Uspeh je odvisen od vsakega člana ekipe in od njihovega medsebojnega ujemanja ter razumevanja. Tega vsi niso sposobni, zato imajo nekateri rajši individualne športe, kjer je vse odvisno od posameznika. Gledalci pa, ni dvoma, se bolj navdušujejo nad ekipnimi tekmovanji, kar potrjuje tudi današnje rekordno število obiskovalcev. Ponovimo za tiste, ki ste se v naš prenos vključili kasneje. Lepo sončno vreme, petdeset tisoč gledalcev ... polfinalna tekma. Tone in Tinka morata zmagati z orgazmom razlike, Janezu in Alenki zadostuje za uvrstitev v finale že neodločen rezultat. Po prvem zadetku precej slabokrvna igra s precej taktiziranjem na eni in nemoči na drugi strani. Zelo nemirno, že kar zgrajajško občinstvo. Posredovati je morala celo milica

Še petnajst minut do konca tekme. Ap-lavz na stadionu. Janez je pripravljen na prodor ... težave ... ne ... BRAVO! lepa akcija. Kazalca sta se pričela dvigati. Tone in Tinka se zaskrbljeno ozirata k nasprotnikoma. MODRI!!!! MODRI!!!! se sliši s tribun ... Še trinajst minut do konca ... Toneta je ležernost gotove zmage uspavala ... poskuša se vzburiti z rokami ... žvižgi gledalcev ... Alenkin kazalec se je dvignil že čez polovico ... Navdušenje ... Janez ga je potegnil ven in jo poskuša dohiteti s sunkovitimi trziljaji dlani ... Njegov kazalec se dviguje, soigralkin pada ... prekrla sta se ... Janez je spet v Alenki ... MOJSTRSTVO IZKUŠENIH ŠPORTNIKOV!!!! EKSHIBICIJA!!!! BRAVO!!!! TAKO JE TREBA! Glasno odobravanje občinstva ... Tone in Tinka sta zmedena ... ne znajdeta se najbolje ... gledalci stoje kričijo nasvete in na-

vodila ... taki smo pač ... vsak bi znal bolje od nastopajočih ... vsak bi poučeval drugega ... Alenka in Janez sta pospešila gibe ... skladnost treniranih teles ... kazalca se dvigujeta ... še šest minut do konca ... Kaj je to? KAJ SE DOGAJA?!? ... BIČ!!! BIČ!!! Tinka je imela v travi skrit bič! Zamahuje z njim po soigralcem hrbtul Sramota! Sodnik žvižga ... Tako je prav ... RUMENI KARTON ZA EKIPO TINKA-TONE!!! Popolnoma upravičeno! Groba igra da, razkroj nel! So stvari, ki s športom nimajo ničesar skupnega in naj jih igralci zadržijo doma, sami zase, v svojem zasebnem življenju, ki nikogar nič ne briga. Kako bi se izrodil šport, če bi dovolili vsakršna poživila ... Stiri minute do konca ... Tone je trd in pokončen ... zaril se je v soigralko ... borita se do zadnjega ... Končno prava tekma! ... Boj do zadnje minute ... do zadnjega atoma moči ... do zadnjega spermija ... Janez se je prevalil na hrbet ... Alenka jezdi na njem ... Tri minute ... skandiranje navijačev in ploskanje v ritmu Alenkin ježe ... Kazalca se dvigujeta ... četrtinka manjka do orgazma ... bo dovolj časa? Če izenačita rezultat, sta zmagala. Tudi kazalca ekipe Tone-Tinka lezeta pokonci ... Bosta dohitela nasprotnika? ... kot sem rekel maloprej ... Pri športu ne moreš biti prepričan v zmago do zadnje sekunde ... Samozaupanje se jima je maščevalo ... presenetila ju je ofenziva nasprotnikovih igralcev ... TO JE PRAVI BOJ!! ... ŠE DVE MINUTI DO KONCA ... SODNIK POGLEDUJE NA URO ... ALENKI KAZALEC ZAOSTAJA ... JANEZ JO ŠČIP-

LJE ZA BRADAVIČKI IN GNETE DOJKI ... POMAGALO JE ... ŠE MINUTA ... TINKA IN TONE ZMANJŠUJETA ZAOSTANEK ... TRIDESET SEKUND DO KONCA ... JETO MOGOČE ... RES ... ORGANIZEM!!!! ORGAZEM V ZADNJI MINUTI!!!! ... BRAVO!!!! KAKŠEN FINALE!!!! PRELEP ZAKLJUČEK TEKME, KI SE SICER NI ODLIKOVALA PO OBILICI ŠPORTNEGA UŽITKA ... Stranski sodnik je pristavil posodico ... Ne bo potrebno ... KONEC TEKME!!!! SODNIK JE ODPISKAL KONEC!!!! ZMAGOVALCA IN FINALISTA STA JANEZ IN ALENKA! Moram reči zaslužno ... po vseh naporih evropske turjene ... čestitke ... stadion je na nogah ... Poraženca ne moreta verjeti ... zmaga je bila že njuna ... Tone se od razočaranja s pestmi tolče po udu ... Tudi Tinka ne more zdržati gneva ... klofnila je soigralcem organ ... tega Tone ne prenese ... Udaril je Tinko ... pa še sodnika, ki ju poskuša ločiti ... pretep ... splošen pretep ... na tribunah ... na igrišču ... je to potrebno? ... to meče senco na šport v celoti ... je pa odraz naše kulture ... le kaj imata šport in nasilje skupnega ... žalostno ... zdrav duh v zdravem telesu ... končajmo s to plemenito mislijo današnji prenos. Rezultat ena proti ena, uvrstitev Janeza in Alenke v finale. Oba zadetka si boste lahko ogledali po drugem TV dnevniku v oddaji Najboljši orgazmi z evropskih igrišč ... na svidenje ... ostanite še naprej z nami ob oddajah, ki sledita ... Pet minut za rekreacijo in iz domačih športnih klubov ... še enkrat nasvidenje ...

HOLOGRAFSKA 3D PRIHODNOST

Ko se je pojavila pred tridesetimi leti, je tako rekoč nihče ni jemal resno. Od takrat do danes se ji je izmenoma pripisovalo ustrezne pozitivne in negativne prihodnosti, na koncu osemdesetih let pa, vsaj po mnenju ne več manjšine, lahko postane pomemben dejavnik v bližnji prihodnosti in nadaljnjem razvoju oblikovanja, medicine, arhitekture in vizualne umetnosti. Če že nič drugega, vsaj širok spekter pričakovanih, bodo rekli tisti najbolj skeptični, drugi manj, pa bodo seveda nestrpno čakali, ali se bodo v nekaj letih, ki bodo sledila 1988, te napovedi uresničile.

H-O-L-O-G-R-A-F-I-J-A

»Boš uporabila zeleno šminko? Drugače bodo postale tvoje ustnice vse bele, veš. Ne. V redu. (klik) No, pa sva. sem ti povedala, da ni nič posebnega.«

Dvajset milijard delčkov sekunde in posnet je holografski portret. Potem še petnajst minut, da se razvije plošča in prvič v življenju se lahko vidim v treh dimenzijah. Precej zanimiv dogodek, ne.

Edwina in Dawid, ki sta oba bivša študenta z londonskega Royal Colledge of Art, sta zdaj lastnika holografskega studia v veliki hiši v Richmondu pri Londonu.

Zanima me, kako varna je holografija.

»Laser seveda lahko precej akutno poškoduje vaše oči, če vstopi pod pravim kotom, toda verjetnost, da bi se to zgodilo, je res zelo majhna. No, pri holografiji je žarek razpršen, tako da oko ne more osredotočiti svetlobe na določeno točko. Se pravi, da je holografija popolnoma varna.«

»Slišala sva zgodbo o manekenki, ki je, ker je fotograf uporabljal premočno volframovo svetlobo, oslepela za mesec dni. Kaj takega se na srečo v holografiji ne more zgoditi.«

Da je holografija še vedno v pionirski fazi, zgovorno pravi tudi cena opreme. Laser, ki ga uporabljajo za portrete, stane okoli 40.000 funtov, precej bolj poceni laserji pa so uporabni samo za holografske posnetke popolnoma mirujočih predmetov.

»Sveže narezan kos kruha je ravno nekje na meji med gibajočimi in negibnimi predmeti. Star kos je popolnoma v redu, na posnetku bo izgledal zelo svež in hrustljav. Svež kruh pa bo na posnetku poln velikih črnih pik,« pravi **David**.

Pokažeta mi holograme, ki sta jih naredila: »V začetku sva delala veliko napak. Za holografijo je treba uporabljati popolnoma drugačen make up, malo podoben sistemu iz zgodnjih časov televizije. Če pa ga je preveč, spet ni v redu, koža izgleda, kot da bi bila ustrojena.«

NEW YORK

Atric Sadowski me pričaka v Muzeju holografije. Zelo vroče je, on pa mi med potjo pove, zakaj so mu dali starši takšno ime. Bilo jim je enostavno všeč.

»Holografija je dobila takšno ime zato, ker etimološko izvira iz dveh grških besed, prevedenih kot celota in sporočilo.«

Čas je za bistveno vprašanje. »Kako nastane hologram?«

»No, laserski žarek se razstavi na dva dela. Prvi postane to, čemur pravimo referenčni žarek, ki prekrije emulzijsko ploščo z enakomerno barvo. Drugemu pravimo predmetni žarek. Razišče predmet in se potem usmeri na film. Na plošči se žarka ponovno križata in v tem trenutku nastane tridimenzionalnost. Križanje je posneto na plošči, ko to osvetlimo v smeri originalnega referenčnega žarka, se reproducira originalen tridimenzionalen predmet.«

Ogledava si tekočo razstavo. Nekateri hologrami so čisto umetniški, **Boy George**, hommage a **Marcel Duchamp**, kozarec za cocatili, ki eksplodira; drugi so znanstvene naravnosti.

Patrick me seznanja z direktorjem muzeja **Ianom Lancasterjem**.

»Trenutno imamo v pripravi zelo zanimive projekte. Z ljudmi iz modnega biznisa se dogovarjamo za holografske modne revije, ki jih bomo tukaj realizirali v prihodnjem letu. No, pred kratkim so **Marks & Spencer** lansirali otroške majice z reliefnimi hologrami.«

»Holografija je lahko tudi precej strašljiva. Glede na prostorskost ji lahko do neke mere konkurira samo kiparstvo, toda tudi če je še tako ezoterično ali strašljivo, se lahko zanesemo na to, da je še vedno neka gmota, ne-

kaj fizičnega. V holografiji ni nič otipljivega, samo svetloba. In prav to je lahko strašljivo.«

»Današnji kompjuterji z lahkoto producirajo tridimenzionalne oblike. Toda do danes ni bilo načina, na katerega bi lahko te oblike spravili iz kompjuterja v prostor. Do pred kratkim so bili skoraj vsi hologrami reprodukcije že obstoječih predmetov, sadja, avtomobilov, kipov... Danes lahko naredimo sintetične holograme za tako rekoč kar koli, kar lahko sproduciramo na ekranu kompjuterja. Lahko izdelamo celo tridimenzionalne podobe predmetov, ki, če bi jih poskusili postaviti v naravi, sploh ne bi mogli obstati in bi se sesedli, razleteli ipd.«

»Holografija bi lahko spremenila podobo mest. Sipe na stavbah bi lahko zamenjali s holografskimi ploščami, ki bi spremenile oblike in celotno podobo stavbe, ne da bi se spremenila njena konstrukcija. Razvoj laserske tehnologije bo v prihodnosti omogočil, da bomo lahko umetniške ali reklamne podobe projicirali v prostor nad nami.«

Za konec mora biti vedno nekaj utopičnega. Tisti, ki večini teh stvari ne verjamejo, si lahko vseeno ogledajo Holografski muzej v New Yorku. Naslov: 11 Mercer Street, NYC.

(po članku iz revije Blitz pripravila G. G.)

HENRY MIXHAUX

NEKI PLUME (1930)

I
Mirni človek

Ko je stegnil roke iz postelje, se je Plume začudil, ker ni zadel ob steno. »Glej, je pomislil, mravlje so ga morale pojesti...« in je zaspal nazaj.

Malo zatem ga je žena zgrabila in stresla: »Poglej, je rekla, lenuh! Medtem, ko si bil zaposlen s spanjem, so nama ukradli našo hišo.« In res, brezhibno nebo se je razprostiralo na vse strani. »Jah, kar je, je,« je pomislil.

Malo zatem je bilo slišati hrup. Bil je vlak, ki se jima je bližal z vso hitrostjo. »Zgleda, da se mu res mudi, je pomislil, zato bo gotovo prišel pred nama« in je spet zaspal.

Potem ga je zbudil mraz. Bil je ves oblit s krvjo. Nekaj kosov njegove žene je ležalo poleg njega. »S krvjo, je pomislil, pride vedno toliko sitnosti; ko bi ta vlak mogel ne iti tu mimo, bi bil strašno vesel. No, ko je pa že šel...« in je spet zaspal.

– Poglejmo, je rekel sodnik, kako lahko razložite, da se je vaša žena ranila tako, da so jo našli razkosano na osem delov, ne da bi mogli vi, ki ste bili poleg nje, karkoli narediti, da bi ji to preprečili in ne da bi to sploh opazili. To je skrivnost. Prav v tem je vsa stvar.

– Glede tega mu pa res ne morem pomagati, si je mislil Plume in spet zaspal.

– Usmrtitev bo izvršena jutri. Obtoženi, bi radi še kaj dodali?

– Oprostite, je rekel, nisem sledil razpravi. In je spet zaspal.

VIII
Izdiranje glav

Hotela sta ga samo potegniti za lase. Nista mu hotela zadati bolečine. Glavo sta izdrla naenkrat. Zagotovo se je slabo držala. Saj to ne gre kar tako samo od sebe. Zagotovo ji je nekaj manjkalo.

Ko ni več na ramenih, spravlja v zadrego. Treba jo je dati. Vendar jo je treba umiti, ker sicer zamaže roke tistega, ki jo dobi. Treba jo je bilo umiti. Ker sicer tisti, ki jo je dobil, z rokami že oblitimi s krvjo, začne sumničiti in začne gledati kot nekdo, ki čaka na pojasnilo.

– Jah! Našla sva jo med vrtnarjenjem... Našla sva jo med drugimi... Izbrala sva jo, ker je bila videti bolj sveža. Če bi raje kakšno drugo... lahko bi šla pogledat. Naj med čakanjem obdrži to...

In se odpravita, sledi pa jima pogled, ki ne reče ne ja ne ne, nepremičen pogled.

Kaj ko bi šla pogledat k ribniku. V ribniku najdeš najrazličnejše stvari. Morda bi ustrezal tudi utopljenec.

Mislita, da bosta v ribniku našla, kar bos-

ta hotela. Vrneta se hitro in vrneta se praznih rok.

Kje najti glave, že primerne za ponudbo? Kje najti glave brez nepotrebnih sitnosti?

– Jaz imam bratranca. Vendar imava, lahko bi se reklo, enaki glavi. Nihče ne bo verjel, da sem jo našel po naključju.

– Jaz... Tu je še moj prijatelj Pierre. Vendar je zelo močan in si je ne bo pustil kar tako vzeti.

– Jah, bova videla. Prejšnjo sva dobila tako zlahka.

In se odpravita, izročena svojim mislim, in prideta k Pierru. Na tla spustita robček. Pierre se skloni. Kot bi mu hotela pomagati vstati, ga smeje potegneta nazaj za lase. Glava je tu, izdrta.

Vstopi Pierrova žena, vsa iz sebe... »Pijanec, spet je polil vino... Niti piti ga več ne more... Pa še po tleh ga mora polit. In še pobrati se več ne zna...«

In gre iskati nekaj, da bi pobrisala. Zadržita jo za lase. Telo pade naprej. Glava jima ostane v rokah. Besna glava, ki se pozibava na dolgih laseh.

Pojavi se ogromen pes, ki glasno laja. Dobi brco in glava pade stran.

Zdaj imata tri. Tri je lepa številka. Pa še izbira je. Glave si res niso podobne. Ne, ena je moška, ena ženska in ena pasja.

In se napatita nazaj k tistemu, ki že ima eno glavo in ga dobita, kako čaka. Položita mu v naročje šopek glav. On postavi na levo stran, poleg prve glave, glavo moškega, na drugo stran pa glavo psa in glavo ženske in njene dolge lase. Potem čaka.

In ju gleda z nepremičnim pogledom, s pogledom, ki ne reče ne ja ne ne.

– Ah, te tukaj sva našla pri nekem prijatelju. Bile so v hiši... Kdorkoli bi jih lahko vzeli. Drugih ni bilo. Vzela sva pač te, ki so bile. Drugič bova imela več sreče. Sicer pa je tudi to bila sreča. Glav na srečo ne manjka. Vendar, zdaj je že pozno. Najti jih v mraku... imeti moraš čas, da jih očistiš, predvsem tiste, ki so bile v blatu. No, prav, bova poskusila... Toda, med nama povedano, celih kamionov jih pa res ne moreva prepeljati. Zmenjeno... Greva... Mogoče jih je medtem kaj padlo. Bova videla...

In se odpravita, sledi pa jima pogled, ki ne reče ne ja ne ne, sledi jima nepremičen pogled.

– Ah, jaz, veš. Ne! Daj! Vzemi mojo glavo. Vrni se z njo, ne bo je prepoznal. Niti pogleda jih ne. Rekel mu boš... »Poglejte, ko sem šel ven, sem se spotaknil ob tole. Glava je, se mi zdi. Prinašam vam jo. In tako bo za danes dovolj, ne?...«

– Ampak, stari moj, samo tebe imam.
– Daj, daj, brez rahločutnosti. Vzemi jo. Daj, potegni, močno potegni, močneje, no.

– Ne. Vidiš, ne gre. Taka je najina kazen. Daj, poskusi z mojo, potegni, potegni.

Vendar glavi nočeta stran. Pravi glavi morilcev.

Ne vesta več, kaj bi, vrneta se, gresta spet nazaj, se vrneta, spet odideta, sledi pa jima pogled, ki čaka, nepremičen pogled.

Nazadnje se v noči izgubita in to je zanju veliko olajšanje; zanju, za njuno vest. Jutri bosta na slepo odšla naprej, v smeri, ki ji bosta sledila, dokler bosta lahko. Skušala si bosta ustvariti življenje. To je zelo težko. Poskusila bosta. Skušala bosta ne več misliti na vse to, skušala živeti kot prej, kot vsi ljudje.

XI
Častni gost Bren kluba

Častni gost je jedel počasi, metodično, brez najmanjše pripombe.

Purica je bila nadevana s črvi, solata je bila očiščena s kolomazom, krompir je bil izpluvan. Grenivkino drevo je moralo rasti v naftalinski zemlji, šampinjoni so imeli duh po jeklu, pasteta pa duh po pazduhi. Vino je bilo vino kot manganova kislina.

Plume je, ne da bi dvignil glavo, potrpežljivo jedel. Kača, ki je padla iz bananine diete, je lezla proti njemu; iz vljudnosti jo je požrl, potem pa se spet potopil v svoj krožnik.

Da bi pritegnila njegovo pozornost, je lastnica kluba razgalila eno dojko. Potem je zavila z očmi in se pri tem zvito nasmehnila.

Plume je, ne da bi dvignil glavo, še vedno jedel.

»Ali veste, kako se nahrani otroka?« je nenadoma razburjeno vprašala in ga povohala. Iz vljudnosti jo je nežno povohal tudi on.

Malo za tem se je njegova desna sosedica, hlipajoč, skoraj zadušila z ovčjim jezikom, ki ga je po neumnosti hotela požreti. Obdali so jo s skrbno nego. Ne da bi bilo videti, ji je eden držal nosnice skoraj zamašene, drugi pa ji je, pod pretvezo, da ji pomaga, stiskal gloto. In nikoli ni povrnila jezika, ki se mu je tako želela odpovedati.

Tako jo je življenje, vedno pripravljeno, da se spretno izvleče iz težavnega položaja, tiho zapustilo.

»Ne vzemite tega s slabe strani,« je zato rekla lastnica z velikimi in sijočimi očmi Plumu. Pri požiranju jezikov vedno kdo podleže. To bi bili lahko vi. Lahko bi bila jaz. Boudiva vesela! Zabavejva se! Rada bi, da naju ta trenutek vidijo otroci. Tako radi imajo prizore sreče.

In udrihala je po njem med objemanjem.

Prevedla Nadja Dobnik

JANČARJEVO ZALEZOVANJE GODOTA

Nekaj je v zvezi z *Jančarjevo* novo dramo (natisnjena je bila v *Novi reviji* 69,70, zaenkrat pa je še neuprizarjena) jasno ne glede na različne možne interpretacije, kritiška branja ali uprizoritvene pristope bodočih režiserjev kot tistih, ki bodo kvazi fenomenalno literarno predlogo postavili v tridimenzionalen prostor gledališke dvorane in jo tako transformirali v odrski dogodek, več kot očitnega. Tisti, ki so spremljali razvojno linijo njegove proze od *Galjota*, *Severnega sija* do za tehnopoetske postopke, ki so bistveni tudi za njegovo novo dramsko delo, odločilne zbirke novel *Smrt pri Mariji Snežni*, oziroma vsaj najbolj uspelih kratkih proz v okviru te (naslovne zgodbe, *Dveh slik*, *Ognja*), so tak razplet lahko pričakovali, seveda pa je (mogoče ne samo slovenska) dramatika, podobno kot poezija, vsaj kar se tiče dognanj teoretiko, v ki so se in se še ukvarjajo s tovrstnimi zadevami, vedno stalo nekje ob strani. O njej se ni pisalo kot o nečem, v okviru česar bi se dalo izvršiti ekspliciten prehod iz literature določene tipa v literaturo spet določenega, a specifično od prejšnjega različnega tipa. Tudi o *Jančarju* se je govorilo v zvezi s tem prehodom pretežno samo kot op prozaistu, njegove drame so bile seveda več kot uspešne (če odmislimo eksperiment s *Primožem Trubarjem*, ki se je končal precej manj kot s pozitivnimi rezultati), ampak o njih se je pisalo pretežno v okviru gledališke kritike, ki se je bolj kot z vsem drugim ukvarjala s političnim gledališčem, vrhuncem, krizo... tega, v povezavi s tem pa tudi z *Jančarjem* kot piscem na nek način kljub neeksplicitnosti še vedno političnih dram. No, tisti, ki radi razpravljajo o podobnih rečeh, bodo lahko brali tudi njegovo *Zalezovanje Godota* skozi nespremenjeno optiko in v njem odkrivali »logično nadaljevanje dosedanje dramatik, ki zarisuje usodno povezanost mikrosveta individua in makrosveta politike, ki neizbrisno zaznamuje ta mikro svet.« Ne glede na to, kakšno je naše mnenje o usodi takšnega in tako interpretiranega, včasih celo s strani kritikov forsiranega političnega gledališča (ki se mimogrede povedano kot produkt Vzhoda zelo lepo prodaja na Zahodu, kar pa ne zmanjšuje ne povečuje njegove, recimo, umetniške kvalitete), pa se zdi, da se nove *Jančarjeve* drame ne da več brati skozi takšno ali sorodne optike.

Drago Jančar se je v *Zalezovanju Godota* odločil namesto za sicer artificialno, a še vedno dokaj klasično dramatik, ki je ob vsem drugem primarno res politična, za nekaj, kar je tuje vsaki klasičnosti oziroma tehnopoetski predvidljivosti dramskega besedila kot literarnega korpusa. Če je v *Smrti pri Mariji Snežni* zavestno črpal iz danes že tradicije *Borghesa* in v letu 1988 spet že klasičnega dela *faction-fiction* proze, se pravi *Grobnice za Borisa Davidoviča Danila Kiša*, ti dve že sami po sebi tehnopoetsko različni matrici transformiral tako, da sta v njegovi prozi obstajali samo

kot referenci ali pa protopoetiki, ki jih je že zbrisala metapoetika posameznih zgodb, a sta se skozi palimpsestno literaturno govorico vsaj pogojno in v obrisih še dali razbirati, si je kot »objekt« za prakticanje tehnike referenc izbral danes seveda tudi že klasičen in že hiperinterpretiran tekst sodobne dramatik, *Beckettovo* dramo *Čakajoč na Godota*. Pri tem mu ni šlo za to, da bi (podobno kot je to storil *Ivo Svetina* v pesniški zbirki *Peti rokopi*) dosledno zabilsoval mejo med proto in metateksti, dosegal »skoraj popolno« neidentifikabilnost prototeksta ali prototekstov, značilno za »res čisto« palimpsestno literarno govorico. Tehniko referenc je »oznanil« že kar v samem naslovu, ki bralca naravnost vodi k obema glavnima iztočnicama dramskega besedila. Prvič je to ena od variant oziroma ena od zgodb *Jančarja* samega, *Zalezovanje človeka*, pa tudi tej »komplementarna« zgodba *Zoževanje prostora*, spet iz zbirke *Smrt pri Mariji Snežni*. *Zalezovanje Godota* je glede na fabulo lahko nadaljevanje ali delna obnova obeh zgodb (*Jančar* celo dobesedno citira nekatere stavke, dele stavkov iz *Zalezovanja človeka*), toda obenem že deluje tudi kot »priklicani literarni kontekst, ki v besedilu zastopa, ikonizira neko tuje obzorje, govorico« (*Juvan*), ki jo avtor (pa čeprav je prišla izpod istega peresa) že vrednoti, komentira. Tako pa lahko deluje seveda zato, ker protopoetika (v tem primeru tista iz zbirke novel) ni enaka metapoetiki, se pravi, da se je v *Jančarjevem* literarnem opusu izvršil nek bistvenejši premik. Ta premik nedvomno omogoča tisti drugi literarni kontekst, se pravi *Beckettov Godot*, ki ikonizira specifično obzorje. *Jančarjeva* drama se tako po lastni volji določa s samo tehniko referenc, raste iz dialoga literature z literaturo po eni strani, metatekst, ki nastaja, je nujno neenak kateremu-koli od prototekstov, a je z njimi, kljub temu, da se zdi, kot da bi se le lahko poigral, bistveno določen. To, kar se zdi, da dokončno izoblikuje specifično *Zalezovanje Godota*, je prav način umestitve obeh (ali vseh treh) prototekstov. *Jančarjev* tekst, ki že vse od začetka ne skriva svojega referenčnega okvira, saj se začne kar s citatom začetnega stavka *Beckettovega Godota* (»Nič se ne da naredit.«), že takoj na začetku pa nas postavi tudi v situacijo, ki je eksplicitno »podobna« tisti iz prej omenjenih kratkih zgodb, umesti oba prototeksta v metatekst tako, da ju sopolstavlja, s tem privede do kontrastiranja obeh, nekakšne »nelagodnosti«, ki ju pri poznavalcu *Beckettovega* literarnega sveta izbove vpeljava le tega v politične sfere, po drugi strani pa z vpeljavo skrajnega nihilizma *Beckettovega* sveta v dogajanje, ki naj bi bilo za ljubitelje političnega gledališča, v temelju zaznamovano predvsem »večnim bojem« med mikro in makro strukturo, v kateri prva sicer propade, a iz boja vseeno »vzraste kot moralna zmagovalka«, ruši

tudi horizont njihovih pričakovanj, kar spet vzbuja »nelagodnost«. Dialog literature z literaturo torej rezultira v postmodernističnem referenčnem konglomeratu, ampak to še ni vse.

Jančar skozi Felicito, kot tretjo protagonistko drame, vpelje nekaj za samo literaturo še usodnejšega: dialog literature z literarno teorijo. Če Franc In Jožef kot deplarisana zalezovalca preko svoje podobnosti z *Beckettovimi* junaki (ne samo igre *Čakajoč na Godota*) omogočata transtekstualnost, se ta s Felicitinimi komentarji razširi še na teorijo oziroma interpretacijo literature. Pojavi se tretji prototekst, ki je obenem že interpretacija enega od prej omenjenih, *Beckettove* dramatik.

Vse je seveda ne samo že brano ali že doživeto. Več kot to, vse je že tudi »teoretično razlagano«. Glavna junaka ponavljata usodo bolj ali manj vseh junakov modernistične dramatik in Felicita enostavno citira oziroma parafrizira to, kar je o tej dramatik napisala gledališka teorija, se pravi *Kottov* znameniti esej *Kralj Lear* (»Absurdnost, absurdnost človekove situacije je nedomestila vsako absolutnost.«). Njene besede pa so obenem interpretacija prototeksta in metateksta, so tako rekoč odločilne za interpretacijo *Jančarjeve* drame. Svetu se je očitno mogoče adekvatno približati samo skozi tehniko referenc, te reference eksplicitno naznačiti, jih interpretirati, s tem pa s pomočjo renovacije rezultirati v kljub vsemu avtopoetiki kot rezultat določene transtekstualnosti. Če je vse že dejava, lu itd., potem je možna samo renovacija kot avtorska uporaba referenc.

TOMAŽ TOPORIŠČ

MICA DVOCEVKA JE JOŠ KAO ŠESNAESTOGODIŠNJA KADA SMATRANA LAJKOM ŽENSKOM. IMALA JE SAHO 14 KG, ISTO KOLIKO I GODINA... 2.

ALI, PO ODSLUŽENJU VOJNOG ROKA, MICA SE RAZVIDE U PRISTALU DVOVOJKU LIJEPO OBLIKOVANIH MAČIJSKIH ATRIBUTA. JEDNE CRNE NOĆI UPADNE U NJENU SLOBU NEPOZNATI DRŽAKA I OTKRIJE JU...

BIO JE TO ELEFTERIJE TRIKULJA - BEHAR - BIZNISMEN KODI SE BAVIO OTKRIVANJEM MLADIH TALENTATA, A ZATIM I PROMJANOM DOTIČNIH. TAKO ON MICU UČINI PRVOM DAMOM SVIH KAFANA NAŠIH NARODA I NARODNOSTI...

USKORO NJEN OSREBUSTAN GLAS NIJE SILAZIO SA RADIO VALOVA ŠIROK ZEMLJE I ŠIRE. SNIMLJEN JE I VIDEO-GRAM SA MICOM I N. SVEŠ. NJENE PLOČE SU REDOVNO POSIJALE KLUBOVE, PLATINASTE, NAFTNE, DOLAROSKE I ŠPEL...

POSLEDJE TURNEJE PO ZEMLJAMA VARSAVSKOG UGOVORA I RASTANE SA 68. MUŽEM ISHTEH, IZBIO JE SKANDAL... U CHININENIOM LISTU 'MASU' OSVANULE SU FOTOGRAFIJE MIKINA OBAŽENA TIJELA U PROVOKATIVNIH POZAMA...

IZNENADNI DEBAKL JE DONIO I NESAGLEDIVE POSLEDICE MICA JE ZABILJEŽILA MAGLI PAD PRODUCTIVNOSTI I POPULARNOSTI. IZGUBILA JE NOVAC, KUĆU, PARE, KOLA, AUTO, PRIJATELJE I VOJNE GLEDALNICE. DO URAZAJA JE DOŠLA NJENA UGOBENA SKLONOST KA ETILIZIRANJU I NEOBJEKTIVNA PRIVREŽENOST KA OSOBNIM SUPRSTNOG SRELA I ŽUMNJIVIM BIOGRAFSKIM PODATAKIMA...

ESBU NEODSTAJA NOVCA NEPOHODNOG ZA JAJA NA OCI I STOGOD PORT MICA ODLUČI UNOVČITI SVOJ TALENTAT K OSLDOBAPANJU ODBEDNE VESTE NAREĐENI KOD OSOBA SUPRSTNOG SRELA I SREĐITI TAKO UČOTNO S KORISNIM, UBRZO ONA DOPIJE NEKE NEUGODNE BOLESTI I OPRKOD MAKROA...

NOCI SE PROVODILA DESUKUKI NA DUKOM PRVOM MJESEČNOG KOLCOVORA ILI U RESTORANU HOTELA 'SETHENIENIN'. SANDA RECI O PRINCU VUKANITU NA BICIKLU KOLCOV VRAĆU. MEĐUTIM, ON SE POSAVIO NA BICIKLU MARKE 'PRETIS'.

NALON ŠRETNO PROVEDENA MEĐI NA MJESECA I POL. DOŠLO JE DO NESUGLASICA U BRANU ŽES DE KOLEKTO I ŽUMNJIVIM SUPRSTNOG SAZNAO ZA MRAČNU STRANU MIKINE PREDLOSTI. POČEO JE PITI I JESTI I OVAJ PRACOVE ŽUMNJIVIM KREČI A I U ROVATKU KUP MUAITI MICU I PSOVAT JOŠ MATER I BOG

MICA SE ODLUČI RISPITI TANJA ŽIVOTNA. SADRŽIŠNA S OTUĐE SA ŽIVIM SE ŽOLI DE BIZNISMEN NE BILI SE ZAPALILA I TIME PREKRATILA MUKE MUKOTRINA ŽIVOTA. U TOM TRENU UPAD JE BEKOMPROMISNI BONAČ ZA PRAVU I INSPEKTOR DANE. KODI JE NARUČIO...

TU DOBE DO BISPETA I ŽESTOKOG OČUŠA IZMEĐU REHENTOG PREDSTAVNIKA PRAVDE I PRILJAVI I MRAČNIH SILA IZ NIŠKIH POSUDA. MICA SVE TO OČEKUJE OČAJNIKIM KARATE UBARLEM, UKINUVSI INSPEKTORU NAZAO.

POSLEDJE NEMILIH DOGAĐAJA, MICU VIŠE NIŠKO NIJE VIŠIO. SROZALA JE TALED NIŠKO DA TO VIŠE NIJE DOLUČILO IJUDSKOM BICU...